

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
Εθνικόν και Καποδιστριακόν
Πανεπιστήμιον Αθηνών
—ΙΔΡΥΘΕΝ ΤΟ 1837—

Ιατρική Σχολή Πανεπιστημίου Αθηνών

Τμήμα Ψυχολογίας Πανεπιστημίου Αθηνών

Τμήμα Δημόσιας και Κοινωνικής Υγείας Πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής

Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών Στην Προαγωγή Και Αγωγή Υγείας

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Μύθοι της σεξουαλικής επιθετικότητας, ρόλοι των φύλων και μοντέρνος σεξισμός σε
φοιτητ(ρι)ές των τμημάτων Ιατρικής και Νοσηλευτικής

Μαρία Μήτσα (ΑΜ: 20180394)

Επιβλέπουσα: Επ. Καθ. Πέννυ Παναγιωτοπούλου, Πανεπιστήμιο Πατρών

Σεπτέμβριος, 2021

Περίληψη

Σκοπός της παρούσας έρευνας ήταν η διερεύνηση της αποδοχής των σύγχρονων μύθων της σεξουαλικής επιθετικότητας (ΑΣΜΣΕ), των στάσεων για τους ρόλους των φύλων (ΣΡΦ) και του μοντέρνου σεξισμού (ΜΣ) σε φοιτητ(ρι)ές τμημάτων Ιατρικής και Νοσηλευτικής. Η ΑΣΜΣΕ συνιστά τις λανθασμένες πολιτισμικά και κοινωνικά προσδιορισμένες αντιλήψεις απέναντι στη σεξουαλική βία, ενώ οι ΣΡΦ αποτελούν τις συμπεριφορές που θεωρούνται ταιριαστές βάσει στερεοτύπων για το φύλο. Ο σεξισμός συνιστά τις διακρίσεις με βάση το φύλο, ενώ ο ΜΣ αναφέρεται σε σύγχρονες, συγκαλυμμένες μορφές διακρίσεων με βάση το φύλο. Το δείγμα αποτελείται από 380 φοιτητ(ρι)ές τμημάτων Ιατρικής και Νοσηλευτικής από όλη τη χώρα. Χρησιμοποιήθηκαν τέσσερα εργαλεία: Ερωτηματολόγιο για τα δημογραφικά χαρακτηριστικά, Κλίμακα για την ΑΣΜΣΕ, Κλίμακα για τις ΣΡΦ και Κλίμακα ΜΣ. Η έρευνα πραγματοποιήθηκε διαδικτυακά και χρησιμοποιήθηκε η δειγματοληψία ευκολίας. Βρέθηκε ότι υπάρχει στατιστικώς σημαντική διαφορά των επιπέδων της ΑΣΜΣΕ με βάση τα δημογραφικά χαρακτηριστικά, με τους άνδρες, τους/τις φοιτητ(ρι)ές νοσηλευτικής και όσους είχαν κάποιο σύντροφο να διαφωνούν με τους μύθους σε μικρότερο βαθμό. Επιπλέον, οι γυναίκες και οι φοιτητ(ρι)ές ιατρικής σημειώνουν περισσότερο εξισωτικές ΣΡΦ, ενώ οι άνδρες εμφάνιζαν μεγαλύτερα επίπεδα ΜΣ. Βρέθηκε μέτρια αρνητική συσχέτιση της ΑΣΜΣΕ με τις ΣΡΦ, μέτρια θετική συσχέτιση των ΣΡΦ με το ΜΣ. Τέλος, βρέθηκε ότι λιγότερο εξισωτικές ΣΡΦ και θέσεις πιο ενισχυμένες στο ΜΣ φάνηκε να προβλέπουν τη μεγαλύτερη ΑΣΜΣΕ. Επιπλέον, περισσότερο η ΑΣΜΣΕ και ο ΜΣ φάνηκε να προβλέπουν πιο εξισωτικές ΣΡΦ, καθώς επίσης και ότι η ΑΣΜΣΕ και λιγότερο εξισωτικές ΣΡΦ προβλέπουν πιο ενισχυμένες θέσεις στο ΜΣ.

Λέξεις-κλειδιά: μύθοι της σεξουαλικής επιθετικότητας, έμφυλοι ρόλοι, μοντέρνος σεξισμός, στάσεις, σεξισμός, βία κατά των γυναικών

Abstract

The aim of the present study was to explore the acceptance of modern myths about sexual aggression (AMMSA), the attitudes towards gender roles (AGR) and modern sexism (MS) in medicine and nursing students. AMMSA is defined as those culturally and socially determined false beliefs towards sexual violence. AGR are defined as behaviors who are considered to be aligned with gender stereotypes. MS comprises more subtle types of gender discrimination. The sample of the present study is consisted of 380 students of the Medicine and Nursing faculties in Greece. 4 questionnaires were used: Demographic characteristics questionnaire, AMMSA, SRES-B and MSS. It was a web survey, using the method of convenience sampling. Results showed that there is a statistically significant difference in accepting modern myths about sexual aggression according in terms of gender, faculty and family status: men, nursing students and being in a relationship seem to disagree less with the modern myths about sexual aggression. Sex role egalitarianism was statistically significant higher for women and medicine students, while modern sexism was statically significant higher for men. Acceptance of modern myths about sexual aggression was negative correlated with sex role egalitarianism and positive corelated with modern sexism. Sex role egalitarianism scale was negative corelated with modern sexism. Regression analysis revealed that more holding fewer egalitarian attitudes and modern sexism seem to predict higher acceptance of modern myths about sexual aggression. Less high AMMSA and MS seem to predict more egalitarian attitudes. Also, less high AMMSA and more and more egalitarian attitudes towards gender roles seem to predict attitudes that support modern sexism.

Key words: modern myths about sexual aggression, gender roles, modern sexism, sexism, violence against women

Ευχαριστίες

Η παρούσα διπλωματική εργασία δεν θα ήταν εφικτή χωρίς την υποστήριξη και τη συμβολή συγκεκριμένων ανθρώπων. Αρχικά, θα ήθελα να ευχαριστήσω τους καθηγητές του μεταπτυχιακού προγράμματος και ιδιαίτερα την επιβλέπουσα επίκουρη καθηγήτρια κ. Πέννη Παναγιωτοπούλου για τις συμβουλές της, τη συνεχή ανατροφοδότηση καθόλη τη διάρκεια της έρευνας και την οργάνωση των σκέψεων μου για την πραγματοποίηση της παρούσας εργασίας, όπως επίσης και την κ. Χριστίνα Δημητρακάκη για τη σημαντική υποστήριξη κατά τη διάρκεια αυτής της δύσκολης προσπάθειας.

Κλείνοντας τον κύκλο των μεταπτυχιακών σπουδών με την παρούσα διπλωματική εργασία, το σημαντικότερο ευχαριστώ το οφείλω στους γονείς μου και ιδιαίτερα στη μητέρα μου, για την υποστήριξη τους όλα τα χρόνια φοίτησης μου και κυρίως τον τελευταίο χρόνο. Επιπλέον, θα ήθελα να ευχαριστήσω τους φίλους που με στήριξαν και με βοήθησαν πρακτικά, αλλά κυρίως συναισθηματικά σε όλο αυτό το ταξίδι των τελευταίων χρόνων, και πιο συγκεκριμένα τη Σμαρώ, την Ελισάβετ και την Εβίτα, τον αδερφό μου Δημήτρη, όπως επίσης και τη συγκάτοικο μου Ζωή που ήταν δίπλα μου όλες τις δύσκολες στιγμές που είχε αυτή η χρονιά.

Τέλος, θα ήθελα να ευχαριστήσω όσους και όσες συνέβαλαν με τη συμμετοχή τους στην παρούσα έρευνα, χωρίς αυτούς και αυτές δεν θα μπορούσε να είχε ολοκληρωθεί τίποτα.

Περιεχόμενα

Περίληψη	2
Abstract	3
Ευχαριστίες	4
Περιεχόμενα	5
Κατάλογος πινάκων	9
Κατάλογος σχημάτων	11
Κατάλογος παραρτημάτων	12
Πρόλογος	13
Εισαγωγή	14
1. Θεωρητικό μέρος	16
1.1. Αποδοχή των σύγχρονων μύθων της σεξουαλικής επιθετικότητας	16
1.1.1 Σεξουαλική επιθετικότητα	16
1.1.2 Ορισμός στάσεων & θεωρητικό πλαίσιο	34
1.1.3 Μέτρηση των στάσεων	36
1.1.4 Στάσεις και συμπεριφορά	37
1.1.5 Αποδοχή των σύγχρονων μύθων της σεξουαλικής επιθετικότητας: θεωρητικό υπόβαθρο	39
1.1.6 Μύθοι της σεξουαλικής επιθετικότητας και απόδοση ευθυνών στο θύμα	45
1.1.7 Το φύλο ως παράγοντας για την αποδοχή των μύθων της σεξουαλικής επιθετικότητας	46
1.1.8 Μύθοι της σεξουαλικής επιθετικότητας και άλλοι παράγοντες	50
1.2. Φύλο, ρόλοι των φύλων και στερεότυπα	51
1.2.1. Εννοιολογικές προσεγγίσεις του φύλου	51
1.2.2. Στερεότυπα	61
1.2.3. Κοινωνικοί ρόλοι	63
1.2.4. Στερεότυπα φύλου	64

ΜΥΘΟΙ ΤΗΣ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ ΕΠΙΘΕΤΙΚΟΤΗΤΑΣ, ΡΟΛΟΙ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ ΚΑΙ
ΜΟΝΤΕΡΝΟΣ ΣΕΞΙΣΜΟΣ

1.2.5. Ρόλοι των φύλων.....	69
1.2.6. Ταυτότητα φύλου.....	72
1.2.7. Στάσεις για τους ρόλους των φύλων.....	73
1.2.8. Στάσεις για τους ρόλους των φύλων και προβλεπτικοί παράγοντες	75
1.3. Σεξισμός και μοντέρνος σεξισμός.....	77
1.3.1. Προκαταλήψεις.....	77
1.3.2. Διακρίσεις	78
1.3.3. Μοντέρνος και παραδοσιακός σεξισμός.....	80
1.3.4. Μοντέρνος σεξισμός και προβλεπτικοί παράγοντες.....	86
1.3.5. Παραδοσιακοί έμφυλοι ρόλοι, σεξισμός και μύθοι σεξουαλικής επιθετικότητας	87
1.4. Πρόληψη και έγκυρη αντιμετώπιση: ο ρόλος των επαγγελματιών υγείας	91
1.4.1. Παρεμβάσεις πρόληψης: βασικές έννοιες και ορισμοί.....	91
1.4.2. Η πρόληψη της σεξουαλικής βίας.....	93
1.4.3. Ο ρόλος των επαγγελματιών υγείας στην πρόληψη και έγκαιρη αντιμετώπιση της σεξουαλικής επιθετικότητας	98
2. Ερευνητικά ερωτήματα.....	102
3. Μέθοδος.....	103
3.1. Δείγμα.....	103
3.2. Εργαλεία συλλογής δεδομένων.....	106
Δημογραφικά χαρακτηριστικά	106
Acceptance of Modern Myths about Sexual Aggression (AMMSA Scale) – Αποδοχή των σύγχρονων μύθων της σεξουαλικής επιθετικότητας	107
Sex Role Egalitarianism Scale – Ελληνική κλίμακα στάσεις για τους ρόλους των φύλων.....	109
Κλίμακα μοντέρνου σεξισμού – Modern sexism scale	110
3.3. Διαδικασία.....	112
4. Αποτελέσματα.....	116

ΜΥΘΟΙ ΤΗΣ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ ΕΠΙΘΕΤΙΚΟΤΗΤΑΣ, ΡΟΛΟΙ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ ΚΑΙ
ΜΟΝΤΕΡΝΟΣ ΣΕΞΙΣΜΟΣ

4.1. Διαφορά των υπό μελέτη μεταβλητών ως προς το τμήμα φοίτησης, το φύλο, τον τόπο καταγωγής και μόνιμης κατοικίας.....	120
4.1.1. Διαφορά των επιπέδων αποδοχής των σύγχρονων μύθων της σεξουαλικής επιθετικότητας ως προς το τμήμα φοίτησης, το φύλο, τον τόπο καταγωγής και μόνιμης κατοικίας	120
4.1.2. Διαφορά των στάσεων για τους ρόλους των φύλων ως προς τα δημογραφικά ως προς το τμήμα φοίτησης, το φύλο, τον τόπο καταγωγής και μόνιμης κατοικίας	123
4.1.3. Διαφορά των επιπέδων μοντέρνου σεξισμού ως προς ως προς το τμήμα φοίτησης, το φύλο, τον τόπο καταγωγής και μόνιμης κατοικίας	126
4.2. Συσχέτιση του φύλου, της ηλικίας, των ετών σπουδών, του τμήματος φοίτησης, του τόπου καταγωγής, του τόπου μόνιμης κατοικίας, της αποδοχής των σύγχρονων μύθων της σεξουαλικής επιθετικότητας, των στάσεων για τους ρόλους των φύλων και του μοντέρνου σεξισμού	129
4.3. Επίδρασεις στις υπό μελέτη κλίμακες.....	131
4.4.1. Επίδραση των δημογραφικών χαρακτηριστικών, των στάσεων για το ρόλο των φύλων και του μοντέρνου σεξισμού στην αποδοχή των μύθων της σεξουαλικής επιθετικότητας	133
4.4.2. Επίδραση των δημογραφικών χαρακτηριστικών, της αποδοχής των σύγχρονων μύθων της σεξουαλικής επιθετικότητας και του μοντέρνου σεξισμού στις στάσεις για το ρόλο των φύλων.....	136
4.4.3. Επίδραση των δημογραφικών χαρακτηριστικών, της αποδοχής των σύγχρονων μύθων της σεξουαλικής επιθετικότητας και των στάσεων για το ρόλο των φύλων στο μοντέρνο σεξισμό.....	140
5. Συζήτηση.....	145
5.1 Αποδοχή των σύγχρονων μύθων της σεξουαλικής επιθετικότητας, στάσεις για το ρόλο των φύλων και μοντέρνος σεξισμός: ο ρόλος των δημογραφικών χαρακτηριστικών.....	146
5.1.1 Αποδοχή των μύθων της σεξουαλικής επιθετικότητας και διαφορές ανάλογα με τα δημογραφικά χαρακτηριστικά.....	146

ΜΥΘΟΙ ΤΗΣ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ ΕΠΙΘΕΤΙΚΟΤΗΤΑΣ, ΡΟΛΟΙ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ ΚΑΙ
ΜΟΝΤΕΡΝΟΣ ΣΕΞΙΣΜΟΣ

5.1.2	Στάσεις για τους ρόλους των φύλων και δημογραφικά χαρακτηριστικά	149
5.1.3	Μοντέρνος σεξισμός και δημογραφικά χαρακτηριστικά.....	153
5.2	Σχέση των δημογραφικών χαρακτηριστικών, της αποδοχής των σύγχρονων μύθων της σεξουαλικής επιθετικότητας, των στάσεων για το ρόλο των φύλων και του μοντέρνου σεξισμού.....	154
5.3.	Αποδοχή των σύγχρονων μύθων της σεξουαλικής επιθετικότητας, στάσεις για το ρόλο των φύλων και μοντέρνος σεξισμός: προβλεπτικοί παράγοντες	157
5.2.1	Επιδράσεις στην αποδοχή των σύγχρονων μύθων της σεξουαλικής επιθετικότητας	158
5.2.2	Επιδράσεις στις στάσεις για τους ρόλους των φύλων	159
5.2.3	Επιδράσεις στο μοντέρνο σεξισμό.....	162
6.	Περιορισμοί της μελέτης	164
7.	Προτάσεις για περαιτέρω έρευνα	165
8.	Βιβλιογραφία	167
9.	Παράρτημα.....	210
9.1.	Παράρτημα 1. Ερωτηματολόγιο	210
9.1.1	Ερωτηματολόγιο δημογραφικών χαρακτηριστικών	210
9.1.2	Ελληνική κλίμακα AMMSA.....	211
9.1.3	Κλίμακα Στάσεων για το Ρόλο των Φύλων	214
9.1.4	Κλίμακα Μοντέρνου Σεξισμού.....	216
9.2	Παράρτημα 2. Ανασκόπηση παρεμβάσεων πρόληψης της έμφυλης βίας στην Ελλάδα	217
9.3	Παράρτημα 3 Συμπληρωματικοί πίνακες αποτελεσμάτων	219

Κατάλογος πινάκων

Πίνακας 1. Επιπτώσεις της βίας κατά των γυναικών σε σωματική και ψυχική υγεία	33
Πίνακας 2 Δημογραφικά χαρακτηριστικά του δείγματος.....	104
Πίνακας 3 Διαφορές στα επίπεδα αποδοχής των σύγχρονων μύθων της σεξουαλικής επιθετικότητας ως προς το φύλο, το τμήμα φοίτησης, την οικογενειακή κατάσταση, τον τόπο καταγωγής και τον τόπο μόνιμης κατοικίας.	122
Πίνακας 4. Διαφορές στις στάσεις για το ρόλο των φύλων ως προς το φύλο, το τμήμα φοίτησης, την οικογενειακή κατάσταση, τον τόπο καταγωγής και τον τόπο μόνιμης κατοικίας.	125
Πίνακας 5 Διαφορές στα επίπεδα μοντέρνου σεξισμού ως προς το φύλο, το τμήμα φοίτησης, την οικογενειακή κατάσταση, τον τόπο καταγωγής και τον τόπο μόνιμης κατοικίας.	128
Πίνακας 6 Συσχέτιση της ηλικίας, των ετών σπουδών, του τμήματος φοίτησης, του τόπου καταγωγής, του τόπου μόνιμης κατοικίας, της αποδοχής των σύγχρονων μύθων της σεξουαλικής επιθετικότητας, των στάσεων για τους ρόλους των φύλων και του μοντέρνου σεξισμού.....	131
Πίνακας 7 Επίδραση των δημογραφικών χαρακτηριστικών, των στάσεων για τους ρόλους των φύλων και του μοντέρνου σεξισμού (ανεξάρτητες μεταβλητές) στην αποδοχή των σύγχρονων μύθων της σεξουαλικής επιθετικότητας (εξαρτημένη μεταβλητή).	135
Πίνακας 8 Επίδραση της αποδοχής των σύγχρονων μύθων της σεξουαλικής επιθετικότητας και του μοντέρνου σεξισμού (ανεξάρτητες μεταβλητές) στις στάσεις για το ρόλο των φύλων (εξαρτημένη μεταβλητή).	138
Πίνακας 9 Επίδραση των δημογραφικών χαρακτηριστικών (ανεξάρτητες μεταβλητές) στις στάσεις για τους ρόλους των φύλων (εξαρτημένη μεταβλητή).	140

ΜΥΘΟΙ ΤΗΣ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ ΕΠΙΘΕΤΙΚΟΤΗΤΑΣ, ΡΟΛΟΙ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ ΚΑΙ
ΜΟΝΤΕΡΝΟΣ ΣΕΞΙΣΜΟΣ

Πίνακας 10 Επίδραση της αποδοχής των σύγχρονων μύθων της σεξουαλικής επιθετικότητας και των στάσεων για το ρόλο των φύλων (ανεξάρτητες μεταβλητές) στον μοντέρνο σεξισμό (εξαρτημένη μεταβλητή).....	142
Πίνακας 11 Επίδραση των δημογραφικών χαρακτηριστικών (ανεξάρτητες μεταβλητές) στο μοντέρνο σεξισμό (εξαρτημένη μεταβλητή).....	144
Πίνακας 10 Παρεμβάσεις πρόληψης της σεξουαλικής βίας κατά των γυναικών στην Ελλάδα	217
Πίνακας 13 Δημογραφικά χαρακτηριστικά μεταξύ φοιτητών νοσηλευτικής και ιατρικής.....	219
Πίνακας 14 Μέσοι όροι συνολικά και κατά δήλωση της αποδοχής των σύγχρονων μύθων της σεξουαλικής επιθετικότητας	220
Πίνακας 15 Μέσοι όροι συνολικά και κατά δήλωση των στάσεων για τους ρόλους των φύλων.....	223
Πίνακας 16 Μέσοι όροι συνολικά και κατά δήλωση της αποδοχής του μοντέρνου σεξισμού.....	225
Πίνακας 17 Αναλυτική παρουσίαση των μοντέλων για την επίδραση των δημογραφικών χαρακτηριστικών, των στάσεων για τους ρόλους των φύλων και του μοντέρνου σεξισμού (ανεξάρτητες μεταβλητές) στην αποδοχή των σύγχρονων μύθων της σεξουαλικής επιθετικότητας (εξαρτημένη μεταβλητή).....	226
Πίνακας 18 Αναλυτική παρουσίαση του αρχικού και του τελικού μοντέλου για την επίδραση των σύγχρονων μύθων της σεξουαλικής επιθετικότητας και του μοντέρνου σεξισμού (ανεξάρτητες μεταβλητές) στις στάσεις για τους ρόλους των φύλων (εξαρτημένη μεταβλητή).....	228

ΜΥΘΟΙ ΤΗΣ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ ΕΠΙΘΕΤΙΚΟΤΗΤΑΣ, ΡΟΛΟΙ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ ΚΑΙ
ΜΟΝΤΕΡΝΟΣ ΣΕΞΙΣΜΟΣ

Πίνακας 19 Αναλυτική παρουσίαση των μοντέλων για την επίδραση των δημογραφικών χαρακτηριστικών (ανεξάρτητες μεταβλητές) στις στάσεις για τους ρόλους των φύλων (εξαρτημένη μεταβλητή). 229

Πίνακας 20 Αναλυτική παρουσίαση του αρχικού και του τελικού μοντέλου για την επίδραση των σύγχρονων μύθων της σεξουαλικής επιθετικότητας και των στάσεων για τους ρόλους των φύλων (ανεξάρτητες μεταβλητές) στο μοντέρνο σεξισμό (εξαρτημένη μεταβλητή). 231

Πίνακας 21 Αναλυτική παρουσίαση των μοντέλων για την επίδραση των δημογραφικών χαρακτηριστικών (ανεξάρτητες μεταβλητές) στο μοντέρνο σεξισμό (εξαρτημένη μεταβλητή). 232

Κατάλογος σχημάτων

Σχήμα 1 Η ερμηνεία της βίας κατά των γυναικών με βάση το κοινωνικό-οικολογικό μοντέλο, από το πρωτότυπο 32

Σχήμα 2 Στατιστικώς σημαντικές διαφορές μέσω των όρων της αποδοχής των σύγχρονων μύθων της σεξουαλικής επιθετικότητας ως προς το φύλο, το τμήμα φοίτησης και την οικογενειακή κατάσταση 123

Σχήμα 3 Στατιστικώς σημαντικές διαφορές μέσω των όρων των στάσεων για το ρόλο των φύλων ως προς το φύλο και το τμήμα φοίτησης 126

Κατάλογος παραρτημάτων

9.1. Παράρτημα 1. Ερωτηματολόγιο	210
9.2. Παράρτημα 2. Ανασκόπηση παρεμβάσεων πρόληψης της έμφυλης βίας στην Ελλάδα	217
9.3. Παράρτημα 3 Συμπληρωματικοί πίνακες αποτελεσμάτων.....	219

Πρόλογος

Η παρούσα διπλωματική εργασία πραγματοποιήθηκε το ακαδημαϊκό έτος 2020-2021, στο πλαίσιο του Διϊδρυματικού Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών «Προαγωγή και Αγωγή Υγείας» του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών και του Πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής. Σκοπός της παρούσας έρευνας αποτελεί η διερεύνηση της αποδοχής των σύγχρονων μύθων της σεξουαλικής επιθετικότητας, των στάσεων για τους ρόλους των φύλων και του μοντέρνου σεξισμού σε φοιτητ(ρι)ές Ιατρικής και Νοσηλευτικές από όλη την Ελλάδα.

Επιβλέπουσα της παρούσας έρευνας είναι η επίκουρη καθηγήτρια κοινωνικής διαπολιτισμικής ψυχολογίας κ. Πέννη Παναγιωτοπούλου Τμήμα Επιστημών της Εκπαίδευσης και Κοινωνικής Εργασίας, Πανεπιστήμιο Πατρών. Τα άλλα δύο μέλη της τριμελούς επιτροπής αποτελούν ο κ. Πήλιος Σταύρου, Επίκουρος Καθηγητής, Τμήμα Ψυχολογίας, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών και ο κ. Ιωάννης Δημάκος, Επίκουρος Καθηγητής, Τμήμα Επιστημών της Εκπαίδευσης και Κοινωνικής Εργασίας, Πανεπιστήμιο Πατρών.

Η επιλογή του συγκεκριμένου θέματος προέκυψε από το ενδιαφέρον για τη θεωρία των σύγχρονων μύθων της σεξουαλικής επιθετικότητας, σε συνδυασμό με τη θεωρία για του ρόλους των φύλων και το μοντέρνο σεξισμό, και πως αυτοί οι παράγοντες μπορούν να μπορούν να λειτουργήσουν ως μοχλός πρόληψης της σεξουαλικής επιθετικότητας κατά των γυναικών. Επιπλέον, πρόκειται για ένα θέμα που δεν έχει διερευνηθεί ιδιαίτερα στην Ελλάδα. Πιο συγκεκριμένα, η έρευνα σχετικά με την αποδοχή των σύγχρονων μύθων της σεξουαλικής επιθετικότητας είναι περιορισμένη, ενώ παράλληλα είναι πρώτη φορά στην Ελλάδα που μελετάται σε συνδυασμό με τις στάσεις για τους ρόλους των φύλων και το μοντέρνο σεξισμό.

Εισαγωγή

Σκοπός της παρούσας έρευνας είναι η διερεύνηση της αποδοχής των σύγχρονων μύθων της σεξουαλικής επιθετικότητας, των στάσεων για τους ρόλους των φύλων και του μοντέρνου σεξισμού σε φοιτητ(ρι)ές ιατρικής και νοσηλευτικής στην Ελλάδα.

Οι σύγχρονοι μύθοι της σεξουαλικής επιθετικότητας αποτελούν τις λανθασμένες πολιτισμικά και κοινωνικά προσδιορισμένες αντιλήψεις απέναντι στη σεξουαλική βία κατά των γυναικών. Πρόκειται για δηλώσεις που περιλαμβάνουν τόσο τους τυπικούς μύθους του βιασμού όσο και πιο σύγχρονες μορφές μύθων σεξουαλικής βίας (Gerger et al., 2007). Η σεξουαλική βία, ως μορφή βίας κατά των γυναικών, αποτελεί ένα σημαντικό ζήτημα δημόσιας υγείας και μια μορφή καταπάτησης ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Σύμφωνα με το οικολογικό μοντέλο (Bonfenbrenner, 1975), η αιτιολογία της βίας κατά των γυναικών εξετάζεται με ένα συνολικό τρόπο, με βάση το οποίο υπάρχουν τέσσερις βασικοί παράγοντες που βρίσκονται σε αλληλεπίδραση και συνεχή ανατροφοδότηση μεταξύ τους: η προσωπική ιστορία, το μικροσύστημα, το εξωσύστημα και το μακροσύστημα (Heise, 1998). Σύμφωνα με το μοντέλο αυτό, στο μακροσύστημα ανήκουν μεταξύ άλλων οι έννοιες για τους παραδοσιακούς κοινωνικούς ρόλους των φύλων και την αποδοχή της βίας. Αρκετές έρευνες έχουν μελετήσει τη σχέση αυτών των παραγόντων του μακροσυστήματος μεταξύ τους και πως επηρεάζουν τη σεξουαλική βία κατά των γυναικών.

Στο πρώτο μέρος της εργασίας με τίτλο «Θεωρητικό μέρος» εξετάζονται αναλυτικά οι έννοιες των σύγχρονων μύθων της σεξουαλικής επιθετικότητας, των στάσεων για τους ρόλους των φύλων και του μοντέρνου σεξισμού, ενώ στην τελευταία ενότητα γίνεται μία σύντομη βιβλιογραφική ανασκόπηση σχετικά με τις παρεμβάσεις πρόληψης της βίας κατά των γυναικών. Πιο συγκεκριμένα στην πρώτη ενότητα δίνεται το θεωρητικό υπόβαθρο της σεξουαλικής επιθετικότητας, αναφέροντας αρχικά την έκταση του φαινομένου, τις

ΜΥΘΟΙ ΤΗΣ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ ΕΠΙΘΕΤΙΚΟΤΗΤΑΣ, ΡΟΛΟΙ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ ΚΑΙ ΜΟΝΤΕΡΝΟΣ ΣΕΞΙΣΜΟΣ

θεωρητικές προσεγγίσεις για τη σεξουαλική επιθετικότητα και τις συνέπειες αυτής. Εφόσον έχει αποσαφηνιστεί η έννοια της σεξουαλικής επιθετικότητας, αναλύεται περαιτέρω η έννοια της αποδοχής των σύγχρονων μύθων της σεξουαλικής επιθετικότητας, ως μία μορφή στάσεων απέναντι στη σεξουαλική βία κατά των γυναικών. Στην επόμενη ενότητα του θεωρητικού μέρους εξετάζονται οι ρόλοι των φύλων στο γενικότερο πρίσμα των εννοιολογικών προσεγγίσεων του φύλου αλλά και σε συνάρτηση με τα στερεότυπα και την ταυτότητα φύλου. Προχωρώντας, αναλύεται η έννοια των προκαταλήψεων και των διακρίσεων και πιο συγκεκριμένα του μοντέρνου σεξισμού. Στην τελευταία ενότητα του θεωρητικού μέρους αναφέρονται οι σχετικές παρεμβάσεις πρόληψης της σεξουαλικής βίας κατά των γυναικών, ενώ αποσαφηνίζεται και ο ρόλος των επαγγελματιών υγείας στην πρόληψη του φαινομένου.

Στο δεύτερο μέρος της παρούσας εργασίας, μετά την αναλυτική παρουσίαση των ερευνητικών ερωτημάτων, περιγράφεται η μεθοδολογία που χρησιμοποιήθηκε για την παρούσα μελέτη. Αρχικά, περιγράφεται αναλυτικά το δείγμα της έρευνας, στη συνέχεια τα ερευνητικά εργαλεία και τέλος η διαδικασία που ακολουθήθηκε για τη συλλογή των δεδομένων.

Στο τρίτο μέρος της εργασίας παρουσιάζονται τα αποτελέσματα των στατιστικών αναλύσεων. Αρχικά, δίνονται τα αποτελέσματα των συγκρίσεων, στη συνέχεια οι συσχετίσεις και τέλος τα αποτελέσματα της παραγοντικής ανάλυσης.

Στην επόμενη ενότητα τα αποτελέσματα παρατίθεται συνοπτικά και γίνεται συζήτηση των αποτελεσμάτων, σύμφωνα τα ήδη υπάρχοντα ερευνητικά δεδομένα.

Τέλος, στις τελευταίες δύο ενότητες παρατίθενται οι περιορισμοί της παρούσας μελέτης, όπως επίσης και οι προτάσεις για περαιτέρω έρευνα.

1. Θεωρητικό μέρος

1.1. Αποδοχή των σύγχρονων μύθων της σεξουαλικής επιθετικότητας

Στην παρούσα ενότητα επιχειρείται η διερεύνηση της μίας από τις τρεις βασικές έννοιες της παρούσας έρευνας: η αποδοχή των σύγχρονων μύθων της σεξουαλικής επιθετικότητας. Αρχικά τίθεται η θεωρητική βάση της σεξουαλικής επιθετικότητας ως μορφή σεξουαλικής βίας κατά των γυναικών. Στη συνέχεια δίνεται ο ορισμός της έννοιας των στάσεων, ο οποίος στη συνέχεια πλαισιώνεται από τη σχέση των στάσεων με τη συμπεριφορά και τη μέτρηση των στάσεων. Έπειτα αναλύεται η σημασία της μελέτης των στάσεων απέναντι στη σεξουαλική επιθετικότητα που συνοπτικά αναφέρεται στη βιβλιογραφία ως μύθοι της σεξουαλικής επιθετικότητας (Gerger, 2007).

1.1.1 Σεξουαλική επιθετικότητα

Η σεξουαλική επιθετικότητα των ανδρών κατά των γυναικών αποτελεί ένα σημαντικό ζήτημα δημόσιας υγείας και καταπάτησης ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Στην παρακάτω ενότητα δίνεται το θεωρητικό πλαίσιο για τη σεξουαλική επιθετικότητα, ως μορφή βίας κατά των γυναικών. Αρχικά αναλύονται οι βασικοί ορισμοί σχετικά με τη βία κατά των γυναικών, οι μορφές που μπορεί να πάρει η βία κατά των γυναικών, καθώς και η επιδημιολογική παρατήρηση του φαινομένου της σεξουαλικής επιθετικότητας και της βίας κατά των γυναικών, με σχετικά στατιστικά περιστατικών τα τελευταία 20 χρόνια. Στη συνέχεια αναφέρονται οι διάφορες θεωρητικές προσεγγίσεις που έχουν χρησιμοποιηθεί για την ερμηνεία και την αιτιολογία της σεξουαλικής επιθετικότητας. Στο τέλος γίνεται αναφορά στις συνέπειες που έχει το φαινόμενο αυτό σε επίπεδο σωματικής, ψυχικής και σεξουαλικής υγείας.

Σεξουαλική επιθετικότητα και βία κατά των γυναικών

Τα Ηνωμένα Έθνη ορίζουν τη βία κατά των γυναικών ως «οποιαδήποτε πράξη βίας με βάση το φύλο που οδηγεί ή μπορεί να οδηγήσει σε σωματική, σεξουαλική ή ψυχική βλάβη

ΜΥΘΟΙ ΤΗΣ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ ΕΠΙΘΕΤΙΚΟΤΗΤΑΣ, ΡΟΛΟΙ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ ΚΑΙ ΜΟΝΤΕΡΝΟΣ ΣΕΞΙΣΜΟΣ

ή οδύνη. Μέσα σε αυτές τις πράξεις συμπεριλαμβάνονται και οι απειλές τέλειων πράξεων, ο εξαναγκασμός ή η στέρηση της ελευθερίας, είτε συμβαίνουν στο δημόσιο είτε στον ιδιωτικό βίο» (UN, 1997). Η βία κατά των γυναικών αποτελεί ένα κοινωνικό παγκόσμιο φαινόμενο, με προεκτάσεις στη δημόσια υγεία και την καταπάτηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων (WHO, 2017) που πλήττει κατά βάση γυναίκες, νεαρά κορίτσια, ΛΟΑΤΚΙ+ άτομα, θηλυκότητες και εν γένει όσους/όσες ξεφεύγουν από παραδοσιακούς κοινωνικούς ρόλους φύλου (Jansen, 2016). Οι έννοιες θηλυκότητες και αρρενωπότητες αναφέρονται στους κοινωνικούς ρόλους και τις συμπεριφορές που αποδίδονται κοινωνικά στους άνδρες και τις γυναίκες. Οι έννοιες αυτές χρειάζεται να διαφοροποιηθούν από το βιολογικό φύλο, καθώς δεν υπάρχει ένας συγκεκριμένος ορισμός για όλους άνδρες και τις γυναίκες. Πρόκειται για κοινωνικές κατασκευές που συνήθως εκφράζονται μέσα από άλλες πλευρές, όπως η κοινωνική τάξη, η φυλή, η εθνικότητα, η ηλικία και η σεξουαλικότητα (Kimmel, 2001).

Σύμφωνα με τη διακήρυξη για την εξάλειψη της βίας κατά των γυναικών (άρθρο 1) και τη σύμβαση της Κωνσταντινούπολης (κεφάλαιο 1, άρθρο 3), για την πρόληψη και την αντιμετώπιση της βίας κατά των γυναικών, η βία κατά των γυναικών είναι μια εκδήλωση, το επισφράγισμα των άνισων σχέσεων εξουσίας μεταξύ ανδρών και γυναικών που έχουν οδηγήσει στην κυριαρχία και τη διάκριση σε βάρος των γυναικών. Η βία κατά των γυναικών είναι ένας από τους πιο σημαντικούς κοινωνικούς μηχανισμούς, μέσω των οποίων οι γυναίκες εξαναγκάζονται σε μία θέση υποτέλειας σε σύγκριση με τους άνδρες. Η έμφυλη βία αναφέρεται στη βία σε βάρος μιας γυναίκας ακριβώς επειδή είναι γυναίκα ή πλήττει τις γυναίκες δυσανάλογα (άρθρο 3, Σύμβαση του συμβουλίου της Ευρώπης για την πρόληψη και την καταπολέμηση της βίας κατά των γυναικών και της ενδοοικογενειακής βίας, 2011).

Είναι σημαντικό να αναφερθεί ότι πλέον ο όρος βία κατά των γυναικών χρησιμοποιείται και ως έμφυλη βία. Παρότι, οι έννοιες «βία κατά των γυναικών» και «έμφυλη βία» ή «αλλιώς βία με βάση το φύλο» είναι πολύ στενά συνδεδεμένες, η έμφυλη βία

ΜΥΘΟΙ ΤΗΣ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ ΕΠΙΘΕΤΙΚΟΤΗΤΑΣ, ΡΟΛΟΙ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ ΚΑΙ ΜΟΝΤΕΡΝΟΣ ΣΕΞΙΣΜΟΣ

είναι ο όρος που βάζει το πλαίσιο του φύλου σε ένα ευρύτερο σύστημα σχέσεων εξουσίας. Κάτω από αυτό το πρίσμα, η έμφυλη βία αναγνωρίζει τις γυναίκες ως θύματα αλλά δίνει βάση στις άνισες σχέσεις εξουσίας μεταξύ ανδρών και γυναικών που δημιουργούνται και συντηρούνται από τα στερεότυπα φύλου (UNIFEM, 2001).

Η έμφυλη βία επομένως ως ένα κοινωνικό φαινόμενο που είναι βαθιά ριζωμένο στις άνισες σχέσεις εξουσίας μεταξύ ανδρών και γυναικών, έχει τις βάσεις του στους κοινωνικούς και πολιτισμικούς ρόλους των φύλων, δηλαδή τις κοινωνικές υπαγορεύσεις και συμπεριφορές που υποδεικνύουν κοινωνικά ή πολιτισμικά τι σημαίνει να είσαι «άνδρας» ή «γυναίκα», «αγόρι» ή «κορίτσι». Λειτουργεί σαν ένας μηχανισμός που διατηρεί και επιβάλλει την έμφυλη ανισότητα. Οι γυναίκες και τα κορίτσια που υπόκεινται στη βία λαμβάνουν το μήνυμα ότι αξίζουν λιγότερο σε σχέση με άλλους ανθρώπους ή ότι δεν έχουν τον έλεγχο πάνω στο σώμα τους και στις ζωές τους.

Σε αυτό το σημείο χρειάζεται να αναφερθεί ότι βία μπορούν να υποστούν και τα αγόρια και οι άνδρες. Τα αγόρια μπορεί να είναι θύματα σεξουαλικής κακοποίησης από την οικογένειά τους, ενώ οι άνδρες μπορεί να είναι θύματα ενδοοικογενειακής βίας. Σε ορισμένες περιπτώσεις η σεξουαλική βία σε βάρος των ανδρών μπορεί να είναι ακόμα πιο έντονη, π.χ. σε καταστήματα κράτησης ή στο στρατό (WHO, 2003). Μάλιστα, τα κυρίαρχα πρότυπα αρρενωπότητας μπορεί να επιδρούν αρνητικά και στους άνδρες-θύματα σεξουαλικής έμφυλης βίας, καθώς η εξομολόγηση αυτή μπορεί να θεωρηθεί σημάδι αδυναμίας και απομάκρυνσης από τις κυρίαρχες έμφυλες νόρμες (Connell, 2005). Ωστόσο, κάτω από την επιφάνεια της κακοποίησης βρίσκονται ασυμμετρίες ως προς το φύλο, δεδομένου ότι οι περισσότερες πράξεις σεξουαλικής βίας σε ετερόφυλες σχέσεις διαπράττονται από άνδρες και ένα μεγάλο μέρος της χρήσης βίας από γυναίκες συντελείται στο πλαίσιο αυτοάμυνας απέναντι στις βίαιες πράξεις των συντρόφων τους (DeKeseredy, 2006· Renezetti, 2006).

ΜΥΘΟΙ ΤΗΣ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ ΕΠΙΘΕΤΙΚΟΤΗΤΑΣ, ΡΟΛΟΙ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ ΚΑΙ ΜΟΝΤΕΡΝΟΣ ΣΕΞΙΣΜΟΣ

Σύμφωνα με διεθνείς ορισμούς, η έμφυλη βία μπορεί συνοπτικά να πάρει τέσσερις μορφές (Warshaw/Ganley 1996, WHO 2003, WHO 2013, όπως αναφέρεται στο UNFPA & WAVE, 2014). Πιο συγκεκριμένα διακρίνεται σε σωματική βία, σεξουαλική βία, ψυχολογική βία (αναφέρεται και ως συναισθηματική βία) και στην οικονομική βία

Η σωματική βία περιλαμβάνει πράξεις σωματικής δύναμης που καταλήγουν σε τραυματισμούς, πόνο ή αναπηρίες. Παραδείγματα τέτοιων πράξεων είναι το χαστούκι, το σπρώξιμο, οι μπουιές, ο ξυλοδαρμός, το γρατζούνισμα, ο πνιγμός, το δάγκωμα, η αρπαγή, το φτύσιμο, το κάψιμο, εξαναγκασμός στην κατάποση μιας ανεπιθύμητης ουσίας· επίσης και ο περιορισμός της γυναίκας με στόχο να την αποτρέψει από την αναζήτηση βοήθειας (ιατρικής, νομικής, κ.α.), και η χρήση αντικειμένων για τον τραυματισμό της γυναίκας (μαχαίρια, όπλα).

Η σεξουαλική βία είναι οποιαδήποτε σεξουαλική πράξη ή απόπειρα τέλεσης σεξουαλικής πράξης με βία ή εξαναγκασμό ή οποιαδήποτε πράξη που στρέφεται κατά της σεξουαλικότητας ενός ατόμου, ανεξάρτητα από τη σχέση με το θύμα, σε οποιαδήποτε συνθήκη, συμπεριλαμβανομένης και της κατοικίας και της δουλειάς (Krug et al., 2002). Στην ομπρέλα της σεξουαλικής βίας εντάσσεται και ο βιασμός, η απόπειρα βιασμού, όπως και άλλες πράξεις σεξουαλικής κακοποίησης και επιθετικότητας. Στο πλαίσιο αυτό η τελευταία, ορίζεται ως οποιαδήποτε συμπεριφορά που διαπράττεται με σκοπό ή έχει ως αποτέλεσμα την εμπλοκή ενός ατόμου σε μια σεξουαλική πράξη χωρίς τη θέληση ή τη συναίνεσή του (Krahe et al., 2015). Σεξουαλική βία συνιστούν δηλαδή οι ανεπιθύμητες σεξουαλικές επαφές αλλά και η σεξουαλική παρενόχληση (συμπεριλαμβανομένων των απαιτήσεων σεξ με αντάλλαγμα την εργασία ή την προαγωγή), η εμπορία με σκοπό τη σεξουαλική εκμετάλλευση, η αναγκαστική έκθεση σε πορνογραφία, η αναγκαστική εγκυμοσύνη, η αναγκαστική στείρωση, η αναγκαστική άμβλωση, ο αναγκαστικός γάμος, ο πρόωρος/παιδικός γάμος και ο ακρωτηριασμός γυναικείων γεννητικών οργάνων.

ΜΥΘΟΙ ΤΗΣ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ ΕΠΙΘΕΤΙΚΟΤΗΤΑΣ, ΡΟΛΟΙ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ ΚΑΙ ΜΟΝΤΕΡΝΟΣ ΣΕΞΙΣΜΟΣ

Η ψυχολογική βία περιλαμβάνει πράξεις που επηρεάζουν άμεσα την ψυχολογική ακεραιότητα της γυναίκας, όπως απειλές βίας κατά της γυναίκας ή κοντινών προσώπων, στενή παρακολούθηση (stalking), παρενόχληση ή παρενόχληση στο χώρο εργασίας, ταπεινωτικά και προσβλητικά σχόλια, απομόνωση και απαγόρευση επικοινωνίας, χρήση των παιδιών ως μέσο επιβολής ή/και ελέγχου π.χ. εξαναγκασμός των παιδιών να παρακολουθούν βίαιες πράξεις προς τη γυναίκα/μητέρα, απειλές για απομάκρυνση των παιδιών και εγκατάλειψη.

Τέλος, η οικονομική βία συνιστά πράξεις που σχετίζονται με τον έλεγχο και τον περιορισμό της πρόσβασης της γυναίκας σε οικονομικούς ή υλικούς πόρους, σε φαγητό, απαγόρευση να εργαστεί.

Πέρα από τις παραπάνω μορφές, στην έμφυλη βία εντάσσεται και η ενδοοικογενειακή βία, καθώς και η βία μεταξύ ερωτικών συντρόφων (intimate partner violence). Οι παραπάνω δεν αποτελούν ξεχωριστές μορφές βίας, αλλά μπορούν να εμφανιστούν με διάφορες μορφές βίας κατά των γυναικών π.χ. σωματική, ψυχολογική ή σεξουαλική βία στο πλαίσιο μίας συντροφικής σχέσης ως μορφή βίας μεταξύ ερωτικών συντρόφων.

Αποτύπωση του φαινομένου

Τα επιδημιολογικά στοιχεία του φαινομένου είναι σημαντικά στην προκειμένη περίπτωση, προκειμένου να γίνει καλύτερη κατανόηση της κατάστασης Παγκοσμίως, 35% των γυναικών έχουν βιώσει σεξουαλική ή σωματική βία, είτε από το σύντροφό τους είτε όχι (WHO, 2017). Το 7% των γυναικών έχει δεχθεί σεξουαλική επίθεση από άγνωστο άτομο και το 30% έχει υποστεί κάποιας μορφής κακοποίηση από τον ερωτικό τους σύντροφο (WHO, 2003). Στην Ευρώπη, 1 στις 3 γυναίκες έχει υποστεί σεξουαλική ή σωματική βία, και 1 στις 2 έχει βιώσει σεξουαλική παρενόχληση. Πιο συγκεκριμένα, όσον αφορά στη σεξουαλική βία, μία στις τρεις γυναίκες έχει πέσει θύμα σωματικής και/ή σεξουαλικής βίας μετά την

ΜΥΘΟΙ ΤΗΣ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ ΕΠΙΘΕΤΙΚΟΤΗΤΑΣ, ΡΟΛΟΙ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ ΚΑΙ ΜΟΝΤΕΡΝΟΣ ΣΕΞΙΣΜΟΣ

ηλικία των 15 ετών, μία στις 20 γυναίκες έχει πέσει θύμα βιασμού από την ηλικία των 15 ετών και άνω ενώ περίπου 8% των γυναικών έχουν υποστεί σωματική και/ή σεξουαλική βία (European Union Agency for fundamental rights, 2015). Τα τελευταία στοιχεία αναφέρονται στο χρονικό διάστημα των 12 μηνών που προηγήθηκαν των συνεντεύξεων της πανευρωπαϊκής έρευνας για τη βία κατά των γυναικών σε διάφορες χώρες της Ευρώπης.

Έρευνες σε φοιτητές και φοιτήτριες έδειξαν ότι 20% των γυναικών είχαν σεξουαλική επαφή χωρίς τη θέληση τους (Brener et al., 1999). Αντίστοιχες μελέτες σε εφήβους δείχνουν ότι το 10% έχει υποστεί λεκτική βία και σεξουαλικό εξαναγκασμό, το 61% μη επιθυμητό άγγιγμα, ενώ το 13% έχει υποστεί βιασμό (Rickert et al., 2004). Σύμφωνα με στοιχεία της Ύπατης Αρμοστείας (2001), το 16% με 41% ποσοστό των γυναικών παγκοσμίως δέχονταν σωματική βία από το σύντροφο τους, το 14,8% των γυναικών είχε πέσει θύμα βιασμού για εκείνη τη χρονιά, ενώ το 2,8% είχαν βιώσει έστω μία απόπειρα βιασμού. Το 22% αυτών των γυναικών είχε δεχτεί σωματική κακοποίηση και πάνω από τις μισές (52,3%) είχαν καταλήξει στο νοσοκομείο (UNHCR, 2001). Το 2012, το 13% με 61% των γυναικών δήλωσε ότι είχε υποστεί σωματική κακοποίηση, ένα ποσοστό μεταξύ 6% έως 59% είχαν δεχθεί σεξουαλική κακοποίηση, ενώ το 20% έως 75% των γυναικών είχε υποστεί ψυχολογική βία στο πλαίσιο της ερωτικής σχέσης (WHO, 2012). Όσον αφορά στις γυναικοκτονίες, το 38,6% των δολοφονιών που διαπράχθηκε σε βάρος των γυναικών, έγινε από το σύντροφό τους (Stockl et al., 2013). Σύμφωνα με αντίστοιχα στοιχεία της Eurostat (2017), το 2015, 9 στις 10 γυναίκες στην ΕΕ έπεσαν θύμα βιασμού. Στο σύνολο το 2015, καταγράφηκαν 215.000 εγκλήματα σεξουαλικής βίας, με τις 90% των περιπτώσεων το θύμα να είναι γυναίκα (Eurostat, 2015).

Κατά τη διάρκεια της πανδημίας COVID-19, τα ποσοστά των γυναικών που δέχονταν βία αυξήθηκαν σημαντικά, με πολλούς να κάνουν λόγο για μία πανδημία μέσα στην πανδημία, όπου το σπίτι δεν ήταν ασφαλές για όλες. Τα ποσοστά ενδοοικογενειακής βίας

ΜΥΘΟΙ ΤΗΣ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ ΕΠΙΘΕΤΙΚΟΤΗΤΑΣ, ΡΟΛΟΙ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ ΚΑΙ ΜΟΝΤΕΡΝΟΣ ΣΕΞΙΣΜΟΣ

αυξήθηκαν σημαντικά με τα ποσοστά μάλιστα των γυναικοκτονιών να μεγαλώνουν αντίστοιχα (Harvard Medical School, 2020). Στην Ελλάδα η γραμμή SOS, τον Απρίλιο του 2020, την περίοδο του πρώτου lockdown, έλαβε συνολικά 1.768 κλήσεις για περιστατικά βίας, σχεδόν εξαπλάσιο αριθμό από αυτόν του Μαρτίου (EU Council, 2020).

Θεωρητικές προσεγγίσεις για την αιτιολογία της βίας κατά των γυναικών

Στη βιβλιογραφία φαίνεται να υπάρχουν διάφορες προσεγγίσεις για την αιτιολογία της έμφυλης βίας και πιο συγκεκριμένα της σεξουαλικής βίας. Παρακάτω αναλύονται οι βασικότερες θεωρητικές προσεγγίσεις για την αιτιολογία της σεξουαλικής βίας, σύμφωνα με τη βιβλιογραφία. Η κατανόηση των αιτιών αποτελεί σημαντικό σημείο για τη δημιουργία παρεμβάσεων πρόληψης.

Βιολογικές θεωρίες

Οι βιολογικές θεωρίες εστιάζουν σε ανωμαλίες στη δομή του εγκεφάλου, στα επίπεδα ορμονών, σε γενετικούς παράγοντες και σε ελλείψεις στη διανοητική λειτουργία (Aigner Eher, Fruehwalk, Forttier, Gurierrez-Lobos & Dwyer., 2000· Corley, Corley, Walker & Walker, 1994· Galski, Thornton & Shumsky, 1990). Για παράδειγμα, σχετικές έρευνες που εξετάζουν τη σύνδεση μεταξύ ορμονικών ανωμαλιών και της σεξουαλικής κακοποίησης, εστιάζουν στο ρόλο συγκεκριμένων ορμονών π.χ. τεστοστερόνης που είναι γνωστό ότι σχετίζονται με φυσικές αλλαγές στους άνδρες (Batrinos, 2012). Άλλες σχετικές έρευνες εξετάζουν τη σύνδεση μεταξύ της σεξουαλικής επιθετικότητας με διανοητικές ελλείψεις (Aigner et al., 2000· Corley et al., 1994).

Εξελικτικές θεωρίες

Οι εξελικτικές θεωρίες έχουν χρησιμοποιηθεί για να εξηγήσουν μια σειρά ανθρώπινων συμπεριφορών, μεταξύ άλλων και της σεξουαλικής επιθετικότητας. Οι εξελικτικές θεωρίες αντιλαμβάνονται την ανθρώπινη συμπεριφορά ως ένα αποτέλεσμα

ΜΥΘΟΙ ΤΗΣ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ ΕΠΙΘΕΤΙΚΟΤΗΤΑΣ, ΡΟΛΟΙ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ ΚΑΙ ΜΟΝΤΕΡΝΟΣ ΣΕΞΙΣΜΟΣ

εκατομμυρίων ετών, όπου διάφορες αλλαγές έχουν συμβεί προκειμένου να υπάρξει προσαρμογή στο φυσικό περιβάλλον. Στο ίδιο μοτίβο, η σεξουαλική βία θεωρείται αποτέλεσμα της ιστορικής εξέλιξης του ανθρώπινου είδους. Η σεξουαλική βία επομένως γίνεται αντιληπτή είτε ως ένα είδος αναπαραγωγικής στρατηγικής (Bailey, 1988· Malamuth & Heilmann, 1998· Thornhill & Palmer, 2000), είτε ως μια «διαταραχή ερωτικής συσχέτισης» που προκύπτει από την διακοπή κανονικών διαδικασιών σύναψης σχέσεων – ζευγαρώματος (Freund, 1990). Οι θεωρίες αυτές υποστηρίζονται από πειραματικά και ερευνητικά δεδομένα, ωστόσο έχουν δεχθεί κριτική για την υποτίμηση των πολιτισμικών επιρροών και της κοινωνικής μάθησης, καθώς και για τη δυσκολία εύρεσης εμπειρικών δεδομένων που να μπορούν να στηρίξουν τις παραπάνω θεωρήσεις (Ward & Hudson, 1998).

Ψυχοδυναμικές θεωρίες

Σύμφωνα με τις ψυχοδυναμικές θεωρίες, οι αιτίες της σεξουαλικής βίας εντοπίζονται στο άτομο, σε εσωτερικούς παράγοντες που είναι ενσωματωμένοι στην ανθρώπινη φύση. Για το Freud (1905) για παράδειγμα, ο βιασμός αποτελεί συνέπεια μιας προοδευτικής αύξησης της λιβιδινικής τάσης. Στο ίδιο πλαίσιο, η ψυχοδυναμική προσέγγιση υποστηρίζει ότι οι αιτίες της σεξουαλικής βίας και της σεξουαλικής επιθετικότητας αποδίδονται στις ενδοψυχικές συγκρούσεις των δραστών ως αποτέλεσμα των σχέσεων με τους γονείς και ιδιαίτερα τη μητέρα, η οποία είναι συνήθως απορριπτική, αυταρχική και απαιτητική (Cohen, Garofalo, Boucher & Seghorn, 1971). Η ύπαρξη τέτοιων γονέων στην ανατροφή ενός παιδιού, μπορεί να το οδηγήσει κατά την ενήλικη ζωή σε εσωτερικές συγκρούσεις και να γεννήσει την επιθυμία σε αυτό να ελέγξει και ταπεινώσει τις γυναίκες. Το κίνητρο του θύτη έγκειται στη μετατόπιση της επιθετικότητας στο θύμα, στην αμυντικότητα ενάντια στις ανάγκες της εξάρτησης από τη μητέρα και στις ενδότερες ασυνείδητες ή απωθημένες ομοφυλοφιλικές του επιθυμίες (Groth & Burgess, 1977). Άλλες ψυχολογικές θεωρίες υποστηρίζουν ότι οι σχέσεις στην πρώιμη παιδική ηλικία που ενέχουν τραύμα ή

ΜΥΘΟΙ ΤΗΣ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ ΕΠΙΘΕΤΙΚΟΤΗΤΑΣ, ΡΟΛΟΙ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ ΚΑΙ ΜΟΝΤΕΡΝΟΣ ΣΕΞΙΣΜΟΣ

κακομεταχείριση του παιδιού μπορεί να οδηγήσουν το παιδί στην εσωτερίκευση αρνητικών αντιλήψεων για τον εαυτό του και για τις σχέσεις του με τους άλλους, επηρεάζοντας ακόμα και τον τρόπο που το παιδί αντιλαμβάνεται τη σεξουαλική πράξη ή το ρόλο του στις σεξουαλικές σχέσεις (Leguizamo, 2002). Οι θεωρίες που εστιάζουν κατά βάση στο ατομικό επίπεδο και στην προσωπικότητα έχουν δεχτεί κριτική τόσο για την έλλειψη επαρκών στοιχείων που αποδεικνύουν τη σχέση μεταξύ των τεστ προσωπικότητας με τις ρίζες της σεξουαλικής βίας (Stinson, Sales & Becker, 2008), όσο και για την ψυχολογικοποίηση του φαινομένου της έμφυλης βίας (Παπαστάμου, 2011).

Συμπεριφοριστικές θεωρίες

Οι συμπεριφοριστικές θεωρίες εξηγούν τη σεξουαλική βία ως μαθημένη συνθήκη, υποστηρίζοντας ότι οι όπως τα άτομα μαθαίνουν κατάλληλες σεξουαλικές συμπεριφορές και εκφράσεις, έτσι μαθαίνουν και τις σεξουαλικά αποκλίνουσες. Ο βιασμός σε αυτήν την περίπτωση θεωρείται μια μαθημένη αποκλίνουσα συμπεριφορά. Οι συμπεριφοριστικές προσεγγίσεις υποστηρίζουν ότι για τις σεξουαλικές επιθέσεις, ευθύνεται η διασταύρωση της σεξουαλικής διέγερσης με την παρουσία συνθηκών βιασμού. Σύμφωνα μάλιστα με τους συμπεριφοριστές, η σεξουαλική βία ερμηνεύεται ως μέσο για την επίτευξη ενός σκοπού, όπου ο σκοπός στην συγκεκριμένη περίπτωση είναι η έμφαση στην, και υψηλή ιεράρχηση της απόκτησης σεξουαλικών εμπειριών (Kanin, 1977, 1984).

Θεωρία της κοινωνικής μάθησης

Οι θεωρίες της κοινωνικής μάθησης που έχουν χρησιμοποιηθεί για την ερμηνεία της σεξουαλικής βίας είναι δύο· η μία σχετίζεται με την ιδέα ότι τα παιδιά που κακοποιούνται σεξουαλικά γίνονται σεξουαλικοί κακοποιητές στην ενήλικη ζωή τους και η δεύτερη ότι για τη σεξουαλική βία ευθύνεται το πορνογραφικό υλικό.

ΜΥΘΟΙ ΤΗΣ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ ΕΠΙΘΕΤΙΚΟΤΗΤΑΣ, ΡΟΛΟΙ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ ΚΑΙ ΜΟΝΤΕΡΝΟΣ ΣΕΞΙΣΜΟΣ

Όσον αφορά στην πρώτη ιδέα, η θεωρία της κοινωνικής μάθησης υποστηρίζει ότι ο θύτης έμαθε μία βίαιη συμπεριφορά είτε επειδή υπήρξε θύμα βίαιης συμπεριφοράς στην οικογένειά τους είτε επειδή βρίσκονταν μπροστά σε σκηνές βίας ως μάρτυρας. Υιοθετώντας τις ιδέες της κλασικής εξαρτημένης μάθησης, η βίαιη συμπεριφορά του θύτη προάγεται από το περιβάλλον του και με αυτόν τον τρόπο το άτομο μαθαίνει να είναι βίαιο αλλά και να δικαιολογεί τη συμπεριφορά του (Αρτινοπούλου, 2006). Με αυτόν τον τρόπο εισάγεται η έννοια «κύκλος της βίας» και «διαγενεακή μεταβίβαση της βίας», όπου τα παιδιά ως μάρτυρες σε σκηνικά βίας των γονιών τους ή ως αποδέκτες της βίας, χρησιμοποιούν πράξεις βίας και ως ενήλικες (Χατζηφωτίου, 2005).

Έρευνες δείχνουν ότι μεγάλο ποσοστό θυτών σεξουαλικής βίας αναφέρουν περιστατικά κακοποίησης ως παιδιά (Jonson-Reid & Way, 2001· Craissati, McClurg & Browne, 2002· Veneziano, Veneziano & LeGrand, 2000· Zgourides, Monto & Harris, 1997), ενώ η πλειονότητα των θυμάτων βίας στην παιδική ηλικία που αργότερα γίνονται θύτες είναι άνδρες (Berliner & Elliot, 2002· Stinson, Sales & Becker, 2008). Χρησιμοποιώντας τη θεωρία της κοινωνικής μάθησης, οι ερευνητές υποστηρίζουν ότι η μάθηση γίνεται μέσα από μια συγκεκριμένη διαδικασία. Σημαντικό ρόλο στη διαδικασία της μάθησης παίζει η ηλικία κατά την οποία το παιδί υπήρξε θύμα, η σχέση με το θύτη, το φύλο του θύτη και τον αριθμό των θυτών (Burton, Miller & Schill, 2002). Όσο πιο νέο είναι το θύμα, όσο μεγαλύτερη είναι η διάρκεια της κακοποίησης και όσο μεγαλύτερος ο αριθμός των θυτών, τόσο πιθανότερο να εμφανιστεί μία βίαιη συμπεριφορά στο θύμα (Burton, 2000).

Μια εφαρμογή της θεωρίας της κοινωνικής μάθησης σχετίζεται με την πορνογραφία και πιο συγκεκριμένα με το ότι το πορνογραφικό υλικό λειτουργεί ως πρότυπο για σεξουαλικά επιθετικές συμπεριφορές, ενθαρρύνοντας τους θύτες να προβούν σε αντίστοιχες συμπεριφορές με αυτές που βλέπουν. Είναι σημαντικό να αναφερθεί ότι στην συγκεκριμένη περίπτωση η πορνογραφία που θεωρείται ότι σχετίζεται με τη σεξουαλική επιθετικότητα

ΜΥΘΟΙ ΤΗΣ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ ΕΠΙΘΕΤΙΚΟΤΗΤΑΣ, ΡΟΛΟΙ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ ΚΑΙ ΜΟΝΤΕΡΝΟΣ ΣΕΞΙΣΜΟΣ

μέσω της κοινωνικής μάθησης ορίζεται ως σεξουαλικά βίαιη πορνογραφία, όπου οι γυναίκες παρουσιάζονται να εξευτελίζονται ή να τις υποτιμούν ή ως θύματα πράξεων σεξουαλικού εξαναγκασμού (Marshall, 1988). Έρευνες δείχνουν ότι η επαναλαμβανόμενη έκθεση σε υλικό πορνογραφίας με σεξουαλικά επιθετικές σκηνές συμβάλλει στην αυξημένη επιθετικότητα απέναντι στις γυναίκες, σε μειωμένη ενσυναίσθηση και συμπόνια απέναντι στα θύματα βίας και σε αυξημένη αποδοχή της χρήσης σωματικής βίας απέναντι στις γυναίκες (Check & Guloien, 1989)

Παρότι η θεωρία της κοινωνικής μάθησης εισάγει το κοινωνικό στοιχείο και θεωρεί τη σεξουαλική επιθετικότητα όχι ως μια έμφυτη αλλά ως μια επίκτητη συμπεριφορά, έχει αμφισβητηθεί, λόγω μεθοδολογικών ελλείψεων που οδηγούν σε συμπεράσματα βασισόμενες σε ανακριβείς ενδείξεις. Παράλληλα, έχει ασκηθεί κριτική ότι αγνοεί τις διακρίσεις των φύλων και την κοινωνική ανισότητα των φύλων, ενώ ενισχύει στους άνδρες την πεποίθηση ότι υπάρχει δικαιολογία για τη συμπεριφορά τους (Χατζηφωτίου, 2005).

Φεμινιστική θεώρηση

Όσον αφορά στις φεμινιστικές θεωρίες, ο βιασμός αποτελεί μια ψευδο-σεξουαλική πράξη, η οποία χρησιμοποιεί τη σεξουαλικότητα για να εκφράσει βαθύτερα θέματα εξουσίας και θυμού και παρακινείται από την κοινωνική και πολιτική κυριαρχία των ανδρών· μία μορφή κοινωνικού ελέγχου για να κρατήσει τις γυναίκες στη θέση τους (Brownmiller, 1975· Donat & D'Emilio, 1992· Groth, 1979· Riger & Gordon, 1981). Ενδιαφέρον παρουσιάζει και μία ποιοτική μελέτη με φυλακισμένους άνδρες για το έγκλημα του βιασμού, η οποία διερευνούσε τα κίνητρά τους, τους λόγους και τα συναισθήματά τους. Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της μελέτης, κυριαρχούσε στις περισσότερες απαντήσεις ένα μοτίβο που περιλάμβανε τις έννοιες της επιβολής, της κυριαρχίας, της εξουσίας και του απόλυτου ελέγχου πάνω στη γυναίκα και στο γυναικείο σώμα, π.χ. «ο βιασμός είναι ήταν ένα

ΜΥΘΟΙ ΤΗΣ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ ΕΠΙΘΕΤΙΚΟΤΗΤΑΣ, ΡΟΛΟΙ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ ΚΑΙ ΜΟΝΤΕΡΝΟΣ ΣΕΞΙΣΜΟΣ

συναίσθημα απόλυτης κυριαρχίας», «Νομίζω ότι ήμουν ιδιαίτερα εκνευρισμένος επειδή δεν πήγε όπως το είχα σχεδιάσει... έχω κι έναν ανδρικό εγωισμό να ταΐσω», «ένιωθα ότι είχα τον έλεγχο, ότι ήμουν κυρίαρχος. Ο βιασμός μου επέτρεπε να κάνω σεξ με μία γυναίκα χωρίς να ενδιαφέρομαι για την απόκρισή της. Είχα τον πλήρη έλεγχο» (Scully & Marolla, 1985).

Η φεμινιστική πλαισίωση του βιασμού έγινε κατά βάση με το έργο της Brownmiller *Against Our Will* (1975), όπου εγκαταλείπεται η άμεση συσχέτιση του βιασμού με τη σεξουαλική επιθυμία και τα φώτα πέφτουν στο βιασμό ως ένα έγκλημα με κοινωνικές και πολιτικές προεκτάσεις. Οι εμπειρίες των γυναικών και ο φόβος για το βιασμό ήταν τελικά ένα συλλογικό βίωμα που μοιράζονταν (Donat & D'Emilio, 1992). Οι φεμινίστριες μάλιστα του δεύτερου φεμινιστικού κύματος ήταν και στην πρώτη γραμμή των κινητοποιήσεων κατά των βιασμών. Παρότι το έργο της Brownmiller αποτελεί σταθμό για την ερμηνεία του βιασμού ως μία πράξη που εντάσσεται σε ένα ευρύτερο κοινωνικό και πολιτικό πλαίσιο, είναι σημαντικό να αναφερθεί ότι το βιβλίο της Brownmiller έχει δεχτεί διάφορες κριτικές. Μεταξύ των πιο σημαντικών, ξεχωρίζει αυτή της Davis (2014) σύμφωνα με την οποία, οι θεωρήσεις της Brownmiller αντανakλούν και αναπαράγουν ρατσιστικές προκαταλήψεις για τους μαύρους.

Σύμφωνα με τη Brownmiller (1975), η οργάνωση των γυναικών για την αντιμετώπιση του βιασμού ήταν αποτέλεσμα του γυναικείου κινήματος. Οι φεμινίστριες εκείνης της εποχής, ήταν εξαιρετικά ενεργές στη θεωρητική πλαισίωση, την έρευνα, την πρόληψη, την εκπαίδευση, τη συνηγορία και την παροχή υπηρεσιών (Bevacqua, 2000· Campbell, Baker, & Mazurek, 1998· Russell & Howell, 1983). Τα πρώτα κέντρα διαχείρισης κρίσεων βιασμού χτίστηκαν πάνω σε δύο βασικές θεωρήσεις, η μία εκ των οποίων ήταν η πεποίθηση ότι ο βιασμός είναι μία μορφή κοινωνικού ελέγχου πάνω στις γυναίκες (Shaw & Cambell, 2011). Από σχετικές έρευνες εκείνης της εποχής, φάνηκε μάλιστα ότι ο βιασμός ήταν περισσότερο συχνό φαινόμενο από ό,τι θεωρούνταν· ένα μεγάλο ποσοστό ανδρών που συμμετείχε σε

ΜΥΘΟΙ ΤΗΣ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ ΕΠΙΘΕΤΙΚΟΤΗΤΑΣ, ΡΟΛΟΙ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ ΚΑΙ ΜΟΝΤΕΡΝΟΣ ΣΕΞΙΣΜΟΣ

σχετικές έρευνες αποκάλυψε ότι θα διέπραττε βιασμό αν ήξερε ότι δεν θα συλληφθεί και ότι ένας στους δώδεκα συμμετέχοντες είχε ενεργήσει με τρόπο που νομικά συνιστά απόπειρα βιασμού, αλλά το 84% αυτών πίστευαν ότι αυτό που έπραξαν σε καμία περίπτωση δεν ήταν βιασμός (Koss, 1985· Koss, Gidycz & Wisniewski, 1987· Malamuth, 1981· Russell & Howell, 1983). Η Davis (2014) θεωρεί το βιασμό ως ένα σύμπτωμα κοινωνικής αποσύνθεσης που αναδεικνύεται ως πρόβλημα, μόνο όταν πάρει ενδημικές διαστάσεις. Το αυξανόμενο ενδιαφέρον για τους βιασμούς οδήγησε πολλές γυναίκες να μιλήσουν ανοιχτά για επιθέσεις που δέχτηκαν στο παρελθόν από βιαστές.

Σε αυτά τα πλαίσια λοιπόν, η σεξουαλική επιθετικότητα θεωρείται ένα προϊόν των πατριαρχικών δομών της κοινωνίας, οι οποίες δομές μάλιστα μεταφέρονται μέσω της κοινωνικοποίησης. Η σεξουαλική επιθετικότητα λαμβάνεται υπόψιν ως προϊόν μάθησης και κοινωνικοποίησης στην πατριαρχική κουλτούρα (κοινωνικοποίηση έμφυλων ρόλων), όπου η σεξουαλική επιθετικότητα αποτελεί έναν τρόπο επίδειξης δύναμης και ανδρικής υπεροχής. Παράλληλα, οι άνδρες μαθαίνουν ότι είναι κάτοχοι και δικαιούχοι των υπηρεσιών των γυναικών, των γυναικείων σωμάτων, ακόμα και ότι οι γυναίκες αντλούν ευχαρίστηση από τη σεξουαλική επιθετικότητα (Bart & O'Brien, 1984· Burt, 1980· Pascoe, 2007). Οι Morris και Ratajckak (2019) μελέτησαν τη συχνότητα χρήσης διάφορων θεωρητικών πλαισίων για την ερμηνεία της έμφυλης βίας σε 200 δημοσιευμένα άρθρα. Από τη μετα-ανάλυση βρέθηκε ότι η πατριαρχία είχε τη μεγαλύτερη συχνότητα χρήσης (29,5%) για την ερμηνεία της βίας κατά των γυναικών, τόσο ως γενικό πλαίσιο όσο και ως θεωρητική προσέγγιση. Σύμφωνα μάλιστα με τα αποτελέσματα της παραπάνω έρευνας η έννοια της πατριαρχίας χρησιμοποιείται για να συζητηθούν οι παράγοντες κινδύνου για το θύτη και το θύμα, για τη δημιουργία παρεμβάσεων και στρατηγικών πρόληψης, για την έμφυλη διάσταση της ενδοοικογενειακής βίας, καθώς και για τη δικαιολόγηση των ανδρών για τη βία που ασκούν.

ΜΥΘΟΙ ΤΗΣ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ ΕΠΙΘΕΤΙΚΟΤΗΤΑΣ, ΡΟΛΟΙ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ ΚΑΙ ΜΟΝΤΕΡΝΟΣ ΣΕΞΙΣΜΟΣ

Είναι σημαντικό να αναφερθεί ότι η πατριαρχία ως θεωρία έχει δεχθεί κριτική ότι απλοποιεί τις σχέσεις εξουσίας, είναι λανθασμένα γενικευμένη και αγνοεί τις διαφορές μεταξύ των ανδρών (Hunnicut, 2009). Πιο συγκεκριμένα ριζοσπάστριες φεμινίστριες εκείνης της εποχής άσκησαν κριτική σε αυτό που ως ρεύμα ονομάστηκε «φιλελεύθερος φεμινισμός», καθώς ο τελευταίος δε λάμβανε υπόψιν καθόλου ζητήματα τάξης, φυλής καθώς και άλλων συστημάτων καταπίεσης και διακρίσεων – ρατσισμός, ιμπεριαλισμός (Benacqu, 2000). Πάνω σε αυτή την κριτική, οι φεμινίστριες θεωρητικοί έχουν εξελίξει τη θεωρία προκειμένου να λαμβάνει υπόψιν της κι άλλες δομικές και συστημικές καταπίεσεις που βασίζονται στη φυλή, την τάξη, την ηλικία, την αναπηρία και τη σεξουαλικότητα, εισάγοντας την έννοια της διαθεματικότητας (Crenshaw, 1989, 2003). Ο όρος της διαθεματικότητας χρησιμοποιείται προκειμένου να λαμβάνονται υπόψιν και οι παραπάνω κοινωνικοί παράγοντες που μπορεί να τέμνουν κάθετα τις πατριαρχικές δομές της κοινωνίας. Παράλληλα, άτομα που βιώνουν πολλαπλές μορφές διακρίσεων και καταπίεσης (σεξισμό, ρατσισμό, ομοφοβία και ικανοτισμό) διατρέχουν μεγαλύτερο κίνδυνο να πέσουν θύματα ενδοσυντροφικής ή σεξουαλικής βίας (James et al., 2016).

Θεωρία των κοινωνικών πόρων

Αντλώντας από τη θεωρία των πόρων, η βία και η επιθετικότητα έχει τις βάσεις στη θεώρηση ότι όλα τα κοινωνικά συστήματα κινούνται γύρω από τη χρήση της βίας και τις απειλές. Τα άτομα που προβαίνουν σε πράξεις βίας ή επιθετικότητας διαθέτουν περισσότερους κοινωνικούς, οικονομικούς και ψυχολογικούς πόρους καθώς και τα αντίστοιχα μέσα. Η έλλειψη πόρων μπορεί αντίστοιχα να επιφέρει μία βίαιη συμπεριφορά με σκοπό τη διατήρηση ή την εξασφάλιση της εξουσίας (Αρτινοπούλου, 2006).

Θεωρία της κοινωνικοποίησης των ρόλων των φύλων

ΜΥΘΟΙ ΤΗΣ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ ΕΠΙΘΕΤΙΚΟΤΗΤΑΣ, ΡΟΛΟΙ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ ΚΑΙ ΜΟΝΤΕΡΝΟΣ ΣΕΞΙΣΜΟΣ

Σύμφωνα με τη συγκεκριμένη θεωρία, οι άνδρες ενθαρρύνονται περισσότερο να αναπτύξουν χαρακτηριστικά και συμπεριφορές συνυφασμένα με την επιθετικότητα, ενώ παράλληλα η σεξουαλική επιθετικότητα αυξάνει την αντιληπτική αίσθηση του ανδρισμού. Ταυτόχρονα, η αποθάρρυνση των ανδρών να εκφράζονται συναισθηματικά όταν αντιμετωπίζουν δυσκολίες, τους οδηγεί στο να καταφεύγουν σε σεξουαλικά βίαιες πράξεις, προκειμένου να αντιμετωπίσουν αυτές τις δυσκολίες (Αρτινοπούλου, 2006)

Οικολογικό μοντέλο

Το κοινωνικο-οικολογικό μοντέλο έχει χρησιμοποιηθεί επίσης για την ερμηνεία της έμφυλης βίας και ως θεωρητική βάση για ένα ολοκληρωμένο και συνολικό θεωρητικό πλαίσιο για τη βία κατά των γυναικών και πιο συγκεκριμένα τη σεξουαλική βία, λαμβάνοντας υπόψιν και τις πολιτισμικές αξίες που μπορεί να συμβάλλουν στην εκδήλωση αυτής (Belsky, 1980· Bronfenbrenner, 1977, 1979· Grauerholz, 2000· Messman-Moore & Long, 2002· White & Koss, 1993). Το κοινωνικό-οικολογικό μοντέλο στοχεύει στην ερμηνεία και αντιμετώπιση του φαινομένου, εστιάζοντας στις αιτίες με μια συστημική οπτική. Με βάση το συγκεκριμένο θεωρητικό πλαίσιο, το άτομο λαμβάνεται υπόψιν ως μέρος i) ενός μικροσυστήματος ή της οικογένειας, ii) ενός έξω-συστήματος ή του ευρύτερου κοινωνικού συστήματος, όπου συμπεριλαμβάνεται και η οικογένεια και iii) ενός μακρο-συστήματος, όπου κυριαρχούν οι πολιτισμικές και κοινωνικές νόρμες (Bronfenbrenner, 1977, 1979). Όσον αφορά στην εφαρμογή του κοινωνικο-οικολογικού μοντέλου στην ερμηνεία της βίας κατά των γυναικών, περιλαμβάνει τέσσερα επίπεδα: το ατομικό (προσωπικό ιστορικό), το καταστασιακό (μικροσύστημα), το κοινοτικό (έξωσύστημα) και το κοινωνικό (μακροσύστημα) (Heise, 1998, 2014· UN Women, 2013).

Στο ατομικό επίπεδο βρίσκεται η προσωπική ιστορία του καθενός, οι ατομικοί παράγοντες δηλαδή που μπορεί να αποτελούν την αιτία της βίας κατά των γυναικών· τα

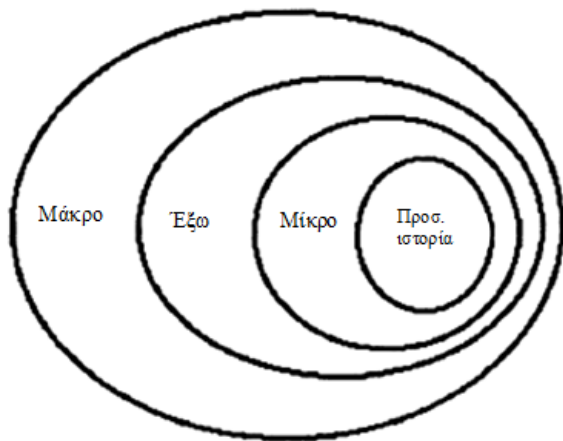
ΜΥΘΟΙ ΤΗΣ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ ΕΠΙΘΕΤΙΚΟΤΗΤΑΣ, ΡΟΛΟΙ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ ΚΑΙ ΜΟΝΤΕΡΝΟΣ ΣΕΞΙΣΜΟΣ

χαρακτηριστικά που επηρεάζουν την αναπτυξιακή εμπειρία ή την προσωπικότητα διαμορφώνουν τις αντιδράσεις του στο μικροσύστημα και στο έξωσύστημα. Η μαρτυρία σε ενδο-οικογενειακές συγκρούσεις ή βία ως παιδί, η παιδική κακοποίηση και ο απών ή απορριπτικός πατέρας, ανήκουν στους ατομικούς παράγοντες. Το μικροσύστημα εστιάζει στις σχέσεις που μπορεί να αυξήσουν του παράγοντες της βίας κατά των γυναικών. Πιο συγκεκριμένα, σχετίζεται με τις αλληλεπιδράσεις με άλλους, στις οποίες εμπλέκεται κάποιος αλλά και στην υποκειμενική ερμηνεία αυτών των αλληλεπιδράσεων. Έρευνες έχουν δείξει ότι σε αυτό το επίπεδο περιλαμβάνονται κατά βάση παράγοντες σχετικοί με τη δομή της οικογένειας, όπως η κυριαρχία του άνδρα στην οικογένεια, ο έλεγχος του εισοδήματος από τον άνδρα στην οικογένεια, οι ενδοοικογενειακές συγκρούσεις. Το τρίτο επίπεδο αναφέρεται στην κοινότητα (έξωσύστημα) και διερευνά περιβάλλοντα όπως το σχολείο, η εργασία και η γειτονιά. Στο έξωσύστημα περιλαμβάνονται παράγοντες, όπως η χαμηλή κοινωνική και οικονομική τάξη, η ανεργία, η απομόνωση της γυναίκας και της οικογένειας, η ανεπαρκής φροντίδα του θύματος, η έλλειψη πληροφοριών και υπηρεσιών φροντίδας, η απόδοση ευθυνών στο θύμα και η μη αντιμετώπιση της βίας από το σχολείο ή το εργασιακό περιβάλλον. Τέλος, το κοινωνικό επίπεδο ή αλλιώς μακροσύστημα εξετάζει τους ευρύτερους κοινωνικούς παράγοντες που συντηρούν και προωθούν την βία. Το μακροσύστημα αναφέρεται σε ένα σύστημα πολιτισμικών αντιλήψεων που εισχωρεί και «ενημερώνει» τα άλλα τρία επίπεδα. Τέτοιοι παράγοντες είναι η αντίληψη του ανδρισμού που συνδέεται με την κυριαρχία, τη σκληρότητα και την ανδρική τιμή, η θεώρηση της γυναίκας ως ιδιοκτησία του άνδρα και η ανδρική πεποίθηση περί κτητικότητας της γυναίκας, οι άκαμπτοι ρόλοι των φύλων, η αποδοχή της σωματικής τιμωρίας των γυναικών και η πολιτισμική κουλτούρα (ως σύστημα αξιών) που επιτρέπει τη χρήση βίας για την επίλυση διαπροσωπικών συγκρούσεων (Heise, 1998).

ΜΥΘΟΙ ΤΗΣ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ ΕΠΙΘΕΤΙΚΟΤΗΤΑΣ, ΡΟΛΟΙ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ ΚΑΙ ΜΟΝΤΕΡΝΟΣ ΣΕΞΙΣΜΟΣ

Με βάση την παραπάνω ανάλυση του κοινωνικού-οικολογικού μοντέλου, στο Σχήμα 1 απεικονίζονται τα τέσσερα βασικά συστήματα παραγόντων, τα οποία όπως φαίνεται και από τους αλληλοκαλυπτόμενους στο σχήμα δε λειτουργούν ανεξάρτητα αλλά αλληλοεπιδρούν μεταξύ τους, συντελώντας στη βία κατά των γυναικών. Το σχήμα παρατίθεται αυτούσιο.

Σχήμα 1 Η ερμηνεία της βίας κατά των γυναικών με βάση το κοινωνικό-οικολογικό μοντέλο, από το πρωτότυπο

Πηγή. Προσαρμογή στα ελληνικά από Heise (1998). *Violence Against Women: An Integrated, Ecological Framework*. *Violence Against Women*, 4(3), 262–290. <https://doi.org/10.1177/1077801298004003002>

Συνέπειες της βίας κατά των γυναικών

Η έμφυλη βία έχει σοβαρές σωματικές, ψυχολογικές και κοινωνικές συνέπειες. Πιο συγκεκριμένα, μεταξύ των πιο σημαντικών επιπτώσεων της βίας κατά των γυναικών είναι η γυναικοκτονία, η αυτοκτονία, τα κατάγματα, ινομυαλγία, η μόνιμη αναπηρία, οι διαταραχές στην κύηση, η ανεπιθύμητη εγκυμοσύνη, άλλες γυναικολογικές διαταραχές, η κατάθλιψη, το άγχος, τα αισθήματα ενοχής, οι διαταραχές στον ύπνο και η χρήση ουσιών καθώς και συμπτώματα διαταραχής μετατραυματικού στρες (Heise, Ellsberg and Gottemoeller, 1999· Heise & Garcia Moreno, στο Krug et al., 2002). Πολλές από τις συνέπειες αποτελούν

ΜΥΘΟΙ ΤΗΣ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ ΕΠΙΘΕΤΙΚΟΤΗΤΑΣ, ΡΟΛΟΙ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ ΚΑΙ ΜΟΝΤΕΡΝΟΣ ΣΕΞΙΣΜΟΣ

παράλληλα και μορφή βίας κατά των γυναικών, όπως αναλύθηκε παραπάνω π.χ. γυναικοκτονία.

Για τον Γιωτάκο (2004), οι συνέπειες των πράξεων σεξουαλικής βίας που αφορούν σε μεγάλο βαθμό στην ψυχική υγεία μπορούν να συνοψιστούν κάτω από την ομπρέλα της «μετατραυματικής διαταραχής», εντάσσοντας εκεί τα διάφορα συμπτώματα κρίσεων άγχους ή κατάθλιψης. Από τις πιο σοβαρές συνέπειες της βίας κατά των γυναικών αποτελεί το εναρκτήριο λάκτισμα ενός φαύλου κύκλου κακοποίησης, σύμφωνα με τον οποίο τα πρώην θύματα μπορεί να γίνουν θύτες σε άλλα θύματα, οδηγώντας σε μία διαιώνιση και πολύ πιθανό διαγενεακή μεταβίβαση της βίας και του τραύματος. Σχετικά με την ψυχική υγεία, σύμφωνα με την έρευνα της Toit (2009), μαρτυρίες θυμάτων-επιζωσάντων αναφέρουν ότι βίωσαν το βιασμό ως μια διάλυση του εαυτού τους. Το θύμα φαίνεται να διακρίνει δύο εαυτούς, έναν πριν το βιασμό και έναν μετά, με κάποιες περιπτώσεις τα θύματα να έχουν απώλεια μνήμης ή να αναφέρουν συμπτώματα μετα-τραυματική διαταραχή (Russell et al., 2010).

Πίνακας 1. Επιπτώσεις της βίας κατά των γυναικών σε σωματική και ψυχική υγεία

Επιπτώσεις που μπορεί να οδηγήσουν στο θάνατο	Μη θανατηφόρες καταστάσεις		
	Τραυματισμοί και χρόνιες καταστάσεις	Επιπτώσεις στη σεξουαλική και αναπαραγωγική υγεία	Επιπτώσεις στην ψυχική υγεία
Γυναικοκτονία	Κατάγματα	Γυναικολογικές διαταραχές	Κατάθλιψη και άγχος
Αυτοκτονία	Κοιλιακοί ή θωρακικοί τραυματισμοί	Φλεγμονώδης νόσος της πυέλου	Διαταραχές στην πρόσληψη τροφής
Μητρική θνησιμότητα	Σύνδρομο χρόνιου πόνου	Σεξουαλικά μεταδιδόμενα νοσήματα	Χρήση ουσιών και αλκοόλ

ΜΥΘΟΙ ΤΗΣ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ ΕΠΙΘΕΤΙΚΟΤΗΤΑΣ, ΡΟΛΟΙ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ ΚΑΙ
ΜΟΝΤΕΡΝΟΣ ΣΕΞΙΣΜΟΣ

Ινομυαλγία	Ανεπιθύμητη εγκυμοσύνη	Διαταραχές πανικού
Μόνιμη αναπηρία	Διαταραχές στην κύηση	Αισθήματα ενοχής
Γαστρεντερικές διαταραχές	Σεξουαλική δυσλειτουργία	Διαταραχή μετατραυματικού στρες
Σύνδρομο ευερέθιστου εντέρου		Ψυχοσωματικές διαταραχές
Εκδορές	Μη ασφαλής διακοπή κύησης	Αυτοτραυματισμοί

Πηγή. Heise και Garcia Moreno, στο Krug et al., 2002· Heise, Ellsberg και Gottemoeller, 1999

1.1.2 Ορισμός στάσεων & θεωρητικό πλαίσιο

Μια από τις βασικές έννοιες στο χώρο της κοινωνικής ψυχολογίας είναι η έννοια των στάσεων, καθώς είναι αυτή που παρακινεί τους ανθρώπους σε συμπεριφορά. Η μελέτη των στάσεων περιλαμβάνει τη διερεύνηση παραγόντων που επηρεάζουν τη δημιουργία των στάσεων, την αλλαγή τους καθώς και τη μετατροπή τους σε κίνητρο και συμπεριφορά. Ανά τα χρόνια πληθώρα ερευνητών και επιστημόνων έχουν προσπαθήσει να ορίσουν το τι είναι η στάση.

Σύμφωνα με Allport (1935), μια στάση είναι μια νοητική και νευρολογική κατάσταση ετοιμότητας οργανωμένη μέσα από την εμπειρία, που ασκεί κατευθυντήρια ή δυναμική επιρροή στην αντίδραση του ατόμου σε όλα τα αντικείμενα και τις καταστάσεις με τις οποίες σχετίζεται. Η αγγλική λέξη στάση (attitude) προέρχεται από το λατινικό *aptus*, που σημαίνει ικανός και έτοιμος για δράση. Η στάση ουσιαστικά αποτελεί μία σταθερή και μόνιμη οργάνωση πεποιθήσεων, συναισθημάτων και τάσεων συμπεριφοράς απέναντι σε κοινωνικά σημαντικά αντικείμενα, ομάδες, γεγονότα και σύμβολα καθώς και μια γενική θετική ή αρνητική αξιολόγηση απέναντι σε κάποιο άτομο, θέμα ή αντικείμενο. Οι ερευνητές των

ΜΥΘΟΙ ΤΗΣ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ ΕΠΙΘΕΤΙΚΟΤΗΤΑΣ, ΡΟΛΟΙ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ ΚΑΙ ΜΟΝΤΕΡΝΟΣ ΣΕΞΙΣΜΟΣ

στάσεων στη σύγχρονη εποχή βλέπουν την στάση ως εννοιολογική κατασκευή, η οποία αν και δεν είναι άμεσα παρατηρήσιμη, προηγείται της συμπεριφοράς και καθοδηγεί τις επιλογές και τις αποφάσεις μας για δράση. Οι στάσεις έχουν τρεις συνιστώσες, τη γνωστική, τη συναισθηματική και τη συμπεριφορική, περιλαμβάνει δηλαδή τη σκέψη (γνωστική), το συναίσθημα (συναισθηματική) και τη δράση (συμπεριφορική), ως βασικά στοιχεία για την ανθρώπινη εμπειρία (Hogg & Vaughan, 2010).

Οι Eagly και Chaiken (1993) ορίζουν μια στάση ως μια ψυχολογική τάση που εκφράζεται μέσω της αξιολόγησης μιας συγκεκριμένης οντότητας, δηλώνοντας έναν βαθμό συμφωνίας ή διαφωνίας. Σύμφωνα με τους ίδιους, οι στάσεις διαφοροποιούνται από τις απόψεις, καθώς οι τελευταίες μπορούν να επαληθευτούν ή όχι μέσω αντικειμενικών κριτηρίων, ενώ οι στάσεις δεν μπορούν να αξιολογηθούν ως σωστές ή λανθασμένες. Οι αντιλήψεις θεωρείται ότι βασίζονται στη γνώση και όσοι έχουν κάποιες αντιλήψεις τείνουν να πιστεύουν ότι αυτή η γνώση είναι και η σωστή (Wyer & Albarracin, 2005).

Ενδιαφέρον παρουσιάζει και ο ορισμός των Zanna και Rempel (1988), σύμφωνα με τον οποίο η στάση αποτελεί την κατηγοριοποίηση ενός αντικειμένου-ερεθίσματος κατά μήκος ενός αξιολογικού άξονα, την απόδοση δηλαδή μιας συγκεκριμένης ταυτότητας (κατηγοριοποίηση) σε κάτι που μπορεί να γίνει ορατό και αντικείμενο επενέργειας (αντικείμενο-ερέθισμα). Η κατηγοριοποίηση αυτή βασίζεται ή παράγεται από τη γνωστική πληροφορία, δηλαδή ιδέες, πεποιθήσεις, αναμνήσεις, τη θυμική/συναισθηματική πληροφορία, αισθήματα και συναισθήματα, και την πληροφορία που είναι σχετική με προηγούμενες συμπεριφορές ή προθέσεις για συμπεριφορά. Η έννοια «βασίζεται σε πληροφορία ή παράγεται από πληροφορία» δίνει στοιχεία για την καταγωγή των στάσεων, ενώ είναι σημαντικό να αναφερθεί ότι για τους Zanna και Rempel οι γνωστικοί και οι συναισθηματικοί τύποι πληροφοριών δεν είναι αντίθετοι μεταξύ τους αλλά μπορεί να λειτουργούν αυτόνομα ή και να αλληλοεπιδρούν μεταξύ τους.

ΜΥΘΟΙ ΤΗΣ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ ΕΠΙΘΕΤΙΚΟΤΗΤΑΣ, ΡΟΛΟΙ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ ΚΑΙ ΜΟΝΤΕΡΝΟΣ ΣΕΞΙΣΜΟΣ

Οι στάσεις γενικότερα θεωρείται ότι αποτελούν αναπόσπαστο κομμάτι της διαδικασίας κοινωνικοποίησης (Fishbein & Ajzen, 1975, όπως αναφέρεται στο Hogg & Vaughn, 2010) και αναπτύσσονται είτε άμεσα μέσα από σχετικές εμπειρίες είτε έμμεσα μέσα από αλληλεπιδράσεις με άλλους. Πηγές μάθησης αποτελούν οι διάφοροι φορείς κοινωνικοποίησης, ξεκινώντας με τους γονείς από την παιδική ηλικία που αποτελούν ισχυρή πηγή επιρροής. Μια ακόμα πηγή που ασκεί σημαντική επιρροή στη διαμόρφωση των στάσεων αποτελούν τα μέσα μαζικής ενημέρωσης, με την τηλεόραση να έχει την κυρίαρχη θέση, ιδιαίτερα μεταξύ των παιδιών. Για παράδειγμα, στην έρευνα των MacKay και Covel (1997) φάνηκε ότι η παρακολούθηση σεξουαλικών εικόνων σε διαφημίσεις συσχετιζόταν με ευνοϊκότερες στάσεις απέναντι στη σεξουαλική επιθετικότητα.

1.1.3 Μέτρηση των στάσεων

Τη δεκαετία του 1930, θεωρητικοί διακήρυξαν ότι όχι μόνο οι στάσεις αποτελούσαν την κεντρική έννοια στην κοινωνική ψυχολογία (Allport, 1935), αλλά και ότι μπορούσαν να μετρηθούν (Thurstone, 1928). Έτσι δημιουργήθηκε πληθώρα ερωτηματολογίων που διερευνά διάφορα κοινωνικά ζητήματα και αναπτύχθηκαν θεωρίες για την πρόβλεψη της συμπεριφοράς.

Για τη μέτρηση των στάσεων χρησιμοποιείται συνήθως το ερωτηματολόγιο, με τη χρήση διάφορων κλιμάκων. Η πιο γνωστή μεταξύ άλλων κλίμακα που χρησιμοποιείται για τη μέτρηση των στάσεων είναι η κλίμακα Likert. Στις κλίμακες Likert ζητείται από τους ερωτώμενους να προσδιορίσουν τις στάσεις τους για ένα ζήτημα πάνω σε ένα συνεχές, χρησιμοποιώντας δηλώσεις από το συμφωνώ απόλυτα έως το διαφωνώ απόλυτα. Συνήθως είναι πεντάβαθμες ξεκινώντας από το συμφωνώ απόλυτα που δηλώνει μία θετική στάση και φτάνοντας μέχρι το διαφωνώ απόλυτα που δηλώνει μία αρνητική στάση.

ΜΥΘΟΙ ΤΗΣ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ ΕΠΙΘΕΤΙΚΟΤΗΤΑΣ, ΡΟΛΟΙ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ ΚΑΙ ΜΟΝΤΕΡΝΟΣ ΣΕΞΙΣΜΟΣ

1.1.4 Στάσεις και συμπεριφορά

Ένα μεγάλο μέρος της έρευνας των στάσεων εστιάζει στο ερώτημα κατά πόσο οι στάσεις μπορούν να προβλέψουν τη συμπεριφορά καθώς και το ποια είναι η σχέση στάσεων και συμπεριφοράς, ενώ ένας από τους σημαντικότερους λόγους μελέτης των στάσεων συνιστά η βελτίωση των τεχνικών αλλαγής τους. Στην ερώτηση αν οι στάσεις μπορούν να προβλέψουν πράγματι τη συμπεριφορά, υπάρχουν διάφορα εμπειρικά δεδομένα, με πολλούς κοινωνικούς επιστήμονες να έχουν αμφισβητήσει αυτήν την άποψη.

Η δυσαρμονία ανάμεσα σε αυτό που δηλώνουν οι άνθρωποι όταν απαντούν σε ερωτηματολόγια μέτρησης στάσεων και στο τι κάνουν στην πραγματικότητα αποτελεί την ουσία του όρου που στη βιβλιογραφία ονομάζεται πρόβλημα στάσης-συμπεριφοράς. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί η κλασική μελέτη του LaPiere (1934), ο οποίος ενδιαφερόνταν να μελετήσει τις προκατειλημμένες στάσεις απέναντι σε διάφορες μειονοτικές ομάδες στις ΗΠΑ και πιο συγκεκριμένα στους Κινέζους και τις συμπεριφορές που εκδήλωναν στην πράξη σε ένα ζευγάρι Κινέζων ειδικότερα. Ο ερευνητής επισκέφτηκε στο πλαίσιο της έρευνας 66 ξενοδοχεία σε όλες τις ΗΠΑ και 184 εστιατόρια με τη συνοδεία δυο φίλων του κινεζικής καταγωγής. Κατά τη διάρκεια του ταξιδιού μόνο μία φορά αρνήθηκαν να τους εξυπηρετήσουν. Έξι μήνες αργότερα, ο LaPiere έστειλε ένα ερωτηματολόγιο στα μέρη που επισκέφθηκε με την ερώτηση αν θα δέχονταν στο κατάστημα ως πελάτες άτομα κινεζικής καταγωγής. Το 92% των συμμετεχόντων απάντησε πως δεν θα δέχονταν, θέτοντας έτσι τις πρώτες αμφισβητήσεις και προκλήσεις για την εγκυρότητα της έννοιας των στάσεων.

Από εκεί και έπειτα έχει γίνει μεγάλη προσπάθεια αλλαγής της θεωρίας των στάσεων, προτείνοντας συγκεκριμένους άξονες και προϋποθέσεις, κάτω από τις οποίες οι στάσεις μπορούν να προβλέψουν τη συμπεριφορά. Ο Myers (1993), για παράδειγμα, ορίζει τέσσερις συνθήκες κάτω από τις οποίες οι στάσεις μπορούν να προβλέψουν τη συμπεριφορά α) όταν ελαχιστοποιούνται οι επιρροές στον τρόπο με τον οποίο οι άνθρωποι εκφράζουν τις στάσεις,

ΜΥΘΟΙ ΤΗΣ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ ΕΠΙΘΕΤΙΚΟΤΗΤΑΣ, ΡΟΛΟΙ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ ΚΑΙ ΜΟΝΤΕΡΝΟΣ ΣΕΞΙΣΜΟΣ

β) όταν ελαχιστοποιούνται οι επιρροές στη συμπεριφορά που συνδέονται με τις στάσεις, γ) όταν η στάση συνδέεται εξειδικευμένα με τη συμπεριφορά δ) όταν η στάση αποκτά ευκρίνεια.

Σημαντικό σημείο στη σχέση στάσεων και συμπεριφοράς αποτελεί η θεωρία της λελογισμένης δράσης. Ο Fishbein με τον συνάδελφο του, Ajzen, ανέπτυξαν τη θεωρία της λελογισμένης δράσης για να συνδέσουν τις πεποιθήσεις με τις προθέσεις και στη συνέχεια αυτές με την συμπεριφορά. Οι Fishbein και Ajzen, πίστευαν ότι η επιτυχία στην πρόβλεψη της συμπεριφοράς καθορίζεται ρωτώντας ανοιχτά το άτομο αν θα προέβαινε σε μια δεδομένη πράξη ή σειρά πράξεων. Επιπλέον, οι συμπεριφορικές προβλέψεις μπορούν να βελτιωθούν σε μεγάλο βαθμό αν οι μετρήσεις των στάσεων είναι συγκεκριμένες και όχι γενικές, αν δηλαδή στις κλίμακες μέτρησης στάσεων οι ερωτήσεις είναι συγκεκριμένες. Οι Ajzen και Fishbein, υποστήριζαν ότι ένα μεγάλο μέρος των ερευνών πάνω στις στάσεις που είχαν προηγηθεί έπασχε λόγω προσπάθειας να προβλέψει συγκεκριμένες συμπεριφορές από γενικές στάσεις ή και το αντίστροφο, έτσι ώστε οι χαμηλές συσχετίσεις ήταν αναμενόμενες (Hogg & Vaughan, 2010).

Το βασικό μοντέλο της θεωρίας της λελογισμένης δράσης επεκτάθηκε από τον Ajzen (1985), προκειμένου να δοθεί έμφαση στο ρόλο της βούλησης. Στο πλαίσιο αυτό αναπτύχθηκε η θεωρία της προσχεδιασμένης συμπεριφοράς. Σύμφωνα με τη συγκεκριμένη θεωρία, η πρόβλεψη μιας συμπεριφοράς από τη μέτρηση μιας αντίστοιχης στάσης βελτιώνεται αν οι άνθρωποι πιστεύουν ότι μπορούν να ελέγξουν αυτήν τη συμπεριφορά. Οι δύο θεωρίες δεν είναι αντικρουόμενες, αντιθέτως η δεύτερη αποτελεί προέκταση της πρώτης, εισάγοντας την έννοια του αντιληπτικού ελέγχου της συμπεριφοράς ως τρίτο καθοριστικό παράγοντα για τη συμπεριφορά, πέρα από τη στάση και την υποκειμενική νόρμα που αποτελούν τους άλλους δυο. Ο Ajzen τονίζει ότι αυτοί οι τρεις παράγοντες δεν είναι

ΜΥΘΟΙ ΤΗΣ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ ΕΠΙΘΕΤΙΚΟΤΗΤΑΣ, ΡΟΛΟΙ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ ΚΑΙ ΜΟΝΤΕΡΝΟΣ ΣΕΞΙΣΜΟΣ

ανεξάρτητοι μεταξύ τους, αλλά φαίνεται να υπάρχει αλληλεπίδραση μεταξύ τους για τη μετάβαση στη συμπεριφορά.

1.1.5 Αποδοχή των σύγχρονων μύθων της σεξουαλικής επιθετικότητας: θεωρητικό υπόβαθρο

Παρότι η σεξουαλική βία και ο βιασμός συνιστούν ποινικό αδίκημα, τα ποσοστά των γυναικών που υφίστανται σεξουαλική βία παραμένουν υψηλά, όπως αναφέρθηκε και παραπάνω. Παράλληλα, ο αριθμός των περιστατικών σεξουαλικής βίας που δεν καταγγέλλονται παραμένει υψηλός (Grubb & Turner, 2012· Kruttschnitt, Kalsbeek & House, 2014). Γενικότερα, φαίνεται ότι υπάρχει μια υποεκτίμηση του φαινομένου της σεξουαλικής επιθετικότητας κατά των γυναικών, καθώς ακόμα και αν μια γυναίκα που έχει υποστεί βία δεν προβεί σε καταγγελία αλλά μοιραστεί αυτή την εμπειρία της, δέχεται συνήθως αρνητικά σχόλια. Το γεγονός αυτό οφείλεται συνήθως σε πολιτισμικές νόρμες που αυξάνουν την ανοχή, νομιμοποιούν ή/και κανονικοποιούν τη σεξουαλική βία (Aosved & Long, 2006). Οι στάσεις στη συγκεκριμένη περίπτωση απέναντι στη σεξουαλική επιθετικότητα φαίνεται να παίζουν σημαντικό ρόλο σε αυτό. Έχοντας εξηγήσει λεπτομερώς το θεωρητικό πλαίσιο των στάσεων και πώς αυτές λειτουργούν, στην συγκεκριμένη ενότητα αναλύεται ποια είναι η συμβολή των στάσεων στη μελέτη της σεξουαλικής επιθετικότητας κατά των γυναικών, και ποια η σημασία της μελέτης των στάσεων απέναντι στη σεξουαλική επιθετικότητα.

Όλες αυτές οι στάσεις και αντιδράσεις απέναντι στη βία κατά των γυναικών ορίζονται από την έννοια μύθοι του βιασμού. Σύμφωνα με σημειωτικές και γλωσσολογικές θεωρίες, «Ο μύθος αποτελεί ένα σύστημα επικοινωνίας - είναι ένα μήνυμα, ο μυθικός λόγος αποτελείται από μια ύλη που είναι κιόλας κατεργασμένη και που προορίζεται για την κατάλληλη επικοινωνία. Η ουσιαστική λειτουργία του μύθου είναι να μεταμορφώνει την ιστορία σε φύση. Ο μύθος είναι ανεπίδεκτος τελειοποίησης και ταυτόχρονα αναντίρρητος: ούτε ο χρόνος ούτε η γνώση πρόκειται να του προσθέσουν ή να του αφαιρέσουν κάτι. Ο

ΜΥΘΟΙ ΤΗΣ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ ΕΠΙΘΕΤΙΚΟΤΗΤΑΣ, ΡΟΛΟΙ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ ΚΑΙ ΜΟΝΤΕΡΝΟΣ ΣΕΞΙΣΜΟΣ

μύθος βιώνεται σαν αθώος λόγος». Αυτή «η μεταμόρφωση της ιστορίας σε φύση» μετατρέπει και τα πολιτισμικά στερεότυπα σε «μυθικά». Ο όρος των μύθων του βιασμού εισήχθη στις κοινωνικές επιστήμες αρχικά από τη Burt (1980): επηρεασμένη από τις φεμινιστικές θεωρίες και τις θεωρίες της κοινωνικής ψυχολογίας, η Burt χρησιμοποίησε αυτήν την έννοια για να ορίσει εκείνες τις «προκατειλημμένες, στερεοτυπικές ή λανθασμένες πολιτισμικά και κοινωνικά κατασκευασμένες αντιλήψεις απέναντι στο βιασμό, τα θύματα βιασμού και τους βιαστές, οι οποίες λειτουργούν ως μέσο μετάθεσης της ευθυνών από το θύτη στο θύμα» (σ. 217).

Μερικά από τα πιο συχνά παραδείγματα τέτοιων μύθων είναι μόνο τα κακά κορίτσια βιάζονται, μία υγιής γυναίκα μπορεί να αντισταθεί στο βιαστή της αν το θέλει πραγματικά, «οι γυναίκες το ζητούν, οι βιαστές είναι ψυχικά ασθενείς», στο πλαίσιο ενός γάμου δε υφίσταται η έννοια του βιασμού», «οι γυναίκες απολαμβάνουν τη σεξουαλική βία (Burt, 1980· Sierra, Santos-Iglesias, Gutierrez-Quintanilla, Bermudez, & Buela-Casal, 2010· Edwards et al., 2011). Το πλέον σύνηθες μεταξύ αυτών των κοινωνικά και πολιτισμικά προσδιορισμένων αντιλήψεων είναι η προσκόλληση στην ευθύνη του θύματος (π.χ. «το ζητούσε»), η δυσπιστία απέναντι στον ισχυρισμό ενός περιστατικού σεξουαλικής βίας (π.χ. «δεν ήταν βιασμός στην πραγματικότητα») και η πράξη του βιασμού μόνο σε συγκεκριμένες περιπτώσεις ή σε συγκεκριμένες γυναίκες (π.χ. «μόνο οι γυναίκες που προκλητικά βιάζονται» (Briere, Malamuth, & Check, 1985· Payne, Lonsway, & Fitzgerald, 1999). Αξίζει να σημειωθεί ότι στις δηλώσεις που αφορούν στη γυναίκα χρησιμοποιείται κατά βάση ενεργητική φωνή π.χ. «το ζητούσε», ενώ όταν γίνεται αναφορά στην ίδια την πράξη χρησιμοποιείται παθητική φωνή π.χ. «μόνο τα κακά κορίτσια βιάζονται». Ιδιαίτερο ενδιαφέρον έχει και η πρόταση «μόνο οι γυναίκες που ντύνονται προκλητικά βιάζονται», όπου για την πράξη χρησιμοποιείται πάλι παθητική φωνή, αποκρύπτοντας εντελώς το θύτη και για τη γυναίκα ένα ρήμα σε ενεργητική φωνή. Η χρήση αυτή και ο τρόπος που τα

ΜΥΘΟΙ ΤΗΣ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ ΕΠΙΘΕΤΙΚΟΤΗΤΑΣ, ΡΟΛΟΙ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ ΚΑΙ ΜΟΝΤΕΡΝΟΣ ΣΕΞΙΣΜΟΣ

στερεότυπα αυτά διατυπώνονται συμβάλλει επίσης στη μετατόπιση των ευθυνών στο θύμα, τοποθετώντας και «φορώντας» σε αυτό την ευθύνη. Οι τυπικοί μύθοι δηλαδή κινούνται γύρω από την ιδέα ότι τα θύματα συνέβαλαν με κάποιον τρόπο στη θυματοποίησή τους ή ότι οι θύτες δεν ήταν υπεύθυνοι στην πραγματικότητα για τις πράξεις τους. Οι έμφυλες διακρίσεις και τα στερεότυπα έχουν συμβάλει αρκετά στη δημιουργία και στη διαίωνιση αυτών των μύθων (Burt 1980).

Οι Lonsway και Fitzgerald (1994), θεωρώντας τον ορισμό της Burt αρκετά περιγραφικό και ανεπαρκή, όρισαν τους μύθους του βιασμού ως «στάσεις και αντιλήψεις που είναι γενικότερα λανθασμένες αλλά διατηρούνται ευρέως και σταθερά και εξυπηρετούν την άρνηση και την δικαιολόγηση της ανδρικής σεξουαλικής επιθετικότητας απέναντι στις γυναίκες» (σ. 134). Για τους Lonsway και Fitzgerald, οι μύθοι του βιασμού, όπως ορίστηκαν από τη Burt (1980), ήταν προκατειλημμένες με βάση το φύλο, καθώς γίνονταν αναφορά μόνο στη βία την οποία υφίστανται οι γυναίκες.

Οι Gerger, Kley, Bohner και Siebler (2007), υποστηρίζουν ότι «οι μύθοι του βιασμού είναι περιγραφικές ή κανονιστικές αντιλήψεις για το βιασμό π.χ. για τις αιτίες, το πλαίσιο, τις συνέπειες, τους θύτες, τα θύματα και την αλληλεπίδρασή τους, που εξυπηρετούν την άρνηση, υποβάθμιση, ή δικαιολόγηση της σεξουαλικής βίας των ανδρών απέναντι στις γυναίκες» (σ. 423). Για τους ίδιους, η αποδοχή των μύθων του βιασμού μπορεί να γίνει κατανοητή ως ένα γενικό γνωστικό σχήμα που καθοδηγεί την ερμηνεία των σχετικών με μια υπόθεση πληροφοριών. Ωστόσο, οι Gerger et al. (2007) διαφοροποιούν λίγο την αρχική θεωρία της αποδοχής των μύθων του βιασμού, εισάγοντας την έννοια της αποδοχής των σύγχρονων μύθων της σεξουαλικής επιθετικότητας. Για τους ίδιους, τα χαμηλά επίπεδα αυτό-αναφερόμενης αποδοχής των μύθων του βιασμού δε σημαίνει απαραίτητα χαμηλά επίπεδα αποδοχής των μύθων του βιασμού αλλά αντικατοπτρίζει καλύτερα απαντήσεις που εντάσσονται στο φάσμα της πολιτικής ορθότητας. Παράλληλα, το περιεχόμενο των τυπικών

ΜΥΘΟΙ ΤΗΣ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ ΕΠΙΘΕΤΙΚΟΤΗΤΑΣ, ΡΟΛΟΙ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ ΚΑΙ ΜΟΝΤΕΡΝΟΣ ΣΕΞΙΣΜΟΣ

μύθων της σεξουαλικής επιθετικότητας φαίνεται να έχει τροποποιηθεί ελαφρώς. Στο πλαίσιο διερεύνησης πιο συγκαλυμμένων μορφών αποδοχής των μύθων, εισάγουν την έννοια της αποδοχής των σύγχρονων μύθων της σεξουαλικής επιθετικότητας, για να εντάξουν λιγότερο οφθαλμοφανείς μύθους της σεξουαλικής βίας αλλά και μύθους για άλλες μορφές σεξουαλικής επιθετικότητας, πέρα από το βιασμό. Στο πλαίσιο αυτό, οι σύγχρονοι μύθοι της σεξουαλικής επιθετικότητας ορίζονται ως περιγραφικές και κανονιστικές αντιλήψεις απέναντι στη σεξουαλική επιθετικότητα π.χ. για τις αιτίες, το πλαίσιο και τις συνέπειες, που εξυπηρετούν την άρνηση, την υποβάθμιση ή τη δικαιολόγηση της σεξουαλικά επιθετικής συμπεριφοράς των ανδρών απέναντι στις γυναίκες. Ουσιαστικά η αποδοχή των σύγχρονων μύθων της σεξουαλικής επιθετικότητας και το σχετικό εργαλείο που ανέπτυξαν στη βάση της παραπάνω θεωρίας για τη μέτρηση της αποδοχής των μύθων, αποτελεί μία πιο ρεαλιστική και ακριβή μέτρηση των αντιλήψεων που εξυπηρετούν στην άρνηση και την υποβάθμιση της σεξουαλικής επιθετικότητας.

Οι μύθοι της σεξουαλικής επιθετικότητας φαίνεται να έχουν θεμελιώδη και αιτιολογική σχέση με τις πραγματικές πράξεις σεξουαλικής επιθετικότητας, όπως επίσης και με την τάση για πράξεις σεξουαλικής επιθετικότητας σε βάρος των γυναικών. Για παράδειγμα, σε έρευνα που μετρούσε τη σχέση μεταξύ αποδοχής των μύθων του βιασμού και τάσης για σεξουαλική επιθετικότητα, στην περίπτωση που οι άνδρες συμπλήρωσαν πρώτα το ερωτηματολόγιο της αποδοχής των μύθων της σεξουαλικής επιθετικότητας και μετά το ερωτηματολόγιο μέτρησης τάσης για σεξουαλική επιθετικότητα, φάνηκε να υπάρχει μεγαλύτερη συσχέτιση αυτών των δύο μεταβλητών σε σχέση με την περίπτωση, όπου τα ερωτηματολόγια συμπληρώθηκαν με την αντίστροφη σειρά (Bohner, Jarvis, Eyssel, Siebler, 2005). Οι άνδρες έχουν περισσότερες πιθανότητες να προβούν σε πράξεις σεξουαλικής βίας αν υιοθετούν επιθετικές και αρνητικές στάσεις απέναντι στις γυναίκες και διακατέχονται από παραδοσιακές εικόνες ανδρισμού και ανδρικών προνομίων (Heise 1998· O'Neil & Harway

ΜΥΘΟΙ ΤΗΣ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ ΕΠΙΘΕΤΙΚΟΤΗΤΑΣ, ΡΟΛΟΙ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ ΚΑΙ ΜΟΝΤΕΡΝΟΣ ΣΕΞΙΣΜΟΣ

1997). Τα αγόρια αντίστοιχα και οι νέοι άνδρες που έχουν περισσότερο θετικές στάσεις απέναντι στη σεξουαλική βία κατά των γυναικών είναι περισσότερο πιθανό να προβούν σε πράξεις σεξουαλικού εξαναγκασμού (Anderson, Simpson-Taylor & Hermann, 2004).

Αντίστοιχα, άνδρες που υιοθετούν παραδοσιακές, άκαμπτες και μισογύνικες στάσεις για τους ρόλους των φύλων είναι πιο πιθανό να προβούν σε πράξεις συζυγικής βίας (O'Neil & Harway 1997·Heise 1998: 278). Άνδρες που έχουν υπάρξει βίαιοι απέναντι στη σύντροφό τους φαίνεται ότι δικαιολογούν και να αναπλαισιώνουν τη συμπεριφορά τους βασιζόμενοι σε κλασικά πολιτισμικά παραδείγματα της ανδρικής επιθετικότητας, της θηλυκής προκλητικότητας και της αδυναμίας και των ανδρικών προνομίων και δικαιωμάτων (Anderson & Umberson, 2001).

Η αποδοχή των μύθων της σεξουαλικής επιθετικότητας σχετίζεται επίσης με τις αντιδράσεις απέναντι σε μια γυναίκα που έχει υποστεί βία, που μπορεί να προκύψουν από τον κοινωνικό περίγυρο του θύματος, τις νομικές υπηρεσίες, τους επαγγελματίες υγείας και το κοινωνικό σύνολο εν γένει (Comack & Peter, 2005· Ullman, 1996· Ullman & Townsend, 2007). Άτομα που υιοθετούν θετικές στάσεις απέναντι στη σεξουαλική επιθετικότητα αντιδρούν με λιγότερη ενσυναίσθηση και υποστήριξη απέναντι στο θύμα και είναι πιο πιθανό να αποδώσουν την ευθύνη στο ίδιο το θύμα (victim blaming), όπως επίσης και να καταγγείλουν ως τρίτοι ένα τέτοιο περιστατικό (Pavlou & Knowles, 2001· West & Wandrei, 2002). Οι κοινωνικές αντιλήψεις επηρεάζουν και διαμορφώνουν εν μέρει και τις αντιδράσεις των επαγγελματιών της πρώτης γραμμής και των σχετικών φορέων απέναντι σε περιστατικά έμφυλης βίας, συμπεριλαμβανομένων των επαγγελματιών υγείας, των δικαστικών και των αστυνομικών (Nayak, Byrne, Martin, & Abraham, 2003). Οι θετικές στάσεις απέναντι σεξουαλική επιθετικότητα λειτουργούν από τη μία αποθαρρυντικά στο να καταγγελθούν ή να αναφερθούν περιστατικά σεξουαλικής βίας, δημιουργώντας και ενισχύοντας το στίγμα της

ΜΥΘΟΙ ΤΗΣ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ ΕΠΙΘΕΤΙΚΟΤΗΤΑΣ, ΡΟΛΟΙ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ ΚΑΙ ΜΟΝΤΕΡΝΟΣ ΣΕΞΙΣΜΟΣ

σεξουαλικής βίας, ενώ από την άλλη βιώνονται ως ένα επιπλέον τραύμα, ένα μέτα-τραύμα, ή ένα επανατραύμα (Yamawaki, Darby & Queiroz, 2007).

Η αποδοχή των μύθων της σεξουαλικής επιθετικότητας παίζει σημαντικό ρόλο τόσο για τις ίδιες τις γυναίκες που υφίστανται βία όσο και των γύρω του. Ο βαθμός στον οποίο μια γυναίκα συμφωνεί με υποστηρικτικές αντιλήψεις της ενδοοικογενειακής βίας ή της σεξουαλικής κακοποίησης, μπορεί να συμβάλλει στην απόδοση των ευθυνών στις ίδιες για τις πράξεις αυτές, καθιστά λιγότερο πιθανό να το καταγγείλουν ενώ είναι πιθανό να βιώσουν μακροχρόνιο ψυχολογικό και συναισθηματικό τραύμα, επιπρόσθετο σε αυτό που προκύπτει από την ίδια την κακοποίηση (Flood & Pease, 2009· Neville et al., 2004). Η παραπάνω λειτουργία των στάσεων δεν έχει στόχο την απόδοση ευθυνών στο ίδιο το θύμα. Η αποδοχή των μύθων από τα ίδια τα θύματα και τις θηλυκότητες εν γένει εντάσσεται σε ένα γενικότερο πλαίσιο, όπου οι κοινωνικές νόρμες και οι γυναικείες αναπαραστάσεις στα μέσα μαζικής ενημέρωσης μαζί με τους υπόλοιπους φορείς κοινωνικοποίησης μαθαίνουν στις γυναίκες πώς να σιωπούν και να θέτουν τις ανάγκες των συντρόφων τους πάνω από τις δικές τους. Επιπλέον, γυναίκες που υιοθετούν θετικές στάσεις απέναντι σε παραδοσιακούς ρόλους των φύλων είναι πιο πιθανό να μην καταγγείλουν κάποιο περιστατικό βίας (Harris & Firestone, 1998). Ωστόσο, η επιλογή μιας γυναίκας που έχει υποστεί σεξουαλική βία να μην καταγγείλει ένα περιστατικό αλληλοεπιδρά και με τις κοινωνικές αντιλήψεις απέναντι στη σεξουαλική βία, όπως αυτές αναλύθηκαν στην προηγούμενη παράγραφο, καθώς οι γυναίκες φοβούνται ότι θα κατηγορηθούν από την οικογένεια και τον περίγυρο τους, ότι θα στιγματιστούν και ότι το σύστημα δικαιοσύνης δεν θα τις αθώσει (Kingsnorth & MacIntosh, 2004).

Γενικότερα, έχει αποδειχτεί ότι οι στάσεις και αντιλήψεις απέναντι στο βιασμό είναι σύνθετες και ανθεκτικές στην αλλαγή (Roze & Koss, 2001). Φαίνεται ότι ακόμα και μετά από τρεις δεκαετίες από τις πρώτες έρευνες για τους μύθους του βιασμού, οι θετικές στάσεις απέναντι στη σεξουαλική βία και τα θύματα εξακολουθούν να υπάρχουν (Shechory & Idisis,

ΜΥΘΟΙ ΤΗΣ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ ΕΠΙΘΕΤΙΚΟΤΗΤΑΣ, ΡΟΛΟΙ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ ΚΑΙ ΜΟΝΤΕΡΝΟΣ ΣΕΞΙΣΜΟΣ

2006). Για τη Burt (1980), αυτές οι ψευδείς πεποιθήσεις είναι πολύ βαθιά ριζωμένες στα πατριαρχικά κοινωνικά συστήματα που είναι δύσκολο τόσο να αναγνωριστούν όσο και να αμφισβητηθούν.

1.1.6 Μύθοι της σεξουαλικής επιθετικότητας και απόδοση ευθυνών στο θύμα

Ο υψηλός βαθμός αποδοχής των μύθων της σεξουαλικής επιθετικότητας και του βιασμού φαίνεται να λειτουργεί ως προβλεπτικός παράγοντας για την απόδοση ευθυνών στο θύμα, αυτό που στη διεθνή βιβλιογραφία αναφέρεται ως «victim-blaming» (Mason, Riger & Foley, 2004· Yamawaki, 2009). Μπορεί οι μύθοι να διαφέρουν ανά κοινωνία και πολιτισμό, ωστόσο φαίνεται ότι ακολουθούν αυτό το συγκεκριμένο μοτίβο, το οποίο δημιουργεί και διατηρεί μεταξύ άλλων μία γενικότερη κοινωνική και πολιτισμική κουλτούρα που υποστηρίζει, έστω και έμμεσα το βιασμό, αυτό που σε μακροκοινωνικές και κοινωνιολογικές θεωρίες περιγράφεται ως λεγόμενη κουλτούρα του βιασμού (Abrams, Viki, Masser & Bohner, 2003· Grubb & Turner, 2012).

Έχουν χρησιμοποιηθεί διάφορες θεωρίες για την ερμηνεία της αποδοχής των μύθων του βιασμού και της σεξουαλικής επιθετικότητας. Μία από αυτές είναι η θεωρία της κοινωνικής κυριαρχίας (social dominance theory). Σύμφωνα με τη θεωρία της κοινωνικής κυριαρχίας (Sidanius, 1993· Sidanius, Pratto, van Laar, & Levin, 2004), τα μέλη των ομάδων υψηλού κύρους αναμένεται να εμφανίσουν προσανατολισμό κοινωνικής κυριαρχίας και δέσμευση στην ομάδα τους. Τα μέλη των ομάδων χαμηλού κύρους με προσανατολισμό κοινωνικής κυριαρχίας θα έχουν μικρή αφοσίωση στην ομάδα τους. Η θεωρία της κοινωνικής κυριαρχίας (Sidanius & Pratto, 1999) αναλύεται περισσότερο στην ενότητα της [θεωρίας των προκαταλήψεων και των διακρίσεων](#).

Μία θεωρία που χρησιμοποιείται αρκετά για την ερμηνεία της αποδοχής των μύθων της σεξουαλικής επιθετικότητας είναι η θεωρία της πίστης σε ένα δίκαιο κόσμο, η πίστη

ΜΥΘΟΙ ΤΗΣ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ ΕΠΙΘΕΤΙΚΟΤΗΤΑΣ, ΡΟΛΟΙ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ ΚΑΙ ΜΟΝΤΕΡΝΟΣ ΣΕΞΙΣΜΟΣ

δηλαδή ότι καλά πράγματα συμβαίνουν σε καλούς ανθρώπους και κακά πράγματα σε κακούς ανθρώπους (Lerner & Simmons, 1966). Η επιθυμία των ανθρώπων να πιστεύουν σε ένα δίκαιο κόσμο, επηρεάζει πολλές φορές τις κοινωνικές τους αντιλήψεις, και μπορεί να οδηγήσει στην απόδοση των ευθυνών στο θύμα για τη σεξουαλική κακοποίηση και στην αποδοχή ότι η κακοποίηση έγινε για συγκεκριμένους λόγους, ευνοώντας κατά αυτόν τον τρόπο τον θύτη (Dalbert, 2009).

Σύμφωνα με τη φεμινιστική θεώρηση από την άλλη πλευρά η αποδοχή των μύθων εντάσσεται σε ένα γενικότερο πλαίσιο αποδοχής των πατριαρχικών κοινωνικών δομών, της ανισότητας με βάση το φύλο, και των άνισων σχέσεων εξουσίας και ελέγχου (Roze & Koss, 2001). Σύμφωνα με μακροκοινωνικές και φεμινιστικές θεωρίες, η απόδοση ευθυνών στο θύμα δημιουργεί και συντηρεί την κουλτούρα του βιασμού· η οποία με τη σειρά της προάγει μία κοινωνία ανδρικής κυριαρχίας (Bourdieu, 2005) και επιβολής, κατασκευάζοντας βιαστές και θύματα, η βάση του οποίου είναι ο τρόπος που κατασκευάζονται κοινωνικά τα φύλα και η σεξουαλικότητα. Όλο αυτό δημιουργεί με τη σειρά του αντιλήψεις που προάγουν, συντηρούν και οδηγούν στο βιασμό (Foucault, 2011). Είναι σημαντικό να αναφερθεί ότι η σεξουαλική βία έρχεται σαν «τιμωρία» κατά βάση στις γυναίκες που ξεφεύγουν από τα πρότυπα της σεμνότητας αλλά και στους άνδρες (κυρίως για αυτούς που δεν ακολουθούν το πρότυπο της «τυπικής» αρρενωπότητας. Είναι δηλαδή σαν να «τιμωρούνται» στην πραγματικότητα μέσω της πράξης του βιασμού, γεγονός που επιβεβαιώνεται και σε μεγάλο βαθμό από τους σχετικούς μύθους (Bates, Klement, Kaye & Pennington 2019· Foucault, 2011).

1.1.7 Το φύλο ως παράγοντας για την αποδοχή των μύθων της σεξουαλικής επιθετικότητας

Υπάρχουν διάφοροι παράγοντες που έχουν μελετηθεί σε σχέση με τις στάσεις απέναντι στο βιασμό. Για παράδειγμα σε μία μετα-ανάλυση των Anderson, Cooper &

ΜΥΘΟΙ ΤΗΣ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ ΕΠΙΘΕΤΙΚΟΤΗΤΑΣ, ΡΟΛΟΙ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ ΚΑΙ ΜΟΝΤΕΡΝΟΣ ΣΕΞΙΣΜΟΣ

Okamura (1997) βρέθηκε ότι οι άνδρες, οι μεγαλύτεροι σε ηλικία άνθρωποι, οι παραδοσιακοί ρόλοι των φύλων, οι πολιτικές απόψεις που τάσσονται στο φάσμα του συντηρητισμού και η επιθετικότητα ήταν μεταξύ άλλων μεταβλητών προβλεπτικοί παράγοντες για την αποδοχή των μύθων του βιασμού. Στην παρούσα υποενοότητα εξετάζεται εκτενέστερα ο παράγοντας του φύλου.

Οι Megías, Romero-Sánchez, Durán, Moya και Bohner (2011) μελέτησαν την αποδοχή των σύγχρονων μύθων της σεξουαλικής επιθετικότητας σε φοιτητικό πληθυσμό. Από τα αποτελέσματα της έρευνας παρατηρήθηκε διαφορά ως προς το φύλο, με τους άνδρες συμμετέχοντες να αποδέχονται τους μύθους της σεξουαλικής επιθετικότητας σε μεγαλύτερο βαθμό σε σύγκριση με τις γυναίκες συμμετέχουσες. Διαφορές στους μέσους όρους αποδοχής των σύγχρονων μύθων της σεξουαλικής επιθετικότητας με βάση το φύλο παρατηρήθηκαν και στην έρευνα των Gerger et al. (2007), η οποία πραγματοποιήθηκε επίσης σε δείγμα φοιτητ(ρι)ών.

Οι Suarez & Gadalla (2010) εξέτασαν 37 έρευνες δημοσιευμένες από το διάστημα 1997 έως το 2007, με 11487 συμμετέχοντες, σχετικά με αποδοχή των μύθων του βιασμού. Από την μετα-ανάλυση προέκυψε ότι το φύλο είχε τη μεγαλύτερη επίδραση στην αποδοχή των μύθων του βιασμού. Ο έμφυλος χαρακτήρας της αποδοχής των μύθων του βιασμού και της σεξουαλικής βίας επιβεβαιώνεται και από άλλες σχετικές έρευνες, με τους «άνδρες» να ενστερνίζονται σε μεγαλύτερο βαθμό τέτοιες αντιλήψεις (Burt, 1980· Barnett, Sligar, & Wang, 2018· Chapleau et al., 2008· Ewoldt, Monson, & Langhinrichsen-Rohling, 2000· Grubb και Turner, 2012). Είναι σημαντικό να αναφερθεί σε αυτό το σημείο ότι η χρήση των εισαγωγικών («άνδρες») υποδηλώνει τη χρήση του φύλου εκτός των ορίων του βιολογικού πλαισίου. Όπως θα αναλυθεί και παρακάτω, οι έμφυλες διαστάσεις στην αποδοχή των μύθων δε φαίνεται να σχετίζονται με βιολογικούς παράγοντες, αλλά πιο πολύ με φορεμένους, κοινωνικά κατασκευασμένους ρόλους και έμφυλες ταυτότητες που έχουν δομηθεί μέσω της

ΜΥΘΟΙ ΤΗΣ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ ΕΠΙΘΕΤΙΚΟΤΗΤΑΣ, ΡΟΛΟΙ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ ΚΑΙ ΜΟΝΤΕΡΝΟΣ ΣΕΞΙΣΜΟΣ

κοινωνικοποίησης. Οι Simonson and Subich's (1999) πραγματοποίησαν μία έρευνα για την αποδοχή των μύθων χρησιμοποιώντας βινιέτες. Βρέθηκε ότι οι άνδρες ήταν πιο πιθανό να αποδέχονται τους μύθους του βιασμού, μειώνοντας τη σοβαρότητα της βλάβης του συζυγικού βιασμού ή το βιασμό στο πλαίσιο ενός ραντεβού. Παρότι γίνεται αναφορά μόνο στο δίπολο άνδρας-γυναίκα, σύγχρονες θεωρίες φύλου θεωρούν το φύλο κάτι ρευστό, απορρίπτοντας τη δυαδικότητα.

Στις σχετικές έρευνες που διεξάγονται σε φοιτητικούς πληθυσμούς η έμφυλη διάσταση των μύθων φαίνεται να είναι λιγότερο έντονη (Frese, Moya & Megías', 2004· McDonald & Kline, 2004), ωστόσο εξακολουθεί να υπάρχει. Είναι σημαντικό να αναφερθεί ότι ούτε οι γυναίκες μένουν ανεπηρέαστες από αυτούς τους μύθους. Σε έρευνα που πραγματοποιήθηκε σε 504 φοιτήτριες βρέθηκε ότι το 85% των γυναικών είχαν βιώσει εμπειρίες σεξουαλικής κακοποίησης, ωστόσο δε θεωρούσαν ότι επρόκειτο για βιασμό. Για το περιστατικό της σεξουαλικής βίας επιστράτευσαν και οι ίδιες τους πολιτισμικούς μύθους του βιασμού, και πιο συγκεκριμένα τη «μέθη», τη «φυσική δύναμη του άνδρα», τη «σωματική διάπλαση του άνδρα» (Kahn, Jackson, Kully, Badger & Halvorsen, 2003). Σε αντίστοιχη έρευνα, στην οποία χρησιμοποιήθηκαν βινιέτες και η έρευνα διεξήχθη μέσω ομάδων εστίασης η παρουσία των πολιτισμικών μύθων (π.χ. το αλκοόλ ή διαβαθμίσεις στη συναίνεση) έγινε εμφανής (Deming, Covan, Swan & Billings, 2013).

Άνδρες που δηλώνουν μεγαλύτερη ανοχή στους μύθους της σεξουαλικής βίας, αποδέχονται σε μεγαλύτερο βαθμό τη βία στις διαπροσωπικές σχέσεις (Burt, 1980), έχουν περισσότερο την τάση για σεξουαλική παρενόχληση (Koss, Leonard, Beezley, & Oros, 1985) και είναι πιο πιθανό να προβούν σε πράξεις σεξουαλικού εξαναγκασμού (Briere & Malamuth, 1983). Ειδικότερα, η κλασική έρευνα της Burt (1980) που πραγματοποιήθηκε σε δείγμα 598 ενηλίκων απέδειξε την επίδραση των στερεοτυπικών ρόλων του φύλου και της αποδοχής της βίας στις διαπροσωπικές σχέσεις στην αποδοχή των μύθων του βιασμού. Από

ΜΥΘΟΙ ΤΗΣ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ ΕΠΙΘΕΤΙΚΟΤΗΤΑΣ, ΡΟΛΟΙ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ ΚΑΙ ΜΟΝΤΕΡΝΟΣ ΣΕΞΙΣΜΟΣ

την ίδια έρευνα φάνηκε ότι οι πιο νέοι και όσοι είχαν ανώτερο εκπαιδευτικό επίπεδο, είχαν λιγότερο στερεοτυπικές αντιλήψεις για τους ρόλους των φύλων και αποδέχονταν σε μικρότερο βαθμό τους μύθους του βιασμού.

Σε σχετική έρευνα στην Ελλάδα, που πραγματοποιήθηκε μόνο σε άνδρες φοιτητές βρέθηκε ότι τα υψηλά ποσοστά αποδοχής των μύθων του βιασμού συνδέονταν με τη μεγαλύτερη πιθανότητα εκδήλωσης σεξουαλικά επιθετικής συμπεριφοράς. Στην ίδια έρευνα, μεταξύ των μύθων που ερευνήθηκαν, εκείνοι που συγκέντρωσαν τη μεγαλύτερη αποδοχή ήταν «Η ύπαρξη αντίστασης από τη γυναίκα θα πρέπει να είναι ο κύριος παράγοντας που να καθορίζει κατά πόσο αυτό που έγινε ήταν βιασμός» και «Αν μια γυναίκα πηγαίνει στο σπίτι του συνοδού της, τότε σημαίνει ότι δίνει τη συγκατάθεσή της για σεξουαλική συνεύρεση» (Παπαδακάκη, Αραβαντινού, Τσαλκάνης κ.α., 2020).

Η αποδοχή των μύθων της σεξουαλικής επιθετικότητας από τους άνδρες φαίνεται να έχει διαφορετική λειτουργία. Πιο συγκεκριμένα, η αποδοχή των σύγχρονων μύθων της σεξουαλικής επιθετικότητας στις γυναίκες λειτουργεί ως ένας ρυθμιστικός μηχανισμός του άγχους για τη μείωση της υποκειμενικής τους ευαλωτότητας στην σεξουαλική επιθετικότητα. Οι γυναίκες που αποδέχονται τους μύθους θεωρούν ότι οι πράξεις του βιασμού συμβαίνουν μόνο σε συγκεκριμένες γυναίκες, τις οποίες τις αντιλαμβάνονται ως διαφορετικές από εκείνες. Αντίθετα, γυναίκες που απορρίπτουν τέτοιους μύθους, τείνουν να αντιλαμβάνονται το βιασμό ως μία πιθανή απειλή για όλες τις γυναίκες συμπεριλαμβανομένων και των εαυτών τους (Bohner & Lampridis, 2004). Από την άλλη πλευρά, για τους άνδρες η αποδοχή των σύγχρονων μύθων της σεξουαλικής επιθετικότητας αποτελεί μία μορφή δικαιολόγησης των πράξεων της ενδο-ομάδας, σε ένα πλαίσιο μάλιστα διατήρησης της κοινωνικής κυριαρχίας της ενδο-ομάδας.

ΜΥΘΟΙ ΤΗΣ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ ΕΠΙΘΕΤΙΚΟΤΗΤΑΣ, ΡΟΛΟΙ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ ΚΑΙ ΜΟΝΤΕΡΝΟΣ ΣΕΞΙΣΜΟΣ

1.1.8 Μύθοι της σεξουαλικής επιθετικότητας και άλλοι παράγοντες

Πέρα από το φύλο που φαίνεται να σχετίζεται κατεξοχήν στην αποδοχή των μύθων του βιασμού, ο υψηλός βαθμός αποδοχής των μύθων επηρεάζεται και από άλλους παράγοντες.

Μεταξύ άλλων δημογραφικών χαρακτηριστικών που μπορεί να επιδρούν είναι η ηλικία, η εθνικότητα και το επίπεδο εκπαίδευσης. Όσον αφορά στην ηλικία τα ευρήματα από σχετικές έρευνες δεν είναι ξεκάθαρα, με κάποιες να υποστηρίζουν ότι μεγαλύτεροι σε ηλικία δείχνουν λιγότερη συμπάθεια στα θύματα του βιασμού (Nagel, Matsuo, McIntyre & Morrison, 2005), και με άλλες να δείχνουν ότι δεν υπάρχει συσχέτιση. Στη μετα-ανάλυση των Suarez & Gardalla (2010) φάνηκε ότι η συσχέτιση μεταξύ της ηλικίας και της αποδοχής των μύθων του βιασμού δεν ήταν στατιστικά σημαντική, όπως επίσης και η συσχέτιση της αποδοχής των μύθων με την οικογενειακή κατάσταση και το μορφωτικό επίπεδο. Από την ίδια έρευνα φάνηκε επίσης ότι μεγαλύτερο επίπεδο σπουδών και μόρφωσης σχετίζεται με μικρότερη αποδοχή των μύθων.

Άλλος παράγοντας που φαίνεται να σχετίζεται με την αποδοχή των στερεοτυπικών αυτών αντιλήψεων όσον αφορά στα δημογραφικά χαρακτηριστικά είναι ο τόπος καταγωγής κάποιου. Έρευνες δείχνουν ότι άνθρωποι που έχουν μεγαλώσει ή μένουν σε μη αστικές περιοχές τείνουν να αποδέχονται του μύθους βιασμού σε μεγαλύτερο βαθμό, ως απόρροια της επικράτησης πιο παραδοσιακών και πατριαρχικών αντιλήψεων σε αυτές τις περιοχές (Hantzi et al., 2015· Little & Panelli 2003· Sachs 1996). Σε σχετική έρευνα των King και Roberts (2011) βέβαια, δε φάνηκε να υπάρχει στατιστικώς σημαντική συσχέτιση μεταξύ της αποδοχής των μύθων του βιασμού και του τόπου καταγωγής, όπως επίσης και της αποδοχής των παραδοσιακών ρόλων του φύλου με τον τόπο καταγωγής. Αντίστοιχα με τον τόπο καταγωγής, σε έρευνα των Prina και Schatz-Stevens (2019), που μελετούσε τις στάσεις του

ΜΥΘΟΙ ΤΗΣ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ ΕΠΙΘΕΤΙΚΟΤΗΤΑΣ, ΡΟΛΟΙ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ ΚΑΙ ΜΟΝΤΕΡΝΟΣ ΣΕΞΙΣΜΟΣ

φοιτητικού πληθυσμού στην Ιταλία και στις ΗΠΑ, η συσχέτιση των μύθων της σεξουαλικής επιθετικότητας με τη χώρα διαμονής δεν βρέθηκε να είναι στατιστικά σημαντική.

Μία άλλη σειρά παραγόντων έχει βρεθεί επίσης να έχει σημαντική σχέση με την αποδοχή των μύθων της σεξουαλικής επιθετικότητας: η γενικότερη υιοθέτηση και αποδοχή ενός συστήματος καταπιεστικών αντιλήψεων π.χ. παραδοσιακοί έμφυλοι ρόλοι, σεξισμός, ρατσισμός, ομοφοβία (Aoswed & Long, 2006). Η συσχέτιση αυτών των παραγόντων με την αποδοχή των σύγχρονων μύθων της σεξουαλικής επιθετικότητας θα αναλυθούν παρακάτω, αφού πρώτα αποσαφηνιστεί το περιεχόμενο αυτών των εννοιών.

1.2. Φύλο, ρόλοι των φύλων και στερεότυπα

Στην παρούσα ενότητα γίνεται αναφορά στις έννοιες των κοινωνικών ρόλων, των ρόλων φύλων (έμφυλοι ρόλοι) και των στερεοτύπων με βάση το φύλο. Στο πρώτο κομμάτι της ενότητας δίνονται κάποιες βασικές εννοιολογικές προσεγγίσεις για το φύλο, αντλώντας πληροφορίες από το πεδίο της ψυχολογίας, της κοινωνιολογίας, της φεμινιστικής θεωρίας και των σπουδών φύλου. Στη συνέχεια δίνονται οι ορισμοί των κοινωνικών ρόλων στην κοινωνική ψυχολογία, των ρόλων των φύλων καθώς και των στερεοτύπων με βάση το φύλο.

1.2.1. Εννοιολογικές προσεγγίσεις του φύλου

Η μελέτη και η έρευνα του φύλου ως θεωρητικό και επιστημολογικό ρεύμα εστιάζει στο τι γίνεται κατανοητό ως ανδρική/αρρενωπή, θηλυκή/γυναικεία ή/και queer συμπεριφορά σε οποιοδήποτε κοινωνικό και πολιτισμικό πλαίσιο ή πεδίο έρευνας (λογοτεχνία, ιστορία, κοινωνιολογία, εκπαίδευση, ψυχολογία, φιλοσοφία, πολιτισμικές σπουδές) (Jule, 2014). Παρακάτω επιχειρείται μία εισαγωγή στην έρευνα και στις εννοιολογικές προσεγγίσεις του φύλου.

Η μελέτη του φύλου έχει τις απαρχές της περίπου στο δεύτερο φεμινιστικό κύμα, το οποίο τοποθετείται χρονικά το 1960, μαζί με άλλα κοινωνικά κινήματα (κίνημα των Μαύρων

ΜΥΘΟΙ ΤΗΣ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ ΕΠΙΘΕΤΙΚΟΤΗΤΑΣ, ΡΟΛΟΙ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ ΚΑΙ ΜΟΝΤΕΡΝΟΣ ΣΕΞΙΣΜΟΣ

στις ΗΠΑ για πολιτικά δικαιώματα, κατά του πολέμου στο Βιετνάμ) και εστίασε σε ζητήματα που αφορούσαν στην αναπαραγωγή και στη σεξουαλικότητα και συγκροτήθηκε γύρω από τη ιδέα της γυναικείας αλληλεγγύης. Μετά την εμφάνιση του δεύτερου κύματος, οι έρευνες άρχισαν να εστιάζουν στα συστήματα και τους μηχανισμούς εκείνους που κατασκευάζουν τις «γυναίκες» και τους «άνδρες», αποδίδοντας διαφορετικά χαρακτηριστικά στο καθένα ανάλογα με το βιολογικό φύλο που κατατάσσονται, δημιουργώντας έτσι τη βάση για τη δόμηση της έμφυλης ταυτότητας (Παντελίδου-Μαλούτα, 2014). Σημαντικό ρόλο σε αυτό έπαιξε η γνωστή διατύπωση της Simone de Beauvoir «γυναίκα δεν γεννιέσαι, γίνεσαι», η οποία έβαλε τα θεμέλια για την πλαισίωση του φύλου ως κοινωνική και πολιτισμική κατασκευή, κάτι που αλλάζει και μεταβάλλεται «από τα νοήματα που δίνουν οι άνθρωποι στον κόσμο που τους περιβάλλει και με βάση τα οποία οργανώνουν τη δράση τους» (Αβδελά, 2006, σ. 94, όπως αναφέρεται στο Μπούνα, 2019, σ. 22).

Σύμφωνα με την Delphy (1993), το φύλο συνιστά παράγοντα κοινωνικής ιεράρχησης, καθώς η κοινωνία με βάση το φύλο ταξινομεί και χωρίζει τα άτομα σε δίπολα (γυναίκες – άνδρες) και με αυτόν τον τρόπο τα ιεραρχεί. Λειτουργεί ως ένα σύνολο επιταγών, που μαθαίνει και υποδεικνύει κανόνες συμπεριφοράς και τρόπους σκέψης, οριοθετεί προσδοκίες που θεωρείται ότι αρμόζουν στην κατηγορία όπου μας ταξινομεί. Το φύλο σε αυτό το πλαίσιο γίνεται κατανοητό ως ένα ευρύτερο σύστημα εξουσιαστικών σχέσεων· προβάλλει συνεπώς συγκεκριμένες και οριοθετημένες (αλλά διαφορετικές) προδιαγραφές για τα άτομα που ορίζονται ως «γυναίκες» και ως «άνδρες», επιβαρύνοντας σε πρώτο βαθμό τις γυναίκες. Είναι σημαντικό να γίνει διάκριση ανάμεσα στο φύλο σαν έννοια και στο φύλο σαν εμπειρία. Το φύλο ως έννοια θα αναλυθεί στις παρακάτω ενότητες, όπου θα επιχειρηθεί μία θεωρητική πλαισίωση διάφορων θεωριών για το φύλο. Η εμπειρία του φύλου, βιώνεται συνήθως εξαρχής, μέσα από διάφορα στερεότυπα και προκαταλήψεις περί της φαινομενικά αυτονόητης δυαδικότητας του φύλου που αναπαράγονται, εσωτερικεύονται και γίνονται εν

ΜΥΘΟΙ ΤΗΣ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ ΕΠΙΘΕΤΙΚΟΤΗΤΑΣ, ΡΟΛΟΙ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ ΚΑΙ ΜΟΝΤΕΡΝΟΣ ΣΕΞΙΣΜΟΣ

τέλει βίωμα μέσα από διάφορες διαδικασίες, και κυρίως μέσα από τη διαδικασία της κοινωνικοποίησης. Κατά αυτόν τον τρόπο το φύλο αποτελεί μεν κεντρικό στοιχείο ταυτότητας, ωστόσο παρά τις άκαμπτες κοινωνικές επιβολές είναι συγχρόνως δυνητικά και ρευστό, μεταβαλλόμενο σημείο ταυτίσεων (Παντελίδου-Μαλούτα, 2014).

Παράλληλα, το φύλο οργανώνει τις σχέσεις και τη σεξουαλικότητα των υποκειμένων, αποτελώντας ένα από τα σταθερότερα και βασικότερα ανά τα χρόνια σημεία στη διαμόρφωση ταυτότητας. Το φύλο πράγματι έχει αποτελέσει και εξακολουθεί να αποτελεί σημαντική αρχή της κοινωνικής οργάνωσης, που, μαζί με άλλους παράγοντες, όπως η τάξη, η εθνικότητα/εθνική καταγωγή, η φυλή και ο σεξουαλικός προσανατολισμός, προσδιορίζει ποιος/ποια θα έχει πρόσβαση σε τι (Σκοτ, 1997· Παντελίδου-Μαλούτα, 2014). Σύμφωνα μάλιστα με τη Σκοτ (1997), το φύλο αποτελεί σημαντικό στοιχείο των κοινωνικών σχέσεων που στηρίζεται στις αντιληπτές διαφορές ανάμεσα στα φύλα, ενώ μέσα από το φύλο νοηματοδοούνται ή/και νομιμοποιούνται οι σχέσεις εξουσίας (σ. 309). Διαχρονικά, η οργάνωση των κοινωνικών σχέσεων και της κοινωνίας με βάση το φύλο φαίνεται να έχει αρκετά γερά θεμέλια. Σύμφωνα με το Bourdieu (όπως αναφέρεται στο Σκοτ, 1997), η διπλή οπτική του κόσμου που βασίζεται στις «βιολογικές διαφορές και κυρίως σε όσες αναφέρονται στον καταμερισμό της εργασίας, της τεκνοποιίας και αναπαραγωγής», λειτουργεί «ως η πιο καλά θεμελιωμένη από όλες τις συλλογικές ψευδαισθήσεις» (σ. 312-13). Προχωρώντας ένα βήμα παρακάτω είναι σημαντικό να αναφερθεί ότι το δίπολο άνδρας-γυναίκα που είναι και η βασική αρχή στη συγκρότηση του φύλου και εκφράζεται κοινωνικά μέσω του ανδρικού και γυναικείου θέτει πρότυπα, νόρμες και απαγορεύσεις που συνήθως είναι καταπιεστικά και περιοριστικά για τα ίδια τα υποκείμενα (Παντελίδου-Μαλούτα, 2014).

Τόσο οι θεωρίες φύλου όσο και η φεμινιστική θεωρία υιοθετούν μία κριτική ανάλυση των σχέσεων μεταξύ διαφοράς και ανισότητας, πλαισιώνοντάς το θεωρητικά στην κοινωνικοποίηση μέσω έμφυλων ρόλων (Kimmel & Aronson, 2010). Βασικό σημείο στη

ΜΥΘΟΙ ΤΗΣ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ ΕΠΙΘΕΤΙΚΟΤΗΤΑΣ, ΡΟΛΟΙ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ ΚΑΙ ΜΟΝΤΕΡΝΟΣ ΣΕΞΙΣΜΟΣ

θεωρία του φύλου είναι η αποδόμηση σεξιστικών στερεοτύπων και συστημάτων καθώς και η διερεύνηση νέων τρόπων ύπαρξης, απαλλαγμένων από έμφυλες πρακτικές και επιτελέσεις (Foucault, 2011). Η τελευταία θεώρηση εντάσσεται στο πλαίσιο των φεμινιστριών του τρίτου κύματος· οι φεμινίστριες του τρίτου κύματος απομακρύνονται από τα άλλα δύο ρεύματα, εισάγοντας τη μελέτη του φύλου στην «μεταδομιστική και αποδομητική στιγμή της» (Αθανασίου, 2006). Σύμφωνα με τη Μπούνα (2019) για τις φεμινίστριες του τρίτου κύματος «η έμφυλη ταυτότητα δεν νοείται ως κάτι το σταθερό και αμετάβλητο, ως κάτι που ανήκει στη φυσική τάξη πραγμάτων, αλλά ως ρευστή και ενδεχομενική».

1.2.1.1.Βιολογικές προσεγγίσεις

Οι βιολογικές θεωρήσεις υποστηρίζουν ότι τα αγόρια και τα κορίτσια έχουν διαφορές που σχετίζονται με βιολογικούς παράγοντες, οι οποίοι υπάρχουν είτε πριν από τη γέννηση είτε εμφανίζονται κατά την ανάπτυξη (π.χ. διαφορετική αύξηση των ανδρογόνων και των οιστρογόνων στην εφηβεία). Κάποιοι ερευνητές αυτής της προσέγγισης εστίασαν επίσης σε ιστορικές ερμηνείες, αντλώντας από εξελικτικές διαδικασίες π.χ. η επικράτηση του ανθρώπινου είδους οφείλεται στην επιτυχή αναπαραγωγή, και γι' αυτό το λόγο διαφορετικά γονίδια, απαραίτητα για την επιτυχή αναπαραγωγή, μεταβιβάζονται και υπάρχουν σε άνδρες και γυναίκες (Gerry, 1998· Buss, 2000)· άλλοι ερευνητές του πεδίου των βιολογικών προσεγγίσεων εστιάζουν στις διαφορετικές νευροβιολογικές αντιδράσεις και ορμόνες που υπάρχουν σε άνδρες και γυναίκες, οι οποίες είναι υπεύθυνες για τις διαφορές των φύλων (Berenbau & Bailey, 2003).

Με βάση λοιπόν τα παραπάνω, η βιολογία είναι αυτή που ευθύνεται για τις διαφορές των φύλων, π.χ. τα αγόρια φαίνεται να δείχνουν μεγαλύτερα επίπεδα διέγερσης σε σχέση με τα κορίτσια στη βρεφική ηλικία καθώς και χαμηλότερη λεκτική ικανότητα (Brody, 1999). Αυτές οι διαφορές των φύλων ήδη από μικρή ηλικία έχουν βρεθεί να σχετίζονται με

ΜΥΘΟΙ ΤΗΣ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ ΕΠΙΘΕΤΙΚΟΤΗΤΑΣ, ΡΟΛΟΙ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ ΚΑΙ ΜΟΝΤΕΡΝΟΣ ΣΕΞΙΣΜΟΣ

βιολογικούς παράγοντες, όπως τις ορμόνες (π.χ. τεστοστερόνη) που οδηγούν σε νοητικές και σωματικές διαφορές μεταξύ αγοριών και κοριτσιών (Baron-Cohen, 2002).

Η βιολογική θεώρηση του φύλου που βασίζεται στις βιολογικές διαφορές των φύλων, στην ανατομία και τα χρωμοσώματα θεωρεί το φύλο ως κάτι σταθερό που αποδίδεται στη γέννηση, άνδρας ή γυναίκα (Connell, 2006). Πρόκειται για μια ουσιοκρατική προσέγγιση, όπου οι διαφορές φύλου ανάγονται στη φύση.

Για την Connell (1985), «οι κοινωνικές κατηγορίες του φύλου δε μοιάζουν με άλλες κατηγορίες κοινωνικής ανάλυσης, όπως η τάξη, γιατί συνδέονται συστηματικά και αναπόδραστα με βιολογικές διαφορές και βιολογικές διεργασίες. Γι' αυτό το λόγο είναι εύκολο να υποπέσει κανείς σε βιολογικές εξηγήσεις του κοινωνικού φύλου. Αυτή η φυσικοποίηση των κοινωνικών διεργασιών είναι αναμφισβήτητα η πιο κοινή λειτουργία των ιδεολογιών του φύλου» (σ. 266). Στο κάθε φύλο υπάγονται συγκεκριμένες ανδρικές και γυναικείες συμπεριφορές, οι οποίες θεωρούνται αποτέλεσμα της φύσης, αποτελούν τις «κανονικές» συμπεριφορές και τις οποίες άνδρες και γυναίκες καλούνται να εκπληρώσουν, ενώ σε περίπτωση παραβίασης του κανονιστικού αυτού προτύπου τα άτομα απαξιώνονται κοινωνικά ή «τιμωρούνται». Το κριτήριο της φύσης με αυτόν τον τρόπο επενεργεί στην ιεράρχηση και ταξινόμηση των δράσεων ως «ανδρικές» και «γυναικείες» (Παπαταξιάρχης & Παραδέλλης, 1992, σ. 14).

Ακόμα και σήμερα τείνουμε να θεωρούμε το φύλο ως αποκλειστικά βιολογικό. Σύμφωνα με τους Παπαταξιάρχη και Παραδέλλη (1992), για πολλά χρόνια στις δυτικές κοινωνίες κυριαρχούσε η άποψη ότι το φύλο είναι κάτι δεδομένο που προκύπτει από τη φύση, ενώ η αποδόμηση αυτής θεώρησης αποτελεί μία μακρόχρονη διαδικασία, στενά συνδεδεμένη με τους κοινωνικούς και πολιτικούς αγώνες του γυναικείου και φεμινιστικού κινήματος (σ. 17).

ΜΥΘΟΙ ΤΗΣ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ ΕΠΙΘΕΤΙΚΟΤΗΤΑΣ, ΡΟΛΟΙ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ ΚΑΙ ΜΟΝΤΕΡΝΟΣ ΣΕΞΙΣΜΟΣ

1.2.1.2. Κοινωνικογνωστικές θεωρίες

Θεωρητικοί της εξελικτικής και ψυχοκοινωνικής ανάπτυξης προτείνουν ότι τα παιδιά μαθαίνουν συμπεριφορές που είναι συναφείς με τους ρόλους των φύλων μέσω των διαδικασιών της κοινωνικής μάθησης, της κοινωνικοποίησης και της εμπειρίας (Liben & Bigler, 2002). Η θεωρία του σχήματος για το φύλο προτείνει ότι τα αγόρια και τα κορίτσια αναπτύσσουν γνωστικά σχήματα για το φύλο, βασιζόμενα σε αυτό που παρατηρούν στο περιβάλλον τους (Martin & Halverson, 1981). Αυτά τα σχήματα περιλαμβάνουν συμπεριφορές και χαρακτηριστικά που σχετίζονται με το τι σημαίνει να είναι κάποιος αγόρι ή κορίτσι (π.χ. τα αγόρια είναι ενεργητικά και δυνατά). Με τον καιρό, τα παιδιά αναπτύσσουν ένα σχήμα για το δικό τους φύλο και επιλέγουν δραστηριότητες και χώρους που ταιριάζουν στο σχήμα που έχουν για το φύλο τους (π.χ. είμαι αγόρι, επομένως είμαι δυνατός. Θα παίξω σουπερήρωες), το οποίο ενισχύει το ήδη υπάρχον σχήμα ακόμα περισσότερο, μέσα από την αλληλεπίδραση με τους συνομήλικους (Rose & Rudolph, 2006).

1.2.1.3. Θεωρία της κοινωνικής μάθησης

Οι θεωρίες της κοινωνικής μάθησης και της κοινωνικοποίησης αποτελούν ένα άλλο παράδειγμα θεωριών ψυχοκοινωνικής ανάπτυξης, σύμφωνα με τις οποίες τα παιδιά ενθαρρύνονται από τους φορείς κοινωνικοποίησης είτε μέσω της διδασκαλίας είτε μέσω προτύπων είτε μέσω ενίσχυσης συγκεκριμένων συμπεριφορών να υιοθετούν συγκεκριμένες συμπεριφορές, οι οποίες είναι συμβατές με τους ρόλους των φύλων (Bandura, 1969). Εφόσον οι ρόλοι των φύλων ή αλλιώς έμφυλοι ρόλοι για συγκεκριμένες συμπεριφορές εσωτερικεύονται από τους νέους, συγκεκριμένες συμπεριφορές που σχετίζονται με τους ρόλους των φύλων μπορεί να εκφραστούν ή όχι, ανάλογα με την κατάσταση ή το περιβάλλον. Για παράδειγμα, οι μητέρες μπορεί να έχουν ως πρότυπο για τα κορίτσια ένα μοτίβο «θηλυκής» έκφρασης συναισθημάτων που περιλαμβάνει την έκφραση χαράς ακόμα

ΜΥΘΟΙ ΤΗΣ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ ΕΠΙΘΕΤΙΚΟΤΗΤΑΣ, ΡΟΛΟΙ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ ΚΑΙ ΜΟΝΤΕΡΝΟΣ ΣΕΞΙΣΜΟΣ

και αν αυτή δε βιώνεται. Τα κορίτσια ακολουθούν αυτό το πρότυπο σε πλαίσια όπου κρίνεται αναγκαίο.

1.2.1.4. Κοινωνικό φύλο: Από το βιολογικό ντετερμινισμό στην κοινωνική κατασκευή

Σύγχρονες θεωρίες φύλου, προερχόμενες από διάφορα επιστημονικά πεδία, συγκλίνουν ότι το φύλο αποτελεί μία κοινωνική κατασκευή, κάτι που δημιουργείται στους κόλπους του εκάστοτε πολιτισμού και της κοινωνίας και κάτι που μαθαίνεται μέσω της κοινωνικοποίησης. Οι θεωρητικές βάσεις του της κοινωνικής κατασκευής του φύλου συντέλεσαν σημαντικά στο διαχωρισμό του βιολογικού φύλου από το κοινωνικό (Μπούνα, 2019).

Οι φεμινίστριες του δεύτερου κύματος, επηρεασμένες έντονα μεταξύ άλλων από τις ανθρωπολογικές μελέτες της Mead (1935), η οποία ήταν από τις πρώτες που ισχυρίστηκε ότι οι σεξουαλικοί ρόλοι καθορίζονται από πολιτισμικούς παράγοντες και διαφέρουν κοινωνικά, αποτέλεσαν την απαρχή για το πέρασμα από το βιολογικό ντετερμινισμό στην κοινωνική κατασκευή του φύλου· προκειμένου να διεκδικήσουν χώρο συζήτησης για τις έμφυλες ταυτότητες και τους ρόλους και να διαχωρίσουν τις βιολογικές από τις κοινωνικές και ψυχολογικές διαφορές, οι φεμινίστριες του δεύτερου κύματος εισάγουν τον όρο βιολογικό φύλο (sex) και κοινωνικό φύλο (gender). Ήδη από το 1960, οι ψυχολόγοι που μελετούσαν ζητήματα τρανς σεξουαλικότητας, αναφέρουν τον όρο φύλο ως gender. Πιο συγκεκριμένα, ο ψυχαναλυτής και ανθρωπολόγος Robert Stoller (1968) χρησιμοποιεί τον όρο βιολογικό φύλο για να διαχωρίσει τα βιολογικά χαρακτηριστικά και τον όρο κοινωνικό φύλο για να αναφερθεί στα χαρακτηριστικά της αρρενωπότητας και της θηλυκότητας, προκειμένου να ερμηνεύσει γιατί κάποιοι άνθρωποι ένιωθαν «παγιδευμένοι σε λάθος σώματα».

ΜΥΘΟΙ ΤΗΣ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ ΕΠΙΘΕΤΙΚΟΤΗΤΑΣ, ΡΟΛΟΙ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ ΚΑΙ ΜΟΝΤΕΡΝΟΣ ΣΕΞΙΣΜΟΣ

Ο διαχωρισμός του βιολογικού φύλου (sex) από το κοινωνικό φύλο (gender) έγινε επίσημα από την κοινωνιολόγο φεμινίστρια Ann Oakley στις αρχές της δεκαετίας του 1970. Στα ελληνικά ο όρος αποδίδεται ως βιολογικό (sex) και κοινωνικό (gender) φύλο, όπου το βιολογικό (sex) περιγράφεται από τα επίθετα female/male (θηλυ/άρρεν), το κοινωνικό, gender, από τα feminine/masculine (θηλυκό/αρρενωπό) και αποτελεί την κοινωνική συγκρότηση του πρώτου» (Τσιλιπάκου 2010, σ. 124). Σύμφωνα με την Oakley, το κοινωνικό φύλο παραλληλίζεται με το διαχωρισμό του βιολογικού φύλου σε ανδρικό και θηλυκό, ωστόσο περιλαμβάνει το διαχωρισμό και την κοινωνική εκτίμηση της αρρενωπότητας και της θηλυκότητας. Για την ίδια, ο πρώτος όρος παραπέμπει πιο πολύ σε ουσιοκρατικές αντιλήψεις περί φύλου, στις βιολογικές και ανατομικές διαφορές ανάμεσα σε άνδρες και γυναίκες, που ενέχουν ένα στοιχείο σταθερότητας με πάγια καθορισμένα χαρακτηριστικά, ενώ ο δεύτερος (gender) σχετίζεται με τον πολιτισμό και αφορά στην ταξινόμηση στις κατηγορίες ανδρικό και θηλυκό, όπως αυτές προσδιορίζονται και αποδίδονται κοινωνικά και πολιτισμικά (Αθανασίου, 2006· Maguani, 2008). Οι διαφορές λοιπόν που αποδίδονται στα φύλα είναι, σύμφωνα με την Oakley, αποκλειστικά κοινωνικά προσδιορισμένες, «μια πολιτικά και κοινωνικά προσδιορισμένη πρακτική που υποδηλώνει θεμελιώδεις πατριαρχικές προκαταλήψεις» (Αθανασίου, 2006, σ. 25). Το κοινωνικό φύλο αποτελεί με άλλα λόγια «το κοινωνικό κατασκεύασμα που απαρτίζεται από ρόλους, συμπεριφορές, νόρμες, δραστηριότητες και χαρακτηριστικά που η εκάστοτε κοινωνία, κουλτούρα ή/και τάξη κάποιας δεδομένης ιστορικής περιόδου αποδίδει ως «τυπικά» της γυναίκας και του άνδρα (έχοντας ως βάση το μοντέλο της δυαδικότητας του φύλου). Το κοινωνικό φύλο είναι, ως εκ τούτου, άρρηκτα συνδεδεμένο με τις κοινωνικές προσδοκίες που συνδέονται με το αντιληφθέν ως βιολογικό φύλο των ατόμων» (Color Youth, Κοινότητα LGBTQ Νέων Αθήνας). Υπάρχουν πολλά κοινωνικά φύλα, σε αντίθεση με το βιολογικό που περιορίζεται

ΜΥΘΟΙ ΤΗΣ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ ΕΠΙΘΕΤΙΚΟΤΗΤΑΣ, ΡΟΛΟΙ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ ΚΑΙ ΜΟΝΤΕΡΝΟΣ ΣΕΞΙΣΜΟΣ

στο δίπολο. Σύγχρονες θεωρίες φύλου απορρίπτουν το δίπολο του φύλου, καθώς η θεωρία της δυαδικότητας του φύλου αφήνει απ' έξω ρευστά ή non binary φύλα.

Η Connell (2006), ασπαζόμενη τις παραπάνω θεωρίες του φύλου, κάνει λόγο για το φύλο ως πολύμορφο προϊόν σχέσεων εξουσίας, κοινωνικών δυνάμεων, θεσμών και δομών εκτείνονται από την προσωπικότητα, το σώμα, τη σεξουαλικότητα, μέχρι και την εργασία, τον ιμπεριαλισμό, την εκπαίδευση, την παγκόσμια οικονομία και ειρήνη (σ. 4). Κάθε κίνηση ή χειρονομία έχει ενταχθεί και κατηγοριοποιηθεί στο δίπολο ανδρικό-γυναικείο (π.χ. η ανατροφή των παιδιών, ο συναισθηματισμός και η φροντίδα ως γυναικεία ενώ η δύναμη, ο ηρωισμός, ο ορθολογισμός και η επιστήμη ως ανδρικά). Οι κανόνες που ισχύουν για το φύλο είναι κοινωνικά προσδιορισμένοι όχι όμως και αμετάβλητοι. Το είναι ανδρικό και γυναικείο ορίζεται από την εκάστοτε κοινωνία και πολιτισμό (Connell, 2006). Για την Connell (2006), η διχοτόμηση συνεχίζει να αναπαράγει τις υποτιθέμενες διαφορές των φύλων, ενώ θεωρεί ότι είναι προτιμότερο να γίνεται λόγος για ομοιότητες παρά για διαφορές. Συνεχίζοντας τη σκέψη της, θεωρεί ότι είναι προτιμότερο να μιλάμε για πολλά φύλα (genders), δεδομένου οι διάφορες εννοιολογήσεις του ανδρισμού και της θηλυκότητας, οι οποίες παράγονται κοινωνικά και πολιτισμικά και επηρεάζονται και από άλλους κοινωνικούς παράγοντες και ταυτότητες (π.χ. φυλή, τάξη, σεξουαλικός προσανατολισμός, εθνικότητα, προσωπικές εμπειρίες) δεν μπορούν να ομαδοποιηθούν και ομογενοποιηθούν απλά κάτω από τους όρους «άνδρας» και «γυναίκα».

1.2.1.5. Το φύλο ως επίτευγμα

Στο πλαίσιο αυτό, οι West και Zimmerman (1987), βασιζόμενοι επίσης στη διάκριση μεταξύ βιολογικού και κοινωνικού φύλου, δεν αντιλαμβάνονται το φύλο μόνο από την άποψη του τι είναι κάποιος. Για αυτούς το φύλο είναι κάτι που κάνει κάποιος, επαναλαμβανόμενα και σε αλληλεπίδραση με τους άλλους. Με αυτόν τον τρόπο, τα υποκείμενα είναι υπεύθυνα για την παράσταση του φύλου τους, η οποία βασίζεται σε και προσδιορίζεται από την

ΜΥΘΟΙ ΤΗΣ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ ΕΠΙΘΕΤΙΚΟΤΗΤΑΣ, ΡΟΛΟΙ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ ΚΑΙ ΜΟΝΤΕΡΝΟΣ ΣΕΞΙΣΜΟΣ

βιολογική κατηγορία του φύλου και το πολιτισμικό πλαίσιο. Με αυτόν τον τρόπο, το φύλο αποκτά ενεργητικό ρόλο, μία πράξη παρά μία ουσία. Αντί λοιπόν το φύλο να θεωρείται ιδιότητα των ατόμων, γίνεται κατανοητό ως απόρροια των κοινωνικών καταστάσεων, ως αποτέλεσμα κοινωνικών ρυθμίσεων και ως ένα μέσο για να νομιμοποιηθεί ένας από τους καλά ριζωμένους και παγιωμένους διαχωρισμούς της κοινωνίας.

Οι ίδιοι διαχωρίζουν τρεις κατηγορίες, α) το γένος που είναι αυτό που προσδιορίζεται στη γέννα, το αρσενικό ή το θηλυκό και συνιστά τα βιολογικά χαρακτηριστικά π.χ. γεννητικά όργανα, β) τη σεξουαλική κατηγορία που είναι η κατηγορία του φύλου στην οποία εντάσσεται το άτομο και γ) το φύλο, το οποίο ορίζεται ως αρρενωπότητα ή θηλυκότητα και είναι η παράσταση (επιτέλεση) της εμφάνισης και της συμπεριφοράς που αντιστοιχεί στη σεξουαλική κατηγορία και προσδιορίζεται από τα χαρακτηριστικά του γένους.

1.2.1.6. Το φύλο ως επιτέλεση: αποδομώντας το βιολογικό φύλο

Σταθμό στη μελέτη του φύλου και ιδιαίτερα στις σύγχρονες προσεγγίσεις, αποτελεί η θεωρία της επιτελεστικότητας του φύλου, κύρια εκφραστής της οποίας είναι η Judith Butler. Για τη Butler (2008), το φύλο είναι ο μηχανισμός μέσα από τον οποίο η αντίληψη της αρρενωπότητας και της θηλυκότητας παράγονται, εκφράζοντας την άποψη ότι η κανονιστική δομή της σεξουαλικότητας εξουσιάζει το φύλο. Το φύλο δεν αποτελεί μία σταθερή ταυτότητα αλλά κάτι ρευστό, μία αδύναμη δομημένη ταυτότητα που έχει δομηθεί μέσω μίας ακολουθίας πράξεων που επαναλαμβάνονται. Διακρίνει την έννοια της παράστασης (performance, όπου το φύλο είναι επίτευγμα) και της επιτελεστικότητας (performativity). Οι συμπεριφορές, οι αποφάσεις, οι επιθυμίες, τα σωματικά στυλ, όπως επίσης και μια σειρά από λόγους και ρηματικές πρακτικές που συνδέονται με την αρρενωπότητα και τη θηλυκότητα, συνιστούν επαναλαμβανόμενες επιτελέσεις του φύλου και συγκροτούν συνεπώς τη γυναικεία και την ανδρική ταυτότητα. Για να γίνει λίγο πιο κατανοητή η περιγραφή του φύλου ως

ΜΥΘΟΙ ΤΗΣ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ ΕΠΙΘΕΤΙΚΟΤΗΤΑΣ, ΡΟΛΟΙ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ ΚΑΙ ΜΟΝΤΕΡΝΟΣ ΣΕΞΙΣΜΟΣ

πράξη και σωματικό στυλ, θα μπορούσε να συσχετιστεί με την επιλογή ρούχων, τα οποία έχουν έναν πολιτισμικά προσδιορισμένο έμφυλο χαρακτήρα.

Σημαντική θέση για τη Butler έχει επίσης το σώμα· για την ίδια δεν υπάρχει η φυσική έννοια του σώματος, όλα τα σώματα είναι έμφυλα. Το σώμα επομένως γίνεται κύριος εκφραστής του φύλου και αποτελεί το μέσο παράστασης και επιτέλεσης των πολιτισμικών συμβάσεων. Εισάγοντας την έννοια της επιτελεστικότητας, επιχειρεί να αποδομήσει τις έννοιες βιολογικό και κοινωνικό φύλο, υποστηρίζοντας ότι το βιολογικό είναι κοινωνικό. Για τη Butler (2008), εφόσον το κοινωνικό και το βιολογικό αντιμετωπίζονται ως ξεχωριστές κατηγορίες και το κοινωνικό είναι κατασκευασμένο, η διάκριση αυτή φαίνεται ασταθής. Σύμφωνα με τη Salih (2018), «το κοινωνικό φύλο είναι ριζικά ανεξάρτητο από το βιολογικό, ένα ελεύθερα αιωρούμενο τέχνημα..εγείροντας το ερώτημα του αν το βιολογικό φύλο είναι τόσο πολιτισμικά κατασκευασμένο όσο το κοινωνικό. Πράγματι, ίσως το βιολογικό φύλο να ήταν ανέκαθεν κοινωνικό φύλο, έτσι που στην πραγματικότητα η διάκριση βιολογικού και κοινωνικού φύλου να μην ήταν καν διάκριση». Για τη Butler (όπως αναφέρεται στη Salih, 2018), αυτό που είναι περιοριστικό δεν το βιολογικό και το κοινωνικό φύλο, αλλά η ετεροφυλοφιλική και ετεροσεξιστική κουλτούρα που καθιερώνει αυτές τις κατηγορίες.

1.2.2. Στερεότυπα

Η έννοια των στερεοτύπων εισήχθη στις κοινωνικές επιστήμες από το Lippman (1922). Για τον ίδιο τα στερεότυπα αποτελούν υπεραπλουστευμένες εικόνες για τα άτομα άλλων ομάδων που μεσολαβούν στη διαδικασία της πραγματικής κρίσης. Τα στερεότυπα επηρεάζονται τόσο από την κοινωνική πραγματικότητα όσο και από τα συναισθήματα. Ουσιαστικά λειτουργούν με ένα παθητικό τρόπο, βοηθώντας το άτομο να οργανώσει τη σκέψη του και τις πληροφορίες που δέχεται. Τα στερεότυπα κατά το Lippmann (1988) δίνουν μια αίσθηση ασφάλειας, σιγουριάς και οικειότητας· κατασκευάζουν έναν κόσμο στον οποίο

ΜΥΘΟΙ ΤΗΣ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ ΕΠΙΘΕΤΙΚΟΤΗΤΑΣ, ΡΟΛΟΙ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ ΚΑΙ ΜΟΝΤΕΡΝΟΣ ΣΕΞΙΣΜΟΣ

το άτομο νιώθει οικεία. Για τον ίδιο, οποιαδήποτε διατάραξη αυτού του κόσμου και των στερεοτύπων γίνεται αντιληπτή ως μια επίθεση «στα ίδια τα θεμέλια του σύμπαντος».

Μεταγενέστερες έρευνες επιχείρησαν να δώσουν μια πιο ενεργητική διάθεση στην έννοια των στερεοτύπων, διερευνώντας το μηχανισμό της σκέψης που εμπλέκεται στα στερεότυπα και διατηρώντας μόνο την ιδέα του Lippmann ότι τα στερεότυπα αποτελούν ένα μηχανισμό ταξινόμησης και οργάνωσης των πληροφοριών που καλείται να διαχειριστεί κάποιος. Στο πλαίσιο αυτό οι Tajfel και Wilkes (1963, όπως αναφέρεται στο Δραγώνα, 2007) εισάγουν στην ερμηνεία των στερεοτύπων τον όρο της γνωστικής φιλαργυρίας (τσιγκουνιάς), θεωρώντας τα ως αναπόφευκτη διαδικασία του ανθρώπινου νου και της σκέψης να επεξεργάζεται τις πληροφορίες που δέχεται. Ουσιαστικά υποστήριξαν ότι στον ανθρώπινο νου δεν υπάρχει χώρος για να καταχωρηθούν όλες οι πληροφορίες που γίνονται αντιληπτές, επομένως η αντίληψη τους γύρω από τους άλλους οργανώνεται και ιεραρχείται με βάση τις γνωστικές κατηγορίες.

Η Δραγώνα (2007) υποστηρίζει ότι τα στερεότυπα αποτελούν γνωστικές κατασκευές, οι οποίες ως γνωστικά σχήματα, επηρεάζουν και οργανώνουν τις πληροφορίες που δεχόμαστε, και καθοδηγούν την ανθρώπινη σκέψη προς μία κατεύθυνση ή την απομακρύνουν από κάποια άλλη. Για την ίδια τα στερεότυπα έχουν μία σημαντική διαφορά σε σχέση με τα άλλα γνωστικά σχήματα, η οποία έγκειται στις κοινωνικές τους συνέπειες, καθώς αντλούν δεδομένα από το κοινωνικό περιβάλλον και η εφαρμογή τους οδηγεί σε κοινωνικές αδικίες. Τα στερεότυπα επομένως κάτω από αυτό το πρίσμα λειτουργούν ως πολιτισμικές κατασκευές, διαμορφωμένες από σχέσεις εξουσίας ανάμεσα σε ομάδες υψηλού και χαμηλού κύρους. Παράλληλα, τα στερεότυπα δημιουργούν προσδοκίες σχετικά με το ποια είναι η αναμενόμενη συμπεριφορά του άλλου (π.χ. οι γυναίκες είναι ευαίσθητες, οι άνδρες είναι σκληροί).

ΜΥΘΟΙ ΤΗΣ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ ΕΠΙΘΕΤΙΚΟΤΗΤΑΣ, ΡΟΛΟΙ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ ΚΑΙ ΜΟΝΤΕΡΝΟΣ ΣΕΞΙΣΜΟΣ

Τα στερεότυπα γενικότερα μπορούν να ενταχθούν στην ομπρέλα των στάσεων και των αντιλήψεων, ως παγιωμένες στάσεις ή «προκατασκευασμένες στάσεις και αντιλήψεις». Συνιστούν βέβαια μία ιδιαίτερη κατηγορία στάσεων, απόρροια μιας απλοποιημένης και άκαμπτης απεικόνισης της πραγματικότητας, που συγκροτεί συλλογικές αναπαραστάσεις. Τα στερεότυπα πλέκουν ένα πολιτισμικό φίλτρο, μέσα από το οποίο γίνεται αντιληπτή η κοινωνική πραγματικότητα. Η λειτουργία τους είναι κατά βάση οικονομική και παραμορφωτική· δομούνται και συγκροτούνται στη βάση της εξοικονόμησης της σκέψης των μελών μιας κοινωνικής ομάδας, παρά στη βάση της άμεσης εμπειρίας (Ιντζεσίλογλου, 1983). Λειτουργούν με άλλα λόγια σαν ένα πέπλο που παρεμβάλλεται ανάμεσα στα αντικείμενα και στους ανθρώπους (Durkheim, 1963).

Η Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τα ανθρώπινα δικαιώματα θεωρεί τα στερεότυπα ως μια γενικευμένη οπτική για τα χαρακτηριστικά που έχουν ή θα έπρεπε να έχουν τα μέλη μιας κοινωνικής ομάδας ή ποιους ρόλους πρέπει να έχουν ως μέλη μιας κοινωνικής ομάδας (OHCHR, 2014), ενώ παράλληλα υποστηρίζει ότι τα στερεότυπα και ειδικότερα τα στερεότυπα φύλου αποτελούν καταπάτηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

1.2.3. Κοινωνικοί ρόλοι

Ένας ρόλος είναι μια αναμενόμενη κοινωνικά συμπεριφορά που επιτελείται σύμφωνα με τις κοινωνικές νόρμες, τους κοινούς δηλαδή κανόνες που καθοδηγούν την συμπεριφορά των ανθρώπων σε συγκεκριμένες περιστάσεις, ενώ περιορίζουν τη συμπεριφορά σύμφωνα με τις απαιτήσεις που περικλείουν (Mead, 1934). Ο όρος του «ρόλου» εισήχθη στις κοινωνικές επιστήμες από το Binet το 1898, κατά αναλογία των ρόλων της τέχνης του θεάτρου. Οι ρόλοι δεν σχετίζονται με ανθρώπους αλλά με συμπεριφορές ή καλύτερα με πρότυπα συμπεριφοράς. Αποτελεί όλες εκείνες τις προδιαγραφές συμπεριφοράς που ανατίθενται σε ανθρώπους, συνήθως μιας ομάδας.

ΜΥΘΟΙ ΤΗΣ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ ΕΠΙΘΕΤΙΚΟΤΗΤΑΣ, ΡΟΛΟΙ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ ΚΑΙ ΜΟΝΤΕΡΝΟΣ ΣΕΞΙΣΜΟΣ

Οι κοινωνικοί ρόλοι αποτελούν μέρος της κοινωνικής ταυτότητας. Οι Tajfel και Turner (1979), εισάγοντας τη θεωρία της κοινωνικής ταυτότητας, έχουν ισχυριστεί ότι υπάρχουν δύο γενικές κατηγορίες ταυτότητας που ορίζουν και διαφορετικούς τύπους εαυτών. Η μία είναι κοινωνική ταυτότητα, που αποτελεί το μέρος της αυτό-αντίληψης που πηγάζει από τη συμμετοχή σε κοινωνικές ομάδες. Η προσωπική ταυτότητα από την άλλη ορίζει τον εαυτό σε όρους μοναδικών προσωπικών χαρακτηριστικών ή προσωπικών σχέσεων. Οι κοινωνικοί ρόλοι μπορούν να επηρεάσουν την ταυτότητα και την αντίληψη του εαυτού, εισάγοντας τον τρόπο με τον οποίο η κοινωνική αλληλεπίδραση και οι κοινωνικές προσδοκίες μπορούν να δημιουργήσουν προσωπικές και κοινωνικές ταυτότητες (Haslam & Reicher, 2005· Hogg & Vaughan, 2010).

1.2.4. Στερεότυπα φύλου

Τα στερεότυπα φύλου ή αλλιώς έμφυλα στερεότυπα αποτελούν γενικευμένες αντιλήψεις περί αρρενωπότητας και θηλυκότητας και τυπικά υπάρχει μία μεγάλη συμφωνία κοινωνικών αντιλήψεων ως προς αυτά. Πρόκειται για κοινωνικές αντιλήψεις σύμφωνα με τις οποίες συγκεκριμένες πλευρές και τύποι συμπεριφοράς αποδίδονται στα άτομα ανάλογα με το φύλο τους, συνήθως το βιολογικό, το οποίο εν προκειμένω λειτουργεί και ως η κοινωνική ομάδα (Δεληγιάννη-Κουϊμτζή κ.α., 2008).

Παρά τις διάφορες προσεγγίσεις και ερμηνείες, τα στερεότυπα φύλου δε φαίνεται να αντανακλούν την πραγματικότητα, συνιστώντας επομένως κατά βάση μύθους (Eagly & Carli, 1981· Swim, 1994). Ο μύθος αυτός που πλέκεται γύρω από τα στερεότυπα φαίνεται να πλήττει κατά βάση τις γυναίκες (Farley, Rauhaus, & Eskridge, 2021· Rudman & Glick, 2001). Ωστόσο, οι έμφυλες στερεοτυπικές προκαταλήψεις λειτουργούν ως δεσμά της ελεύθερης ανάπτυξης της προσωπικότητας τόσο για τις γυναίκες όσο και για τους άνδρες (Connell, 2006).

ΜΥΘΟΙ ΤΗΣ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ ΕΠΙΘΕΤΙΚΟΤΗΤΑΣ, ΡΟΛΟΙ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ ΚΑΙ ΜΟΝΤΕΡΝΟΣ ΣΕΞΙΣΜΟΣ

Τα στερεότυπα φύλου φαίνεται να συνεχίζουν να επικρατούν και να αλληλοεπιδρούν και με άλλους παράγοντες, π.χ. ηλικία, θρήσκευμα, φύλο, οικογενειακή κατάσταση και μορφωτικό επίπεδο (Μαραγκουδάκη, 2000, όπως αναφέρεται στο Παντελίδου-Μαλούτα, 2015, σ. 51), μπορώντας εν μέρει να γενικευτούν πολιτισμικά (Deaux, 1985). Σύμφωνα με την Connell (2006), «Τα έμφυλα μοντέλα μπορεί να διαφέρουν σημαντικά από τον έναν πολιτισμό στον άλλον αλλά πάλι αποτελούν το «φύλο». Οι έμφυλες συμβάσεις αναπαράγονται κοινωνικά (όχι βιολογικά) από τη δύναμη των δομών να περιορίσουν την ατομική δράση, έτσι ώστε συχνά να παρουσιάζονται αμετάβλητες» (σ. 54). Μερικά από τα πιο συνήθη στερεότυπα φύλου περιλαμβάνουν αναφορές όπως ότι οι άνδρες είναι πιο ικανοί και κατάλληλοι να αναλάβουν ρόλους ευθύνης, ενώ οι γυναίκες περιορίζονται σε ρόλους και θέσεις φροντίδας, αγωγής ή ανατροφής ατόμων-παιδιών (Johnson & Eagly, 1989). Σχετικές έρευνες για τα στερεότυπα φύλου έχουν δείξει ότι τυπικά οι άνδρες θεωρούνται ικανοί και ανεξάρτητοι, ενώ οι γυναίκες θερμές και εκφραστικές (Spence, Helmreich & Stapp, 1974). Σύμφωνα με τη Fiske (1998), η τυπική γυναίκα θεωρείται καλή αλλά ανίκανη, ενώ ο τυπικός άνδρας ικανός αλλά όχι τόσο καλός. Παρότι φαινομενικά υπάρχουν αιτήματα για την ισότητα των φύλων από τις σύγχρονες κοινωνίες, η έμφυλη ασυμμετρία και οι έμφυλες στερεοτυπικές αντιλήψεις συνεχίζουν να επικρατούν (Δεληγιάννη, Ζιώγου & Φρόση, 2008).

Αν και υπάρχουν πληθώρα στερεοτύπων για τα φύλα, όπως φαίνεται παραπάνω, οι άνθρωποι ομαδοποιούν και αναπαριστούν τα στερεότυπα βάσει 2 υπό-τύπων (Fiske, 1998). Στις Δυτικές κοινωνίες οι γυναίκες προσδιορίζονται με βάση τέσσερις κυρίαρχους υποτύπους, τη νοικοκυρά, τη σεξουαλικά ελκυστική γυναίκα, την καριερίστρια και τη φεμινίστρια. Η τυπική γυναίκα θεωρείται ότι βρίσκεται στον υποτύπο της νοικοκυράς ή της σεξουαλικά ελκυστικής γυναίκας. Οι υποτύποι στους άνδρες δεν είναι τόσο ξεκάθαροι, ωστόσο αυτοί που κυριαρχούν είναι δύο, ο επιχειρηματίας και ο ανδροπρεπής (macho). Ο τυπικός άνδρας θεωρείται ότι κινείται κάπου ανάμεσα σε αυτό το δίπολο υπό-τυπων. Ενώ

ΜΥΘΟΙ ΤΗΣ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ ΕΠΙΘΕΤΙΚΟΤΗΤΑΣ, ΡΟΛΟΙ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ ΚΑΙ ΜΟΝΤΕΡΝΟΣ ΣΕΞΙΣΜΟΣ

στις γυναίκες η έμφαση δίνεται στις διαπροσωπικές διαστάσεις, στους άνδρες η έμφαση δίνεται στην ικανότητα.

Η ταύτιση της γυναίκας με το ρόλο της μητέρας ευθύνεται μεταξύ άλλων σε μεγάλο βαθμό για τα στερεότυπα. Τα στερεότυπα αυτά όπως και οι έμφυλοι ρόλοι αποτελούν υλικό ως συγκεκριμένες και οριοθετημένες προδιαγραφές (Παντελίδου-Μαλούτα, 2014), με βάση τις οποίες γίνεται η διαδικασία της (έμφυλης) κοινωνικοποίησης. Σύμφωνα δηλαδή με τις κοινωνικά αυτές κοινές αντιλήψεις, χτίζεται και η ταυτότητα των υποκείμενων ανάλογα με το φύλο (έμφυλη ταυτότητα). Πιο συγκεκριμένα, η κανονιστική διάσταση των έμφυλων ρόλων επιδρά σημαντικά τόσο στους άνδρες όσο και τις γυναίκες· οι ρόλοι λειτουργούν ως ένα κανονιστικό πρότυπο που μέσω του μηχανισμού της κοινωνικής μάθησης και της εσωτερίκευσης οι άνδρες και οι γυναίκες καλούνται να ακολουθήσουν. Το πρότυπο αυτό υπαγορεύει πως πρέπει να φέρονται, να μιλάνε ή να αισθάνονται ανάλογα με το βιολογικό τους φύλο (Eagly, 1989). Για παράδειγμα οι γυναίκες μαθαίνουν να είναι πιο παθητικές, υποταγμένες, σιωπηλές και να ακολουθούν, ενώ αντίστοιχα οι άνδρες μαθαίνουν ότι πρέπει να είναι διεκδητικοί, δυναμικοί, εξωστρεφείς και κυριαρχικοί (Millet, 2000). Στο ίδιο πλαίσιο οι γυναίκες μαθαίνουν να θεωρούν επιτυχία τη δημιουργία εύρυθμων σχέσεων, κυρίως μέσα από την άσκηση του ρόλου της μητέρας, της συντρόφου, της κόρης, ενώ επιτυχία για τους άνδρες σημαίνει επιτυχία στον επαγγελματικό τομέα (Παντελίδου-Μαλούτα, 2014).

Τα στερεότυπα και οι ρόλοι των φύλων, συμβάλλουν στη διαμόρφωση της ταυτότητας του υποκειμένου, μέσω μιας δυναμικής και αμφίδρομης διαδικασίας, κατά την οποία «η κοινωνία διαμορφώνει τα υποκείμενα, τα οποία τη διαμορφώνουν» (Berger & Luckman, 1981, όπως αναφέρεται στο Παντελίδου-Μαλούτα, 2014). Ενδιαφέρον παρουσιάζει και το γεγονός ότι η οικογένεια συνήθως με βάση τα έμφυλα στερεότυπα και τους ρόλους που καλούνται να επιτελέσουν τα άτομα, προσφέρει και διαφορετικά κοινωνικοποιητικά ερεθίσματα στα αγόρια και κορίτσια, π.χ. διαφορετικά παιχνίδια. Αυτός ο

ΜΥΘΟΙ ΤΗΣ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ ΕΠΙΘΕΤΙΚΟΤΗΤΑΣ, ΡΟΛΟΙ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ ΚΑΙ ΜΟΝΤΕΡΝΟΣ ΣΕΞΙΣΜΟΣ

διαχωρισμός συμβάλλει σημαντικά στη δόμηση της έμφυλης ταυτότητας. Ουσιαστικά πρόκειται για ένα φαύλο κύκλο, όπου διαφορετικά ερεθίσματα ενισχύουν και διαφορετικές δεξιότητες και ενδιαφέροντα, τα οποία όμως εκ των υστέρων ερμηνεύονται ως έμφυλη διαφορά: στην πραγματικότητα όμως είναι αυτά που έχουν συμβάλει σημαντικά στη δόμηση αυτών των διαφορών (Παντελίδου-Μαλούτα, 2014).

Τα κορίτσια μαθαίνουν και ωθούνται να παίρνουν πιο πολύ εκφραστικούς ρόλους, ώστε να δείχνουν υπομονή, στοργή, ευαισθησία και κατανόηση στις ανάγκες των άλλων, ενώ για τα αγόρια παροτρύνονται να υιοθετήσουν προστατευτικούς ρόλους, αυτό του συζύγου και του πατέρα που παρέχουν την οικονομική άνεση και ασφάλεια (Williams & Best, 1990). Οι άνδρες κοινωνικοποιούνται επομένως με κυρίαρχες αναφορές, ενώ οι γυναίκες αποκτώντας ένα πιο παθητικό ρόλο. Οι κυρίαρχες αναφορές πάνω στις οποίες κοινωνικοποιούνται οι άνδρες θα μπορούσαν να ερμηνευτούν υπό την έννοια του ηγεμονικού ανδρισμού, όπως την ορίζει η Connell (2005) και οι Connell και Messerschmidt (2005). Ο ηγεμονικός ανδρισμός αναφέρεται σε μία κανονιστική ιδεολογία για το τι σημαίνει να είσαι «άνδρας». Πρόκειται για το «μάτσο» άνδρα που χαρακτηρίζεται από τη μυϊκή του δύναμη και βασίζεται στην επιβολή και την καταπίεση. Το σώμα φαίνεται να παίζει ιδιαίτερα σημαντικό ρόλο για την κατάκτηση της αρρενωπότητας. Σύμφωνα με τη Lawler (1991, όπως αναφέρεται στο Nettleton, 2002), ο τρόπος με τον οποίο τα υποκείμενα εκπαιδεύονται και κοινωνικοποιούνται, επενεργεί στο σχήμα, το μέγεθος και τη στάση τους, έννοιες που με τη σειρά τους μπορούν να ερμηνευτούν με την έννοια των διαφορών του φύλου. Αντίστοιχα, η Connell (1987) αναφέρει σχετικά με το σώμα και την αρρενωπότητα ότι «Ο κοινωνικός ορισμός των ανδρών ως φορέων ισχύος μεταφράζεται... σε πρόταξη μυών, στάση, αίσθηση και υφή του σώματος. Αυτός είναι ένας από τους βασικούς τρόπους με τους οποίους η ισχύς των ανδρών καθίσταται φυσική, δηλαδή θεωρείται μέρος της φυσικής τάξης» (σ. 85). Είναι σημαντικό να αναφερθεί ότι αν και υπάρχουν ατομικές διαφορές στην κοινωνικοποίηση των

ΜΥΘΟΙ ΤΗΣ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ ΕΠΙΘΕΤΙΚΟΤΗΤΑΣ, ΡΟΛΟΙ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ ΚΑΙ ΜΟΝΤΕΡΝΟΣ ΣΕΞΙΣΜΟΣ

ανδρών, αυτή η συγκεκριμένη κατηγορία ανδρισμού (ηγεμονικός ανδρισμός) λειτουργεί ως το κυρίαρχο και ιδανικό πρότυπο δύναμης και εξουσίας που οι άνδρες μέσω της κοινωνικοποίησης τους καλούνται να κατακτήσουν (Beasley, 2008· Connell & Messerschmidt, 2005). Μάλιστα για να επιδείξουν τον ηγεμονικό ανδρισμό, οι άνδρες καλούνται να υπακούσουν στους σχετικούς έμφυλους ρόλους που προωθούν την ανδρική κυριαρχία μέσω της υποταγής και της γενικότερης απόρριψης της κοινωνικά ορισμένης θηλυκότητας (Malamuth, Sockloskie, Koss, & Tanaka, 1991), μέσω μάλιστα του περιορισμού των συναισθηματικών αντιδράσεων, της σκληρότητας και της επιθετικής συμπεριφοράς. Οι Levant, Rankin, Williams, Hasan, και Smalley (2010) θεωρούν ότι υπάρχουν επτά ηγεμονικές ανδρικές νόρμες: περιορισμός του συναισθηματισμού, η αυτάρκεια μέσω μηχανικών δεξιοτήτων, αρνητισμός απέναντι σε άλλες σεξουαλικές ταυτότητες και προσανατολισμούς, αποφυγή της θηλυκότητας, μεγάλος βαθμός σημαντικότητας της σεξουαλικής πράξης, σκληρότητα και κυριαρχία σε συνδυασμό με το μισογυνισμό, την ομοφοβία, το ρατσισμό και την υποχρεωτική ετεροσεξουαλικότητα.

Ο ηγεμονικός ανδρισμός φαίνεται ότι αντιπαράθεται τόσο στο γυναικείο φύλο όσο και σε άλλες κατηγορίες ανδρών και ανδρισμού (π.χ. απόρριψη άλλων σεξουαλικών προσανατολισμών πέραν της ετεροσεξουαλικότητας, ομοφοβία). Η Connell μιλώντας για την κατασκευή της ανδρικής ταυτότητας κάνει λόγο για πολλούς ανδρισμούς και ξεχωρίζει άλλες τρεις κατηγορίες. Οι κατηγορίες αυτές είναι ενδεικτικές γιατί υπάρχουν πολλές μορφές ανδρισμού επομένως και ενδιάμεσες κατηγορίες. Ο συνεργατικός ανδρισμός είναι η δεύτερη κατηγορία που ξεχωρίζει η Connell· υποδεικνύει τις σχέσεις μεταξύ των ανδρισμών. Αναφέρεται ουσιαστικά στο βαθμό και τη θεσμοθέτηση της ανδρικής εξουσίας κάτω από κοινές συμφωνίες, στις διαδικασίες μέσα από τις οποίες επικυρώνεται η υποτέλεια. Έτσι περνάει και στο τρίτο επίπεδο του ανδρισμού που είναι ο υποβιβασμένος ανδρισμός που σχετίζεται με οποιαδήποτε πολιτικό ή πολιτισμικό αποκλεισμό, συμπεριλαμβανομένης και

ΜΥΘΟΙ ΤΗΣ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ ΕΠΙΘΕΤΙΚΟΤΗΤΑΣ, ΡΟΛΟΙ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ ΚΑΙ ΜΟΝΤΕΡΝΟΣ ΣΕΞΙΣΜΟΣ

της βίας, για να κυριαρχήσουν σε κάποια άλλη ανδρική ομάδα. Σχετίζεται άμεσα με την πραγματική επιτέλεση της αυταρχικής εξουσίας, η οποία βασίζεται στις μεθόδους ελέγχου που έχουν εγκαθιδρυθεί ήδη. Μέσα σε αυτές τις σχέσεις εξουσίας περιλαμβάνονται και η φυσική ή συναισθηματική κακοποίηση, η τιμωρία, η οικονομική, κοινωνική και πολιτισμική διάκριση, η λεκτική προσβολή, ο εξευτελισμός ακόμα και η καταδίκη σε θάνατο.

Τα στερεότυπα φύλου εκτός του ότι είναι ευρέως αποδεκτά και κοινά, είναι και δύσκολα στην αλλαγή (Haines, Deuax & Lofaro, 2016). Τόσο οι ρίζες όσο και οι συνέπειες αυτών των στερεοτύπων έχουν μελετηθεί ευρέως στην κοινωνική ψυχολογία. Μεταξύ άλλων, η πιο συχνή θεωρία που χρησιμοποιείται για την ερμηνεία αυτών των στερεοτύπων είναι η θεωρία των κοινωνικών ρόλων των φύλων (Eagly, Wood, & Diekman, 2000). Είναι σημαντικό να αναφερθεί ότι η εν λόγω θεωρία αντιλαμβάνεται το φύλο ως κάτι δυαδικό. Ωστόσο, σύγχρονες μελέτες της ψυχολογίας αντιλαμβάνονται το φύλο ως κάτι μη δυαδικό, αλλά περισσότερο ως ένα συνεχές.

1.2.5. Ρόλοι των φύλων

Στη βάση της θεωρίας των κοινωνικών ρόλων αναπτύχθηκε και η έννοια ρόλοι των φύλων. Οι ρόλοι των φύλων (έμφυλοι ρόλοι) είναι κοινωνικά κοινές αντιλήψεις που βρίσκονται στη βάση αυτού που προσδιορίζεται κοινωνικά ως φύλο, ορίζουν συμπεριφορές που θεωρούνται ταιριαστές ανάγοντάς τες κατά βάση στο βιολογικό φύλο και παράλληλα είναι στενά συνδεδεμένες με τα στερεότυπα φύλου (Eagly, Wood, & Diekman, 2000· Eagly, 2009). Οι ρόλοι των φύλων ή αλλιώς έμφυλοι ρόλοι αποτελούν γνωστικά σχήματα που συνδέονται με εκείνα τα πρότυπα συμπεριφοράς, τις προδιαγραφές και τις προσδοκίες που αποδίδονται με βάση το βιολογικό φύλο, τα οποία το άτομα μαθαίνει και αποδέχεται. Οι ρόλοι των φύλων φαίνεται να είναι βαθιά ριζωμένοι στις πολιτισμικές νόρμες και μεταφέρονται από γενιά σε γενιά (Shiraev & Levy, 2018). Πρόκειται για μία θεωρία κοινωνικής ψυχολογίας, που βασίζεται στην ιδέα ότι οι διαφορές των φύλων προκύπτουν από

ΜΥΘΟΙ ΤΗΣ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ ΕΠΙΘΕΤΙΚΟΤΗΤΑΣ, ΡΟΛΟΙ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ ΚΑΙ ΜΟΝΤΕΡΝΟΣ ΣΕΞΙΣΜΟΣ

την κατανομή σε διαφορετικούς κοινωνικούς ρόλους μέσα στην κοινωνία (Eagly, 1987).

Κατά τη διαδικασία της κοινωνικοποίησης οι ρόλοι των φύλων αποτελούν σημαντικό σημείο· ξεκινούν να υιοθετούνται στην πρώιμη παιδική ηλικία και χτίζονται καθόλη τη διάρκεια της παιδικής και εφηβικής ηλικίας (Bussey & Bandura, 1999). Ο Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας θεωρεί ότι οι ρόλοι των φύλων είναι κοινωνικά κατασκευασμένοι ρόλοι, συμπεριφορές, δραστηριότητες και χαρακτηριστικά που η κοινωνία θεωρεί ότι είναι κατάλληλα για τη γυναίκα και τον άνδρα (WHO, 2015).

Μέσω της κοινωνικοποίησης και της διαμόρφωσης των ρόλων των φύλων, οι συμπεριφορές των ανδρών και των γυναικών διατηρούν και ενισχύουν την κατανομή των θέσεων εργασίας. Στις βιομηχανικές κοινωνίες, για παράδειγμα, οι κοινωνικοί ρόλοι οργανώνονται με τέτοιο τρόπο που οι γυναίκες είναι πιο πιθανό να αναλαμβάνουν τις δουλειές του σπιτιού, τη φροντίδα των παιδιών και να απασχολούνται σε θέσεις εργασίας που σχετίζονται με τη φροντίδα. Οι άνδρες από την άλλη πλευρά είναι πιο πιθανό να αποτελούν τη βασική πηγή εσόδων στην οικογένεια και να απασχολούνται σε θέσεις εργασίας που απαιτούν σωματική δύναμη (Wood & Eagly, 2002). Αυτό έχει ως αποτέλεσμα κάποιες φορές το φαινόμενο της γυάλινης οροφής (Eagly, 2003). Ο όρος αυτός έχει χρησιμοποιηθεί για να περιγράψει τα ορατά ή αόρατα εμπόδια που συναντούν οι γυναίκες στην επαγγελματική τους πορεία και συνεπώς την ανισότητα στον εργασιακό τομέα.

Παρά τις αλλαγές που έχουν συντελεστεί κοινωνικά και την είσοδο των γυναικών στην αγορά εργασίας, οι ρόλοι των φύλων φαίνεται να εξακολουθούν να υφίστανται, όπως επίσης και η έμφυλη ανισότητα (Scott & Clery 2013)· ο άνδρας εξακολουθεί να είναι ο «κουβαλητής» του σπιτιού, υπεύθυνος για την οικονομική ασφάλεια της οικογένειας, ενώ η γυναίκα είναι αυτή που αναλαμβάνει ηθικά και κοινωνικά τη φροντίδα των παιδιών και του σπιτιού, ακόμα και όταν εργάζεται (Eagly, 1989). Πρόκειται για αναπαραστάσεις βαθιά

ΜΥΘΟΙ ΤΗΣ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ ΕΠΙΘΕΤΙΚΟΤΗΤΑΣ, ΡΟΛΟΙ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ ΚΑΙ ΜΟΝΤΕΡΝΟΣ ΣΕΞΙΣΜΟΣ

ριζωμένες στον ψυχισμό των ατόμων, που έχουν εσωτερικευθεί από την παιδική κιόλας ηλικία (Γκασούκα, 2004).

Διαπολιτισμικές έρευνες δείχνουν ότι τα παιδιά γνωρίζουν τους ρόλους των φύλων ήδη από την ηλικία των δύο ή τριών ετών και μπορούν να κατονομάσουν το φύλο και να ταξινομήσουν αντικείμενα με βάση αυτό, ενώ ήδη στην ηλικία των τεσσάρων, τα περισσότερα παιδιά υιοθετούν πλήρως τους ρόλους των φύλων (Kane, 1996). Όταν τα παιδιά δεν συμμορφώνονται στους κοινωνικά προσδιορισμένους ρόλους των φύλων, έρχονται αντιμέτωπα με αρνητικές αντιδράσεις, όπως κριτική, εκφοβισμός, περιθωριοποίηση ή απόρριψη από τους συνομήλικους τους. Για τα αγόρια καθίσταται επίσης ιδιαίτερα δυσλειτουργικό, καθώς γίνονται συχνά αντικείμενο χλευασμού για τη μη συμμόρφωση με τους κοινωνικά προσδιορισμένους ρόλους του φύλου του (Kimmel, 2000).

Οι έμφυλες διαφορές που μεταφέρονται μέσω της κοινωνικοποίησης και νοηματοδοτούνται πολιτισμικά και κοινωνικά, δημιουργούν την ιδέα ότι υπάρχουν διαφορετικοί ρόλοι για τα φύλα, κατασκευάζοντας με αυτόν τον τρόπο τους έμφυλους ρόλους (Ruble, Martin & Berenbaum, 2007). Σύμφωνα με μακροκοινωνικές θεωρίες, οι ρόλοι που συνδέονται με το φύλο, τοποθετούν τους άνδρες και τις γυναίκες στην κοινωνική δομή, ορίζοντας με κοινωνικούς όρους τη θέση τους στην κοινωνία και συντελούν στη δημιουργία και τη δόμηση της ταυτότητας (Παντελίδου-Μαλούτα, 2014), ενώ οι παράλληλα αποτελούν μια από τις κυριότερες πηγές κοινωνικής ανισότητας (Hughes & Kroehler, 2014).

Οι ρόλοι των φύλων έχουν περιγραφική και κανονιστική διάσταση. Η περιγραφική διάσταση των κοινωνικών ρόλων ή αλλιώς τα στερεότυπα φύλου ορίζει τι είναι το τυπικό για τους άνδρες και τις γυναίκες με βάση το βιολογικό φύλο σε συγκεκριμένες συνθήκες. Η κανονιστική πλευρά των κοινωνικών ρόλων υπαγορεύει τι είναι επιθυμητό ή προσδοκώμενο για το βιολογικό φύλο στο πολιτισμικό τους πλαίσιο (Wood & Eagly, 2009).

1.2.6. Ταυτότητα φύλου

Όπως αναφέρθηκε και παραπάνω, η έννοια των κοινωνικών ρόλων αποτελεί κομμάτι της κοινωνικής ταυτότητας. Οι κοινωνικοί ρόλοι των φύλων επομένως αποτελούν μέρος αυτού που ονομάζεται ταυτότητα φύλου. Η ταυτότητα φύλου αποτελεί μία προσωπική, εσωτερική και υποκειμενική εμπειρία του φύλου, που μπορεί να διαφέρει τόσο από το κοινωνικό όσο και από το βιολογικό φύλο. Είναι μία σειρά σκέψεων και συναισθημάτων που μπορεί να μην ταυτίζονται ή να μην αντιστοιχούν στο βιολογικό φύλο (Egan & Perry, 2001). Περισσότερο, δηλαδή, θεωρείται ένα φάσμα αντιλήψεων και συναισθημάτων παρά τυπική αίσθηση της διχοτόμησης του φύλου σε ανδρικό και γυναικείο (Eagly, 2013).

Τα παιδιά (ηλικίας 1-3) θεωρείται ότι έχουν μία πολύ ρευστή ταυτότητα φύλου, χωρίς να έχει σημασία αν είναι αγόρι ή κορίτσι. Ωστόσο, οι βασικές θεωρίες της ψυχολογίας συγκλίνουν ότι η ταυτότητα του φύλου είναι κάτι που δομείται τα πρώτα παιδικά χρόνια της ζωής του ατόμου, όπου τα παιδιά αρχίζουν να συνειδητοποιούν τις κοινωνικά κατασκευασμένες διαφορές των φύλων και με βάση αυτές να αυτοπροσδιορίζονται ως προς αυτούς που έχουν το ίδιο ή διαφορετικό βιολογικό φύλο (Φρειδερίκου & Φολερού, 2004).

Η ταυτότητα του φύλου, συνιστά τον αυτοπροσδιορισμό ενός ατόμου, με βάση το φύλο (βιολογικό ή κοινωνικό), σε σχέση με τα άλλα άτομα ή ομάδες. Αποτελεί επίσης και το αποτέλεσμα μιας διαδικασίας, σύμφωνα με την οποία τα αγόρια αυτοπροσδιορίζονται με «ανδρικά» χαρακτηριστικά και ταυτίζονται με την «ανδρική συμπεριφορά» και τα κορίτσια με τα γυναικεία χαρακτηριστικά και ταυτίζονται με τη «γυναικεία» συμπεριφορά (Φρειδερίκου & Φολερού, 2004). Σύμφωνα με τη Δεληγιάννη-Κουϊμτζή κ.α. (2008), η ανδρική ταυτότητα δομείται πάνω στα χαρακτηριστικά της σωματικής δύναμης, της προσωπικής ελευθερίας, πάνω σε παραδοσιακές αντιλήψεις για το ρόλο του στην οικογένεια αλλά και στην εργασία. Συνδέεται περισσότερο με τις θετικές επιστήμες και το δημόσιο χώρο, ενώ βασίζεται στο τι κάνει και τι δεν κάνει ένας άνδρας στο σπίτι και στη δουλειά.

ΜΥΘΟΙ ΤΗΣ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ ΕΠΙΘΕΤΙΚΟΤΗΤΑΣ, ΡΟΛΟΙ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ ΚΑΙ ΜΟΝΤΕΡΝΟΣ ΣΕΞΙΣΜΟΣ

Συναισθηματικά κομμάτια και αδύναμες πλευρές δεν επικροτούνται, αντιθέτως χαρακτηριστικά της ταυτότητας θεωρούνται η τόλμη, η αποφασιστικότητα και η ανεξαρτησία. Κατά αντίστοιχο τρόπο, η γυναικεία ταυτότητα δομείται πάνω στα χαρακτηριστικά της φροντίδας, της επιμέλειας, της πειθαρχίας και της ηρεμίας. Συνδέεται με την ιδιωτική σφαίρα π.χ. το σπίτι και τις θεωρητικές επιστήμες, διατηρώντας παράλληλα το ρόλο της μητέρας και της νοικοκυράς.

1.2.7. Στάσεις για τους ρόλους των φύλων

Οι στάσεις για τους ρόλους των φύλων συνιστούν τις αντιλήψεις σχετικά με τις συμπεριφορές, τις ευθύνες και τις δραστηριότητες που ορίζονται με βάση το βιολογικό φύλο (Eagly, 1987· Williams & Best, 1990). Πρόκειται για τις αντιλήψεις για το ποιοι είναι οι κατάλληλοι ρόλοι για άνδρες και γυναίκες στο πεδίο της εργασίας, των εργασιών του σπιτιού, στις σχέσεις και στη φροντίδα των παιδιών. Παραδοσιακές αντιλήψεις για το ρόλο των φύλων θεωρούνται αυτές που υποστηρίζουν ότι ο ρόλος της γυναίκας είναι αυτός της νοικοκυράς και του άνδρα ο ρόλος του «κουβαλητή». Από την άλλη πλευρά, εξισωτικές αντιλήψεις υποστηρίζουν ότι οι άνθρωποι μπορούν να εναλλάσσονται σε ρόλους ανεξάρτητα με το βιολογικό τους φύλο και να υιοθετούν παραδοσιακά ανδρικούς ή γυναικείους ρόλους σε διάφορους τομείς της ζωής. Σύμφωνα με τους Beere, King, Beere & King (1984), εξισωτικές στάσεις είναι αυτές που οδηγούν κάποιον να απαντήσει ή να συμπεριφερθεί σε κάποιον ανεξάρτητα από το φύλο του, οι στάσεις δηλαδή που δεν επηρεάζουν την αντίληψη σχετικά με τις ικανότητες, τα δικαιώματα, τις υποχρεώσεις και τις ευκαιρίες κάποιου ανάλογα με το φύλο. Οι στάσεις για τους ρόλους των φύλων προσδιορίζουν και διαφορετική φιλοκοινωνική συμπεριφορά για τους άνδρες και τις γυναίκες (Eagly, 2009). Επιπλέον, οι παραδοσιακές αντιλήψεις για τους ρόλους των φύλων θεωρείται ότι ευθύνονται για την ανισότητα των φύλων (Inglehart & Norris, 2003)

ΜΥΘΟΙ ΤΗΣ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ ΕΠΙΘΕΤΙΚΟΤΗΤΑΣ, ΡΟΛΟΙ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ ΚΑΙ ΜΟΝΤΕΡΝΟΣ ΣΕΞΙΣΜΟΣ

Αρχικά οι έρευνες για τις αντιλήψεις των έμφυλων ρόλων εστίαζαν στη θέση της γυναίκας στην αγορά εργασίας λόγω της απαρχής της δημιουργίας των έμφυλων ρόλων κατά τη βιομηχανική εποχή, ωστόσο στη συνέχεια επεκτάθηκε και σε άλλους τομείς της κοινωνικής ζωής. Οι πρώτες έρευνες που μελετούσαν τις αντιλήψεις των έμφυλων ρόλων τοποθετούνται στα μέσα του 1960 (Davis & Greenstein, 2009). Γενικότερα η συμμετοχή των γυναικών στην αγορά εργασίας άρχισε να αυξάνεται στις περισσότερες χώρες ήδη από το 1970 (βλ. και πρώτο φεμινιστικό κύμα), με αποτέλεσμα το αφήγημα περί διαφορετικών πεδίων δραστηριότητας των φύλων να ξεθωριάζει (van der Horst, 2014), όπως και οι αντιλήψεις σχετικά με αυτό. Ωστόσο οι αντιλήψεις σχετικά με το ρόλο της γυναίκας ως η κύρια υπεύθυνη για την οικογένεια φαίνεται να είναι αρκετά ακόμα αρκετά ανθεκτικές (Δεληγιάννη-Κουϊμτζή, Ζιώγου & Φρόση, 2002· van der Horst, 2014).

Οι αντιλήψεις για τους έμφυλους ρόλους θεωρείται ότι είναι και αυτές προϊόν κοινωνικοποίησης, κάτι που μαθαίνεται μέσα από τη διαδικασία της κοινωνικοποίησης. Η κοινωνικοποίηση των έμφυλων ρόλων είναι η διαδικασία κατά την οποία διάφοροι κοινωνικοί και κατά επέκταση κοινωνικοποιητικοί θεσμοί, όπως το σχολείο, η οικογένεια, οι συνομήλικοι και τα ΜΜΕ, μαθαίνουν και σφυρηλατούν τις κοινωνικές προσδοκίες για το τι είναι αποδεκτό σε επίπεδο ντυσίματος, λόγου, προσωπικότητας, δραστηριοτήτων και σεξουαλικότητας για το κάθε φύλο (Padavic & Reskin, 2002). Έρευνες που μελετούν τις στάσεις για το ρόλο των φύλων αναφέρουν ότι οι στάσεις για το ρόλο των φύλων μπορούν να μεταφέρονται από γενιά σε γενιά, ως ένα προϊόν διαγεννεακής μεταβίβασης. Για παράδειγμα, οι αντιλήψεις της μητέρας σχετικά με το ρόλο της γυναίκας, ιδιαίτερα στον τομέα της εργασίας, φαίνεται να επηρεάζουν τις αντιλήψεις των παιδιών τους σχετικά (Thornton, Alwin & Camburn, 1983). Πέρα από τις αντιλήψεις σχετικά με το ρόλο των φύλων, σημαντικό ρόλο φαίνεται να παίζει και η πραγματική συμπεριφορά των γονέων· αν δηλαδή μία μητέρα

ΜΥΘΟΙ ΤΗΣ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ ΕΠΙΘΕΤΙΚΟΤΗΤΑΣ, ΡΟΛΟΙ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ ΚΑΙ ΜΟΝΤΕΡΝΟΣ ΣΕΞΙΣΜΟΣ

εργάζεται είναι σημαντικό για τη διαμόρφωση των στάσεων του παιδιού σχετικά με το ρόλο των φύλων (Fortin, 2005).

1.2.8. Στάσεις για τους ρόλους των φύλων και προβλεπτικοί παράγοντες

Έρευνες που εξετάζουν τις στάσεις για το ρόλο των φύλων έχουν δείξει κατά διαστήματα ότι υπάρχουν διάφοροι παράγοντες που φαίνεται να επηρεάζουν ή να συσχετίζονται με τις στάσεις για το ρόλο των φύλων, όπως το φύλο, η ηλικία και το μορφωτικό επίπεδο.

Όσον αφορά στο φύλο φαίνεται να παίζει σημαντικό ρόλο στις στάσεις για τους ρόλους των φύλων, με τους άνδρες να διατηρούν πιο παραδοσιακές αντιλήψεις σχετικά με τους ρόλους των φύλων. Ειδικότερα, η Katenbrink (2006), μελέτησε τις στάσεις απέναντι στους ρόλους των φύλων. Από τα αποτελέσματα της έρευνας φάνηκε ότι οι άνδρες είχαν στατιστικά χαμηλότερα σκορ στις στάσεις για τους ρόλους των φύλων, δηλαδή λιγότερο εξισωτικές στάσεις για τους ρόλους των φύλων. Στην έρευνα της Burt (1980), φάνηκε επίσης ότι υπάρχει διαφορά στις στάσεις για τους ρόλους των φύλων με βάση το φύλο, όπου οι άνδρες έτειναν να υιοθετούν περισσότερο στερεοτυπικές αντιλήψεις. Άλλες σχετικές έρευνες έχουν βρει επίσης σημαντική διαφορά ανάλογα με το φύλο στις στάσεις για το ρόλο των φύλων με τους άνδρες να έχουν κυρίως πιο παραδοσιακές αντιλήψεις για τους ρόλους των φύλων (Katenbrink 2006· Berkel, 2004· McGhee et al.,2001· Brutus et al.,1993· King & King, 1997 · Beere et al., 1984· Larsen & Long, 1988· Swatos & McCauley, 1984).

Οι Spence & Hahn (1997) μελέτησαν μέσω μίας προοπτικής μελέτης την αλλαγή των στάσεων για το ρόλο των φύλων, μέσω της μέτρησης των στάσεων απέναντι στις γυναίκες, για το διάστημα 1972 έως 1992 σε φοιτητικό πληθυσμό. Από τη μελέτη φάνηκε να υπάρχει μια σταδιακή αλλαγή στις στάσεις για τους ρόλους των φύλων, ωστόσο και πάλι οι άνδρες

ΜΥΘΟΙ ΤΗΣ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ ΕΠΙΘΕΤΙΚΟΤΗΤΑΣ, ΡΟΛΟΙ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ ΚΑΙ ΜΟΝΤΕΡΝΟΣ ΣΕΞΙΣΜΟΣ

φαίνεται να είχαν χαμηλότερα σκορ σε σχέση με σχέση με τις γυναίκες, το οποίο υποδηλώνει ότι οι άνδρες είχαν πιο παραδοσιακές αντιλήψεις σχετικά με τους ρόλους των φύλων.

Οι Pavlou, Tsaousis, Vryonidis & Vitsilaki (2008) μελέτησαν τις στάσεις για τους ρόλους των φύλων, με τη χρήση της κλίμακας των στάσεων για τους ρόλους των φύλων, στα ελληνικά δεδομένα. Από την έρευνα φάνηκε ότι υπάρχει επίδραση του φύλου στις στάσεις για τους ρόλους των φύλων. Οι γυναίκες είχαν πιο εξισωτικές στάσεις για το ρόλο των φύλων. Επίδραση του φύλου στις στάσεις για το ρόλο των φύλων αναφέρουν και άλλες έρευνες (Bekel, 2004). Οι Pavlou et al. (2008) μελέτησαν επίσης την επίδραση και άλλων δημογραφικών παραγόντων στις στάσεις για το ρόλο των φύλων. Όσον αφορά στην ηλικία, βρέθηκε ότι υπάρχει συσχέτιση τη ηλικίας, με τις στάσεις για τους ρόλους των φύλων, με μικρότερες ηλικίες να έχουν πιο εξισωτικές στάσεις. Ωστόσο, από την έρευνα δε φάνηκε υπάρχει επίδραση της ηλικίας στις στάσεις για το ρόλο των φύλων. Σχετικά με την ηλικία φαίνεται να μην υπάρχει απόλυτη συμφωνία για το μπορεί να σχετίζεται με τις στάσεις για το ρόλο των φύλων, με κάποιες έρευνες να βρίσκουν σχέση (Katenbrink, 2006· Athenstaedt, 2000· Beere et al., 1984) και άλλες όχι (Berkel 2004· McGhee et al., 2002). Διαφορές στις στάσεις για το ρόλο των φύλων που έχουν γίνει σε φοιτητικό πληθυσμό δείχνουν ότι οι σπουδές παίζουν σημαντικό ρόλο στις στάσεις για τους ρόλους των φύλων, με φοιτητ(ρι)ές μικρότερων ετών να έχουν πιο παραδοσιακές αντιλήψεις για το φύλο, γεγονός που μεταβάλλεται όσο αυξάνονται τα έτη σπουδών (Barsa & Demirci, 2018· Salguero, Garcia Martinez & Monteoliva, 2008· Bryant's, 2003· Myer & Booth, 2002)

Οι Pavlou et al. (2008) μελέτησαν επίσης την επίδραση του τόπου κατοικίας στις στάσεις για το ρόλο των φύλων. Από την έρευνα φάνηκε ότι υπάρχει επίδραση του τόπου κατοικίας, με όσους κατοικούν σε μη αστικές περιοχές να έχουν πιο παραδοσιακές αντιλήψεις για τους ρόλους των φύλων, κυρίως βέβαια όσον αφορά στους ρόλους των φύλων στην οικογένεια και στην εργασία. Γενικότερα, σύμφωνα με τα ελληνικά δεδομένα, οι μη

ΜΥΘΟΙ ΤΗΣ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ ΕΠΙΘΕΤΙΚΟΤΗΤΑΣ, ΡΟΛΟΙ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ ΚΑΙ ΜΟΝΤΕΡΝΟΣ ΣΕΞΙΣΜΟΣ

αστικές περιοχές είναι περισσότερο συνδεδεμένες με παραδοσιακές δομές (Argyrou, 1996). Οι Konrad και Harris (2002) ανέφεραν επίσης διαφορές ανάλογα με τον τόπο κατοικίας σχετικά με τις στάσεις για το ρόλο των φύλων, με όσους κατοικούν σε αστικές περιοχές να έχουν περισσότερες εξισωτικές στάσεις.

1.3. Σεξισμός και μοντέρνος σεξισμός

Οι έννοιες των προκαταλήψεων και των διακρίσεων αποτελούν επίσης κεντρικό σημείο μελέτης στην κοινωνική ψυχολογία. Στην παρακάτω ενότητα επιχειρείται η αποσαφήνιση αυτών των όρων. Αρχικά γίνεται αναφορά στις έννοιες της προκατάληψης και των διακρίσεων καθώς και στις συνέπειες που έχουν αυτές. Στη συνέχεια διερευνάται παραπάνω το ζήτημα των διακρίσεων με βάση το φύλο, ενώ στο τέλος της παρούσας ενότητας γίνεται μία σύνοψη της σχέσης των έμφυλων διακρίσεων, του σεξισμού δηλαδή, με τις στάσεις για τη βία κατά των γυναικών και τις στάσεις για τους ρόλους των φύλων. Είναι σημαντικό να αναφερθεί ότι όλες αυτές οι έννοιες, στάσεις, ρόλοι, στερεότυπα, προκαταλήψεις και διακρίσεις δεν αποτελούν έννοιες ανεξάρτητες μεταξύ τους.

1.3.1. Προκαταλήψεις

Η προκατάληψη ορίζεται ως μια αδικαιολόγητη δυσμενής ή αρνητική στάση απέναντι σε μια κοινωνική ομάδα και τα μέλη της (Al Ramiah, Hewstone, Dovidio, Penner, 2010). Ο όρος προκατάληψη στην κυριολεξία σημαίνει εκ των προτέρων κρίση και βάσει αυτού η προκατάληψη θεωρείται συνήθως μία στάση, αρνητική, το αντικείμενο της οποίας είναι οι ιδιότητες που αποδίδονται σε μια συγκεκριμένη κοινωνική ομάδα.

Σύμφωνα με τον Allport (1954) η προκατάληψη είναι στάση, επομένως αποτελείται από τρεις διαστάσεις, όπως αυτές των στάσεων α) τη γνωστική, δηλαδή τις πεποιθήσεις β) τη συναισθηματική, τα συναισθήματα δηλαδή τα οποία συνήθως είναι αρνητικά και γ) τη συμπεριφορική που αναφέρεται στις προθέσεις κάποιου να συμπεριφερθεί με ορισμένους τρόπους απέναντι στο αντικείμενο της στάσης – μία κοινωνική ομάδα εν προκειμένω. Για το

ΜΥΘΟΙ ΤΗΣ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ ΕΠΙΘΕΤΙΚΟΤΗΤΑΣ, ΡΟΛΟΙ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ ΚΑΙ ΜΟΝΤΕΡΝΟΣ ΣΕΞΙΣΜΟΣ

Brown (1995) από την άλλη πλευρά οι προκαταλήψεις θεωρούνται ότι είναι εκείνες οι μειωτικές κοινωνικές στάσεις ή γνωστικές πεποιθήσεις, η έκφραση αρνητικών συναισθημάτων, η εκδήλωση εχθρικών συμπεριφορών ή συμπεριφορών διάκρισης απέναντι στα μέλη μιας ομάδας λόγω του ότι υπάγονται σε αυτήν την ομάδα.

1.3.2. Διακρίσεις

Η έννοια των διακρίσεων θεωρείται ουσιαστικά το αποτέλεσμα των προκαταλήψεων, ως η συμπεριφορά που ακολουθεί. Αποτελεί ουσιαστικά τη συμπεριφορά απέναντι στα μέλη μιας ομάδας απλά και μόνο αν έχει τύχει να ανήκουν σε αυτήν την ομάδα ή κατηγορία (Bernard & Correll, 2010). Η έκφραση των διακρίσεων μπορεί να ταξινομηθεί σε δύο είδη: τη φανερή ή άμεση και την ανεπαίσθητη, ασυνείδητη ή αυτόματη. Συμπεριφορές διακρίσεων αποτελούν η λεκτική και μη λεκτική εχθρικήτητα (Darley & Fazio, 1980), η αποφυγή της επαφής (Pettigrew & Tropp, 2006) και η άρνηση ευκαιριών και πρόσβασης σε ευκαιρίες ή η άνιση μεταχείριση (Sidanius and Pratto, 1999).

Υπάρχουν διάφορες θεωρητικές προσεγγίσεις σχετικά με τις διομαδικές σχέσεις, τις διακρίσεις και τις προκαταλήψεις. Μια από τις πιο σημαντικές θεωρίες είναι η θεωρία της κοινωνικής ταυτότητας (Tajfel & Turner, 1979). Σύμφωνα με τη θεωρία της κοινωνικής ταυτότητας, τα μέλη μιας ομάδας τείνουν να προστατεύουν την αυτοεκτίμησή τους και να διατηρούν μια θετική και διακριτή κοινωνική ταυτότητα. Η επιθυμία για μια θετική κοινωνική ταυτότητα μπορεί να οδηγήσει σε διάκριση που εκφράζεται είτε με πράξεις βλάβης απευθείας στην εξω-ομάδα, είτε έχοντας ευνοϊκότερη μεταχείριση της έσω-ομάδας (ενδοομαδική εύνοια ή ενδοομαδική προκατάληψη). Προχωρώντας ένα βήμα παρακάτω και δείχνοντας ότι οι άνθρωποι έχουν γενικά την τάση κάνουν διακρίσεις, το πείραμα των ελάχιστων ομάδων αποδεικνύει ότι όσο περισσότερο κάποιος κατηγοριοποιείται ως μέλος μιας ομάδας, τόσο περισσότερο μπορεί να οδηγηθεί σε ενδοομαδικές προκαταλήψεις, την εύνοια δηλαδή των μελών της έσω-ομάδας έναντι των μελών της εξωομάδας σε θέματα

ΜΥΘΟΙ ΤΗΣ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ ΕΠΙΘΕΤΙΚΟΤΗΤΑΣ, ΡΟΛΟΙ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ ΚΑΙ ΜΟΝΤΕΡΝΟΣ ΣΕΞΙΣΜΟΣ

αξιολόγησης και κατανομής πόρων (Tajfel & Turner, 1986). Αποτελέσματα παρόμοιων ερευνών δείχνουν ότι τα μέλη της έσω-ομάδας αξιολογούνται θετικότερα και χαίρουν προτίμησης από τα μέλη της έσω-ομάδας όσον αφορά στην κατανομή των πόρων, δίνοντας στα μέλη της εξωομάδας λιγότερες ευκαιρίες ισότητας από αυτές που απαιτούν, με στόχο την επίτευξη μιας θετικής κοινωνικής ταυτότητας. Ενώ η κοινωνική κατηγοριοποίηση είναι αρκετή για τη δημιουργία συμπεριφορών διάκρισης, συχνά παρακινείται από ενδοομαδική εύννοια, και ο άμεσος ανταγωνισμός μεταξύ των ομάδων επιδεινώνει αυτές τις προκαταλήψεις, δημιουργώντας άμεσες αντιδράσεις υποτίμησης της έξωομάδας.

Μία ακόμα θεωρία που έχει χρησιμοποιηθεί για την ερμηνεία των διακρίσεων είναι η θεωρία δικαιολόγησης του συστήματος. Σύμφωνα με τη συγκεκριμένη θεωρία ομάδες με χαμηλό κύρος σε άνισα κοινωνικά συστήματα εσωτερικεύουν την αίσθηση της ατομικής ή συλλογικής ανωτερότητας (Jost, Burgess, & Mosso, 2001). Η θεωρία δικαιολόγησης του συστήματος υποστηρίζει ότι κάποιες κοινωνικές συνθήκες ωθούν τα μέλη μιας ομάδας να αντιστέκονται στην κοινωνική αλλαγή και κάποια να δικαιολογούν ή να προστατεύουν το υπάρχον κοινωνικό σύστημα, ακόμα και αν αυτό σημαίνει τη διαίωνιση της μειονεκτικής θέσης της ομάδας τους. Η κοινωνική ταυτότητα αποτελεί ανάγκη για θετική ιδιαιτερότητα ως μια λειτουργία θετικής αίσθησης για τον εαυτό ή για την ομάδα και σχετίζεται με την πεποίθηση ότι το σύστημα στο οποίο βρίσκεται η ομάδα είναι δίκαιο. Οι πεποιθήσεις αυτές σχετίζονται με τη θέση που κατέχει η ομάδα στην κοινωνία (Jost & Banaji, 1994). Για ομάδες υψηλούς κύρους, η δικαιολόγηση αντιστοιχεί στην αντίληψη ότι το σύστημα είναι δίκαιο και η υψηλή τους θέση είναι μία ανταμοιβή για την αξία τους. Αυτό οδηγεί σε εξωομαδικές προκαταλήψεις. Για μέλη ομάδων χαμηλού κύρους, η δικαιολόγηση μπορεί να είναι αντίθετη αν θεωρούν ότι το σύστημα είναι δίκαιο. Το χαμηλό κύρος γίνεται αντιληπτό ως τιμωρία και μπορεί να οδηγήσει σε εξωομαδικές προκαταλήψεις ή στην αίσθηση ότι η εξωομάδα είναι καλύτερη και αξίζει να είναι προνομιούχα. Με αυτόν τον τρόπο η θεωρία δικαιολόγησης του

ΜΥΘΟΙ ΤΗΣ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ ΕΠΙΘΕΤΙΚΟΤΗΤΑΣ, ΡΟΛΟΙ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ ΚΑΙ ΜΟΝΤΕΡΝΟΣ ΣΕΞΙΣΜΟΣ

συστήματος δίνει μία ερμηνεία σχετικά με τους λόγους που η ανισότητα και η διάκριση μεταξύ των ομάδων δημιουργείται και γίνεται ανεκτή.

Σχετικά με την ερμηνεία των διακρίσεων και των προκαταλήψεων θα γίνει αναφορά σε μία ακόμα θεωρία που φαίνεται να έχει σημαντική θέση, τη θεωρία της κοινωνικής κυριαρχίας (Sidanius & Pratto, 1999). Η θεωρία της κοινωνικής κυριαρχίας υποστηρίζει ότι τα κοινωνικά συστήματα έχουν μια ιεραρχική δομή των ομάδων π.χ. ηλικιακών ομάδων, ομάδων με βάση το φύλο, που περιλαμβάνουν τη φυλή, την τάξη, την εθνικότητα, το φύλο, τις θρησκευτικές πεποιθήσεις, το σεξουαλικό προσανατολισμό κ.α. Οι ιεραρχίες με βάση την ηλικία δίνουν περισσότερη εξουσία στους ενήλικες και στους ανθρώπους μέσης ηλικίας σε σχέση με τα παιδιά και τους νέους, ενώ οι ιεραρχίες με βάση το φύλο δίνουν περισσότερη εξουσία στο ένα φύλο έναντι κάποιου άλλου. Η θεωρία ερμηνεύει το βαθμό στον οποίο οι άνθρωποι αποδέχονται ή απορρίπτουν τους μύθους και τις αντιλήψεις που νομιμοποιούν την ισότητα και τη δικαιοσύνη ή τις διακρίσεις και την ιεραρχία. Συνεπώς, άτομα με υψηλό προσανατολισμό κοινωνικής κυριαρχίας τείνουν να επιθυμούν τη κυριαρχία της δικής τους ομάδας και την εύνοια της σε σχέση με άλλες εξωομάδες ενώ παράλληλα φαίνεται να απορρίπτουν ιδεολογίες ισότητας και να αποδέχονται μύθους που συντηρούν και κανονικοποιούν την ιεραρχία και τις διακρίσεις. Η θεωρία της κοινωνικής κυριαρχίας έχει χρησιμοποιηθεί και για την πλαίσιωση των μύθων της σεξουαλικής επιθετικότητας· υπό αυτό το πρίσμα οι μύθοι γίνονται αντιληπτοί ως στοιχεία της ένδο-ομάδας με τους τυπικούς θύτες (άνδρες) να ανήκουν σε μια ομάδα υψηλού κύρους και τα θύματα (γυναίκες) να ανήκουν σε ομάδες χαμηλού κύρους που στερείται υποστήριξης για τις απαιτήσεις του.

1.3.3. Μοντέρνος και παραδοσιακός σεξισμός

Η προκατάληψη και η διάκριση με βάση το φύλο έναντι σε άτομα ορίζεται στη βιβλιογραφία ως σεξισμός. Αποτελείται από μία σειρά από αρνητικές αντιλήψεις και

ΜΥΘΟΙ ΤΗΣ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ ΕΠΙΘΕΤΙΚΟΤΗΤΑΣ, ΡΟΛΟΙ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ ΚΑΙ ΜΟΝΤΕΡΝΟΣ ΣΕΞΙΣΜΟΣ

προκαταλήψεις που αναφέρονται στις υποτιθέμενες διαφορές των φύλων, διακρίνοντας το αρσενικό από το θηλυκό (Hogg & Vaughan, 2010).

Κάνοντας μια μικρή ιστορική αναδρομή στην Αρχαία Ελλάδα, είναι διακριτές οι πρώτες όψεις της πατριαρχίας και της γυναικείας υποτίμησης. Στην Αρχαία Ελλάδα η γυναίκα θεωρούνταν ένα αδύναμο πλάσμα που αδυνατεί να ελέγξει τις ορμές της και συνεπώς πρέπει να είναι πάντα υπό περιορισμό και υπό έλεγχο. Φαίνεται μάλιστα να είχαν τα ίδια δικαιώματα με τους δούλους της εποχής. Οι γυναίκες παντρεύονταν από μικρή ηλικία, στην ηλικία των 14 ετών, μόλις ξεκινούσε η έμμηνος ρύση, ενώ οι άνδρες περίπου στην ηλικία των 30 ετών. Όσον αφορά στη σεξουαλικότητά των γυναικών, αυτή οριζόνταν με μονογαμικούς όρους, όπου οι γυναίκες έπρεπε να είναι πιστές στον άνδρα τους. Για τους άνδρες από την άλλη πλευρά οποιαδήποτε εξωσυζυγική σχέση ήταν αποδεκτή κοινωνικά, αρκεί να μην το κοινοποιούσε στη σύζυγό του (Βερτουδάκης, 2006). Ο Ευριπίδης στα έργα του, χαρακτηρίζει τις γυναίκες σε εκείνη την εποχή «οικουρήματα» (σπιτοφυλακισμένες), η μόνη αξία των οποίων (λέξη ουδέτερου γένους) ήταν αυτή της αναπαραγωγής και της φροντίδας του σπιτιού (Engels, 1997).

Προχωρώντας ιστορικά στην εποχή του Μεσαίωνα, τα πράγματα φαίνεται να αλλάζουν λίγο. Οι γυναίκες, κυρίως της μεσαιάς και κατώτερης τάξης, απολάμβαναν κάποιες ελευθερίες, εργάζονταν σε εξωτερικές δουλειές, κατά βάση χειρωνακτικές δουλειές ή στις δουλειές του συζύγου τους, ωστόσο συνήθως αμείβονταν λιγότερο. Οι γυναίκες της αριστοκρατικής τάξης ήταν κατά βάση περιορισμένες στο σπίτι, με λίγες εμφανίσεις στο δημόσιο χώρο. Στις ελευθερίες που απολάμβαναν οι γυναίκες των μεσαιών ή κατώτερων στρωμάτων ήταν και η δυνατότητα να επιλέξουν το συζυγό τους. Ωστόσο, όσον αφορά στο θεσμό του γάμου, φαίνεται ότι οι γυναίκες στο Μεσαίωνα και κυρίως την εποχή του ύστερου Μεσαίωνα, χωρίς σύζυγο ζούσαν στα όρια ακραίας φτώχειας, ενώ ως έσχατη λύση κατέφευγαν στα πορνεία και τα λουτρά της εποχής (Nicholas, 1999). Όσον αφορά στο

ΜΥΘΟΙ ΤΗΣ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ ΕΠΙΘΕΤΙΚΟΤΗΤΑΣ, ΡΟΛΟΙ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ ΚΑΙ ΜΟΝΤΕΡΝΟΣ ΣΕΞΙΣΜΟΣ

Μεσαίωνα είναι σημαντικό να γίνει αναφορά στο γνωστό ως «κυνήγι των μαγισσών», το οποίο έλαβε χώρα στην Ευρώπη για τουλάχιστον δύο αιώνες. Στο πλαίσιο αυτό πολλές γυναίκες της ευρωπαϊκής υπαίθρου βασανίστηκαν και θανατώθηκαν. Ουσιαστικά μέσω όλων αυτών των πρακτικών κατασκευάζονταν οι πειθήνια σύζυγος ως η αποδεκτή μορφή γυναικείας συμπεριφοράς, καταστέλλοντας και ελέγχοντας σε μεγάλο βαθμό τη γυναικεία σεξουαλικότητα: Οποιαδήποτε μορφή γυναικείας σεξουαλικότητας που δεν αποσκοπούσε στην αναπαραγωγή δαιμονοποιήθηκε. Σύμφωνα με τη Federici (2011), «Το κυνήγι μαγισσών καταδίκασε τη γυναικεία σεξουαλικότητα ως πηγή κάθε κακού, αλλά ταυτόχρονα αποτέλεσε το κύριο μέσο για μία ευρεία αναδόμηση της σεξουαλικής ζωής, γεγονός το οποίο, σε συμφωνία με τη νέα καπιταλιστική εργασιακή πειθαρχία, μετέτρεψε σε έγκλημα κάθε σεξουαλική δραστηριότητα που απειλούσε την αναπαραγωγή, τη μεταβίβαση της περιουσίας στο εσωτερικό της οικογένειας, ή άφηνε λιγότερο χρόνο και ενέργεια για την εργασία.» (σ. 260).

Κατά την περίοδο της αποικιοκρατίας, τα πράγματα δεν άλλαξαν ιδιαίτερα. Η αξία της γυναίκας στην κοινωνία βασιζόταν στην ικανότητα της να παντρευτεί και στην αναπαραγωγή. Η ελκυστικότητα της γυναίκας βασιζόταν στην αντιληπτική αγνότητα της γυναίκας. Οι άνδρες ήταν κυρίαρχοι στην κοινωνία, και οι γυναίκες είχαν έναν υποτελή ρόλο (Donat & D'Emilio, 1992).

Στη σύγχρονη εποχή παρατηρείται μία σχετική μείωση στην έμφυλη ανισότητα σε διάφορους τομείς (Jacob, Scherpereel & Adams, 2014). Σημαντικό ρόλο στη μείωση των ανισοτήτων έχουν παίξει τα κινήματα και οι αγώνες των γυναικών, ξεκινώντας από το πρώτο φεμινιστικό κύμα, τις σουφραζέτες, και προχωρώντας στις φεμινίστριες του δεύτερου κύματος που διεκδίκησαν χώρο για να συζητηθούν οι έμφυλες ταυτότητες και ρόλοι φτάνοντας στο τρίτο φεμινιστικό κύμα που εξετάζουν τις έμφυλες διαφορές υπό το πρίσμα των εξουσιαστικών σχέσεων. Στην ελληνικά πραγματικότητα ωστόσο η εικόνα είναι λίγο

ΜΥΘΟΙ ΤΗΣ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ ΕΠΙΘΕΤΙΚΟΤΗΤΑΣ, ΡΟΛΟΙ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ ΚΑΙ ΜΟΝΤΕΡΝΟΣ ΣΕΞΙΣΜΟΣ

διαφορετική. Η Ελλάδα, σύμφωνα με τα αποτελέσματα του δείκτη ισότητας σε Ευρωπαϊκό επίπεδο (2020) κατατάσσεται τελευταία στην ΕΕ στον δείκτη Ισότητας των Φύλων, με βαθμολογία 52,2 στα 100, βαθμολογία περίπου 15,7 μονάδες χαμηλότερη από τον μέσο όρο της Ευρώπης (EIGE, 2020).

Ο σεξισμός έχει πλαισιωθεί θεωρητικά κατά βάση ως μία αντανάκλαση της εχθρικότητας απέναντι στις γυναίκες. Η εχθρικότητα απέναντι στις γυναίκες μπορεί να συνοψιστεί ή/και να αποδοθεί με τον όρο του μισογυνισμού. Σύμφωνα με τους Glick και Fiske (1996), στη σύγχρονη εποχή, στο ευρύτερο κιάλας πλαίσιο της ευαισθητοποίησης για τις διακρίσεις με βάση το φύλο, ο σεξισμός είναι μεν μια προκατάληψη, αλλά μια ειδική περίπτωση προκατάληψης, που χαρακτηρίζεται από βαθιά αμφιθυμία παρά από μια ενιαία αντιπάθεια απέναντι στις γυναίκες. Σε αυτό πλαίσιο οι Glick και Fiske (1996) εισάγουν τον όρο του αμφίθυμου σεξισμού, διαχωρίζοντας το σεξισμό σε δύο μορφές, στον εχθρικό και τον καλοπροαίρετο σεξισμό. Πρόκειται για δύο μορφές προκαταλήψεων που λειτουργούν ταυτόχρονα για να διατηρήσουν το χαμηλό κύρος των γυναικών και τις διακρίσεις σε βάρος τους. Σύμφωνα με τους ίδιους, είναι σαν το καρότο με το ραβδί που ο εχθρικός σεξισμός αποτελεί το ραβδί, υποτιμώντας τις γυναίκες που δεν ακολουθούν παραδοσιακούς έμφυλους ρόλους. Ο καλοπροαίρετος σεξισμός αποτελεί το καρότο και αφορά στην ανταμοιβή των γυναικών που δεν ανταγωνίζονται την ανδρική κυριαρχία και «ξέρουν τη θέση τους». Η έννοια το καρότο και το ραβδί (πρωτότυπη έκφραση stick and carrot) αποτελεί μεταφορά που χρησιμοποιείται για περιγράψει ένα σύστημα τιμωρίας και ανταμοιβών προκειμένου να επιτευχθεί μία επιθυμητή συμπεριφορά. Ο εχθρικός σεξισμός αντικατοπτρίζει πιο «απολιθωμένες» μορφές προκαταλήψεων και διακρίσεων με τη μορφή του μισογυνισμού, ενώ ο καλοπροαίρετος σεξισμός είναι μία «θετική» μορφή διάκρισης που στοχεύει στην προστασία των γυναικών με την προϋπόθεση όμως ότι κι αυτές ακολουθούν τους στερεοτυπικούς και κανονιστικούς έμφυλους ρόλους. Έτσι λοιπόν ο εχθρικός σεξισμός

ΜΥΘΟΙ ΤΗΣ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ ΕΠΙΘΕΤΙΚΟΤΗΤΑΣ, ΡΟΛΟΙ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ ΚΑΙ ΜΟΝΤΕΡΝΟΣ ΣΕΞΙΣΜΟΣ

περιλαμβάνει αντιλήψεις, όπως ότι οι γυναίκες είναι ανίκανες, όχι τόσο έξυπνες και υπερβολικά συναισθηματικές. Ο εχθρικός σεξισμός αναπαράγει τις έμφυλες σχέσεις με ανταγωνιστικούς όρους, όπου οι γυναίκες θεωρείται ότι θέλουν να καταλάβουν τη ανδρική δύναμη μέσω διάφορων τρόπων π.χ. μέσω της σεξουαλικότητάς τους, μέσω του φεμινιστικού ακτιβισμού ή επικαλούμενες διακρίσεις σε βάρος τους. Ο καλοπροαίρετος σεξισμός αντανακλά αναπαραστάσεις των γυναικών σε παραδοσιακούς έμφυλους ρόλους (π.χ. αυτόν της συζύγου, της μητέρας, της ρομαντικής) και βασίζεται στην αντίληψη ότι οι άνδρες πρέπει να προστατεύουν τις γυναίκες. Έτσι οι γυναίκες θεωρούνται αδύναμες και έχοντας την ανάγκη της ανδρικής προστασίας (Glick & Fiske, 1996).

Σε αντίστοιχο πλαίσιο, οι Swim, Aikin, Hall & Hunter (1995) διαχωρίζουν το σεξισμό σε παραδοσιακό και μοντέρνο, όπου ο παραδοσιακός σεξισμός περιλαμβάνει την υποστήριξη παραδοσιακών ρόλων του φύλου· ο μοντέρνος σεξισμός, κατά αναλογία του μοντέρνου ρατσισμού, ίσως ως μια μορφή έμφυλου ρατσισμού, παρότι απορρίπτει δηλώσεις περί κατωτερότητας των γυναικών, δεν υποστηρίζει απόλυτα τις οικονομικές, πολιτικές και κοινωνικές απαιτήσεις των γυναικών. Οι δηλώσεις του μοντέρνου σεξισμού αρνούνται την ύπαρξη διακρίσεων σε βάρος των γυναικών και συνεπώς και τις απαιτήσεις των γυναικών για ισότητα. Αναφέρεται ως μοντέρνος καθώς διαρθρώνεται με τέτοιο τρόπο που να μην παραβιάζει τις νόρμες που καταδικάζουν την άμεση έκφραση προκαταλήψεων και όσοι αποδέχονται το μοντέρνο σεξισμό δεν υποτιμούν ρητά τις γυναίκες. Η άρνηση των διακρίσεων κατά των γυναικών τοποθετεί τις αιτίες του έμφυλου κοινωνικού αποκλεισμού στην αδυναμία των ίδιων των γυναικών, γεγονός που αποτελεί μορφή διάκρισης έστω και με έμμεσο ή συγκαλυμμένο τρόπο (Swim et al., 1995). Η θεωρία του μοντέρνου σεξισμού αναπτύχθηκε στη βάση της θεωρίας του του μοντέρνου ρατσισμού ή του νέου ρατσισμού που περιλαμβάνει δηλώσεις όπως «δεν είμαι ρατσιστής αλλά...».

ΜΥΘΟΙ ΤΗΣ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ ΕΠΙΘΕΤΙΚΟΤΗΤΑΣ, ΡΟΛΟΙ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ ΚΑΙ ΜΟΝΤΕΡΝΟΣ ΣΕΞΙΣΜΟΣ

Πέρα από τις παραπάνω θεωρήσεις, υπάρχουν και άλλες υπο-έννοιες του σεξισμού και των έμφυλων διακρίσεων, με βάση κοινωνικοψυχολογικές θεωρίες, που έχουν χρησιμοποιηθεί για τον εντοπισμό συγκεκριμένων μορφών διάκρισης με βάση το φύλο. Τέτοια παραδείγματα είναι ο καθημερινός σεξισμός (Swim, Hyers, Cohen, & Ferguson, 2001), ο συγκαλυμμένος σεξισμός (Benokraitis & Feagin, 1995), ο νέο-σεξισμός (Tougas, Brown, Breaton & Pierre, 1999) και η αντικειμενοποίηση (Kozee, Tylka, Augustus-Horvath, & Denchik, 2007). Η Lewis (2018), ανέπτυξε ένα ψυχοκοινωνικό μοντέλο για το σεξισμό και διακρίνει πέντε μορφές σεξισμού α) μοντέρνος σεξισμός, β) αμφίθυμος σεξισμός, γ) αντιληπτική σεξιστική διάκριση, δ) καθημερινός σεξισμός και ε) έμφυλες μικροδιακρίσεις.

Οι σεξιστικές αντιλήψεις θεωρείται ότι κανονικοποιούν τους μύθους που δικαιολογούν τη δημιουργία της έμφυλης ανισότητας (Sidanius & Pratto, 1999). Οι περισσότερες έρευνες σχετικά με το σεξισμό εστιάζουν στις προκαταλήψεις και τις διακρίσεις σε βάρος των γυναικών (Deaux & LaFrance, 1998), και αυτό γιατί οι γυναίκες έχουν υποφέρει περισσότερο ανά τα χρόνια ως θύματα σεξισμού εξαιτίας της χαμηλότερης τους κοινωνικής θέσης από άποψη ισχύος. Με βάση έρευνες, ο σεξισμός έχει συνδεθεί με χαμηλότερη υποστήριξη των γυναικών σε παραδοσιακούς (υψηλού κύρους) εκπαιδευτικούς ή επαγγελματικούς τομείς (Swim et al., 1995) και με την διαφωνία υιοθέτησης πολιτικών με στόχο τη μείωση της ανδρικής κυριαρχίας (Sibley & Perry, 2010). Επιπλέον, έρευνες δείχνουν ότι κοινωνικές σεξιστικές αντιλήψεις σχετίζονται με κοινωνικές μετρήσεις έμφυλης ανισότητας (Napier, Thorisdottir, & Jost, 2010). Από την άλλη πλευρά, έρευνες υποστηρίζουν ότι η συσχέτιση ανάμεσα στο σεξισμό και στην έμφυλη ανισότητα είναι αποτέλεσμα υιοθέτησης σεξιστικών αντιλήψεων σε μια προσπάθεια δικαιολόγησης της υπάρχουσα ανισότητας των φύλων (Jost, Banaji, & Nosek, 2004). Σε μια διαχρονική μελέτη εξετάστηκαν δεδομένα από 57 χώρες σε διάφορες περιοχές ανά τον κόσμο. Μέσω πολλαπλών μοντέλων φάνηκε ότι ο σεξισμός προμήνυε υψηλότερα ποσοστά

ΜΥΘΟΙ ΤΗΣ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ ΕΠΙΘΕΤΙΚΟΤΗΤΑΣ, ΡΟΛΟΙ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ ΚΑΙ ΜΟΝΤΕΡΝΟΣ ΣΕΞΙΣΜΟΣ

έμφυλης ανισότητας, αποδεικνύοντας ότι οι σεξιστικές αντιλήψεις δημιουργούν μεγαλύτερο έμφυλο χάσμα σε μια κοινωνία καθώς και ότι ο σεξισμός όχι μόνο κανονικοποιεί την υπάρχουσα τάξη πραγμάτων αλλά εμπλέκεται ενεργά στην έμφυλη ιεραρχία (Brandt, 2012).

Φαίνεται λοιπόν, ότι παρά τη βελτίωση της κοινωνικής θέσης της γυναίκας στις δυτικές κοινωνίες, οι κοινωνιοψυχολογικές και πατριαρχικές βάσεις των έμφυλων ανισοτήτων με τη μορφή του σεξισμού παραμένουν σε διάφορα επίπεδα (Wood & Eagly, 2012). Αντιλήψεις και στερεότυπα που αναπαράγουν σεξιστικές πλευρές παρατηρούνται ακόμα και σήμερα (Diekman & Eagly, 2000· Eagly, Nater, Miller, Kaufmann & Sczesny· Rudman, Greenwald & McGhee et al., 2001). Στις δυτικές κοινωνίες, υπό το πλαίσιο κιάλας της πολιτικής ορθότητας, ο σεξισμός είναι μη αποδεκτός· ωστόσο αυτό δε σημαίνει ότι εκλείπει, απλά μπορεί να είναι δύσκολο να γίνει διακριτός στην παραδοσιακή του μορφή (Hogg & Vaughan, 2010). Για το λόγο οι ερευνητές έχουν προσπαθήσει να μετρήσουν τα στερεότυπα φύλου και τις διακρίσεις με βάση το φύλο με πιο σύνθετους τρόπους ώστε να αντανακλούν τις πιο σύγχρονες μορφές σεξισμού.

1.3.4. Μοντέρνος σεξισμός και προβλεπτικοί παράγοντες

Όσον αφορά στο μοντέρνο σεξισμό, υπάρχουν διάφοροι παράγοντες που φαίνεται να σχετίζονται με την υιοθέτηση σεξιστικών αντιλήψεων. Στην παρούσα υπό-ενότητα εξετάζονται αρχικά η σχέση του μοντέρνου σεξισμού με το φύλο και την ηλικία.

Το φύλο φαίνεται να παίζει σημαντικό ρόλο στα επίπεδα του σεξισμού και ιδιαίτερα του μοντέρνου σεξισμού. Στην έρευνα των Swim et al. (1995) βρέθηκε ότι υπάρχει επίδραση του φύλου στις σεξιστικές αντιλήψεις, με τις γυναίκες να έχουν χαμηλότερα σκορ τόσο στον παραδοσιακό όσο και στο μοντέρνο σεξισμό. Οι άνδρες από την άλλη πλευρά σημείωσαν υψηλότερα σκορ, δηλαδή αποδέχονταν σε μεγαλύτερο βαθμό μοντέρνες σεξιστικές αντιλήψεις. Ανάλογα είναι τα αποτελέσματα και άλλων σχετικών ερευνών, όπου οι άνδρες

ΜΥΘΟΙ ΤΗΣ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ ΕΠΙΘΕΤΙΚΟΤΗΤΑΣ, ΡΟΛΟΙ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ ΚΑΙ ΜΟΝΤΕΡΝΟΣ ΣΕΞΙΣΜΟΣ

τείνουν γενικά υιοθετούν περισσότερο σεξιστικές αντιλήψεις (Swim et al., 1995· Glick & Fiske, 1996· Swim & Cohen, 1997· Baber & Tucker, 2006). Οι García-Sánchez, Aramayona, Martín et al. (2019) μελετώντας τον παραδοσιακό και το μοντέρνο σεξισμό στα ισπανικά δεδομένα, βρήκαν ότι οι άνδρες είχαν υψηλότερα σκορ τόσο μοντέρνου όσο και παραδοσιακού σεξισμού, σε σχέση με τις γυναίκες, επισημαίνοντας την επίδραση του φύλου στο σεξισμό.

Ένας άλλος παράγοντας που φαίνεται να σχετίζεται με το σεξισμό είναι η ηλικία, με όσους είναι πιο νέοι να υιοθετούν λιγότερο σεξιστικές αντιλήψεις. Στην έρευνα των Fernández, Castro & Lorenzo (2002), φάνηκε ότι όσοι συμμετέχοντες ήταν κάτω των 42 ετών, τόσο άνδρες όσο και γυναίκες είχαν λιγότερο σεξιστικές αντιλήψεις. Ωστόσο, οι διαφορές των φύλων στην υιοθέτηση σεξιστικών αντιλήψεων εξακολουθούσαν να υπάρχουν. Αντίστοιχα ευρήματα σχετικά με την ηλικία και τις σεξιστικές αντιλήψεις έχουν βρεθεί και σε άλλες σχετικές έρευνες (Swim & Cohen, 1997· Glick & Fiske, 1996· Swim et al., 1995).

1.3.5. Παραδοσιακοί έμφυλοι ρόλοι, σεξισμός και μύθοι σεξουαλικής επιθετικότητας

Όπως αναφέρθηκε και στη δεύτερη ενότητα οι θετικές στάσεις προς τυπικούς ή παραδοσιακούς έμφυλους ρόλους φαίνεται να έχουν σημαντική συσχέτιση με την αποδοχή και υποστήριξη των μύθων του βιασμού (Anderson et al., 1997). Αντίστοιχα από πιο παλιές έρευνες έχει φανεί ότι άτομα που υποστήριζαν τον περιορισμό των δικαιωμάτων των γυναικών, αποδέχονταν τους μύθους της σεξουαλικής βίας και σε μεγαλύτερο βαθμό (Costin & Schwarz, 1987). Τόσο ο σεξισμός και οι ρόλοι των φύλων όσο και οι μύθοι της σεξουαλικής επιθετικότητας, αποτελούν όπως φαίνεται ένα σύστημα πεποιθήσεων που κινείται στα ίδια όρια αποδίδοντας τις ευθύνες κατά βάση στο θύμα.

ΜΥΘΟΙ ΤΗΣ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ ΕΠΙΘΕΤΙΚΟΤΗΤΑΣ, ΡΟΛΟΙ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ ΚΑΙ ΜΟΝΤΕΡΝΟΣ ΣΕΞΙΣΜΟΣ

Πολλοί ερευνητές και ερευνήτριες ανά τα χρόνια έχουν επισημάνει ότι η διερεύνηση των πολιτισμικών αντιλήψεων σχετικά με έμφυλους ρόλους μπορεί να συμβάλει στην καλύτερη κατανόηση των αντιλήψεων απέναντι στο βιασμό και τα θύματα (Jimenez & Abreu, 2003). Η υιοθέτηση παραδοσιακών έμφυλων ρόλων οδηγεί σε μεγαλύτερα επίπεδα απόδοσης ευθυνών στο θύμα (victim-blaming) και μικρότερη αναγνώριση της ευθύνης του θύτη (Abrams, Viki, Masser & Bohner, 2003· Angelone, Mitchell & Smith, 2012· Black & McCloskey, 2013). Φαίνεται ότι παρότι η πρώτη σύνδεση των παραδοσιακών ρόλων του φύλου με την αποδοχή των μύθων του βιασμού είχε γίνει ήδη από την έρευνα της Burt (1980), σύγχρονα ευρήματα επιβεβαιώνουν τόσο την αλληλεπίδραση αυτών των δύο όσο και την κυρίαρχη παρουσία τους ακόμα και σήμερα (Hayes, Lorenz & Bell, 2013). Όσον αφορά στην αποδοχή των έμφυλων ρόλων, φαίνεται να υπάρχουν διαφορές στα φύλα, με τις γυναίκες να υιοθετούν πιο εξισωτικές αντιλήψεις, χωρίς να υπάρχει πλήρη συμφωνία στις έρευνες ως προς αυτό (Steffens & Jelenec, 2011).

Οι King και Roberts (2011) μελέτησαν τη σχέση ανάμεσα στην αποδοχή των μύθων του βιασμού και την αποδοχή των παραδοσιακών ρόλων του φύλου. Από τα αποτελέσματα της έρευνας, φάνηκε ότι υπήρχε στατιστικά σημαντική συσχέτιση μεταξύ της αποδοχής των μύθων του βιασμού και της αποδοχής παραδοσιακών ρόλων των φύλων. Παράλληλα, οι αντιλήψεις απέναντι στις γυναίκες και τα στερεότυπα με βάση το φύλο φάνηκε να έχουν την πιο στατιστικά σημαντική συσχέτιση με την αποδοχή των μύθων του βιασμού.

Οι Munge, Pomerantz, Pettibone και Falconer (2007) μελέτησαν με τη χρήση βινιέτας την επιρροή των έμφυλων ρόλων στις αντιλήψεις σχετικά με το συζυγικό βιασμό σε 160 προπτυχιακές φοιτήτριες. Μετά την παρουσίαση της βινιέτας, οι συμμετέχουσες ρωτήθηκαν αν ο σύζυγος ή η σύζυγος ήταν υπεύθυνος για το βιασμό. Στις περιπτώσεις που η γυναίκα παρουσιάζονταν ως «άπιστη», δηλαδή ότι παραβίαζε το ρόλο της, οι συμμετέχουσες έριξαν την ευθύνη για το βιασμό σε εκείνη. Οι Harrison, Howerton, Secarea και Nguyen (2008)

ΜΥΘΟΙ ΤΗΣ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ ΕΠΙΘΕΤΙΚΟΤΗΤΑΣ, ΡΟΛΟΙ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ ΚΑΙ ΜΟΝΤΕΡΝΟΣ ΣΕΞΙΣΜΟΣ

διερεύνησαν επίσης την συσχέτιση της παραβίασης των ρόλων του φύλου με τις αντιλήψεις απέναντι στο βιασμό. Η έρευνα πραγματοποιήθηκε επίσης με τη χρήση βινιέτας, σε φοιτητικό πληθυσμό. Οι συμμετέχοντες ήταν μέλη της ενδο-ομάδας ή της εξω-ομάδας τους θύματος. Βρέθηκε ότι οι συμμετέχοντες, στις περιπτώσεις που το θύμα είχε παραβιάσει τον κοινωνικό της ρόλο π.χ. είχε πιεί, διατηρούσαν μια πιο αρνητική στάση σε σχέση με τις περιπτώσεις που το θύμα συμμορφώνονταν με τον κοινωνικά προσδιορισμένο ρόλο του. Επίσης, όταν το θύμα ήταν μέλος της ενδο-ομάδας και είχε παραβιάσει τον κοινωνικό του ρόλο (π.χ. είχε πιεί) οι συμμετέχοντες ήταν λιγότερο αρνητικοί στην απόδοση ευθυνών σε αυτό από τις περιπτώσεις που το θύμα ήταν μέλος της εξω-ομάδας. Σε μια ποιοτική ανάλυση που μελετούσε σχέση των έμφυλων στερεοτύπων με την αποδοχή των μύθων, βρέθηκε ότι όταν το θύμα είχε συμπεριφερθεί αντίθετα με τα στερεότυπα του κοινωνικού του φύλου ή στον έμφυλο κοινωνικό του ρόλο π.χ. το θύμα είχε πάει σε ένα πάρτι αργά το βράδυ, χαρακτηριζόταν ως «κακό θύμα» και τις αποδίδονταν οι ευθύνες (McKimmie et al., 2014).

Ο σεξισμός έχει βρεθεί ότι σχετίζεται επίσης με την αποδοχή των μύθων του βιασμού. Πολλές έρευνες έχουν δείξει ότι οι στερεοτυπικές και αρνητικά προκατειλημμένες στάσεις και αντιλήψεις απέναντι στις γυναίκες συσχετίζονται με μεγαλύτερη αποδοχή των μύθων (Lonsway & Fitzgerald, 1994), τόσο από φοιτητ(ρι)ές (βλ. Lonsway & Fitzgerald, 1995) όσο από το γενικό πληθυσμό (βλ. Burt, 1980). Πιο συγκεκριμένα, οι Lonsway και Fitzgerald (1995) πραγματοποίησαν έρευνα σε 429 προπτυχιακούς φοιτητές και φοιτήτριες, με στόχο τη διερεύνηση της σχέσης των μύθων της σεξουαλικής επιθετικότητας με τις εχθρικές αντιλήψεις απέναντι στις γυναίκες. Από τα αποτελέσματα της έρευνας φάνηκε ότι υπάρχει υψηλή συσχέτιση μεταξύ αυτών των δύο μεταβλητών.

Παράλληλα, φαίνεται να υπάρχει συσχέτιση και των τριών παραγόντων, ότι δηλαδή ο σεξισμός και οι παραδοσιακές αντιλήψεις για τους ρόλους των φύλων σχετίζονται με την αποδοχή των μύθων της σεξουαλικής επιθετικότητας (Duran, Moya, Megías & Viki, 2010·

ΜΥΘΟΙ ΤΗΣ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ ΕΠΙΘΕΤΙΚΟΤΗΤΑΣ, ΡΟΛΟΙ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ ΚΑΙ ΜΟΝΤΕΡΝΟΣ ΣΕΞΙΣΜΟΣ

Klement, Sagarin & Skowronski, 2019· Yamawaki et al., 2007). Οι Chapleau, Oswald και Russell (2007) διερεύνησαν τη σχέση μεταξύ του αμφίθυμου σεξισμού και της αποδοχής των μύθων της σεξουαλικής βίας, εστιάζοντας στον αμφίθυμο σεξισμό και περιγράφοντάς τον ως όρο παρόμοιο με την ιδεολογία των έμφυλων ρόλων. Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι υπάρχει θετική συσχέτιση μεταξύ της αποδοχής των μύθων του βιασμού και των παραδοσιακών αντιλήψεων περί φύλου· όσοι αποδέχονταν πιο «παραδοσιακές» αντιλήψεις περί ανδρικών και γυναικείων χαρακτηριστικών π.χ. μόνο οι γυναίκες έχουν «θηλυκά» χαρακτηριστικά, αποδέχονταν τους μύθους του βιασμού και σε μεγαλύτερο βαθμό. Από την ίδια έρευνα φάνηκε ότι ο σεξισμός όχι μόνο απέναντι στις γυναίκες αλλά και στους άνδρες που ξέφευγαν από τον κοινωνικό τους ρόλο και από τα πολιτισμικά και κοινωνικά πρότυπα της αρρενωπότητας, ήταν σημαντικός προβλεπτικός παράγοντας αποδοχής των μύθων. Οι Aosved και Long (2006) μελέτησαν τη σχέση ανάμεσα στην αποδοχή των μύθων της σεξουαλικής επιθετικότητας και άλλων καταπιεστικών αντιλήψεων π.χ. ρατσισμός, σεξισμός, ομοφοβία, ηλικισμός, θέλοντας να εντάξουν τους μύθους του βιασμού σε ένα γενικότερο σύστημα καταπιεστικών αντιλήψεων. Σύμφωνα με τα ευρήματα, η κλίμακα του μοντέρνου και του παραδοσιακού σεξισμού και η κλίμακα του μοντέρνου και του παραδοσιακού ρατσισμού φαίνεται να έχουν τη μεγαλύτερη συσχέτιση. Είναι σημαντικό να αναφερθεί ότι υψηλότερα επίπεδα σεξισμού συνδέθηκαν κατά βάση και με ομοφοβικές αντιλήψεις.

Ακόμα και τα σεξιστικά στερεότυπα που εντάσσονται στο φάσμα του καλοπροαίρετου σεξισμού (κατά Glick & Fiske, 1996) απαιτούν από τη γυναίκα να παραμένει σεμνή, να ντύνεται ευπρεπώς, να μην καταναλώνει αλκοόλ και να μη θέτει την εαυτή της σε κίνδυνο. Οι γυναίκες που παραβιάζουν αυτές τις απαιτήσεις τιμωρούνται όχι μόνο με τη σεξουαλική βία αλλά και με την κοινωνική κριτική. Για παράδειγμα στην έρευνα των Masser et al. (2010), οι συμμετέχοντες που σημείωναν μεγαλύτερα επίπεδα καλοπροαίρετου σεξισμού, ανέφεραν και μεγαλύτερα επίπεδα απόδοσης ευθυνών στο θύμα

ΜΥΘΟΙ ΤΗΣ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ ΕΠΙΘΕΤΙΚΟΤΗΤΑΣ, ΡΟΛΟΙ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ ΚΑΙ ΜΟΝΤΕΡΝΟΣ ΣΕΞΙΣΜΟΣ

(victim-blaming), ιδιαίτερα για γυναίκες που είχαν αφήσει τα παιδιά τους μόνα για να συναντήσουν ένα άνδρα σε κάποιο πάρτι που στη συνέχεια τους επιτέθηκε σεξουαλικά. Στην έρευνα των Gage και Lease (2018) φάνηκε ότι τα υψηλά επίπεδα αμφίθυμου σεξισμού και αποδοχής της τυπικής ιδεολογίας περί ανδρισμού σχετίζονταν με υψηλότερα επίπεδα αποδοχής της ενδοσυντροφικής βίας.

1.4. Πρόληψη και έγκυρη αντιμετώπιση: ο ρόλος των επαγγελματιών υγείας

Στην παρούσα ενότητα εξετάζονται παράγοντες πρόληψης και αντιμετώπισης της σεξουαλικής επιθετικότητας κατά των γυναικών. Δεδομένου ότι η παρούσα διπλωματική εργασία πραγματοποιήθηκε στο πλαίσιο του προγράμματος μεταπτυχιακών σπουδών «Προαγωγή και Αγωγή Υγείας», θεωρήθηκε σκόπιμο να γίνει μία σύντομη ανασκόπηση σχετικών παρεμβάσεων. Αρχικά εξετάζονται βασικές έννοιες και ορισμοί των παρεμβάσεων πρόληψης. Στη συνέχεια ακολουθεί μία βιβλιογραφική ανασκόπηση των παρεμβάσεων που φαίνεται να έχουν τη μεγαλύτερη αποτελεσματικότητα, ενώ τέλος προσδιορίζεται ο ρόλος των επαγγελματιών υγείας τόσο στην πρόληψη όσο και στην έγκαιρη αντιμετώπιση του φαινομένου.

1.4.1. Παρεμβάσεις πρόληψης: βασικές έννοιες και ορισμοί

Τα προγράμματα και οι παρεμβάσεις πρόληψης χωρίζονται σε τρία επίπεδα, ανάλογα με το τι χρειάζεται να προληφθεί και σε ποιο στάδιο βρίσκεται μία ασθένεια ή ένα ζήτημα. Στο πλαίσιο αυτό γίνεται λόγος για παρεμβάσεις πρωτογενούς, δευτερογενούς και τριτογενούς πρόληψης.

Οι παρεμβάσεις πρωτογενούς πρόληψης στοχεύουν στην παρέμβαση προτού εμφανιστεί ένα ζήτημα υγείας, στη μείωση δηλαδή των περιστατικών που εμφανίζονται. Στο πλαίσιο αυτό τα προγράμματα έχουν ως σκοπό να παρέμβουν σε παράγοντες που θεωρούνται

ΜΥΘΟΙ ΤΗΣ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ ΕΠΙΘΕΤΙΚΟΤΗΤΑΣ, ΡΟΛΟΙ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ ΚΑΙ ΜΟΝΤΕΡΝΟΣ ΣΕΞΙΣΜΟΣ

προστατευτικοί ενισχύοντας τους, μειώνοντας παράλληλα αυτούς που λειτουργούν ως προκλητικοί παράγοντες.

Τα προγράμματα δευτερογενούς πρόληψης αφορούν στην έγκαιρη διάγνωση και αναγνώριση των συμπτωμάτων και δυσλειτουργιών, με στόχο την καλύτερη θεραπεία. Τα προγράμματα τριτογενούς πρόληψης στοχεύουν πρόληψη της εξέλιξης μιας νόσου που έχει ήδη διαγνωστεί. Στο πλαίσιο των τριτογενών προγραμμάτων πρόληψης περιλαμβάνονται συνήθως και τα προγράμματα επανένταξης και αποκατάστασης.

Μια ακόμα ταξινόμηση των παρεμβάσεων πρόληψης έχει δοθεί από το Ινστιτούτο Ιατρικής (Institute of Medicine, 1994), σύμφωνα με την οποία οι παρεμβάσεις πρόληψης μπορούν να είναι καθολικές (universal), επικεντρωμένες (selected) και ενδεδειγμένες (indicated). Η ταξινόμηση αυτή αφορούσε αρχικά στην πρόληψη των εξαρτήσεων, ωστόσο στη συνέχεια άρχισε να εφαρμόζεται και σε άλλα πεδία π.χ. πρόληψη της βίας (WHO, 2010). Οι καθολικές παρεμβάσεις πρόληψης απευθύνονται στους νέους και τα παιδιά, χωρίς να έχουν ληφθεί υπόψιν σχετικοί παράγοντες κινδύνου για την εκδήλωση κάποιας συμπεριφοράς. Στο πλαίσιο αυτό, οι καθολικές παρεμβάσεις μπορούν να έχουν εφαρμογή και σε άλλους πληθυσμούς π.χ. γονείς, εκπαιδευτικούς, που έχουν άμεση επαφή με την κύρια ομάδα στόχου. Οι καθολικές παρεμβάσεις στοχεύουν στην πρόληψη εκδήλωσης μιας συμπεριφοράς, παρέχοντας απαραίτητες γνώσεις και δεξιότητες, και αποτελούν παρεμβάσεις ευρείας κλίμακας. Οι επικεντρωμένες παρεμβάσεις πρόληψης απευθύνονται σε συγκεκριμένες υποομάδες του πληθυσμού που έχουν αναγνωριστεί ως ευάλωτες ή διατρέχουν μεγαλύτερο κίνδυνο. Συνιστούν ουσιαστικά εστιασμένες παρεμβάσεις πρόληψης. Οι ενδεδειγμένες παρεμβάσεις απευθύνονται συγκεκριμένα σε άτομα που έχουν εκδηλώσει κάποια σημάδια ή συμπτώματα με στόχο την έγκαιρη διάγνωση και παρέμβαση σε ατομικό επίπεδο.

1.4.2. Η πρόληψη της σεξουαλικής βίας

Η έννοια της πρόληψης στο πλαίσιο της δημόσιας υγείας είναι αρκετά καλά εδραιωμένη και τεκμηριωμένη, ωστόσο οι θεωρίες και τα προγράμματα πρόληψης της βίας κατά των γυναικών είναι σχετικά πρόσφατα στη βιβλιογραφία. Ύστερα από χρόνια προγραμμάτων συνηγορίας, γυναικείων κινημάτων και φεμινιστικού ακτιβισμού, η βία κατά των γυναικών και των κοριτσιών αποτελεί σημείο εστίασης σε διεθνές επίπεδο και αντικείμενο δημόσιου διαλόγου (Venis & Horton, 2002). Τα τελευταία 20 χρόνια, η έρευνα έχει εστιάσει αρκετά στην κατανόηση των αιτιών της βίας κατά των γυναικών και στους παράγοντες κινδύνου για την κακοποίηση (Heise, 1998). Μάλιστα, πολλές παρεμβάσεις πρόληψης φαίνεται να είναι πολυθεματικές, να ενσωματώνουν δηλαδή στις δράσεις τους και ζητήματα αντιμετώπισης και ρατσισμού, ομοφοβίας και άλλων μορφών διακρίσεων (Gates, 2011· Katz, 2006).

Ιστορικά η βία κατά των γυναικών και κοριτσιών αντιμετωπιζόταν ως ένα αναπόφευκτο κοινωνικό φαινόμενο και οι παρεμβάσεις στόχευαν στην αντιμετώπιση των συνεπειών και στην ενίσχυση του συστήματος δικαιοσύνης· ωστόσο, οι παρεμβάσεις πρόληψης στη σύγχρονη εποχή φαίνεται να στοχεύουν πέρα από την αντιμετώπιση των συνεπειών, στην πρόληψη της εμφάνισης της βίας κατά των γυναικών εν γένει (Ellsberf, Arango, Morton et al., 2014). Με την πάροδο του χρόνου, η βία κατά των γυναικών άρχισε να αντιμετωπίζεται ως ένα αντικειμενικό πρόβλημα, με τις φεμινιστικές ομάδες και τις γυναικείες οργανώσεις να έχουν συμβάλλει σημαντικά στις αλλαγές σε κοινωνικό επίπεδο (π.χ. νομικές και πολιτικές μεταρρυθμίσεις) (Htun & Weldon, 2012).

Όσον αφορά στο περιεχόμενο των παρεμβάσεων, μια μετα-ανάλυση των Tappis, Freeman, Glass, & Doocy (2016) που διερευνούσε την αποτελεσματικότητα διάφορων προγραμμάτων πρόληψης και αντιμετώπισης της έμφυλης βίας, φάνηκε ότι οι περισσότερες από αυτές εστίαζαν κατά βάση στις εξής κατηγορίες (UNHCR, 2003): α) αλλαγή των

ΜΥΘΟΙ ΤΗΣ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ ΕΠΙΘΕΤΙΚΟΤΗΤΑΣ, ΡΟΛΟΙ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ ΚΑΙ ΜΟΝΤΕΡΝΟΣ ΣΕΞΙΣΜΟΣ

κοινωνικών και πολιτισμικών νορμών, με έμφαση στην ενδυνάμωση των γυναικών και των κοριτσιών, β) επαναδημιουργία των οικογενειακών και κοινοτικών δομών καθώς και των υποστηρικτικών συστημάτων, γ) δημιουργία συνθηκών για τη βελτίωση των συστημάτων καταγραφής, δ) σχεδιασμός αποτελεσματικών υπηρεσιών και δομών, ε) συνεργασία με επίσημους νομικούς φορείς, αξιολόγηση, παρακολούθηση και καταγραφή της έμφυλης βίας. Από τη συγκεκριμένη έρευνα φάνηκε ότι υπάρχει μεγάλο κενό στην αξιολόγηση των παρεμβάσεων, ιδιαίτερα αυτών που πραγματοποιούνται από ανθρωπιστικές οργανώσεις.

Η αξιολόγηση των παρεμβάσεων πρωτογενούς πρόληψης της βίας κατά των γυναικών και της αποτελεσματικότητάς τους φαίνεται να απουσιάζει σε γενικότερο πλαίσιο από τη βιβλιογραφία. Οι DeGue, Valle, Holt et al. (2014) πραγματοποίησαν μια συστηματική βιβλιογραφική ανασκόπηση 140 παρεμβάσεων πρωτογενούς πρόληψης, εστιάζοντας στην αξιολόγηση και στην αποτελεσματικότητα αυτών των παρεμβάσεων. Από τις παρεμβάσεις που μελετήθηκαν, μόνο τρεις αξιολογήθηκαν ως αποτελεσματικές για την αλλαγή της σεξουαλικής συμπεριφοράς. Γενικότερα, η πλειονότητα των παρεμβάσεων που συμπεριλήφθηκαν στην παρούσα ανασκόπηση δεν έδιναν επαρκή στοιχεία για κατάλληλη αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας των παρεμβάσεων.

Από τις τρεις παρεμβάσεις που φάνηκαν να είναι αποτελεσματικές, η πρώτη ήταν ένα πρόγραμμα παρέμβασης που πραγματοποιήθηκε σε 14 σχολεία και είχε τίτλο «Ασφαλή Ραντεβού» (Safe dates) (Foshee, Bauman, Ennett et al., 2004). Η παρέμβαση αποτελούσε ένα πρόγραμμα με τη μορφή τυχαιοποιημένης μελέτης, με στόχο την πρόληψη της βίας σε ραντεβού εφήβων. Το περιεχόμενο της παρέμβασης περιλάμβανε δέκα συνεδρίες, οι οποίες αποτελούνταν από μία 45λεπτη διάλεξη και εκπαίδευση πάνω σε διάφορες θεματικές, όπως οι συνέπειες της βίας κατά τη διάρκεια των ραντεβού, τα στερεότυπα φύλου, οι ικανότητες επίλυσης συγκρούσεων και οι αιτιακές αποδόσεις της βίας. Στο πλαίσιο των συνεδριών οι

ΜΥΘΟΙ ΤΗΣ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ ΕΠΙΘΕΤΙΚΟΤΗΤΑΣ, ΡΟΛΟΙ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ ΚΑΙ ΜΟΝΤΕΡΝΟΣ ΣΕΞΙΣΜΟΣ

μαθητές συμμετείχαν στη δημιουργία θεατρικής παράστασης και στη δημιουργία αφισών με περιεχόμενο σχετικό της εκπαίδευσης που είχε τη μορφή διαγωνισμού.

Άλλη μία παρέμβαση πρωτογενούς πρόληψης που φάνηκε να είναι αποτελεσματική απευθύνονταν επίσης σε μαθητές με στόχο την πρόληψη της βίας και είχε τίτλο θεσπίζοντας όρια (shifting boundaries) (Taylor, Stein, Woods & Mumford, 2013). Η παρέμβαση πραγματοποιήθηκε σε 117 τάξεις συνολικά και συμμετείχαν περίπου 20 σχολεία. Επρόκειτο για τυχαιοποιημένη μελέτη, όπου οι συμμετέχοντες λάμβαναν την παρέμβαση που ήταν βασισμένη στην τάξη, την παρέμβαση στο σχολικό κτήριο (building), ένα συνδυασμό και των δύο ή καμία παρέμβαση. Οι παρεμβάσεις στη σχολική τάξη αποτελούνταν από έξι εκπαιδευτικές συνεδρίες που εστίαζαν στους νόμους και τις συνέπειες των θυτών βίας σεξουαλικής παρενόχλησης, στην κοινωνική κατασκευή των ρόλων των φύλων και στις υγιείς σχέσεις. Η παρέμβαση στο σχολικό κτήριο περιλάμβανε τη συμμετοχή του σχολικού προσωπικού με την παρουσία τους σε διάφορα σημεία του σχολικού κτηρίου, που είχαν χαρακτηριστεί μη ασφαλή από τους μαθητές και αφίσες για την αύξηση της ευαισθητοποίησης απέναντι στη βία κατά τη διάρκεια των ραντεβού και τη σεξουαλική παρενόχληση. Από την αξιολόγηση που πραγματοποιήθηκε μέσω έρευνας στην αρχή της παρέμβασης, αμέσως μετά και μετά από έξι μήνες φάνηκε ότι υπήρξε διαφορά στη συμπεριφορά σε όσους συμμετείχαν στην παρέμβαση στο σχολικό κτήριο και στην παρέμβαση που περιλάμβανε και τις δύο πρακτικές (εκπαίδευση στην τάξη και σχολικό κτήριο).

Οι Kouta et al. (2015) πραγματοποίησαν μια συστηματική βιβλιογραφική ανασκόπηση παρεμβάσεων πρόληψης της σεξουαλικής βίας για το χρονικό διάστημα 2003 έως 2013. Από την ανασκόπηση εντοπίστηκαν συνολικά 47 παρεμβάσεις πρόληψης. Οι παρεμβάσεις αυτές απευθύνονταν σε επαγγελματίες υγείας, ευάλωτους πληθυσμούς ή πληθυσμούς σε κίνδυνο (π.χ. μετανάστριες ή οικιακές εργάτριες) και σε φοιτητικούς

ΜΥΘΟΙ ΤΗΣ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ ΕΠΙΘΕΤΙΚΟΤΗΤΑΣ, ΡΟΛΟΙ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ ΚΑΙ ΜΟΝΤΕΡΝΟΣ ΣΕΞΙΣΜΟΣ

πληθυσμούς. Από τα αποτελέσματα της συστηματικής ανασκόπησης φάνηκε ότι οι περισσότερες παρεμβάσεις υιοθετούσαν πρακτικές, χωρίς πρότερη εκτίμηση των αναγκών της κοινότητας. Συνεπώς, τα προσδοκώμενα αποτελέσματα ορίζονταν συνήθως από τους εκπαιδευτές ή τους ερευνητές/ερευνήτριες. Όσον αφορά στο περιεχόμενο των παρεμβάσεων βρέθηκε ότι τα περισσότερα προγράμματα εστίαζαν στην παροχή πληροφοριών και ενημέρωσης σχετικά με τη σεξουαλική βία, τον ορισμό της σεξουαλικής παρενόχλησης και τη διάκριση μεταξύ σεξουαλικής βίας και σεξουαλικής παρενόχλησης. Περιλάμβαναν επίσης επιδημιολογικά δεδομένα σχετικά με τη σεξουαλική παρενόχληση και την έμφυλη βία, πρακτικές συμβουλές και ενίσχυση δεξιοτήτων για την αναγνώριση τέτοιων περιστατικών, νομικές πληροφορίες για τη σεξουαλική βία και τη σεξουαλική παρενόχληση, όπως επίσης και πληροφορίες σχετικά με τις διαθέσιμες υπηρεσίες και δίκτυα υποστήριξης.

Η έννοια της ενδυνάμωσης είναι μία προσέγγιση που χρησιμοποιείται αρκετά στα προγράμματα πρόληψης της βίας κατά των γυναικών, καθώς βοηθάει τα άτομα και τις κοινότητες να αναγνωρίσουν πιθανά ζητήματα και να βελτιώσουν μέσα από συμμετοχικούς τρόπους τις ικανότητές τους και να αποκτήσουν την απαραίτητη σιγουριά για την αντιμετώπιση προβλημάτων. Σχετικά προγράμματα ενδυνάμωσης απευθύνονται είτε στην κοινότητα ως σύνολο είτε σε υποομάδες του γενικού πληθυσμού και είναι σχεδιασμένες με τρόπο να επιφέρουν κοινωνική αλλαγή δημιουργώντας ένα ασφαλές περιβάλλον για την αλλαγή στάσεων και συμπεριφορών. Οι προσεγγίσεις αυτές χρησιμοποιούν συνήθως μια συμμετοχική έρευνα εκτίμησης αναγκών, για τη δημιουργία σχετικής εκπαίδευσης και στρατηγικών ευαισθητοποίησης, συνήθως καμπάνιες (Lankester, 1992).

Ένα παράδειγμα προγράμματος ενδυνάμωσης είναι το πρόγραμμα εκπαίδευσης «Stepping Stone» που προωθεί την επικοινωνία και τις σχέσεις μεταξύ των κοινοτήτων. Οι εκπαιδευτικές συνεδρίες πραγματοποιούνται παράλληλα αλλά χωριστά για άνδρες και γυναίκες. Το πρόγραμμα δημιουργήθηκε αρχικά για την πρόληψη του AIDS, ωστόσο στη

ΜΥΘΟΙ ΤΗΣ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ ΕΠΙΘΕΤΙΚΟΤΗΤΑΣ, ΡΟΛΟΙ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ ΚΑΙ ΜΟΝΤΕΡΝΟΣ ΣΕΞΙΣΜΟΣ

συνέχεια εντάχθηκαν και κομμάτια πρόληψης της βίας. Η παρέμβαση αυτή έχει εφαρμοστεί σε διάφορες χώρες στον κόσμο. Μία σχετική αξιολόγηση έδειξε ότι στα ζευγάρια που είχαν λάβει την εκπαίδευση βελτιώθηκε η μεταξύ τους επικοινωνία ενώ οι άνδρες που συμμετείχαν στην εκπαίδευση καταλάβαιναν τα όρια της συζύγου και την άρνηση της για σεξουαλική επαφή (Paine et al., 2002).

Όσον αφορά στις παρεμβάσεις που στοχεύουν στην αλλαγή των κοινωνικών και των πολιτισμικών νορμών απέναντι στη σεξουαλική βία και στη βία κατά των γυναικών, φαίνεται ότι τρεις πρακτικές είναι κατά βάση αποτελεσματικές: η αλλαγή λανθασμένων αντιλήψεων σχετικά με τη χρήση βίας μεταξύ συνομήλικων, οι καμπάνιες στα μέσα μαζικής ενημέρωσης και προγράμματα εστιασμένα συγκεκριμένα σε αγόρια και άνδρες (WHO, 2010).

Ένα πρόγραμμα παρέμβασης που είχε στη βάση του τη θεωρία των κοινωνικών νορμών είχε τίτλο «Men respects Women». Το πρόγραμμα πραγματοποιήθηκε σε προπτυχιακούς φοιτητές με στόχο τη μείωση της σεξουαλικής παρενόχλησης και των περιστατικών σεξουαλικού εξαναγκασμού. Το πρόγραμμα χρησιμοποίησε καμπάνιες ευαισθητοποίησης απέναντι τις κοινωνικές νόρμες και μια θεατρική παράσταση που πραγματεύονταν ζητήματα κοινωνικοποίησης και εκπαίδευση ομοτίμων. Η αξιολόγηση, δύο χρόνια μετά, έδειξε ότι οι άνδρες είχαν βελτίωση στις στάσεις και τις αντιλήψεις απέναντι στη σεξουαλική κακοποίηση (Bruce, 2002).

Στην Ελλάδα, τα περισσότερα προγράμματα πρόληψης της έμφυλης βίας κινούνται στο πλαίσιο των πολυεπίπεδων παρεμβάσεων, ακολουθώντας παράλληλα πρακτικές πρωτογενούς, δευτερογενούς και τριτογενούς πρόληψης. Τα περισσότερα προγράμματα πραγματοποιούνται είτε από δημόσιους φορείς που εξειδικεύονται στην έμφυλη βία (π.χ. Γενική Γραμματεία Οικογενειακής Πολιτικής και Ισότητας των Φύλων), είτε από μη κυβερνητικές οργανώσεις, οι οποίες δίνουν έμφαση κυρίως στην πρόληψη της έμφυλης βίας

ΜΥΘΟΙ ΤΗΣ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ ΕΠΙΘΕΤΙΚΟΤΗΤΑΣ, ΡΟΛΟΙ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ ΚΑΙ ΜΟΝΤΕΡΝΟΣ ΣΕΞΙΣΜΟΣ

σε ευάλωτους πληθυσμούς. Στο [Παράρτημα 2](#) αναλύονται σύντομα τα βασικότερα προγράμματα πρόληψης της έμφυλης βίας που πραγματοποιούνται ή έχουν πραγματοποιηθεί στην Ελλάδα.

1.4.3. Ο ρόλος των επαγγελματιών υγείας στην πρόληψη και έγκαιρη αντιμετώπιση της σεξουαλικής επιθετικότητας

Όπως αναφέρθηκε και παραπάνω η βία κατά των γυναικών και ειδικότερα η σεξουαλική βία έχει σημαντικό αντίκτυπο στη σωματική, ψυχολογική και σεξουαλική υγεία των γυναικών. Παράλληλα, τα θύματα-επιζώσασες μπορεί να έρθουν αντιμέτωπες με το στιγματισμό, τους μύθους του βιασμού και στερεότυπα που λειτουργούν συνήθως ως δεύτερο τραύμα (WHO, 2003). Οι επαγγελματίες υγείας προκειμένου να είναι σε θέση να παρέχουν την κατάλληλη υποστήριξη, χρειάζεται να μπορούν να αναγνωρίζουν τα συμπτώματα της σεξουαλικής βίας και να διερευνούν το ιστορικό σεξουαλικής βίας (WHO, 2013β). Σύμφωνα με τις σχετικές οδηγίες χρειάζεται μια ρώτη φροντίδα μετά τη σεξουαλική κακοποίηση. Η πρώτη καταγραφή είναι σημαντική για τη δικαστική εξέταση, τις απαραίτητες ιατρικές εξετάσεις, την κατάλληλη θεραπεία και παραπομπή και προτείνεται να γίνεται μέσα σε διάστημα 72 ωρών από το συμβάν. Οι φροντιστές ή επαγγελματίες που αναλαμβάνουν τη φροντίδα χρειάζεται να παρέχουν θεραπεία κατά επιλογή και να σέβονται την οποιαδήποτε απόφαση του θύματος. Κάθε θύμα-επιζώσα έμφυλης βίας χρειάζεται κατάλληλη υποστήριξη από την οικογένεια, τους συγγενείς, το υποστηρικτικό της δίκτυο και παρακολούθηση από τους επαγγελματίες υγείας με τακτικές επισκέψεις για τον επόμενο ένα έως τρεις μήνες. Κατά τη διάρκεια των επισκέψεων, οι επαγγελματίες υγείας χρειάζεται να διερευνούν δυσκολίες σε θέματα θεραπείας, τη συναισθηματική κατάσταση και γενικότερες δυσκολίες που αντιμετωπίζουν (WHO, 2014). Προτείνεται μια ολιστική προσέγγιση της υγείας του θύματος-επιζώσας που θα εστιάζει όχι μόνο στις σωματικές, συναισθηματικές και ψυχολογικές ανάγκες αλλά και στο ευρύτερο πλαίσιο, στο παρελθόν και το μέλλον, με την

ΜΥΘΟΙ ΤΗΣ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ ΕΠΙΘΕΤΙΚΟΤΗΤΑΣ, ΡΟΛΟΙ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ ΚΑΙ ΜΟΝΤΕΡΝΟΣ ΣΕΞΙΣΜΟΣ

απαραίτητη διεπιστημονική συνεργασία όλων των εμπλεκόμενων φορέων (WHO, 2008). Οι επαγγελματίες υγείας δεν μπορούν να εξαναγκάσουν μια γυναίκα να παραδεχτεί την κακοποίηση ή να εγκαταλείψει το σύντροφό της. Ο ρόλος τους έγκειται στην κατάλληλη υποστήριξη, κατανόηση, παροχή πληροφοριών και το σεβασμό, προκειμένου να είναι σε θέση οι ίδιες να κάνουν τις επιλογές τους όταν νιώσουν έτοιμες (Fisher, 2001).

Τα επαγγέλματα υγείας και ειδικότερα του γιατρού και του νοσηλεύτη/ριας φαίνεται να παίζουν ιδιαίτερα σημαντικό ρόλο στη διαχείριση, την πρόληψη και την αντιμετώπιση της έμφυλης βίας (Austrian Women's Shelter Network, 2015). Για πολλές επιζώσες έμφυλης βίας, η επίσκεψη σε κάποιον/α επαγγελματία υγείας είναι το πρώτο σημείο επαφής, ιδιαίτερα αυτοί που εργάζονται στα επείγοντα τμήματα των γενικών νοσοκομείων και στην πρώτη γραμμή (Campbell, 2002· European Union Agency for fundamental rights, 2015). Το ζήτημα είναι ότι τα θύματα πολλές φορές δεν παρουσιάζουν εμφανές τραύμα, ακόμα και σε περίπτωση ατυχήματος ή προσέλευσης στα επείγοντα των νοσοκομείων (Dearwater et al., 1998). Οι έγκυες γυναίκες φαίνεται να είναι ιδιαίτερα ευάλωτος πληθυσμός, καθώς το 42% των γυναικών που συμμετείχαν στην έρευνα έπεσαν θύμα βίας από το σύντροφο τους (FRA, 2014).

Έρευνες σε επαγγελματίες υγείας εξετάζουν τους παράγοντες για τους οποίους δεν προβαίνουν στη διερεύνηση συμπτωμάτων έμφυλης βίας. Μεταξύ άλλων παραγόντων, οι επαγγελματίες αναφέρουν ότι οι λόγοι για τους οποίους δεν διερευνούν ζητήματα βίας κατά των γυναικών ή έχουν μικρή αντίδραση σε αυτά είναι γιατί για τους ίδιους τα θέματα σεξουαλικής βίας αποτελούν προσωπικό πρόβλημα των γυναικών που δεν μπορούν να αντιμετωπιστούν από το δημόσιο σύστημα υγείας, ή ότι σχετίζονται με μία συγκεκριμένη ομάδα γυναικών, ότι είναι αποτέλεσμα προσωπικής επιλογής ή ότι μπορεί να υπάρχουν λόγοι που να δικαιολογούν τέτοιες πράξεις (Alvarez, Fedock, Grace & Campbell, 2017· Baig, Ryan & Rodríguez, 2012· Chibber, Krishnan, Minkler, 2011· Djikanovic, Celik, Simic, Matejic

ΜΥΘΟΙ ΤΗΣ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ ΕΠΙΘΕΤΙΚΟΤΗΤΑΣ, ΡΟΛΟΙ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ ΚΑΙ ΜΟΝΤΕΡΝΟΣ ΣΕΞΙΣΜΟΣ

Cucic, 2010· Chung, Oswald & Hardesty, 2008· Williamson, Coonrod, Bay et al., 2004). Όλα αυτά παραπέμπουν σε παράγοντες και λόγους που σχετίζονται και περιγράφονται συνοπτικά με την έννοια των μύθων της σεξουαλικής επιθετικότητας (Gerger et al., 2007). Σε μία έρευνα που έγινε σε 164 επαγγελματίες υγείας, φάνηκε ότι όσοι από τους συμμετέχοντες ήταν ουδέτεροι απέναντι σε σεξιστικούς μύθους σχετικά με την κατανόηση του θύματος ή στην κατανάλωση αλκοόλ ή ναρκωτικών ουσιών ως βασικές αιτίες βίας, είχαν περισσότερες πιθανότητες να είναι σε θέση να αναγνωρίσουν ένα συμβάν ή μια υπόθεση σεξουαλικής βίας (Martínez-García, Montiel-Mesa, Esteban-Vilchez et al., 2021). Παράλληλα, ο υψηλός βαθμός αποδοχής μύθων της σεξουαλικής επιθετικότητας, και η απόδοση ευθυνών στο θύμα, έχει φανεί να λειτουργεί ως μοχλός υποεκτίμησης του τραύματος (Frese, Moyea & Megías, 2004).

Οι επαγγελματίες που εργάζονται στην πρώτη γραμμή μπορούν να παίξουν καθοριστικό ρόλο σε τέτοιες περιπτώσεις, αρκεί να έχουν λάβει την κατάλληλη εκπαίδευση και τα κατάλληλα εργαλεία (πρωτόκολλα, ερωτηματολόγια). Μετά από περιστατικά σεξουαλικής βίας, τα θύματα χάνουν την αυτονομία και τον έλεγχο της ζωής τους. Προκειμένου να επανακτήσουν τον έλεγχο και την αυτονομία τους, οι επαγγελματίες υγείας χρειάζεται να είναι σε θέση να δημιουργήσουν ένα ασφαλές περιβάλλον και να παρέχουν τις κατάλληλες πληροφορίες. Για να συμβεί αυτό ωστόσο απαιτείται να έχουν την κατάλληλη γνώση, στάσεις και πρακτικές τοποθετώντας στο επίκεντρο το θύμα-επιζώσα (McGregor, Du Mont, White & Coombes, 2009). Πέρα δηλαδή από τις σχετικές γνώσεις και δεξιότητες που χρειάζεται να διαθέτουν για την κατάλληλη αντιμετώπιση συγκεκριμένων περιπτώσεων (Parveen, 2017) χρειάζεται να είναι και απαλλαγμένοι από αντίστοιχα στερεότυπα για να μπορέσουν να ανταποκριθούν επαρκώς στο ζήτημα. Σχετική εκπαίδευση είναι σημαντικό να εντάσσεται στο πρόγραμμα σπουδών των επαγγελματιών υγείας, καθώς κρίνεται εξίσου

ΜΥΘΟΙ ΤΗΣ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ ΕΠΙΘΕΤΙΚΟΤΗΤΑΣ, ΡΟΛΟΙ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ ΚΑΙ ΜΟΝΤΕΡΝΟΣ ΣΕΞΙΣΜΟΣ

σημαντικό και οι φοιτητ(ρι)ές, και ιδιαίτερα των ιατρικών σχολών να εκπαιδεύονται σε θέματα σεξουαλικής βίας (Kennedy, 2014).

2. Ερευνητικά ερωτήματα

1. Υπάρχει διαφορά στα επίπεδα αποδοχής των μύθων της σεξουαλικής επιθετικότητας, των στάσεων για το ρόλο των φύλων και του μοντέρνου σεξισμού ως προς τα δημογραφικά χαρακτηριστικά;
 - i) Υπάρχει διαφορά στα επίπεδα αποδοχής των μύθων της σεξουαλικής επιθετικότητας ως προς το τμήμα φοίτησης, το φύλο, τον τόπο καταγωγής και τον τόπο μόνιμης κατοικίας;
 - ii) Υπάρχει διαφορά στις στάσεις για το ρόλο των φύλων ως προς το τμήμα φοίτησης, το φύλο, τον τόπο καταγωγής και τον τόπο μόνιμης κατοικίας;
 - iii) Υπάρχει διαφορά στα επίπεδα μοντέρνου σεξισμού ως προς το τμήμα φοίτησης, το φύλο, τον τόπο καταγωγής και τον τόπο μόνιμης κατοικίας;
2. Υπάρχει συσχέτιση ανάμεσα στην ηλικία, το έτος σπουδών, το τμήμα φοίτησης, τον τόπο καταγωγής, τον τόπο μόνιμης κατοικίας, στην αποδοχή των μύθων της σεξουαλικής επιθετικότητας, στις στάσεις για το ρόλο των φύλων και στο μοντέρνο σεξισμό;
3.
 - i) Υπάρχει επίδραση του φύλου, της ηλικίας, του τμήματος σπουδών, του έτους σπουδών, του τόπου καταγωγής, του τόπου μόνιμης κατοικίας, των στάσεων για το ρόλο των φύλων και του μοντέρνου σεξισμού στην αποδοχή των σύγχρονων μύθων της σεξουαλικής επιθετικότητας;
 - ii) Υπάρχει επίδραση του φύλου, της ηλικίας, του τμήματος σπουδών, του έτους σπουδών, του τόπου καταγωγής, του τόπου μόνιμης κατοικίας, της αποδοχής των σύγχρονων μύθων της σεξουαλικής επιθετικότητας και του μοντέρνου σεξισμού στις στάσεις για το ρόλο των φύλων;
 - iii) Υπάρχει επίδραση του φύλου, της ηλικίας, του τμήματος σπουδών, του έτους σπουδών, του τόπου καταγωγής, του τόπου μόνιμης κατοικίας, της αποδοχής των

ΜΥΘΟΙ ΤΗΣ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ ΕΠΙΘΕΤΙΚΟΤΗΤΑΣ, ΡΟΛΟΙ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ ΚΑΙ ΜΟΝΤΕΡΝΟΣ ΣΕΞΙΣΜΟΣ

σύγχρονων μύθων της σεξουαλικής επιθετικότητας και των στάσεων για το ρόλο των φύλων στο μοντέρνο σεξισμό;

3. Μέθοδος

Σκοπός της παρούσας έρευνας είναι η μελέτη της αποδοχής των σύγχρονων μύθων της σεξουαλικής επιθετικότητας, των στάσεων για τους ρόλους των φύλων και του μοντέρνου σεξισμού σε φοιτητ(ρι)ες τμημάτων Ιατρικής και Νοσηλευτικής. Ακολουθεί η περιγραφή του δείγματος, η περιγραφή των εργαλείων που χρησιμοποιήθηκαν και η διαδικασία της έρευνας για τη συλλογή των δεδομένων.

3.1. Δείγμα

Το δείγμα της παρούσας έρευνας αποτελείται από 380 (N=380) φοιτητές και φοιτήτριες (Πίνακας 2). Συγκεκριμένα, από το συνολικό δείγμα, 223 ήταν φοιτητές και φοιτήτριες Ιατρικής (58.8%) και 157 ήταν φοιτητές και φοιτήτριες Νοσηλευτικής (41.32%), ηλικίας 18 έως 50 ετών, με μέσο όρο $M=22.5$ και τυπική απόκλιση $SD=3.7$. Οι μισοί φοιτητές ήταν ηλικίας κάτω των 22 ετών, με το μεγαλύτερο μέρος του δείγματος να ήταν άγαμοι (90.5%). Ως προς τα έτη σπουδών, ο μέσος όρος ήταν $M=3.8$ έτη και τυπική απόκλιση $SD=1.6$ έτη. Όσον αφορά στον τόπο γέννησης, οι μισοί συμμετέχοντες είχαν γεννηθεί στην Αθήνα ή στη Θεσσαλονίκη (50,79), το 20,5% σε άλλη μεγάλη πόλη (>50.000 κάτοικοι), το 17,4% σε πόλη (έως 50.000 κάτοικοι), το 8,2% σε κωμόπολη (έως 10.000 κάτοικοι) και το 3,2% σε χωριό (έως 2.000 κάτοικοι). Σχετικά με τον τόπο μόνιμης κατοικίας, περίπου οι μισοί (44,2%) ζουν στην Αθήνα ή τη Θεσσαλονίκη, 21,5% ζει σε μεγάλη πόλη, 20,5% σε πόλη, 8,9% σε κωμόπολη και 4,5% σε χωριό. Οι φοιτητ(ρι)ές Ιατρικής διέφεραν στατιστικά σημαντικά ως προς τον τόπο γέννησης, τον τόπο διαμονής και την ηλικία τους από τους φοιτητ(ρι)ές Νοσηλευτικής. Αναλυτικότερα, οι φοιτητ(ρι)ές ιατρικής ήταν στατιστικώς σημαντικά μεγαλύτερης ηλικίας από τους φοιτητ(ρι)ές

ΜΥΘΟΙ ΤΗΣ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ ΕΠΙΘΕΤΙΚΟΤΗΤΑΣ, ΡΟΛΟΙ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ ΚΑΙ
ΜΟΝΤΕΡΝΟΣ ΣΕΞΙΣΜΟΣ

νοσηλευτικής, ενώ υπήρχαν περισσότεροι φοιτητ(ρι)ές ιατρικής που είχαν γεννηθεί και έμεναν σε μεγάλες πόλεις ($p < .05$). Όλα τα δεδομένα με βάση το τμήμα φοίτησης παρατίθενται στον [Πίνακα 11](#) στο παράρτημα 3 (Συμπληρωματικοί πίνακες αποτελεσμάτων)

Πίνακας 2 Δημογραφικά χαρακτηριστικά του δείγματος

Χαρακτηριστικά	n	%	<i>M</i>	<i>SD</i>
Φύλο				
Γυναίκες	265	69.9		
Άνδρες	114	30.1		
Οικογενειακή κατάσταση				
Άγαμος/η	344	90.5		
Συζώ με κάποιον/α	29	7.6		
Έγγαμος/η	6	1.6		
Διαζευγμένος/η	1	.3		
Τμήμα				
Ιατρικής	223	58.7		
Νοσηλευτικής	157	41.3		
Τόπος γέννησης				
Αθήνα - Θεσσαλονίκη	193	50.79		
Μεγάλη πόλη άνω των 50.000	78	20.53		
Πόλη έως 50.000	66	17.37		
Χωριό- Κωμόπολη έως 10.000	43	11.32		
Τόπος μόνιμης κατοικίας				
Αθήνα - Θεσσαλονίκη	168	44.21		
Μεγάλη πόλη άνω των 50.000	83	21.84		
Πόλη έως 50.000	78	20.53		
Χωριό- Κωμόπολη έως 10.000	51	13.42		
Έτη σπουδών στη σχολή			3.8	1.6
Ηλικία (έτη)			22.5	3.7

Σημείωση. $N=380$

Η δειγματοληψία που χρησιμοποιήθηκε ήταν η δειγματοληψία ευκολίας, με τους ανάλογους περιορισμούς που αυτό συνεπάγεται στη γενίκευση των ευρημάτων. Σε αυτήν την

ΜΥΘΟΙ ΤΗΣ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ ΕΠΙΘΕΤΙΚΟΤΗΤΑΣ, ΡΟΛΟΙ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ ΚΑΙ ΜΟΝΤΕΡΝΟΣ ΣΕΞΙΣΜΟΣ

περίπτωση, ο ερευνητής/τρια επιλέγει τις περιπτώσεις ανάλογα με την ευκολία πρόσβασης, δηλαδή είτε από το στενό του κύκλο μέχρι να συμπληρωθεί ο επιθυμητός αριθμός του δείγματος είτε όσους τυγχάνει να είναι διαθέσιμοι και εύκολα προσβάσιμοι εκείνη τη στιγμή. Με αυτόν τον τρόπο ωστόσο, το δείγμα δεν είναι αντιπροσωπευτικό του γενικού πληθυσμού αλλά μόνο της ίδιας της ομάδας (Cohen, Manion & Morrison, 2007). Η διαφορά της δειγματοληψίας ευκολίας με την τεχνική της χιονοστιβάδας είναι ότι στη δεύτερη το αρχικό δείγμα γίνεται διαθέσιμο αρχικά στον ερευνητή μέσω ενός μικρού αρχικού δείγματος που είναι διαθέσιμο σε εκείνον. Στην συνέχεια, κάθε άτομο από το αρχικό δείγμα δίνει τα στοιχεία άλλων μελών του πληθυσμού για τη συμμετοχή στην έρευνα, τα οποία με τη σειρά τους δίνουν τα στοιχεία άλλων κοκ. Έτσι, ο ερευνητής αποκτά σταδιακά πρόσβαση στο δείγμα της έρευνας, μέσω αρχικών εκπροσώπων. Όπως και στην τεχνική της χιονοστιβάδας και στη διαδικτυακή έρευνα γενικότερα, η δειγματοληψία ευκολίας βοηθάει στην εύκολη και γρήγορη πρόσβαση σε συμμετέχοντες και είναι ιδιαίτερα αποτελεσματική από άποψη κόστους. Ωστόσο, στα αρνητικά συγκαταλέγεται η πιθανότητα μεροληψίας λόγω μη πρόσβασης στο διαδίκτυο, σε ηλεκτρονικό υπολογιστή, στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης ή πιθανοί συμμετέχοντες να μην είδαν τη συγκεκριμένη ανακοίνωση. Επίσης, ένα ακόμα αρνητικό είναι ότι η συμμετοχή στην έρευνα γίνεται με την πρωτοβουλία του ατόμου και όχι με τυχαιότητα, ζήτημα το οποίο αποτελεί συχνά εμπόδιο και στη δειγματοληψία μέσω χιονοστιβάδας, όπου ο πιθανός συμμετέχων μπορεί να αρνηθεί να συμμετάσχει ή να συνεργαστεί (Παπάνης, 2011· van Selm & Jankowski, 2006). Στη συγκεκριμένη περίπτωση επιλέχθηκε η δειγματοληψία ευκολίας λόγω αδυναμίας ανεύρεσης συμμετεχόντων μέσω της δειγματοληψίας της χιονοστιβάδας και για λόγους οικονομίας χρόνου. Επιπλέον, τα υψηλά ποσοστά χρήσης των μέσων κοινωνικής δικτύωσης στους φοιτητ(ρι)ές και στους νέους – 90% των ατόμων ηλικίας 16 έως 24 ετών (Eurostat, 2021) – ήταν ένας ακόμη λόγος για την επιλογή της δειγματοληψίας ευκολίας.

3.2. Εργαλεία συλλογής δεδομένων

Για την έρευνα χρησιμοποιήθηκαν συνολικά τέσσερα εργαλεία, α) ένα ερωτηματολόγιο δημογραφικών στοιχείων β) ένα εργαλείο για τη μέτρηση της αποδοχής των σύγχρονων μύθων της σεξουαλικής επιθετικότητας γ) ένα εργαλείο για τη μέτρηση των στάσεων για τους ρόλους των φύλων και δ) ένα εργαλείο για τη μέτρηση του μοντέρνου σεξισμού. Πριν τη συμπλήρωση του ερωτηματολογίου, οι συμμετέχοντες συμπλήρωσαν τη φόρμα ενημέρης συγκατάθεσης, δίνοντας τη συναίνεσή τους για να συμμετάσχουν στην έρευνα. Το ερωτηματολόγιο της έρευνας παρατίθεται στο [Παράρτημα 1](#) (Ερωτηματολόγιο). Ακολουθεί η περιγραφή των κλιμάκων που εντάχθηκαν στο ερωτηματολόγιο της παρούσας έρευνας.

Δημογραφικά χαρακτηριστικά

Το πρώτο μέρος του ερωτηματολογίου περιλάμβανε ερωτήσεις σχετικά με τα δημογραφικά στοιχεία των συμμετεχόντων στην έρευνα. Πιο συγκεκριμένα οι συμμετέχοντες/συμμετέχουσες καλούνταν να συμπληρώσουν το φύλο τους (Άνδρας, Γυναίκα, Άλλο/δεν προσδιορίζω), την ηλικία (σε έτη), την οικογενειακή κατάσταση (Άγαμος/η, Έγγαμος/η (συμπεριλαμβανομένου Συμφώνου Συμβίωσης), Χήρος/α, Διαζευγμένος/η, Συζώ με κάποιον/α), το τμήμα φοίτησης (Ιατρική, Νοσηλευτική), το έτος σπουδών (σε αριθμό, π.χ. για πρώτο έτος 1, για δεύτερο 2 κ.τ.λ.), τον τόπο γέννησης και τον τόπο μόνιμης κατοικίας: Χωριό (έως 2000 κατοίκους), Κωμόπολη (έως 10.000 κατοίκους), Πόλη (έως 50.000 κατοίκους), Μεγάλη πόλη (πάνω από 50.000 κατοίκους), Αθήνα-Θεσσαλονίκη). Όσον αφορά στον τόπο καταγωγής και τόπο μόνιμης κατοικίας, τα όρια των περιοχών βασιστήκαν στις οδηγίες της Eurostat (2021) για το διαχωρισμό αστικών περιοχών και μη.

ΜΥΘΟΙ ΤΗΣ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ ΕΠΙΘΕΤΙΚΟΤΗΤΑΣ, ΡΟΛΟΙ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ ΚΑΙ
ΜΟΝΤΕΡΝΟΣ ΣΕΞΙΣΜΟΣ

*Acceptance of Modern Myths about Sexual Aggression (AMMSA Scale) – Αποδοχή των
σύγχρονων μύθων της σεξουαλικής επιθετικότητας*

Για τη μέτρηση της αποδοχής των μύθων της σεξουαλικής επιθετικότητας, χρησιμοποιήθηκε η κλίμακα Acceptance of Modern Myths about Sexual Aggression των Gerger et al. (2007). Η κλίμακα μετράει το βαθμό αποδοχής των σύγχρονων μύθων σχετικά με το βιασμό και άλλες μορφές σεξουαλικής επιθετικότητας. Η κλίμακα αποτελείται από 30 προτάσεις/δηλώσεις και οι απαντήσεις δίνονται σε επτάβαθμη κλίμακα τύπου Likert, όπου 1=Διαφωνώ απόλυτα και 7=Συμφωνώ απόλυτα. Το τελικό σκορ είναι ο μέσος όρος όλων των προτάσεων/δηλώσεων. Μεγαλύτερο σκορ δηλώνει και μεγαλύτερη αποδοχή των σύγχρονων μύθων της σεξουαλικής επιθετικότητας. Ο συντελεστής Cronbach α για την αγγλική έκδοση ήταν .95.

Για την κατασκευή της κλίμακας, οι κατασκευαστές βασίστηκαν στη θεωρία των μύθων του βιασμού (Burt, 1980· Lonsway & Fitzgerald, 1994), καθώς και στη θεωρία του παραδοσιακού και μοντέρνου σεξισμού (Swim et al., 1995). Ο σχεδιασμός των δηλώσεων/προτάσεων έγινε επίσης με βάση τις κύριες θεματικές των μύθων του βιασμού, αλλά με πιο ήπια και διακριτική γλωσσική διατύπωση. Στην αρχική φάση, δημιουργήθηκαν 60 δηλώσεις, μέσω συνεδριών ανταλλαγής ιδεών και προτάσεων. Οι προτάσεις/δηλώσεις στο αρχικό στάδιο σχεδιάστηκαν με τρόπο ώστε να αντανακλούν τις παρακάτω κατηγορίες: α) άρνηση του προβλήματος, π.χ. Πολλές γυναίκες τείνουν να παρερμηνεύουν μια καλοπροαίρετη χειρονομία ως «σεξουαλική επίθεση», β) ανταγωνισμός απέναντι στις απαιτήσεις του θύματος, π.χ. «Αν και τα θύματα ένοπλης ληστείας έχουν το φόβο για τη ζωή τους, εισπράττουν πολύ λιγότερη ψυχολογική υποστήριξη από ότι τα θύματα βιασμού», γ) έλλειψη υποστήριξης πολιτικών που στοχεύουν στην ελαχιστοποίηση των επιπτώσεων από τη σεξουαλική βία, π.χ. «Στη σημερινή εποχή, τα θύματα σεξουαλικής βίας λαμβάνουν αρκετή βοήθεια με τη μορφή καταφυγίων γυναικών, προσφορών θεραπείας και ομάδων

ΜΥΘΟΙ ΤΗΣ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ ΕΠΙΘΕΤΙΚΟΤΗΤΑΣ, ΡΟΛΟΙ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ ΚΑΙ ΜΟΝΤΕΡΝΟΣ ΣΕΞΙΣΜΟΣ

υποστήριξης» δ) αντιλήψεις ότι η ανδρική υπεροχή αποτελεί μία φυσική υπεροχή των σεξουαλικών σχέσεων, π.χ. «Όταν μια γυναίκα αρχίζει μια σχέση με έναν άνδρα, πρέπει να έχει επίγνωση ότι ο άνδρας θα διεκδικήσει το δικαίωμά του να κάνει σεξ» ε) αντιλήψεις που απαλλάσσουν τους άνδρες-θύτες, κατηγορώντας το θύμα ή τις συνθήκες (π.χ. «Το αλκοόλ είναι συνήθως ο ένοχος όταν ένας άνδρας βιάζει μια γυναίκα»). Άλλες δηλώσεις που περιλαμβάνονται στην κλίμακα είναι «Από τη στιγμή που ένας άνδρας και μια γυναίκα έχουν αρχίσει τα χάνια και τα φιλιά, οι δισταγμοί της γυναίκας για το σεξ αυτόματα θα εξαφανιστούν», «Πολλές γυναίκες παραπονούνται έντονα για σεξουαλικές «παραβιάσεις» χωρίς κανένα πραγματικό λόγο, μόνο και μόνο για να φανούν χειραφετημένες», «Για να πάρουν την επιμέλεια των παιδιών τους, οι γυναίκες συχνά κατηγορούν ψευδώς τον πρώην σύζυγό τους για τάσεις σεξουαλικής βίας», «Η ερμηνεία άκακων χειρονομιών ως «σεξουαλική παρενόχληση» είναι ένα δημοφιλές όπλο στην μάχη μεταξύ των φύλων». Στη συνέχεια εξετάστηκαν οι αρχικές προτάσεις/δηλώσεις και συζητήθηκε ομαδικά η συμφωνία των προτάσεων αυτών με τους μύθους της σεξουαλικής επιθετικότητας. Όσες θεωρήθηκαν περιττές ή ακατάλληλες ως προς το περιεχόμενο, αφαιρέθηκαν. Δημιουργήθηκε επομένως μία πρώτη έκδοση με 43 δηλώσεις. Μετά την εφαρμογή της κλίμακας στην πρώτη μελέτη, επιλέχθηκαν οι 30 δηλώσεις/προτάσεις με βάση τον υπολογισμό του βαθμού συσχέτισης κάθε δήλωσης-μεταβλητής (item-total correlation) με το συνολικό άθροισμα όλων των δηλώσεων-μεταβλητών. Οι 30 αυτές δηλώσεις αποτέλεσαν και την τελική μορφή του ερωτηματολογίου.

Η κλίμακα έχει μεταφραστεί και σταθμιστεί στα ελληνικά από τους Hantzi et al. (2015). Η στάθμιση και η μετάφραση της κλίμακας έγινε με βάση τις οδηγίες για τη μετάφραση εργαλείων στη διαπολιτισμική έρευνα, με τη διαδικασία της αντίστροφης μετάφρασης (back translation). Οι προτάσεις/δηλώσεις μεταφράστηκαν στα ελληνικά από ένα δίγλωσσο κοινωνικό ψυχολόγο και στη συνέχεια ξανά στα αγγλικά από ένα δεύτερο

ΜΥΘΟΙ ΤΗΣ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ ΕΠΙΘΕΤΙΚΟΤΗΤΑΣ, ΡΟΛΟΙ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ ΚΑΙ ΜΟΝΤΕΡΝΟΣ ΣΕΞΙΣΜΟΣ

δίγλωσσο κοινωνικό ψυχολόγο. Οι διαφορές συζητήθηκαν και διορθώθηκαν από την ερευνητική ομάδα. Η κλίμακα εφαρμόστηκε στα ελληνικά σε ένα συνολικό δείγμα 355 ατόμων από την Ελλάδα και την Κύπρο. Για την ελληνική έκδοση ο συντελεστής Cronbach α ήταν .93.

Sex Role Egalitarianism Scale – Ελληνική κλίμακα στάσεις για τους ρόλους των φύλων

Για τη μέτρηση των στάσεων για τους ρόλους των φύλων χρησιμοποιήθηκε η κλίμακα Sex-Role Egalitarianism Scale BB των Beere, Beere, King και King (1997). Η κλίμακα μετράει τις στάσεις απέναντι στην ισότητα των φύλων και τους ρόλους των φύλων σε διάφορους τομείς, όπως στην εργασία, στην εκπαίδευση, στις κοινωνικές και προσωπικές σχέσεις, και στην οικογένεια, εξετάζοντας ανδρικούς και γυναικείους παραδοσιακούς και μη παραδοσιακούς ρόλους στα παραπάνω πλαίσια. Στην πλήρη έκδοσή της, η κλίμακα αποτελείται από 95 προτάσεις και πέντε διαστάσεις. Για τη συγκεκριμένη έρευνα χρησιμοποιήθηκε η σύντομη έκδοση της κλίμακας SRES. Η κατασκευή της σύντομης έκδοσης βασίστηκε στην πλήρη έκδοση της κλίμακας «Sex Role Egalitarianism Scale» και αποτελείται από 25 προτάσεις, 5 από την κάθε διάσταση της πλήρους έκδοσης. Για την επιλογή των πέντε δηλώσεων από κάθε διάσταση υπολογίστηκε ο βαθμός συσχέτισης της κάθε δήλωσης με το συνολικό άθροισμα όλων των δηλώσεων της κάθε αντίστοιχης διάστασης (item-domain total correlations). Οι πέντε δηλώσεις από κάθε διάσταση που είχαν τις υψηλότερες συσχετίσεις, επιλέχθηκαν για την τελική μορφή της σύντομης έκδοσης του SRES. Οι απαντήσεις δίνονται σε πεντάβαθμη κλίμακα τύπου Likert, από το διαφωνώ απόλυτα (1) έως το συμφωνώ απόλυτα (5). Για τον υπολογισμό του συνολικού σκορ αρχικά αντιστρέφεται η βαθμολογία στις «αρνητικές» προτάσεις (5, 6, 7, 8, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21 και 23). Στη συνέχεια, προστίθενται οι βαθμοί όλων των προτάσεων και υπολογίζεται το τελικό σκορ. Το συνολικό σκορ κυμαίνεται από 25 έως 125 βαθμούς. Όσο υψηλότερο σκορ έχει κάποιος, τόσο πιο εξισωτικές στάσεις φαίνεται να υιοθετεί και συνεπώς

ΜΥΘΟΙ ΤΗΣ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ ΕΠΙΘΕΤΙΚΟΤΗΤΑΣ, ΡΟΛΟΙ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ ΚΑΙ ΜΟΝΤΕΡΝΟΣ ΣΕΞΙΣΜΟΣ

να συμπεριφέρονται στους άλλους ανεξάρτητα από τον παράγοντα φύλο (Beere, King, Beere & King, 1984). Ο συντελεστής Cronbach α για τη σύντομη έκδοση της κλίμακας SRES στην αγγλική γλώσσα ήταν .94.

Η προσαρμογή κλίμακας στην ελληνική γλώσσα έγινε από τους Pavlou και Vitsilaki (2006) και Pavlou (2007). Ο τίτλος της κλίμακας στα ελληνικά αποδίδεται ως «Κλίμακα στάσεων για το ρόλο των φύλων». Για τη στάθμιση της κλίμακας στα ελληνικά ακολουθήθηκε η διαδικασία της αντίστροφης μετάφρασης (back translation), σύμφωνα με τις οδηγίες μετάφρασης στη διαπολιτισμική έρευνα. Η αγγλική έκδοση της σύντομης έκδοσης του SRES, μεταφράστηκε αρχικά από τα αγγλικά στα ελληνικά από έναν δίγλωσσο ψυχολόγο. Στη συνέχεια μεταφράστηκε αντίστροφα από τα ελληνικά στα αγγλικά. Οι διαφορές συζητήθηκαν μεταξύ των μεταφραστών και του συγγραφέα και οι απαραίτητες αλλαγές έγιναν βάσει της συζήτησης. Το εργαλείο στην ελληνική έκδοση εφαρμόστηκε σε ένα δείγμα 450 δασκάλων στην Ελλάδα. Για την ελληνική έκδοση ο δείκτης Cronbach α ήταν .96. Ενδεικτικά αναφέρονται κάποιες δηλώσεις, όπως «Ο σύζυγος πρέπει να αφήνει τη φροντίδα των μωρών στη σύζυγό του», «Είναι χειρότερο για μια γυναίκα να μεθύσει από ότι είναι για ένα άνδρα», «Είναι πιο πιθανόν οι γυναίκες παρά οι άνδρες να κουτσομπολεύουν άτομα που γνωρίζουν».

Κλίμακα μοντέρνου σεξισμού – Modern sexism scale

Για τη μέτρηση του μοντέρνου σεξισμού χρησιμοποιήθηκε η κλίμακα του μοντέρνου σεξισμού των Swim et al. (1995). Η κλίμακα μετράει το βαθμό αποδοχής μοντέρνων (σύγχρονων) μορφών σεξισμού. Αποτελείται από 8 προτάσεις/δηλώσεις και οι απαντήσεις δίνονται σε πεντάβαθμη κλίμακα τύπου Likert, όπου 1=Συμφωνώ απόλυτα και 5=Διαφωνώ απόλυτα. Η βαθμολογία στην κλίμακα προκύπτει από την άθροιση των βαθμών των απαντήσεων, αφού πρώτα αντιστραφεί η βαθμολογία στις «αρνητικές» προτάσεις (1, 3, 5, 8). Το συνολικό σκορ κυμαίνεται από 8 έως 40 βαθμούς, με υψηλότερα σκορ να υποδηλώνουν

ΜΥΘΟΙ ΤΗΣ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ ΕΠΙΘΕΤΙΚΟΤΗΤΑΣ, ΡΟΛΟΙ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ ΚΑΙ ΜΟΝΤΕΡΝΟΣ ΣΕΞΙΣΜΟΣ

και μεγαλύτερα επίπεδα μοντέρνου σεξισμού. Ο δείκτης Cronbach α για την κλίμακα του μοντέρνου σεξισμού στην αγγλική γλώσσα ήταν .82. Περιλαμβάνει δηλώσεις όπως «Οι διακρίσεις εναντίον των γυναικών δεν αποτελούν πλέον πρόβλημα στην Ελλάδα» «Είναι σπάνιο να βλέπουμε γυναίκες να αντιμετωπίζονται με σεξιστικό τρόπο στην τηλεόραση», «Οι γυναίκες συχνά χάνουν καλές θέσεις εργασίας λόγω σεξιστικών διακρίσεων», «Είναι σπάνιο να βλέπουμε γυναίκες να αντιμετωπίζονται με σεξιστικό τρόπο στην τηλεόραση», «Κατά μέσο όρο, η κοινωνία μας αντιμετωπίζει ισότιμα και τις/τους συζύγους».

Για τις ανάγκες της παρούσας έρευνας, έγινε προσαρμογή της κλίμακας στην ελληνική γλώσσα μέσω της διαδικασίας της αντίστροφης μετάφρασης (back translation) (Brislin, 1970). Το ερωτηματολόγιο μεταφράστηκε αρχικά από έναν ανεξάρτητο δίγλωσσο μεταφραστή στα ελληνικά. Στη συνέχεια, το μεταφρασμένο στα ελληνικά ερωτηματολόγιο μεταφράστηκε στα αγγλικά από έναν δεύτερο δίγλωσσο μεταφραστή. Παρατηρήθηκαν ασυμφωνίες μεταξύ των δύο εκδοχών της μετάφρασης. Οι διαφορές που προέκυψαν από την αντίστροφη μετάφραση συζητήθηκαν με τους μεταφραστές και την ερευνήτρια, υπό την καθοδήγηση της επόπτριας καθηγήτριας της παρούσας μελέτης, για την τελική μορφή του ερωτηματολογίου. Στη συνέχεια, έγινε πιλοτική χορήγηση του ερωτηματολογίου που προέκυψε από την παραπάνω διαδικασία σε 10 φοιτητ(ρι)ές του πληθυσμού της έρευνας, προκειμένου να γίνει ο αντίστοιχος προκαταρκτικός έλεγχος, να αξιολογηθεί δηλαδή το επίπεδο κατανόησης, να αποσαφηνιστούν απορίες ή τα τυχόν εννοιολογικά ζητήματα (Cohen, Manion & Morrison, 2007). Οι φοιτητ(ρι)ές που συμμετείχαν στην πιλοτική εφαρμογή προέρχονταν από το προσωπικό περιβάλλον της ερευνήτριας. Η προσέγγιση έγινε από την ίδια μετά από προσωπική επικοινωνία και πρόσκληση συμμετοχής στην έρευνα μέσω μηνύματος ηλεκτρονικού ταχυδρομείου και οι απαντήσεις δεν συμπεριλήφθηκαν στα αποτελέσματα της έρευνας. Οι συμμετέχοντες της πιλοτικής χορήγησης του

ΜΥΘΟΙ ΤΗΣ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ ΕΠΙΘΕΤΙΚΟΤΗΤΑΣ, ΡΟΛΟΙ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ ΚΑΙ ΜΟΝΤΕΡΝΟΣ ΣΕΞΙΣΜΟΣ

ερωτηματολογίου, ανέφεραν ότι οι ερωτήσεις ήταν πλήρως κατανοητές και δεν είχαν κάποιες απορίες. Επομένως, το εργαλείο δεν άλλαξε μετά την πιλοτική εφαρμογή του.

3.3. Διαδικασία

Η έρευνα έλαβε έγκριση το Μάρτιο του 2021 από την επιστημονική επιτροπή του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών μετά την κατάθεση του ερευνητικού πρωτοκόλλου στη γραμματεία του τμήματος. Η έρευνα πραγματοποιήθηκε τον Απρίλιο και το Μάιο του 2021. Πριν τη χορήγηση των ερωτηματολογίων προηγήθηκε έγκριση από τους κατασκευαστές των εργαλείων. Λόγω των περιορισμών της πανδημίας COVID-19, η έρευνα πραγματοποιήθηκε αποκλειστικά διαδικτυακά και το ερωτηματολόγιο ήταν διαθέσιμο μόνο σε ηλεκτρονική μορφή στον παρακάτω σύνδεσμο

[https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLScRH1o535jOPwFmWCdwxISs-](https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLScRH1o535jOPwFmWCdwxISs-c6uuV3Pm837miQpi5174JqH1g/viewform)

[c6uuV3Pm837miQpi5174JqH1g/viewform](https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLScRH1o535jOPwFmWCdwxISs-c6uuV3Pm837miQpi5174JqH1g/viewform). Κριτήρια εισαγωγής στη διαδικασία

συμπλήρωσης του ερωτηματολογίου αποτελούσαν το να είναι εν ενεργεία φοιτητ(ρι)ές σε οποιοδήποτε τμήμα Ιατρικής ή Νοσηλευτικής στην Ελλάδα. Ως κριτήριο αποκλεισμού θεωρήθηκε το να είναι απόφοιτοι/ες των παραπάνω τμημάτων ή να είναι φοιτητ(ρι)ες σε κάποιο άλλο τμήμα ή σχολή. Η συμμετοχή στην έρευνα ήταν εθελοντική και ανώνυμη. Οι συμμετέχοντες ενημερώθηκαν για τους σκοπούς της έρευνας και έγινε σαφές ότι οι απαντήσεις τους θα είναι εμπιστευτικές και θα χρησιμοποιηθούν αποκλειστικά για τους σκοπούς της συγκεκριμένης έρευνας. Η ταυτότητα των συμμετεχόντων παρέμεινε ανώνυμη και για τα προσωπικά δεδομένα τηρήθηκαν όλες οι οδηγίες σύμφωνα με τη δεοντολογία. Οι απαντήσεις σε όλες τις ερωτήσεις, πέραν των δημογραφικών χαρακτηριστικών, ήταν προαιρετικές.

Πριν τη συμπλήρωση του ερωτηματολογίου υπήρχε η φόρμα ενήμερης συγκατάθεσης, όπου περιγράφονταν οι στόχοι της έρευνας και οι συμμετέχοντες δήλωναν τη συναίνεση τους για να πάρουν μέρος στην έρευνα.

ΜΥΘΟΙ ΤΗΣ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ ΕΠΙΘΕΤΙΚΟΤΗΤΑΣ, ΡΟΛΟΙ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ ΚΑΙ ΜΟΝΤΕΡΝΟΣ ΣΕΞΙΣΜΟΣ

Προκειμένου να αποφευχθεί η διπλή συμπλήρωση του ερωτηματολογίου, επιλέχθηκε η διάχυσή του μόνο μέσω ιδιωτικών ομάδων φοιτητ(ρι)ών Ιατρικής και Νοσηλευτικής στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης και συγκεκριμένα στο Facebook. Πιο συγκεκριμένα, επρόκειτο για ιδιωτικές ομάδες στο Facebook, στις οποίες ήταν μέλη μόνο φοιτή(ρι)ες των τμημάτων του υπό μελέτη πληθυσμού. Η χρήση αυτών των ομάδων στοχεύει στην ενημέρωση των φοιτητ(ρι)ών και στην ανταλλαγή πληροφοριών και γνώσεων σε ζητήματα που άπτονται τη σχολή. Στις ομάδες αυτές υπάρχουν ένα ή δύο άτομα που είναι διαχειριστές. Για να γίνει κάποιος μέλος, στέλνει αίτημα συμμετοχής στην ομάδα και γίνεται μέλος αφού εγκριθεί από το διαχειριστή. Οι δημοσιεύσεις στην ομάδα είναι ορατές μόνο στα μέλη. Κάποιες ομάδες ζητούσαν διευκρίνηση για το αίτημα συμμετοχής. Στη συγκεκριμένη περίπτωση, η ερευνήτρια ενημέρωνε γραπτώς ότι πραγματοποιεί έρευνα στο πλαίσιο των μεταπτυχιακών της σπουδών σε φοιτητ(ρι)ες Ιατρικής και Νοσηλευτικής αντίστοιχα και ότι μετά το πέρας της έρευνας θα αποχωρήσει από την ομάδα, ενώ δεν θα χρησιμοποιήσει την ομάδα για άλλους σκοπούς πέρα από την προώθηση του ερωτηματολογίου. Ύστερα από αναζήτηση των σχετικών ομάδων στο Facebook, στάλθηκε αίτημα συμμετοχής στην ομάδα από το προσωπικό προφίλ της ερευνήτριας.

Η πρόσκληση για συμμετοχή στην έρευνα έγινε μέσω δημοσίευσης στην κάθε ομάδα στο Facebook από το προσωπικό προφίλ της ερευνήτριας. Για τη συλλογή των δεδομένων έγιναν συνολικά 61 δημοσιεύσεις. Η δημοσίευση περιλάμβανε το σύνδεσμο του ερωτηματολογίου μαζί με το παρακάτω κείμενο που αναγράφονταν στο βασικό κείμενο της δημοσίευσης: «Εάν είσαι φοιτήτρια/ής ιατρικής από οποιοδήποτε έτος, σε προσκαλώ να αφιερώσεις λίγο χρόνο για να συμπληρώσεις το παρακάτω ερωτηματολόγιο. Στο πλαίσιο εκπόνησης της διπλωματικής εργασίας για το ΠΜΣ «Προαγωγή και Αγωγή της Υγείας», πραγματοποιείται η παρακάτω έρευνα με θέμα «Σύγχρονοι μύθοι της σεξουαλικής επιθετικότητας, ρόλοι των φύλων και μοντέρνος σεξισμός σε φοιτήτ(ρι)ες των τμημάτων

ΜΥΘΟΙ ΤΗΣ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ ΕΠΙΘΕΤΙΚΟΤΗΤΑΣ, ΡΟΛΟΙ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ ΚΑΙ ΜΟΝΤΕΡΝΟΣ ΣΕΞΙΣΜΟΣ

Ιατρικής και Νοσηλευτικής». Όποια/ος από εσάς έχει τον χρόνο και την διάθεση να συμπληρώσει το ερωτηματολόγιο, θα με βοηθούσε ιδιαίτερω. Σας ευχαριστώ πολύ εκ των προτέρων!». Στο κείμενο γίνονταν σαφές ότι στην έρευνα μπορούν να συμμετέχουν αποκλειστικά φοιτητ(ρι)ες Ιατρικής και Νοσηλευτικής.

Η πρώτη δημοσίευση έγινε στις 2 Απριλίου του 2021 και η τελευταία στις 18 Μαΐου του 2021. Πιο συγκεκριμένα, το ερωτηματολόγιο δημοσιεύτηκε αρχικά από το προσωπικό προφίλ της ερευνήτριας στο Facebook το διάστημα μία έως οκτώ Απριλίου στις ομάδες «ΙΑΤΡΙΚΗ ΣΧΟΛΗ ΑΘΗΝΩΝ – ΕΙΣΑΚΤΕΟΙ 2017», «Ιατρική Σχολή Λάρισας Εισαχθέντες 2017», «ΙΑΤΡΙΚΗ ΣΧΟΛΗ ΑΘΗΝΩΝ – ΕΙΣΑΚΤΕΟΙ 2018», «ΙΑΤΡΙΚΗ ΠΑΤΡΑΣ – ΕΙΣΑΧΘΕΝΤΕΣ 2017», «Ιατρική ΑΠΘ εισαχθέντες 2014-2015», «Ιατρική Ιωαννίνων-Εισαχθέντες 2018», «ΕΙΣΑΚΤΕΟΙ ΙΑΤΡΙΚΗΣ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ 2019», «ΙΑΤΡΙΚΗ ΣΧΟΛΗ ΑΘΗΝΩΝ ΕΙΣΑΚΤΕΟΙ 2019», «Ιατρική ΑΠΘ εισαχθέντες 2017-2018». Όσον αφορά στη συλλογή των ερωτηματολογίων στους φοιτητ(ρι)ές Νοσηλευτικής, το ερωτηματολόγιο δημοσιεύτηκε αντίστοιχα το διάστημα μία έως οκτώ Απριλίου στις παρακάτω ομάδες: «Νοσηλευτική ΕΚΠΑ 2020», «Νοσηλευτική Ιωαννίνων», «Νοσηλευτική - 2019», «Νοσηλευτική ΕΚΠΑ!», «ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ ΤΕΙ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ ΚΡΗΤΗΣ». Στη δημοσίευση πέρα από το σύνδεσμο του ερωτηματολογίου υπήρχε το συνοδευτικό κείμενο που αναρτήθηκε και στις ομάδες φοιτητ(ρι)ών Ιατρικής με τη μόνη διαφορά ότι αντί για «Εάν είσαι φοιτητρια/ής Ιατρικής από οποιοδήποτε έτος» αναγράφονταν «Εάν είσαι φοιτήτρια/ής Νοσηλευτικής από οποιοδήποτε έτος». Από την πρώτη προσπάθεια συλλογής δεδομένων προέκυψαν συνολικά 230 απαντήσεις.

Η δεύτερη δημοσίευση στις αντίστοιχες ομάδες έγινε το διάστημα 16 έως 20 Απριλίου και ακολουθήθηκε ακριβώς η ίδια διαδικασία. Από αυτήν την προσπάθεια προέκυψαν συνολικά 80 απαντήσεις. Η τρίτη δημοσίευση πραγματοποιήθηκε στις 30 Απριλίου και έγινε μόνο στις ομάδες των φοιτητ(ρι)ών Νοσηλευτικής, προκειμένου να

ΜΥΘΟΙ ΤΗΣ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ ΕΠΙΘΕΤΙΚΟΤΗΤΑΣ, ΡΟΛΟΙ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ ΚΑΙ ΜΟΝΤΕΡΝΟΣ ΣΕΞΙΣΜΟΣ

υπάρξει αναλογία των φοιτητ(ρι)ών Ιατρικής και Νοσηλευτικής: προέκυψαν 12 απαντήσεις.

Οι τελευταίες δημοσιεύσεις έγιναν στις 6 και στις 15 Μαΐου σε ομάδες φοιτητ(ρι)ών τόσο Ιατρικής όσο και Νοσηλευτικής, ακολουθώντας την ίδια διαδικασία με τη μόνη διαφορά ότι στο συνοδευτικό κείμενο αναγράφονταν η διευκρίνιση «Εάν είσαι άνδρας (βιολογικό, κοινωνικό φύλο ή αυτοπροσδιορισμός) φοιτητής Ιατρικής...». Η τελευταία δημοσίευση έγινε προκειμένου να υπάρξει κατάλληλη αναλογία (70-30%) στο δείγμα και να μπορούν να γίνουν οι στατιστικές αναλύσεις με ακρίβεια. Από τις προσπάθειες αυτές προέκυψαν συνολικά 58 απαντήσεις.

4. Αποτελέσματα

Σκοπός της παρούσας έρευνας ήταν η διερεύνηση της αποδοχής των σύγχρονων μύθων της σεξουαλικής επιθετικότητας, των στάσεων για τους ρόλους των φύλων και του μοντέρνου σεξισμού σε φοιτητ(ρι)ές τμημάτων Ιατρικής και Νοσηλευτικής. Συγκεκριμένα, στην παρούσα ενότητα θα παρουσιαστούν τα ευρήματα στα εξής ερευνητικά ερωτήματα που έχουν τεθεί.

1. Υπάρχει διαφορά στα επίπεδα αποδοχής των μύθων της σεξουαλικής επιθετικότητας, των στάσεων για το ρόλο των φύλων και του μοντέρνου σεξισμού ως προς τα δημογραφικά χαρακτηριστικά;
 - i) Υπάρχει διαφορά στα επίπεδα αποδοχής των μύθων της σεξουαλικής επιθετικότητας ως προς το τμήμα φοίτησης, το φύλο, τον τόπο καταγωγής και τον τόπο μόνιμης κατοικίας;
 - ii) Υπάρχει διαφορά στις στάσεις για το ρόλο των φύλων ως προς το τμήμα φοίτησης, το φύλο, τον τόπο καταγωγής και τον τόπο μόνιμης κατοικίας;
 - iii) Υπάρχει διαφορά στα επίπεδα μοντέρνου σεξισμού ως προς το τμήμα φοίτησης, το φύλο, τον τόπο καταγωγής και τον τόπο μόνιμης κατοικίας;
2. Υπάρχει συσχέτιση ανάμεσα στην ηλικία, το έτος σπουδών, το τμήμα φοίτησης, τον τόπο καταγωγής και τον τόπο μόνιμης κατοικίας, στην αποδοχή των μύθων της σεξουαλικής επιθετικότητας, στις στάσεις για το ρόλο των φύλων και στο μοντέρνο σεξισμό;
3. i) Υπάρχει επίδραση του φύλου, της ηλικίας, του τμήματος σπουδών, του έτους σπουδών, του τόπου καταγωγής, του τόπου μόνιμης κατοικίας, των στάσεων για το ρόλο των φύλων και του μοντέρνου σεξισμού στην αποδοχή των σύγχρονων μύθων της σεξουαλικής επιθετικότητας;
ii) Υπάρχει επίδραση του φύλου, της ηλικίας, του τμήματος σπουδών, του έτους σπουδών, του τόπου καταγωγής, του τόπου μόνιμης κατοικίας, της αποδοχής των

ΜΥΘΟΙ ΤΗΣ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ ΕΠΙΘΕΤΙΚΟΤΗΤΑΣ, ΡΟΛΟΙ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ ΚΑΙ ΜΟΝΤΕΡΝΟΣ ΣΕΞΙΣΜΟΣ

σύγχρονων μύθων της σεξουαλικής επιθετικότητας και του μοντέρνου σεξισμού στις στάσεις για το ρόλο των φύλων;

iii) Υπάρχει επίδραση του φύλου, της ηλικίας, του τμήματος σπουδών, του έτους σπουδών, του τόπου καταγωγής, του τόπου μόνιμης κατοικίας, της αποδοχής των σύγχρονων μύθων της σεξουαλικής επιθετικότητας και των στάσεων για το ρόλο των φύλων στο μοντέρνο σεξισμό;

Συγκεκριμένα, προκειμένου να απαντηθεί το πρώτο ερώτημα «Υπάρχει διαφορά στα επίπεδα αποδοχής των μύθων της σεξουαλικής επιθετικότητας, των στάσεων για το ρόλο των φύλων και του μοντέρνου σεξισμού ως προς τα δημογραφικά χαρακτηριστικά;»

εφαρμόστηκαν τα στατιστικά κριτήρια Student t-test κατά τη διερεύνηση διαφοράς των μέσων όρων των διερευνώμενων μεταβλητών ως προς τις δίτιμες κατηγορικές μεταβλητές: φύλο, τμήμα φοίτησης και οικογενειακή κατάσταση, ενώ εφαρμόστηκε η One-way ANOVA F-test κατά τη διερεύνηση διαφοράς των μέσων όρων των διερευνώμενων μεταβλητών ως προς τις κατηγορικές μεταβλητές με περισσότερων των 2 κατηγοριών, που είναι ο τόπος γέννησης και ο τόπος διαμονής. Οι προϋποθέσεις για την εφαρμογή των στατιστικών κριτηρίων σχετίζεται με το είδος της μεταβλητής. Ειδικότερα, το Student t-test εφαρμόζεται για τη σύγκριση 2 μέσων όρων μια ποσοτικής μεταβλητής σε μία δίτιμη κατηγορική και εφαρμόζεται όταν η ποσοτική μεταβλητή ακολουθεί κανονική κατανομή και στις 2 κατηγορίες της κατηγορικής μεταβλητής. Στο δείγμα μας η παραπάνω προϋπόθεση πληρείται (η κανονικότητα των δεδομένων εξετάστηκε γραφικά και με στατιστικά κριτήρια). Η One-way ANOVA F-test εφαρμόζεται για τη σύγκριση πάνω από 2 μέσων όρων μια ποσοτικής μεταβλητής σε μία κατηγορική μεταβλητή με πάνω από 2 κατηγορίες και εφαρμόζεται όταν η ποσοτική μεταβλητή ακολουθεί κανονική κατανομή σε όλες τις κατηγορίες της κατηγορικής μεταβλητής. Στο δείγμα μας η παραπάνω προϋπόθεση πληρείται (η κανονικότητα των δεδομένων εξετάστηκε γραφικά και με στατιστικά κριτήρια). Έπειτα προκειμένου να

ΜΥΘΟΙ ΤΗΣ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ ΕΠΙΘΕΤΙΚΟΤΗΤΑΣ, ΡΟΛΟΙ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ ΚΑΙ ΜΟΝΤΕΡΝΟΣ ΣΕΞΙΣΜΟΣ

απαντηθεί το δεύτερο ερευνητικό ερώτημα «Υπάρχει συσχέτιση ανάμεσα στην ηλικία, το έτος σπουδών, το τμήμα φοίτησης, τον τόπο καταγωγής και τον τόπο μόνιμης κατοικίας, στην αποδοχή των μύθων της σεξουαλικής επιθετικότητας, στις στάσεις για το ρόλο των φύλων και στο μοντέρνο σεξισμό, εφαρμόστηκε το στατιστικό κριτήριο συντελεστής συσχέτισης Pearson. Τέλος, για να απαντηθεί το τρίτο ερώτημα «Υπάρχει επίδραση του φύλου, της ηλικίας, του τμήματος σπουδών, του έτους σπουδών, του τόπου καταγωγής, του τόπου μόνιμης κατοικίας, της αποδοχής των σύγχρονων μύθων της σεξουαλικής επιθετικότητας, των στάσεων για το ρόλο των φύλων και του μοντέρνου σεξισμού στην αποδοχή των σύγχρονων μύθων της σεξουαλικής επιθετικότητας, στις στάσεις για το ρόλο των φύλων και στο μοντέρνο σεξισμό;» εφαρμόστηκε το στατιστικό κριτήριο πολυπαραγοντικής γραμμικής παλινδρόμησης.

Για όλα τα εργαλεία που χρησιμοποιήθηκαν, προσδιορίστηκε η αξιοπιστία και η εγκυρότητά τους, υπολογίζοντας το δείκτη εσωτερικής συνοχής Cronbach α . Ο δείκτης εσωτερικής συνοχής Cronbach α χρησιμοποιείται για τη μέτρηση της αξιοπιστίας των εργαλείων. Στη βιβλιογραφία υπάρχουν διάφορες ποιοτικές περιγραφές των ορίων δείκτη Cronbach α . Το όριο της αποδοχής της αποδοχής του δείκτη τις περισσότερες φορές θεωρείται $\alpha \geq .70$. Ειδικότερα, οι τιμές των ορίων του δείκτη περιγράφονται ως εξής: $\alpha \geq .90$ εξαιρετικό, $.90 > \alpha \geq .80$ καλό, $.80 > \alpha \geq .70$ αποδεκτό, $.70 > \alpha \geq .60$ αμφισβητήσιμο, $.60 > \alpha \geq .50$ χαμηλό, $.50 >$ μη αποδεκτό (Taber, 2017). Στην παρούσα μελέτη, για την κλίμακα της αποδοχής των σύγχρονων μύθων της σεξουαλικής επιθετικότητας, ο δείκτης Cronbach α ήταν εξαιρετικός ($\alpha=.928$). Αντίστοιχα, και για την κλίμακα στάσεων για τους ρόλους των φύλων ο δείκτης αξιοπιστίας ήταν εξαιρετικός (Cronbach $\alpha=.927$). Τέλος, για την κλίμακα του μοντέρνου σεξισμού ο συντελεστής αξιοπιστίας Cronbach α ήταν καλός ($\alpha = .828$). Είναι σημαντικό να αναφερθεί ότι η κλίμακα του μοντέρνου σεξισμού δεν έχει σταθμιστεί στην ελληνική γλώσσα και χρησιμοποιούνταν για πρώτη φορά στα ελληνικά.

ΜΥΘΟΙ ΤΗΣ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ ΕΠΙΘΕΤΙΚΟΤΗΤΑΣ, ΡΟΛΟΙ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ ΚΑΙ ΜΟΝΤΕΡΝΟΣ ΣΕΞΙΣΜΟΣ

Παρακάτω παρατίθενται τα αποτελέσματα της έρευνας, όπως προέκυψαν από τις στατιστικές αναλύσεις. Τα αποτελέσματα περιγράφονται αναλυτικά με τη μορφή κειμένου, ενώ οι αριθμοί παρατίθενται τόσο μέσα στο κείμενο όσο και με τη μορφή πινάκων και γραφικών παραστάσεων (όπου αυτό δύναται). Όλοι οι πίνακες και τα γραφήματα έχουν κατασκευαστεί σύμφωνα με τις οδηγίες του APA 7th.

Για τις στατιστικές αναλύσεις, οι φοιτητ(ρι)ές χωρίστηκαν ανάλογα με την οικογενειακή τους κατάσταση σε άτομα χωρίς σύντροφο (άγαμοι/ες & διαζευγμένοι/ες) ή με σύντροφο (έγγαμοι/ες & συζούν με κάποιον/α), λόγω του χαμηλού αριθμού δείγματος σε ορισμένες υποομάδες. Για τον ίδιο λόγο, οι φοιτητ(ρι)ές που είχαν γεννηθεί/ζούσαν σε χωριό ομαδοποιήθηκαν μαζί με τους φοιτητές που είχαν γεννηθεί/ζούσαν σε κωμόπολη. Πιο συγκεκριμένα, το φύλο κωδικοποιήθηκε ως 0 «Γυναίκες» και 1 «Άνδρες». Η οικογενειακή κατάσταση κωδικοποιήθηκε αρχικά ως 1 "Άγαμος/η", 2 "Έγγαμος/η", 3 "Χήρος/α", 4 "Διαζευγμένος/η", 5 "Συζώ με κάποιον/α". Η παραπάνω κωδικοποίηση μετατράπηκε για τους προαναφερθέντες στατιστικούς λόγους σε 1 "Μόνος/η" και 2 "Με σύντροφο". Ο τόπος διαμονής κωδικοποιήθηκε αρχικά ως 1 "Χωριό (έως 2000 κατοίκους)", 2 "Κωμόπολη (έως 10.000 κατοίκους)", 3 "Πόλη (έως 50.000 κατοίκους)", 4 "Μεγάλη πόλη (πάνω από 50.000 κατοίκους)" και 5 "Αθήνα - Θεσσαλονίκη". Η παραπάνω κωδικοποίηση μετατράπηκε για τους προαναφερθέντες στατιστικούς λόγους σε 1 "Χωριό ή Κωμόπολη (έως 10.000 κατοίκους)", 2 "Πόλη (έως 50.000 κατοίκους)", 3 "Μεγάλη πόλη (πάνω από 50.000 κατοίκους)" και 4 "Αθήνα - Θεσσαλονίκη". Αντίστοιχα, ο τόπος κατοικίας κωδικοποιήθηκε αρχικά σε 1 "Χωριό (έως 2000 κατοίκους)", 2 "Κωμόπολη (έως 10.000 κατοίκους)", 3 "Πόλη (έως 50.000 κατοίκους)", 4 "Μεγάλη πόλη (πάνω από 50.000 κατοίκους)", 5 "Αθήνα - Θεσσαλονίκη". Η παραπάνω κωδικοποίηση μετατράπηκε για τους προαναφερθέντες στατιστικούς λόγους σε 1 "Χωριό ή Κωμόπολη (έως 10.000 κατοίκους)", 2 "Πόλη (έως 50.000 κατοίκους)", 3 "Μεγάλη πόλη (πάνω από 50.000 κατοίκους)", 4 "Αθήνα -

ΜΥΘΟΙ ΤΗΣ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ ΕΠΙΘΕΤΙΚΟΤΗΤΑΣ, ΡΟΛΟΙ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ ΚΑΙ ΜΟΝΤΕΡΝΟΣ ΣΕΞΙΣΜΟΣ

Θεσσαλονίκη". Τέλος το τμήμα φοίτησης κωδικοποιήθηκε ως 1 "Νοσηλευτική" και 2 "Ιατρική".

4.1. Διαφορά των υπό μελέτη μεταβλητών ως προς το τμήμα φοίτησης, το φύλο, τον τόπο καταγωγής και μόνιμης κατοικίας

Στη συγκεκριμένη ενότητα, θα παρουσιαστούν τα αποτελέσματα για την απάντηση του ερευνητικού ερωτήματος: «Υπάρχει διαφορά στα επίπεδα αποδοχής των μύθων της σεξουαλικής επιθετικότητας, των στάσεων για το ρόλο των φύλων και του μοντέρνου σεξισμού ως προς τα δημογραφικά χαρακτηριστικά;». Αρχικά παρουσιάζονται τα αποτελέσματα για την αποδοχή των σύγχρονων μύθων της σεξουαλικής επιθετικότητας, στην συνέχεια για τις στάσεις για το ρόλο των φύλων και τέλος για το μοντέρνο σεξισμό.

4.1.1. Διαφορά των επιπέδων αποδοχής των σύγχρονων μύθων της σεξουαλικής επιθετικότητας ως προς το τμήμα φοίτησης, το φύλο, τον τόπο καταγωγής και μόνιμης κατοικίας

Στην παρούσα ενότητα θα παρουσιαστούν τα ευρήματα για το ερώτημα: «Υπάρχει διαφορά στα επίπεδα αποδοχής των μύθων της σεξουαλικής επιθετικότητας ως προς το τμήμα φοίτησης, το φύλο, τον τόπο καταγωγής και τον τόπο μόνιμης κατοικίας;». Τα στατιστικά κριτήρια που εφαρμόστηκαν είναι το Student t-test κατά τη διερεύνηση διαφοράς των επιπέδων αποδοχής των σύγχρονων μύθων της σεξουαλικής επιθετικότητας ως προς το φύλο, το τμήμα φοίτησης και την οικογενειακή κατάσταση και το One-way ANOVA F-test κατά τη διερεύνηση διαφοράς των επιπέδων αποδοχής των σύγχρονων μύθων της σεξουαλικής επιθετικότητας ως προς τον τόπο γέννησης και τόπο διαμονής. Η κλίμακα αποτελείται από 30 προτάσεις/δηλώσεις και οι απαντήσεις δίνονται σε επτάβαθμη κλίμακα τύπου Likert, όπου 1=Διαφωνώ απόλυτα και 7=Συμφωνώ απόλυτα. Το τελικό σκορ είναι ο μέσος όρος όλων των προτάσεων/δηλώσεων. Μεγαλύτερα σκορ δηλώνουν και μεγαλύτερη αποδοχή των σύγχρονων μύθων της σεξουαλικής επιθετικότητας. Από την ανάλυση

ΜΥΘΟΙ ΤΗΣ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ ΕΠΙΘΕΤΙΚΟΤΗΤΑΣ, ΡΟΛΟΙ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ ΚΑΙ ΜΟΝΤΕΡΝΟΣ ΣΕΞΙΣΜΟΣ

παρατηρήθηκε ότι υπήρξε στατιστικώς σημαντική διαφορά στην αποδοχή των σύγχρονων μύθων της σεξουαλικής επιθετικότητας ως προς το φύλο $t_{(375)}=-4.74, p<.001$, με τους άνδρες να εμφανίζουν υψηλότερο μέσο όρο με $M=2.94$ και τυπική απόκλιση $SD=0.94$ συγκριτικά με τις γυναίκες στις οποίες βρέθηκε ότι ο μέσος όρος ήταν $M=2.49$ και τυπική απόκλιση $SD=0.81$. Το ίδιο παρατηρήθηκε και για τους φοιτητ(ρι)ές νοσηλευτικής· ειδικότερα, υπήρξε στατιστικώς σημαντική διαφορά στην αποδοχή των μύθων της σεξουαλικής επιθετικότητας ως προς το τμήμα φοίτησης $t_{(375)}=3.95, p<.001$, με τους φοιτητ(ρι)ες τμημάτων νοσηλευτικής να εμφανίζουν υψηλότερο μέσο όρο σκορ στην κλίμακα αποδοχής των σύγχρονων μύθων της σεξουαλικής επιθετικότητας με $M=2.83$ και τυπική απόκλιση $SD=0.84$ μονάδες. Όσον αφορά στην οικογενειακή κατάσταση, υπήρξε στατιστικώς σημαντική διαφορά στην αποδοχή των σύγχρονων μύθων της σεξουαλικής επιθετικότητας ως προς την οικογενειακή κατάσταση $t_{(375)}=-2.81, p<.005$, με τους φοιτητ(ρι)ές που ήταν μόνοι να σημειώνουν στατιστικά σημαντικά χαμηλότερο μέσο όρο σκορ στην αποδοχή των μύθων της σεξουαλικής επιθετικότητας, με $M=2.58$ και τυπική απόκλιση $SD=0.86$. Δεν βρέθηκε κάποια στατιστικά σημαντική διαφορά στην αποδοχή των μύθων της σεξουαλικής επιθετικότητας με τον τόπο γέννησης και τον τόπο διαμονής. Δεδομένου ότι δεν παρατηρήθηκαν στατιστικά σημαντικές διαφορές, δεν πραγματοποιήθηκαν post hoc αναλύσεις.

ΜΥΘΟΙ ΤΗΣ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ ΕΠΙΘΕΤΙΚΟΤΗΤΑΣ, ΡΟΛΟΙ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ ΚΑΙ ΜΟΝΤΕΡΝΟΣ ΣΕΞΙΣΜΟΣ

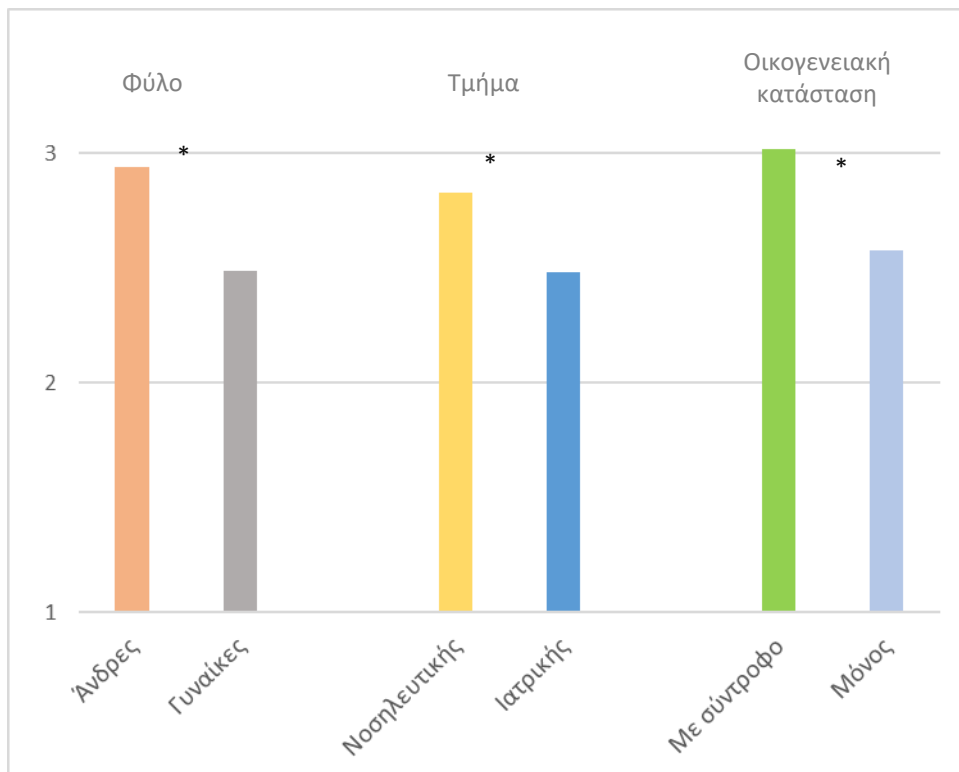
Πίνακας 3 Διαφορές στα επίπεδα αποδοχής των σύγχρονων μύθων της σεξουαλικής επιθετικότητας ως προς το φύλο, το τμήμα φοίτησης, την οικογενειακή κατάσταση, τον τόπο καταγωγής και τον τόπο μόνιμης κατοικίας.

Χαρακτηριστικά	<i>t</i>	<i>F</i>	<i>M</i>	<i>d</i>	η^2	<i>SD</i>	<i>p</i>
Φύλο							
Ανδρες	-4.74		2.94	-.532		.94	.001
Γυναίκες			2.49			.81	
Τμήμα							
Νοσηλευτικής	3.95		2.83	.412		.84	.001
Ιατρικής			2.48			.87	
Οικογενειακή κατάσταση							
Με σύντροφο	-2.81		3.02	-.505		.94	.005
Μόνος/η			2.58			.86	
Τόπος γέννησης							
Χωριό- Κωμόπολη έως 10.000			2.8			.89	.556
Πόλη έως 50.000			2.63			.85	
Αθήνα - Θεσσαλονίκη			.69			.91	
Μεγάλη πόλη άνω των 50.000			2.58			.83	
Τόπος μόνιμης κατοικίας							
Πόλη έως 50.000			2.71			.87	.482
Χωριό- Κωμόπολη έως 10.000			2.7			.77	
Αθήνα - Θεσσαλονίκη			.82			.96	
Μεγάλη πόλη άνω των 50.000			2.52			.78	

Σημείωση. N=380

ΜΥΘΟΙ ΤΗΣ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ ΕΠΙΘΕΤΙΚΟΤΗΤΑΣ, ΡΟΛΟΙ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ ΚΑΙ ΜΟΝΤΕΡΝΟΣ ΣΕΞΙΣΜΟΣ

Σχήμα 2 Στατιστικώς σημαντικές διαφορές μέσω των όρων της αποδοχής των σύγχρονων μύθων της σεξουαλικής επιθετικότητας ως προς το φύλο, το τμήμα φοίτησης και την οικογενειακή κατάσταση

4.1.2. Διαφορά των στάσεων για τους ρόλους των φύλων ως προς τα δημογραφικά ως προς το τμήμα φοίτησης, το φύλο, τον τόπο καταγωγής και μόνιμης κατοικίας

Στην παρούσα ενότητα θα παρουσιαστούν τα ευρήματα για το ερώτημα: «Υπάρχει διαφορά στις στάσεις για το ρόλο των φύλων ως προς το τμήμα φοίτησης, το φύλο, τον τόπο καταγωγής και τον τόπο μόνιμης κατοικίας;». Τα στατιστικά κριτήρια που εφαρμόστηκαν είναι το Student t-test κατά τη διερεύνηση διαφοράς των στάσεων για τους ρόλους των φύλων ως προς το φύλο, το τμήμα φοίτησης και την οικογενειακή κατάσταση και το One-way ANOVA F-test κατά τη διερεύνηση διαφοράς των στάσεων για τους ρόλους των φύλων

ΜΥΘΟΙ ΤΗΣ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ ΕΠΙΘΕΤΙΚΟΤΗΤΑΣ, ΡΟΛΟΙ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ ΚΑΙ ΜΟΝΤΕΡΝΟΣ ΣΕΞΙΣΜΟΣ

ως προς τον τόπο γέννησης και τόπο διαμονής. Η κλίμακα μετράει τις στάσεις απέναντι στην ισότητα των φύλων και τους ρόλους των φύλων σε διάφορους τομείς, όπως στην εργασία, στην εκπαίδευση, στις κοινωνικές και προσωπικές σχέσεις, και στην οικογένεια, εξετάζοντας ανδρικούς και γυναικείους παραδοσιακούς και μη παραδοσιακούς ρόλους στα παραπάνω πλαίσια. Οι απαντήσεις δίνονται σε πεντάβαθμη κλίμακα τύπου Likert, από το διαφωνώ απόλυτα (1) έως το συμφωνώ απόλυτα (5). Για τον υπολογισμό του συνολικού σκορ αρχικά αντιστρέφεται η βαθμολογία στις «αρνητικές» προτάσεις (5, 6, 7, 8, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21 και 23). Στη συνέχεια, προστίθενται οι βαθμοί όλων των προτάσεων και υπολογίζεται το τελικό σκορ. Το συνολικό σκορ κυμαίνεται από 25 έως 125 βαθμούς. Όσο υψηλότερο σκορ έχει κάποιος, τόσο πιο εξισωτικές στάσεις φαίνεται να υιοθετεί και συνεπώς να συμπεριφέρονται στους άλλους ανεξάρτητα από τον παράγοντα φύλο. Από την ανάλυση παρατηρήθηκε ότι υπήρξε στατιστικώς σημαντική διαφορά στις στάσεις για τους ρόλους των φύλων ως προς το φύλο $t_{(375)}=4.26, p<.001$, με τις γυναίκες να εμφανίζουν υψηλότερο μέσο όρο με $M=118$ και τυπική απόκλιση $SD=7.7$ σε σχέση με τους άνδρες.

Στατιστικώς σημαντική διαφορά βρέθηκε επίσης και για τους φοιτητ(ρι)ές ιατρικής σε σχέση με τους φοιτητές νοσηλευτικής. Ειδικότερα, υπήρξε στατιστικώς σημαντική διαφορά στην αποδοχή των μύθων της σεξουαλικής επιθετικότητας ως προς το τμήμα φοίτησης $t_{(375)}=-2.87, p<.001$, με τους φοιτητ(ρι)ες τμημάτων ιατρικής να εμφανίζουν υψηλότερο μέσο όρο σκορ στις στάσεις για τους ρόλους των φύλων, με $M=118$ και τυπική απόκλιση $SD=10.6$ μονάδες σε σύγκριση με τους φοιτητ(ρι)ές νοσηλευτικής με $M=115$ και τυπική απόκλιση $SD=10.6$ μονάδες. Δεν βρέθηκε κάποια στατιστικά σημαντική σχέση του σκορ των στάσεων για τους ρόλους των φύλων ως προς την οικογενειακή κατάσταση, τον τόπο γέννησης και τον τόπο διαμονής των φοιτητ(ρι)ών.

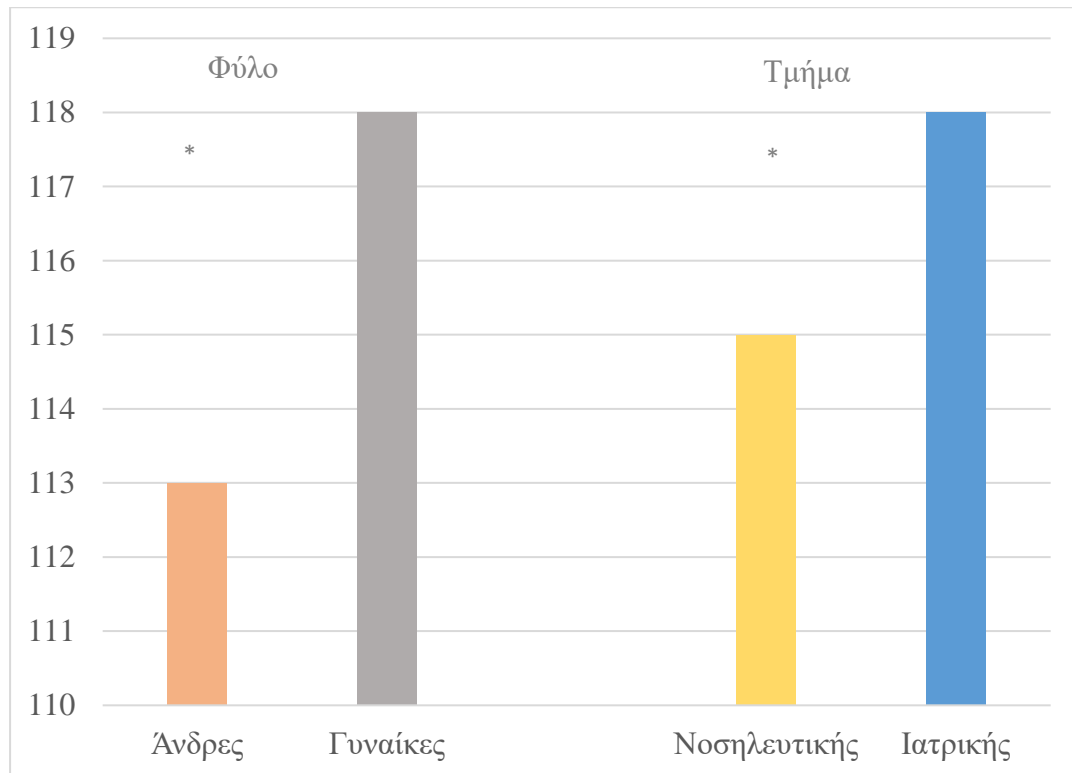
ΜΥΘΟΙ ΤΗΣ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ ΕΠΙΘΕΤΙΚΟΤΗΤΑΣ, ΡΟΛΟΙ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ ΚΑΙ ΜΟΝΤΕΡΝΟΣ ΣΕΞΙΣΜΟΣ

Πίνακας 4. Διαφορές στις στάσεις για το ρόλο των φύλων ως προς το φύλο, το τμήμα φοίτησης, την οικογενειακή κατάσταση, τον τόπο καταγωγής και τον τόπο μόνιμης κατοικίας.

Χαρακτηριστικά	<i>t</i>	<i>F</i>	<i>M</i>	<i>d</i>	η^2	<i>SD</i>	<i>p</i>	
Φύλο								
Γυναίκες	4.26		118	.477		7.7	.001	
Άνδρες			113			12.4		
Τμήμα								
Ιατρικής	-2.87		118	-.299		10.6	.004	
Νοσηλευτικής			115			10.6		
Οικογενειακή κατάσταση								
Μόνος/η	-.41		116	-.073		9.8	.680	
Με σύντροφο			117			6.7		
Τόπος γέννησης								
Αθήνα - Θεσσαλονίκη			116			10.5	.753	
Μεγάλη πόλη άνω των 50.000			.40			117		7.5
Πόλη έως 50.000						117		8.9
Χωριό ή Κωμόπολη έως 10.000						115		9.3
Τόπος μόνιμης κατοικίας								
Αθήνα - Θεσσαλονίκη			117			10.8	.655	
Μεγάλη πόλη άνω των 50.000			.54			117		7.9
Πόλη έως 50.000						116		8.1
Χωριό ή Κωμόπολη έως 10.000						115		9.8

ΜΥΘΟΙ ΤΗΣ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ ΕΠΙΘΕΤΙΚΟΤΗΤΑΣ, ΡΟΛΟΙ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ ΚΑΙ ΜΟΝΤΕΡΝΟΣ ΣΕΞΙΣΜΟΣ

Σχήμα 3 Στατιστικώς σημαντικές διαφορές μέσω των όρων των στάσεων για το ρόλο των φύλων ως προς το φύλο και το τμήμα φοίτησης

4.1.3. Διαφορά των επιπέδων μοντέρνου σεξισμού ως προς ως προς το τμήμα φοίτησης, το φύλο, τον τόπο καταγωγής και μόνιμης κατοικίας

Στην παρούσα ενότητα θα παρουσιαστούν τα ευρήματα για το ερώτημα: «Υπάρχει διαφορά στα επίπεδα μοντέρνου σεξισμού ως προς το τμήμα φοίτησης, το φύλο, τον τόπο καταγωγής και τον τόπο μόνιμης κατοικίας;». Τα στατιστικά κριτήρια που εφαρμόστηκαν είναι το Student t-test κατά τη διερεύνηση διαφοράς των επιπέδων μοντέρνου σεξισμού ως προς το φύλο, το τμήμα φοίτησης και την οικογενειακή κατάσταση και το One-way ANOVA F-test κατά τη διερεύνηση διαφοράς των επιπέδων μοντέρνου σεξισμού ως προς τον τόπο γέννησης και τόπο διαμονής. Η κλίμακα μετράει το βαθμό αποδοχής μοντέρνων (σύγχρονων) μορφών σεξισμού. Αποτελείται από 8 προτάσεις/δηλώσεις και οι απαντήσεις δίνονται σε

ΜΥΘΟΙ ΤΗΣ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ ΕΠΙΘΕΤΙΚΟΤΗΤΑΣ, ΡΟΛΟΙ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ ΚΑΙ ΜΟΝΤΕΡΝΟΣ ΣΕΞΙΣΜΟΣ

πεντάβαθμη κλίμακα τύπου Likert, από το συμφωνώ απόλυτα (1) έως το διαφωνώ απόλυτα (5). Η βαθμολογία στην κλίμακα προκύπτει από την άθροιση των βαθμών των απαντήσεων, αφού πρώτα αντιστραφεί η βαθμολογία στις «αρνητικές» προτάσεις (1, 3, 5, 8). Το συνολικό σκορ κυμαίνεται από 8 έως 40 βαθμούς, με υψηλότερα σκορ να υποδηλώνουν και μεγαλύτερα επίπεδα μοντέρνου σεξισμού. Από την ανάλυση παρατηρήθηκε ότι υπήρξε στατιστικώς σημαντική διαφορά στο μοντέρνο σεξισμό ως προς το φύλο $t_{(375)} = -3.64, p < .05$, με τους άνδρες να εμφανίζουν υψηλότερο μέσο όρο με $M=17.5$ και τυπική απόκλιση $SD=7$ σε σχέση με τις γυναίκες με $M=15.2$ και τυπική απόκλιση $SD=4.7$. Δεν βρέθηκε κάποια στατιστικά σημαντική διαφορά στους μέσους όρους της μεταβλητής του μοντέρνου σεξισμού με την οικογενειακή κατάσταση, τον τόπο γέννησης, τον τόπο διαμονής και το τμήμα φοίτησης των φοιτητών.

ΜΥΘΟΙ ΤΗΣ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ ΕΠΙΘΕΤΙΚΟΤΗΤΑΣ, ΡΟΛΟΙ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ ΚΑΙ ΜΟΝΤΕΡΝΟΣ ΣΕΞΙΣΜΟΣ

Πίνακας 5 Διαφορές στα επίπεδα μοντέρνου σεξισμού ως προς το φύλο, το τμήμα φοίτησης, την οικογενειακή κατάσταση, τον τόπο καταγωγής και τον τόπο μόνιμης κατοικίας.

	<i>t</i>	<i>F</i>	<i>M</i>	<i>d</i>	η^2	<i>SD</i>	<i>p</i>
Φύλο							
Άνδρες	-3.64		17.5	-.4082		7	.001
Γυναίκες			15.2			4.7	
Τμήμα							
Νοσηλευτικής	1.79		16.5	.1868		5.2	.074
Ιατρικής			15.4			5.8	
Οικογενειακή κατάσταση							
Με σύντροφο	-1.16		16.9	-.2050		6.6	.249
Μόνος/η			15.8			5.5	
Τόπος γέννησης							
Χωριό/Κωμόπολη έως 10.000		.64	16.5		.0051	5.2	.591
Πόλη έως 50.000			16.5			5.7	
Μεγάλη πόλη >50.000			15.7			5.8	
Αθήνα – Θεσσαλονίκη			15.6			5.6	
Τόπος μόνιμης κατοικίας							
Χωριό/Κωμόπολη έως 10.000		.04	15.9		.0003	4.5	.991
Πόλη έως 50.000			16			5.5	
Μεγάλη πόλη >50.000			15.7			6.1	
Αθήνα – Θεσσαλονίκη			15.9			5.8	

4.2. Συσχέτιση του φύλου, της ηλικίας, των ετών σπουδών, του τμήματος φοίτησης, του τόπου καταγωγής, του τόπου μόνιμης κατοικίας, της αποδοχής των σύγχρονων μύθων της σεξουαλικής επιθετικότητας, των στάσεων για τους ρόλους των φύλων και του μοντέρνου σεξισμού

Στην παρούσα ενότητα θα παρουσιαστούν τα ευρήματα για το ερώτημα: «Υπάρχει συσχέτιση ανάμεσα στην ηλικία, το έτος σπουδών, το τμήμα φοίτησης, τον τόπο καταγωγής και τον τόπο μόνιμης κατοικίας, στην αποδοχή των μύθων της σεξουαλικής επιθετικότητας, στις στάσεις για το ρόλο των φύλων και στο μοντέρνο σεξισμό;». Το στατιστικό κριτήριο που εφαρμόστηκε είναι ο συντελεστής συσχέτισης r Pearson. Οι χαρακτηρισμοί ισχύος του συντελεστή συσχέτισης r ορίζονται ως εξής: $0.70 \leq |r| \leq 1$ η συσχέτιση θεωρείται ισχυρή συσχέτιση, $0.30 \leq |r| \leq 0.70$ η συσχέτιση θεωρείται μέτρια συσχέτιση και $0 \leq |r| \leq 0.30$ η συσχέτιση θεωρείται ασθενής συσχέτιση (Ratner, 2009).

Από τα αποτελέσματα της ανάλυσης συσχετίσεων φάνηκε ότι οι μεταβλητές που συσχετιζόνταν μεταξύ τους σε μεγαλύτερο βαθμό ήταν η αποδοχή των σύγχρονων μύθων της σεξουαλικής επιθετικότητας, οι στάσεις για το ρόλο των φύλων και ο μοντέρνος σεξισμός. Από την ανάλυση προέκυψε ότι η αποδοχή των σύγχρονων μύθων της σεξουαλικής επιθετικότητας σχετίζεται αρνητικά με τις στάσεις για το ρόλο των φύλων, που σημαίνει ότι μεγαλύτερα επίπεδα αποδοχής των μύθων σημαίνουν και υιοθέτηση παραδοσιακών αντιλήψεων για τους ρόλους των φύλων. Επιπλέον, υψηλότερα επίπεδα αποδοχής των μύθων σχετίζονται και με υψηλότερα επίπεδα μοντέρνου σεξισμού, οι δύο αυτές μεταβλητές δηλαδή συσχετίστηκαν θετικά μεταξύ τους. Επίσης, οι στάσεις για το ρόλο των φύλων φάνηκαν να σχετίζονται αρνητικά με το μοντέρνο σεξισμό, δηλαδή λιγότερο εξισωτικές αντιλήψεις για το φύλο σχετίζονται με υψηλότερα επίπεδα μοντέρνου σεξισμού.

Όσον αφορά στη μεταβλητή αποδοχή των σύγχρονων μύθων της σεξουαλικής επιθετικότητας από την ανάλυση (Πίνακας 6) βρέθηκε ότι υπάρχει ασθενής στατιστικώς

ΜΥΘΟΙ ΤΗΣ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ ΕΠΙΘΕΤΙΚΟΤΗΤΑΣ, ΡΟΛΟΙ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ ΚΑΙ ΜΟΝΤΕΡΝΟΣ ΣΕΞΙΣΜΟΣ

σημαντική αρνητική συσχέτιση της μεταβλητής αποδοχή των σύγχρονων μύθων της σεξουαλικής επιθετικότητας με τα έτη σπουδών $r_{(376)} = -.16, p < .001$, όπου τα περισσότερα έτη σπουδών συσχετίζονται με χαμηλότερα επίπεδα αποδοχής των σύγχρονων μύθων της σεξουαλικής επιθετικότητας· ασθενής στατιστικώς σημαντική αρνητική συσχέτιση της μεταβλητής της αποδοχής των σύγχρονων μύθων της σεξουαλικής επιθετικότητας με το τμήμα σπουδών $r_{(376)} = -.20, p < .05$, όπου οι φοιτητές της ιατρικής φαίνεται να σχετίζονται με χαμηλότερα επίπεδα αποδοχής· μέτρια στατιστικώς σημαντική αρνητική συσχέτιση της μεταβλητής αποδοχή των σύγχρονων μύθων της σεξουαλικής επιθετικότητας με τη μεταβλητή στάσεις για το ρόλο των φύλων $r_{(376)} = -.64, p < .001$, όπου μεγαλύτερη αποδοχή των μύθων σχετίζεται μέτρια προς ισχυρά με λιγότερο εξισωτικές στάσεις για το ρόλο των φύλων· και μέτρια στατιστικώς σημαντική θετική συσχέτιση της μεταβλητής αποδοχή των σύγχρονων μύθων της σεξουαλικής επιθετικότητας με τη μεταβλητή μοντέρνος σεξισμός $r_{(376)} = .59, p < .001$, όπου μεγαλύτερη αποδοχή των μύθων σχετίζεται με μεγαλύτερα επίπεδα μοντέρνου σεξισμού.

Όσον αφορά τη μεταβλητή στάσεις για το ρόλο των φύλων, από την ανάλυση συσχετίσεων βρέθηκε ότι υπάρχει ασθενής στατιστικώς σημαντική θετική συσχέτιση της μεταβλητής στάσεις για το ρόλο των φύλων με τα έτη σπουδών $r_{(378)} = .17, p < .05$, όπου μεγαλύτερα έτη σπουδών σχετίζονται με πιο εξισωτικές στάσεις για το ρόλο των φύλων· ασθενής στατιστικώς σημαντική θετική συσχέτιση της μεταβλητής στάσεις για το ρόλο των φύλων με τη μεταβλητή τμήμα φοίτησης $r_{(378)} = .15, p < .05$, όπου φοιτη(ρι)ές ιατρικής συσχετίστηκαν και με πιο εξισωτικές στάσεις και μέτρια στατιστικώς σημαντική αρνητική συσχέτιση της μεταβλητής στάσεις για το ρόλο των φύλων και της μεταβλητής μοντέρνος σεξισμός $r_{(378)} = -.55, p < .001$, όπου εξισωτικές αντιλήψεις για το ρόλο των φύλων σχετίζονται με χαμηλότερα επίπεδα μοντέρνου σεξισμού.

ΜΥΘΟΙ ΤΗΣ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ ΕΠΙΘΕΤΙΚΟΤΗΤΑΣ, ΡΟΛΟΙ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ ΚΑΙ ΜΟΝΤΕΡΝΟΣ ΣΕΞΙΣΜΟΣ

Όσον αφορά στη μεταβλητή μοντέρνος σεξισμός, από την ανάλυση βρέθηκε ότι υπάρχει ασθενής στατιστικώς σημαντική αρνητική συσχέτιση της μεταβλητής μοντέρνος σεξισμός με τα έτη σπουδών $r_{(378)} = -.15, p < .05$, όπου μεγαλύτερα έτη σπουδών σχετίζονται με χαμηλότερα επίπεδα μοντέρνου σεξισμού.

Πίνακας 6 Συσχέτιση της ηλικίας, των ετών σπουδών, του τμήματος φοίτησης, του τόπου καταγωγής, του τόπου μόνιμης κατοικίας, της αποδοχής των σύγχρονων μύθων της σεξουαλικής επιθετικότητας, των στάσεων για τους ρόλους των φύλων και του μοντέρνου σεξισμού

	1	2	3	4	5	6	7	8
1. Έ.Σ.								
2. Τμήμα	.42***							
3. Τ.Γ.	.05	.19***						
4. Τ.Μ.Κ.	.05	.22***	.42***					
5. Ηλικία	.37***	.12**	-.07	.09				
6. ΑΣΜΣΕ	-.16***	-.20**	-.07	-.05	.09			
7. ΣΡΦ	.17**	.15**	.02	.06	.04	-.64***		
8. ΜΣ	-.15**	-.09	-.06	-.01	-.00	.59***	-.55***	

Σημείωση. N=380. Έ.Σ.= Έτη σπουδών. Τ.Γ.= Τόπος γέννησης. Τ.Μ.Κ.= Τόπος μόνιμης κατοικίας. ΑΣΜΣΕ=Αποδοχή των σύγχρονων μύθων της σεξουαλικής επιθετικότητας. ΣΡΦ=Στάσεις για το ρόλο των φύλων. ΜΣ=Μοντέρνος σεξισμός. ** $p < .05$ *** $p < .001$

4.3. Επίδρασεις στις υπό μελέτη κλίμακες

Προκειμένου να απαντηθούν τα ερωτήματα «Υπάρχει επίδραση του φύλου, της ηλικίας, του τμήματος σπουδών, του έτους σπουδών, του τόπου καταγωγής, του τόπου

ΜΥΘΟΙ ΤΗΣ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ ΕΠΙΘΕΤΙΚΟΤΗΤΑΣ, ΡΟΛΟΙ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ ΚΑΙ ΜΟΝΤΕΡΝΟΣ ΣΕΞΙΣΜΟΣ

μόνιμης κατοικίας, των στάσεων για το ρόλο των φύλων και του μοντέρνου σεξισμού στην αποδοχή των σύγχρονων μύθων της σεξουαλικής επιθετικότητας;» «Υπάρχει επίδραση του φύλου, της ηλικίας, του τμήματος σπουδών, του έτους σπουδών, του τόπου καταγωγής, του τόπου μόνιμης κατοικίας, της αποδοχής των σύγχρονων μύθων της σεξουαλικής επιθετικότητας και του μοντέρνου σεξισμού στις στάσεις για το ρόλο των φύλων;» και «Υπάρχει επίδραση του φύλου, της ηλικίας, του τμήματος σπουδών, του έτους σπουδών, του τόπου καταγωγής, του τόπου μόνιμης κατοικίας, της αποδοχής των σύγχρονων μύθων της σεξουαλικής επιθετικότητας και των στάσεων για το ρόλο των φύλων στο μοντέρνο σεξισμό;», εφαρμόστηκε η ανάλυση παλινδρόμησης, στην οποία ορίζονται ποιες ανεξάρτητες μεταβλητές λειτουργούν ως προγνωστικοί παράγοντες για την εξαρτημένη μεταβλητή όπως αυτή ορίζεται κάθε φορά. Για να απαντηθεί αυτό έπρεπε να γίνει επιλογή μεθόδου παλινδρόμησης, καθώς οι εξαρτημένες μας μεταβλητές αποτελούν ποσοτικές μεταβλητές. Οι μέθοδοι της ιεραρχικής παλινδρόμησης και η μέθοδος «Enter» αποτελούν μεθόδους με τις οποίες οι προγνωστικοί δείκτες (ανεξάρτητες μεταβλητές) επιλέγονται και εισάγονται στο μοντέλο με βάση προηγούμενες έρευνες. Κατάλληλη μέθοδος παλινδρόμησης για να απαντηθεί το παρόν ερευνητικό ερώτημα κρίθηκε η μέθοδος αποκλεισμού μεταβλητών (backward elimination procedure), η οποία ξεκινάει έχοντας όλες τις ανεξάρτητες μεταβλητές στο μοντέλο και, στη συνέχεια, υπολογίζεται η συμβολή της καθεμιάς ανεξάρτητης μεταβλητής εξετάζοντας τη στατιστικά σημαντική συμβολή της στο μοντέλο. Αν ένας προγνωστικός παράγοντας (ανεξάρτητη μεταβλητή) πληροί το κριτήριο απομάκρυνσης, δηλαδή εάν δεν έχει στατιστικά σημαντική συμβολή στο πόσο καλά προβλέπει την εξαρτημένη μεταβλητή, αφαιρείται από το μοντέλο και το μοντέλο επαναπροσδιορίζεται. Ο λόγος που επιλέχθηκε η μέθοδος αποκλεισμού μεταβλητών (backward elimination procedure) είναι γιατί αυτή η μέθοδος προτιμάται στην περίπτωση διερευνητικής δόμησης ενός μοντέλου σε αντίθεση με άλλες μεθόδους, όπως, για παράδειγμα, είναι η μέθοδος

ΜΥΘΟΙ ΤΗΣ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ ΕΠΙΘΕΤΙΚΟΤΗΤΑΣ, ΡΟΛΟΙ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ ΚΑΙ ΜΟΝΤΕΡΝΟΣ ΣΕΞΙΣΜΟΣ

προοδευτικής προσθήκης μεταβλητών (forward procedure) που λειτουργεί αντίθετα από την μέθοδο αποκλεισμού μεταβλητών ξεκινώντας από τη σταθερά και προσθέτοντας μία μία τις ανεξάρτητες μεταβλητές που προβλέπουν καλύτερα την εξαρτημένη. Η μέθοδος αποκλεισμού μεταβλητών (backward elimination procedure) προτιμάται προκειμένου να ελαχιστοποιηθούν οι επιδράσεις που εμφανίζονται όταν μια ανεξάρτητη μεταβλητή ασκεί σημαντική επίδραση αλλά μόνο όταν μια άλλη μεταβλητή διατηρείται σταθερή.

Αφού επιλέχθηκε μέθοδος για τις παλινδρομήσεις, πριν αυτές υλοποιηθούν έγιναν έλεγχοι για πολυσυγγραμμικότητα και γραμμικότητα, καθώς και κανονικότητα των ανεξάρτητων μεταβλητών από τα τελικά μοντέλα. Και στα τρία μοντέλα χρησιμοποιήθηκε η μέθοδος αποκλεισμού μεταβλητών (backward elimination procedure) η οποία, όπως αναφέρθηκε παραπάνω, αφαιρεί και από μία μεταβλητή σε κάθε νέο μοντέλο που προκύπτει έως ότου στο τελευταίο μοντέλο να μείνουν μόνο οι ανεξάρτητες μεταβλητές που είναι στατιστικά σημαντικές για την πρόβλεψη της εξαρτημένης μεταβλητής. Τα κριτήρια για την εφαρμογή της πολλαπλής γραμμικής παλινδρόμησης προϋποθέτουν κάθε μία από τις ανεξάρτητες μεταβλητές να παρουσιάζει γραμμική συσχέτιση με την εξαρτημένη μεταβλητή και τα σφάλματα να κατανέμονται κανονικά. Σε κάθε περίπτωση, οι μεταβλητές είναι ανεξάρτητες από το σφάλμα.

4.4.1. Επίδραση των δημογραφικών χαρακτηριστικών, των στάσεων για το ρόλο των φύλων και του μοντέρνου σεξισμού στην αποδοχή των μύθων της σεξουαλικής επιθετικότητας

Στην παρούσα ενότητα θα παρουσιαστούν τα ευρήματα για το ερώτημα: «Υπάρχει επίδραση του φύλου, της ηλικίας, του τμήματος σπουδών, του έτους σπουδών, του τόπου καταγωγής, του τόπου μόνιμης κατοικίας, του μοντέρνου σεξισμού και των στάσεων για το ρόλο των φύλων στην αποδοχή των σύγχρονων μύθων της σεξουαλικής επιθετικότητας;».

Για τη διερεύνηση της επίδρασης των δημογραφικών χαρακτηριστικών, του μοντέρνου

ΜΥΘΟΙ ΤΗΣ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ ΕΠΙΘΕΤΙΚΟΤΗΤΑΣ, ΡΟΛΟΙ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ ΚΑΙ ΜΟΝΤΕΡΝΟΣ ΣΕΞΙΣΜΟΣ

σεξισμού και των στάσεων για το ρόλο των φύλων στην αποδοχή των σύγχρονων μύθων της σεξουαλικής επιθετικότητας εφαρμόστηκε πολυπαραγοντική γραμμική ανάλυση παλινδρόμησης, με εξαρτημένη μεταβλητή το σκορ για τους σύγχρονους μύθους της σεξουαλικής επιθετικότητας και ανεξάρτητες μεταβλητές όλα τα δημογραφικά χαρακτηριστικά των φοιτητών, τις στάσεις για τον ρόλο των φύλων και το μοντέρνο σεξισμό. Χρησιμοποιήθηκε η μέθοδος αποκλεισμού μεταβλητών (backward elimination procedure), η οποία, όπως αναφέρθηκε παραπάνω, αφαιρεί και από μία μεταβλητή σε κάθε νέο μοντέλο που προκύπτει έως ότου στο τελευταίο μοντέλο να μείνουν μόνο οι ανεξάρτητες μεταβλητές που είναι στατιστικά σημαντικές για την πρόβλεψη της εξαρτημένης μεταβλητής. Πριν εφαρμοστεί η πολυπαραγοντική γραμμική ανάλυση παλινδρόμησης έγιναν έλεγχοι για πολυσυγγραμμικότητα και γραμμικότητα, καθώς και κανονικότητα των ανεξάρτητων μεταβλητών από τα τελικά μοντέλα.

Το τελικό μοντέλο κατασκευάστηκε σε 4 στάδια (από το Μοντέλο 1 που ήταν το αρχικό μέχρι το Μοντέλο 4 που ήταν το τελικό). Στο Μοντέλο 1 εισήχθησαν όλες οι ανεξάρτητες μεταβλητές (δημογραφικά χαρακτηριστικά, στάσεις για τους ρόλους των φύλων και μοντέρνος σεξισμός) και τα συνολικά στοιχεία έδειξαν να εξηγούν το 52,49% ($R^2_{(adjusted)}=.5249$) της διακύμανσης της αποδοχής των σύγχρονων μύθων της σεξουαλικής επιθετικότητας. Όταν αφαιρέθηκε η μεταβλητή του τόπου γέννησης, που ήταν και η μη στατιστικώς σημαντική ($p=.969$), το Μοντέλο 2 φάνηκε να είναι ισχυρότερο από το Μοντέλο 1, καθώς τα συνολικά στοιχεία έδειξαν να εξηγούν μεγαλύτερο μέρος της διακύμανσης της αποδοχής των σύγχρονων μύθων της σεξουαλικής επιθετικότητας ($R^2_{change}=+.0013$, $F_{change}=+6$). Όταν αφαιρέθηκε η μεταβλητή του τόπου διαμονής, που ήταν και μη στατιστικώς σημαντική ($p=.622$), το Μοντέλο 3 φάνηκε να είναι ισχυρότερο από το Μοντέλο 2, καθώς τα συνολικά στοιχεία έδειξαν να εξηγούν μεγαλύτερο μέρος της διακύμανσης της αποδοχής των σύγχρονων μύθων της σεξουαλικής επιθετικότητας ($R^2_{change}=+.0010$,

ΜΥΘΟΙ ΤΗΣ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ ΕΠΙΘΕΤΙΚΟΤΗΤΑΣ, ΡΟΛΟΙ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ ΚΑΙ ΜΟΝΤΕΡΝΟΣ ΣΕΞΙΣΜΟΣ

$F_{\text{change}}=+6.69$). Όταν αφαιρέθηκε η μεταβλητή των ετών σπουδών, που ήταν και μη στατιστικώς σημαντική ($p=.371$), το Μοντέλο 4 φάνηκε να είναι ισχυρότερο από το Μοντέλο 3, καθώς τα συνολικά στοιχεία έδειξαν να εξηγούν μεγαλύτερο μέρος της διακύμανσης της αποδοχής των σύγχρονων μύθων της σεξουαλικής επιθετικότητας ($R^2_{\text{change}}=+.0003$, $F_{\text{change}}=+10.1$). Στη συνέχεια, με αφαίρεση οποιασδήποτε άλλης μεταβλητής το Μοντέλο γινόταν πιο αδύναμο, καθώς το στοιχεία που παρέμεναν έδειχναν να εξηγούν λιγότερο μέρος της διακύμανσης της αποδοχής των σύγχρονων μύθων της σεξουαλικής επιθετικότητας (αρνητικό R^2_{change}) και συνεπώς ως τελικό μοντέλο κρατήθηκε το Μοντέλο 4. Από τα αποτελέσματα το Μοντέλου 4 προέκυψε ότι περισσότερο οι άνδρες ($\beta=.179$, $p=.011$), οι φοιτητ(ρι)ές νοσηλευτικής ($\beta=-.215$, $p=.001$), φοιτητ(ρι)ές μεγαλύτεροι σε ηλικία ($\beta=.021$, $p=.025$), με λιγότερο εξισωτικές στάσεις για το ρόλο των φύλων ($\beta=-.04$, $p<.001$) και με θέσεις πιο ενισχυμένες όσον αφορά στο μοντέρνο σεξισμό ($\beta=.049$, $p<.001$) φάνηκε να προβλέπουν τη μεγαλύτερη αποδοχή των σύγχρονων μύθων της σεξουαλικής επιθετικότητας. Τα αποτελέσματα του τελικού μοντέλου (Μοντέλο 4) φαίνονται στον Πίνακα 7. Τα αποτελέσματα των τεσσάρων σταδίων για την κατασκευή του τελικού μοντέλου φαίνονται στον [Πίνακα 17](#) (Παράρτημα 3, Συμπληρωματικοί πίνακες αποτελεσμάτων).

Πίνακας 7 Επίδραση των δημογραφικών χαρακτηριστικών, των στάσεων για τους ρόλους των φύλων και του μοντέρνου σεξισμού (ανεξάρτητες μεταβλητές) στην αποδοχή των σύγχρονων μύθων της σεξουαλικής επιθετικότητας (εξαρτημένη μεταβλητή).

	B	SE	T	p
Μοντέλο 4		$F=70.95***$	$R^2_{(\text{adjusted})}=.5275$	$N=377$
Φύλο (άνδρες)	.179	.07	2.55	.011
Ηλικία (έτη)	.021	.009	2.26	.025
Τμήμα (Ιατρική)	-.215	.065	-3.3	.001

ΜΥΘΟΙ ΤΗΣ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ ΕΠΙΘΕΤΙΚΟΤΗΤΑΣ, ΡΟΛΟΙ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ ΚΑΙ ΜΟΝΤΕΡΝΟΣ ΣΕΞΙΣΜΟΣ

Ο.Κ. (με σύντροφο)	.274	.119	2.31	.022
ΣΡΦ (μονάδες)	-.04	.004	10.13	<.001
ΜΣ (μονάδες)	.049	.007	7.32	<.001

Σημείωση. Ο.Κ.= Οικογενειακή κατάσταση. ΣΡΦ=Στάσεις για το ρόλο των φύλων. ΜΣ=Μοντέρνος σεξισμός *** $p<0.001$

4.4.2. Επίδραση των δημογραφικών χαρακτηριστικών, της αποδοχής των

σύγχρονων μύθων της σεξουαλικής επιθετικότητας και του μοντέρνου

σεξισμού στις στάσεις για το ρόλο των φύλων

Στην παρούσα ενότητα θα παρουσιαστούν τα ευρήματα για το ερώτημα: «Υπάρχει επίδραση του φύλου, της ηλικίας, του τμήματος σπουδών, του έτους σπουδών, του τόπου καταγωγής, του τόπου μόνιμης κατοικίας, της αποδοχής των σύγχρονων μύθων της σεξουαλικής επιθετικότητας και του μοντέρνου σεξισμού στις στάσεις για το ρόλο των φύλων;». Για τη διερεύνηση της επίδρασης των δημογραφικών χαρακτηριστικών, της αποδοχής των σύγχρονων μύθων της σεξουαλικής επιθετικότητας και του μοντέρνου σεξισμού στις στάσεις για το ρόλο των φύλων εφαρμόστηκε πολυπαραγοντική γραμμική ανάλυση παλινδρόμησης, με εξαρτημένη μεταβλητή το σκορ για το ρόλο των φύλων και ανεξάρτητες μεταβλητές όλα τα δημογραφικά χαρακτηριστικά των φοιτητών, την αποδοχή των σύγχρονων μύθων της σεξουαλικής επιθετικότητας και το μοντέρνο σεξισμό.

Χρησιμοποιήθηκε η μέθοδος αποκλεισμού μεταβλητών (backward elimination procedure) η οποία, όπως αναφέρθηκε παραπάνω, αφαιρεί και από μία μεταβλητή σε κάθε νέο μοντέλο που προκύπτει έως ότου στο τελευταίο μοντέλο να μείνουν μόνο οι ανεξάρτητες μεταβλητές που είναι στατιστικά σημαντικές για την πρόβλεψη της εξαρτημένης μεταβλητής. Πριν εφαρμοστεί η πολυπαραγοντική γραμμική ανάλυση παλινδρόμησης έγιναν έλεγχοι για πολυσυγγραμμικότητα και γραμμικότητα, καθώς και κανονικότητας των ανεξάρτητων μεταβλητών από τα τελικά μοντέλα.

ΜΥΘΟΙ ΤΗΣ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ ΕΠΙΘΕΤΙΚΟΤΗΤΑΣ, ΡΟΛΟΙ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ ΚΑΙ ΜΟΝΤΕΡΝΟΣ ΣΕΞΙΣΜΟΣ

Κατά την έναρξη της στατιστικής ανάλυσης, εισήχθησαν στο μοντέλο όλες οι ανεξάρτητες μεταβλητές, μαζί με το σκορ της αποδοχή των σύγχρονων μύθων της σεξουαλικής επιθετικότητας και του μοντέρνου σεξισμού και ως αποτέλεσμα με τη μέθοδο backward elimination procedure να καταλήξουμε σε ένα τελικό μοντέλο με κακή εφαρμογή, στο οποίο δεν πληρούταν η προϋπόθεση της έλλειψης πολυσυγγραμικότητας μεταξύ του σκορ της αποδοχής των σύγχρονων μύθων της σεξουαλικής επιθετικότητας και του μοντέρνου σεξισμού. Με αυτόν τον τρόπο το τελικό μοντέλο που προέκυπτε από αυτήν την επιλογή είχε ως ανεξάρτητες μεταβλητές μόνο τα δύο παραπάνω σκορ, δηλαδή της αποδοχής των σύγχρονων μύθων της σεξουαλικής επιθετικότητας και του μοντέρνου σεξισμού. Ως εκ τούτου, επιλέξαμε να έχουμε 2 τελικά μοντέλα, ένα στο οποίο προχωρήσαμε τη μέθοδο κανονικά και καταλήξαμε σε τελικό το μοντέλο μόνο με τις προς μελέτη κλίμακες, χωρίς κανένα δημογραφικό και ένα όπου τις αφαιρέσαμε από την τελική ανάλυση και εισαγάγαμε ως ανεξάρτητες μεταβλητές μόνο τα δημογραφικά χαρακτηριστικά των φοιτητ(ρι)ών.

Το πρώτο τελικό μοντέλο, το οποίο περιλάμβανε μόνο τις δύο προς μελέτη κλίμακες, κατασκευάστηκε σε 6 στάδια (από το Μοντέλο 1 που ήταν το αρχικό μέχρι το μοντέλο 6 που ήταν το τελικό). Στο Μοντέλο 1 εισήχθησαν όλες οι ανεξάρτητες μεταβλητές (δημογραφικά χαρακτηριστικά, αποδοχή των σύγχρονων μύθων της σεξουαλικής επιθετικότητας και μοντέρνος σεξισμός) και τα συνολικά στοιχεία έδειξαν να εξηγούν το 46.79% ($R^2_{(adjusted)}=.4679$) της διακύμανσης των στάσεων για τους ρόλους των φύλων. Στη συνέχεια, εφαρμόστηκε η μέθοδος backward elimination procedure, όπως περιγράφηκε παραπάνω, και καταλήξαμε στο τελικό μοντέλο (Μοντέλο 6), το οποίο ήταν και το πιο ισχυρό, καθώς τα συνολικά στοιχεία έδειξαν να εξηγούν το 46.88% της διακύμανσης των στάσεων για τους ρόλους των φύλων. Στη συνέχεια, με αφαίρεση οποιασδήποτε άλλης μεταβλητής το Μοντέλο γινόταν πιο αδύναμο, καθώς το στοιχεία που παρέμεναν έδειχναν να εξηγούν μικρότερο μέρος της διακύμανσης των στάσεων για τους ρόλους των φύλων (αρνητικό R^2_{change}) και

ΜΥΘΟΙ ΤΗΣ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ ΕΠΙΘΕΤΙΚΟΤΗΤΑΣ, ΡΟΛΟΙ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ ΚΑΙ ΜΟΝΤΕΡΝΟΣ ΣΕΞΙΣΜΟΣ

συνεπώς ως τελικό μοντέλο κρατήθηκε το Μοντέλο 6. Από τα αποτελέσματα του Μοντέλου 6 προέκυψε ότι οι φοιτητ(ρι)ές με μεγαλύτερη αποδοχή των σύγχρονων μύθων της σεξουαλικής επιθετικότητας ($\beta=-5.55$, $p<.001$) και με θέσεις πιο ενισχυμένες όσον αφορά στο μοντέρνο σεξισμό ($\beta=-.443$, $p<.001$) φάνηκε να προβλέπουν τις λιγότερο εξισωτικές στάσεις για το ρόλο των φύλων. Τα αποτελέσματα του μοντέλου 6 φαίνονται στον Πίνακα 8. Τα αποτελέσματα του αρχικού και του τελικού σταδίου για την κατασκευή του μοντέλου φαίνονται στον [Πίνακα 18](#) (Παράρτημα 3, Συμπληρωματικοί πίνακες απολεσμάτων).

Πίνακας 8 Επίδραση της αποδοχής των σύγχρονων μύθων της σεξουαλικής επιθετικότητας και του μοντέρνου σεξισμού (ανεξάρτητες μεταβλητές) στις στάσεις για το ρόλο των φύλων (εξαρτημένη μεταβλητή).

	B	SE	T	p	
Μοντέλο 6			F=123.1***	R ² _(adjusted) = .4688	N=377
ΑΣΜΣΕ (μονάδες)	-5.550	.512	-10.83	<.001	
ΜΣ (μονάδες)	-.443	.080	-5.57	<.001	

Σημείωση. ΑΣΜΣΕ=Αποδοχή των σύγχρονων μύθων της σεξουαλικής επιθετικότητας, ΜΣ=Μοντέρνος σεξισμός *** $p < .001$

Το δεύτερο τελικό μοντέλο, στο οποίο δεν περιλαμβάνονταν οι δύο προς μελέτη κλίμακες (αποδοχή των σύγχρονων μύθων της σεξουαλικής επιθετικότητας και μοντέρνος σεξισμός) κατασκευάστηκε σε 5 στάδια (από το Μοντέλο 1 που ήταν το αρχικό μέχρι το Μοντέλο 5 που ήταν το τελικό). Στο Μοντέλο 1 εισήχθησαν όλες οι ανεξάρτητες μεταβλητές (δημογραφικά χαρακτηριστικά) και τα συνολικά στοιχεία έδειξαν να εξηγούν το 7.35% ($R^2_{(adjusted)}=.0735$) της διακύμανσης των στάσεων για τους ρόλους των φύλων. Όταν αφαιρέθηκε η μεταβλητή του τόπου γέννησης, που ήταν μη στατιστικώς σημαντική ($p=.812$), το Μοντέλο 2 φάνηκε να είναι ισχυρότερο από το Μοντέλο 1, καθώς τα συνολικά στοιχεία

ΜΥΘΟΙ ΤΗΣ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ ΕΠΙΘΕΤΙΚΟΤΗΤΑΣ, ΡΟΛΟΙ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ ΚΑΙ ΜΟΝΤΕΡΝΟΣ ΣΕΞΙΣΜΟΣ

έδειξαν να εξηγούν μεγαλύτερο μέρος της διακύμανσης των στάσεων για τους ρόλους των φύλων ($R^2_{\text{change}}=+.0024$, $F_{\text{change}}=+.88$). Όταν αφαιρέθηκε η μεταβλητή της ηλικίας, που ήταν και μη στατιστικώς σημαντική ($p=.435$), το Μοντέλο 3 φάνηκε να είναι ισχυρότερο από το Μοντέλο 2, καθώς τα συνολικά στοιχεία έδειξαν να εξηγούν μεγαλύτερο μέρος της διακύμανσης της αποδοχής των στάσεων για τους ρόλους των φύλων ($R^2_{\text{change}}=+.0010$, $F_{\text{change}}=+1.12$). Όταν αφαιρέθηκε η μεταβλητή της οικογενειακής κατάστασης, που ήταν μη στατιστικώς σημαντική ($p=.518$), το Μοντέλο 4 φάνηκε να είναι ισχυρότερο από το Μοντέλο 3, καθώς τα συνολικά στοιχεία έδειξαν να εξηγούν μεγαλύτερο μέρος της διακύμανσης των στάσεων για τους ρόλους των φύλων ($R^2_{\text{change}}=+.0014$, $F_{\text{change}}=+1.74$). Όταν αφαιρέθηκε η μεταβλητή του τόπου διαμονής, που ήταν μη στατιστικώς σημαντική ($p=.342$), το Μοντέλο 5 φάνηκε να είναι ισχυρότερο από το Μοντέλο 4, καθώς τα συνολικά στοιχεία έδειξαν να εξηγούν μεγαλύτερο μέρος της διακύμανσης των στάσεων για τους ρόλους των φύλων ($R^2_{\text{change}}=+.0002$, $F_{\text{change}}=+2.71$). Στη συνέχεια, με αφαίρεση οποιασδήποτε άλλης μεταβλητής το Μοντέλο γινόταν πιο αδύναμο, καθώς τα στοιχεία που παρέμεναν έδειχναν να εξηγούν μικρότερο μέρος της διακύμανσης των στάσεων για τους ρόλους των φύλων (αρνητικό R^2_{change}) και συνεπώς ως τελικό μοντέλο κρατήθηκε το Μοντέλο 5. Από τα αποτελέσματα το Μοντέλου 5 προέκυψε ότι περισσότερο οι γυναίκες ($\beta=-4.726$, $p<.001$), οι φοιτητ(ρι)ές ιατρικής ($\beta=2.271$, $p=.032$) και τα περισσότερα έτη σπουδών ($\beta=.714$, $p=.027$) φάνηκε να προβλέπουν πιο εξισωτικές στάσεις για τους ρόλους των φύλων. Τα αποτελέσματα του τελικού μοντέλου (Μοντέλο 5) φαίνονται στον Πίνακα 9. Τα αποτελέσματα των πέντε σταδίων για την κατασκευή του τελικού μοντέλου φαίνονται στον [Πίνακα 19](#) (Παράρτημα 3, Συμπληρωματικοί πίνακες αποτελεσμάτων).

ΜΥΘΟΙ ΤΗΣ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ ΕΠΙΘΕΤΙΚΟΤΗΤΑΣ, ΡΟΛΟΙ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ ΚΑΙ ΜΟΝΤΕΡΝΟΣ ΣΕΞΙΣΜΟΣ

Πίνακας 9 Επίδραση των δημογραφικών χαρακτηριστικών (ανεξάρτητες μεταβλητές) στις στάσεις για τους ρόλους των φύλων (εξαρτημένη μεταβλητή).

	B	SE	T	p
Μοντέλο 5		F=11.74***	R ² _(adjusted) =.0785	N=379
Φύλο (άνδρες)	-4.726	1.033	-4.58	<.001
Τμήμα (Ιατρική)	2.271	1.057	2.15	.032
Έτη σπουδών	.714	.322	2.22	.027

*** $p < .001$

4.4.3. Επίδραση των δημογραφικών χαρακτηριστικών, της αποδοχής των σύγχρονων μύθων της σεξουαλικής επιθετικότητας και των στάσεων για το ρόλο των φύλων στο μοντέρνο σεξισμό

Στην παρούσα ενότητα θα παρουσιαστούν τα ευρήματα για το ερώτημα: «Υπάρχει επίδραση του φύλου, της ηλικίας, του τμήματος σπουδών, του έτους σπουδών, του τόπου καταγωγής, του τόπου μόνιμης κατοικίας, της αποδοχής των σύγχρονων μύθων της σεξουαλικής επιθετικότητας και των στάσεων για το ρόλο των φύλων στο μοντέρνο σεξισμό;». Για τη διερεύνηση της επίδρασης των δημογραφικών χαρακτηριστικών, της αποδοχής των σύγχρονων μύθων της σεξουαλικής επιθετικότητας και των στάσεων για το ρόλο των φύλων στο μοντέρνο σεξισμό, εφαρμόστηκε πολυπαραγοντική γραμμική ανάλυση παλινδρόμησης, με εξαρτημένη μεταβλητή το σκορ για τον μοντέρνο σεξισμό και ανεξάρτητες μεταβλητές όλα τα δημογραφικά χαρακτηριστικά των φοιτητών, την αποδοχή των σύγχρονων μύθων της σεξουαλικής επιθετικότητας και των στάσεων για το ρόλο των φύλων. Χρησιμοποιήθηκε η μέθοδος αποκλεισμού μεταβλητών (backward elimination procedure) η οποία, όπως αναφέρθηκε παραπάνω, αφαιρεί και από μία μεταβλητή σε κάθε νέο μοντέλο που προκύπτει έως ότου στο τελευταίο μοντέλο να μείνουν μόνο οι ανεξάρτητες μεταβλητές που είναι στατιστικά σημαντικές για την πρόβλεψη της εξαρτημένης μεταβλητής.

ΜΥΘΟΙ ΤΗΣ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ ΕΠΙΘΕΤΙΚΟΤΗΤΑΣ, ΡΟΛΟΙ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ ΚΑΙ ΜΟΝΤΕΡΝΟΣ ΣΕΞΙΣΜΟΣ

Πριν εφαρμοστεί η πολυπαραγοντική γραμμικής ανάλυση παλινδρόμησης έγιναν έλεγχοι για πολυσυγγραμμικότητας και γραμμικότητας, καθώς και κανονικότητας των ανεξάρτητων μεταβλητών από τα τελικά μοντέλα.

Κατά την έναρξη της στατιστικής ανάλυσης, εισήχθησαν στο μοντέλο όλες οι ανεξάρτητες μεταβλητές, μαζί με το σκορ της αποδοχή των σύγχρονων μύθων της σεξουαλικής επιθετικότητας και του μοντέρνου σεξισμού και ως αποτέλεσμα με τη μέθοδο backward elimination procedure να καταλήξουμε σε ένα τελικό μοντέλο με κακή εφαρμογή, στο οποίο δεν πληρούταν η προϋπόθεση της έλλειψης πολυσυγγραμμικότητας μεταξύ του σκορ της αποδοχής των σύγχρονων μύθων της σεξουαλικής επιθετικότητας και του μοντέρνου σεξισμού. Με αυτόν τον τρόπο το τελικό μοντέλο που προέκυπτε από αυτήν την επιλογή είχε ως ανεξάρτητες μεταβλητές μόνο τα δύο παραπάνω σκορ, δηλαδή της αποδοχής των σύγχρονων μύθων της σεξουαλικής επιθετικότητας και των στάσεων για τους ρόλους των φύλων. Ως εκ τούτου, επιλέξαμε να έχουμε 2 τελικά μοντέλα, ένα στο οποίο προχωρήσαμε τη μέθοδο κανονικά και καταλήξαμε σε τελικό το μοντέλο μόνο με τις προς μελέτη κλίμακες, χωρίς κανένα δημογραφικό και ένα όπου τις αφαιρέσαμε από την τελική ανάλυση και εισαγάγαμε ως ανεξάρτητες μεταβλητές μόνο τα δημογραφικά χαρακτηριστικά των φοιτητ(ρι)ών.

Το πρώτο τελικό μοντέλο, το οποίο περιλάμβανε μόνο τις δύο προς μελέτη κλίμακες, κατασκευάστηκε σε 7 στάδια (από το Μοντέλο 1 που ήταν το αρχικό μέχρι το μοντέλο 7 που ήταν το τελικό). Στο Μοντέλο 1 εισήχθησαν όλες οι ανεξάρτητες μεταβλητές (δημογραφικά χαρακτηριστικά, αποδοχή των σύγχρονων μύθων της σεξουαλικής επιθετικότητας και στάσεις για τους ρόλους των φύλων) και τα συνολικά στοιχεία έδειξαν να εξηγούν το 39.09% ($R^2_{(adjusted)}=.3909$) της διακύμανσης του μοντέρνου σεξισμού. Στη συνέχεια, εφαρμόστηκε η μέθοδος backward elimination procedure, όπως περιγράφηκε παραπάνω, και καταλήξαμε στο τελικό μοντέλο (Μοντέλο 7), το οποίο ήταν και το πιο ισχυρό, καθώς τα συνολικά στοιχεία

ΜΥΘΟΙ ΤΗΣ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ ΕΠΙΘΕΤΙΚΟΤΗΤΑΣ, ΡΟΛΟΙ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ ΚΑΙ ΜΟΝΤΕΡΝΟΣ ΣΕΞΙΣΜΟΣ

έδειξαν να εξηγούν το 39.69% της διακύμανσης του μοντέρνου σεξισμού. Στη συνέχεια, με αφαίρεση οποιασδήποτε άλλης μεταβλητής το Μοντέλο γινόταν πιο αδύναμο, καθώς το στοιχείο που παρέμεναν έδειχναν να εξηγούν μικρότερο μέρος της διακύμανσης των στάσεων για τους ρόλους των φύλων (αρνητικό R^2_{change}) και συνεπώς ως τελικό μοντέλο κρατήθηκε το Μοντέλο 7. Από τα αποτελέσματα του Μοντέλου 7 προέκυψε ότι οι φοιτητές με περισσότερες εξισωτικές στάσεις για το ρόλο των φύλων φάνηκε να έχουν λιγότερο ενισχυμένες θέσεις όσον αφορά στο μοντέρνο σεξισμό ($\beta=-0.172, p<.001$). Επίσης, οι φοιτητές με μεγαλύτερη αποδοχή των σύγχρονων μύθων της σεξουαλικής επιθετικότητας φάνηκε να έχουν θέσεις πιο ενισχυμένες όσον αφορά στο μοντέρνο σεξισμό ($\beta=2.548, p<.001$). Τα αποτελέσματα του μοντέλου 6 φαίνονται στον Πίνακα 10. Τα αποτελέσματα του αρχικού και του τελικού σταδίου για την κατασκευή του μοντέλου φαίνονται στον [Πίνακα 20](#) (Παράρτημα 3, Συμπληρωματικοί πίνακες απολεσμάτων).

Πίνακας 10 Επίδραση της αποδοχής των σύγχρονων μύθων της σεξουαλικής επιθετικότητας και των στάσεων για το ρόλο των φύλων (ανεξάρτητες μεταβλητές) στον μοντέρνο σεξισμό (εξαρτημένη μεταβλητή).

	B	SE	T	p	
Μοντέλο 7			F=123.1***	$R^2_{\text{(adjusted)}}=.3969$	N=377
ΣΡΦ (μονάδες)	-.172	.031	-5.60	<.001	
ΑΣΜΣΕ (μονάδες)	2.548	.336	7.59	<.001	

Σημείωση. ΑΣΜΣΕ=Αποδοχή των σύγχρονων μύθων της σεξουαλικής επιθετικότητας,

ΣΡΦ=Στάσεις για τους ρόλους των φύλων *** $p < .001$

Το δεύτερο τελικό μοντέλο κατασκευάστηκε σε 5 στάδια (από το Μοντέλο 1 που ήταν το αρχικό μέχρι το Μοντέλο 5 που ήταν το τελικό). Στο Μοντέλο 1 εισήχθησαν όλες οι ανεξάρτητες μεταβλητές (δημογραφικά χαρακτηριστικά) και τα συνολικά στοιχεία έδειξαν να

ΜΥΘΟΙ ΤΗΣ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ ΕΠΙΘΕΤΙΚΟΤΗΤΑΣ, ΡΟΛΟΙ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ ΚΑΙ ΜΟΝΤΕΡΝΟΣ ΣΕΞΙΣΜΟΣ

εξηγούν το 4.48% ($R^2_{(adjusted)}=.0448$) της διακύμανσης του μοντέρνου σεξισμού. Όταν αφαιρέθηκε η μεταβλητή του τόπου διαμονής, που ήταν μη στατιστικώς σημαντική ($p=.817$), το Μοντέλο 2 φάνηκε να είναι ισχυρότερο από το Μοντέλο 1, καθώς τα συνολικά στοιχεία έδειξαν να εξηγούν μεγαλύτερο μέρος της διακύμανσης του μοντέρνου σεξισμού ($R^2_{change}=+.0024$, $F_{change}=+.63$). Όταν αφαιρέθηκε η μεταβλητή της οικογενειακής κατάστασης, που ήταν μη στατιστικώς σημαντική ($p=.549$), το Μοντέλο 3 φάνηκε να είναι ισχυρότερο από το Μοντέλο 2, καθώς τα συνολικά στοιχεία έδειξαν να εξηγούν μεγαλύτερο μέρος τη διακύμανση του μοντέρνου σεξισμού ($R^2_{change}=+.0016$, $F_{change}=+.82$). Όταν αφαιρέθηκε η μεταβλητή του τμήματος σπουδών, που ήταν μη στατιστικώς σημαντική ($p=.476$), το Μοντέλο 4 φάνηκε να είναι ισχυρότερο από το Μοντέλο 3, καθώς τα συνολικά στοιχεία έδειξαν να εξηγούν μεγαλύτερο μέρος της διακύμανσης του μοντέρνου σεξισμού ($R^2_{change}=+.0013$, $F_{change}=+1.18$). Όταν αφαιρέθηκε η μεταβλητή της ηλικίας, που ήταν και μη στατιστικώς σημαντική ($p=.350$), το Μοντέλο 5 φάνηκε να είναι ισχυρότερο από το Μοντέλο 4, καθώς τα συνολικά στοιχεία έδειξαν να εξηγούν μεγαλύτερο μέρος της διακύμανσης του μοντέρνου σεξισμού ($R^2_{change}=+.0001$, $F_{change}=+1.85$). Στη συνέχεια, με αφαίρεση οποιασδήποτε άλλης μεταβλητής το Μοντέλο γινόταν πιο αδύναμο, καθώς τα στοιχεία που παρέμεναν έδειχναν να εξηγούν μικρότερο μέρος της διακύμανσης του μοντέρνου σεξισμού (αρνητικό R^2_{change}) και συνεπώς ως τελικό μοντέλο κρατήθηκε το Μοντέλο 5. Από τα αποτελέσματα του Μοντέλου 5 προέκυψε ότι περισσότερο οι άνδρες ($\beta=2.324$, $p<.001$) και τα λιγότερα έτη σπουδών ($\beta=-.523$, $p=.003$) φάνηκε να προβλέπουν πιο ενισχυμένες θέσεις όσον αφορά στο μοντέρνο σεξισμό. Τα αποτελέσματα του τελικού μοντέλου (Μοντέλο 5) φαίνονται στον Πίνακα 11. Τα αποτελέσματα των πέντε σταδίων για την κατασκευή του τελικού μοντέλου φαίνονται στον [Πίνακα 21](#) (Παράρτημα 3, Συμπληρωματικοί πίνακες αποτελεσμάτων).

ΜΥΘΟΙ ΤΗΣ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ ΕΠΙΘΕΤΙΚΟΤΗΤΑΣ, ΡΟΛΟΙ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ ΚΑΙ
ΜΟΝΤΕΡΝΟΣ ΣΕΞΙΣΜΟΣ

Πίνακας 11 Επίδραση των δημογραφικών χαρακτηριστικών (ανεξάρτητες μεταβλητές) στο μοντέρνο σεξισμό (εξαρτημένη μεταβλητή).

	B	SE	T	p
Μοντέλο 5		F=8.25***	R ² _(adjusted) =.0544	N=379
Φύλο (άνδρες)	2.324	.611	3.8	<.001
Τόπος γέννησης	-.282	.215	-1.31	.190
Έτη σπουδών	-.523	.174	-3.01	.003

*** $p < 0.001$

5. Συζήτηση

Στόχος της παρούσας έρευνας ήταν η διερεύνηση της αποδοχής των σύγχρονων μύθων της σεξουαλικής επιθετικότητας, των στάσεων για το ρόλο των φύλων και του μοντέρνου σεξισμού σε φοιτητ(ρι)ές ιατρικής και νοσηλευτικής. Για το σκοπό αυτό, μελετήθηκε αρχικά αν υπάρχει διαφορά στα επίπεδα αποδοχής των σύγχρονων μύθων της σεξουαλικής επιθετικότητας, των στάσεων για το ρόλο των φύλων και του μοντέρνου σεξισμού ως προς τα δημογραφικά χαρακτηριστικά. Στη συνέχεια, εξετάστηκε επίσης αν υπάρχει συσχέτιση ανάμεσα στο φύλο, την ηλικία, το έτος σπουδών, το τμήμα φοίτησης, τον τόπο καταγωγής και τον τόπο μόνιμης κατοικίας και στην αποδοχή των μύθων της σεξουαλικής επιθετικότητας, στις στάσεις για το ρόλο των φύλων και στο μοντέρνο σεξισμό. Τέλος, διερευνήθηκε η πιθανή επίδραση του φύλου, της ηλικίας, του τμήματος σπουδών, του έτους σπουδών, του τόπου καταγωγής, του τόπου μόνιμης κατοικίας της αποδοχής των σύγχρονων μύθων της σεξουαλικής επιθετικότητας, των στάσεων για το ρόλο των φύλων και του μοντέρνου σεξισμού στην αποδοχή των σύγχρονων μύθων της σεξουαλικής επιθετικότητας, στις στάσεις για το ρόλο των φύλων και στο μοντέρνο σεξισμό.

Στην παρούσα ενότητα θα συζητηθούν τα ευρήματα της έρευνας που προέκυψαν από τις στατιστικές αναλύσεις σε συνάρτηση με τα ερευνητικά δεδομένα άλλων ερευνών. Αρχικά συζητείται η διαφορά των επιπέδων της αποδοχής των σύγχρονων μύθων της σεξουαλικής επιθετικότητας, των στάσεων για το ρόλο των φύλων και του μοντέρνου σεξισμού με βάση τα δημογραφικά χαρακτηριστικά του δείγματος. Στη συνέχεια θα συζητηθούν οι συσχετίσεις των τριών προς μελέτη μεταβλητών της έρευνας μεταξύ και με τα δημογραφικά χαρακτηριστικά και τέλος η επίδραση των δημογραφικών χαρακτηριστικών στην αποδοχή των σύγχρονων μύθων της σεξουαλικής επιθετικότητας, στις στάσεις για το ρόλο των φύλων και στο μοντέρνο σεξισμό.

5.1 Αποδοχή των σύγχρονων μύθων της σεξουαλικής επιθετικότητας, στάσεις για το ρόλο των φύλων και μοντέρνος σεξισμός: ο ρόλος των δημογραφικών χαρακτηριστικών

Στην παρούσα ενότητα, θα συζητηθούν οι διαφορές όπως προέκυψαν στα αποτελέσματα της έρευνας ανάλογα με το φύλο, το τμήμα σπουδών, τον τόπο καταγωγής και τον τόπο μόνιμης κατοικίας. Αρχικά εξετάζονται οι διαφορές στα επίπεδα αποδοχής των σύγχρονων μύθων της σεξουαλικής επιθετικότητας. Στη συνέχεια ακολουθούν οι στάσεις για το ρόλο των φύλων και τέλος ο μοντέρνος σεξισμός.

5.1.1 Αποδοχή των μύθων της σεξουαλικής επιθετικότητας και διαφορές ανάλογα με τα δημογραφικά χαρακτηριστικά

Στην παρούσα υποένοτητα εξετάζονται οι διαφορές ανάμεσα στα δημογραφικά χαρακτηριστικά των συμμετεχόντων για την αποδοχή των σύγχρονων μύθων της σεξουαλικής επιθετικότητας. Η σεξουαλική επιθετικότητα ως μια μορφή βίας κατά των γυναικών αποτελεί ένα σοβαρό ζήτημα δημόσιας υγείας και ανθρωπίνων δικαιωμάτων, και μία έκφανση των χρόνιων άνισων σχέσεων εξουσίας μεταξύ ανδρών και γυναικών, που έχουν οδηγήσει στην κυριαρχία των ανδρών και σε διακρίσεις σε βάρος των γυναικών. Οι σύγχρονοι μύθοι της σεξουαλικής επιθετικότητας ως περιγραφικές και κανονικές αντιλήψεις απέναντι στη σεξουαλική επιθετικότητα π.χ. για τις αιτίες, το πλαίσιο και τις συνέπειες, που εξυπηρετούν την άρνηση, την υποβάθμιση ή τη δικαιολόγηση της σεξουαλικά επιθετικής συμπεριφοράς των ανδρών απέναντι στις γυναίκες (Gerger et al., 2007). Πρόκειται για μια προσπάθεια διερεύνησης περισσότερο συγκαλυμμένων μορφών αποδοχής των μύθων του βιασμού αλλά και άλλων μορφών σεξουαλικής επιθετικότητας – γι' αυτό και ο όρος σύγχρονοι.

ΜΥΘΟΙ ΤΗΣ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ ΕΠΙΘΕΤΙΚΟΤΗΤΑΣ, ΡΟΛΟΙ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ ΚΑΙ ΜΟΝΤΕΡΝΟΣ ΣΕΞΙΣΜΟΣ

Το δείγμα της παρούσας έρευνας φάνηκε σε γενικές γραμμές να αποδέχεται σε μικρό βαθμό τους σύγχρονους μύθους της σεξουαλικής επιθετικότητας, με το συνολικό μέσο όρο να κινείται σε χαμηλά επίπεδα.

Παρότι τα επίπεδα αποδοχής των μύθων κινήθηκαν σε χαμηλά επίπεδα, δηλαδή οι περισσότεροι συμμετέχοντες φάνηκε να διαφωνούν κάπως με τους μύθους, παρατηρήθηκε μία διαφορά με βάση το φύλο, με τους άνδρες να αποδέχονται σε μεγαλύτερο βαθμό τους σύγχρονους μύθους της σεξουαλικής επιθετικότητας. Πιο συγκεκριμένα, οι άνδρες φάνηκε να διαφωνούν με δηλώσεις που κανονικοποιούν και δικαιολογούν τη σεξουαλική επιθετικότητα σε βάρος των γυναικών, ωστόσο, οι γυναίκες φάνηκε ότι διαφωνούν κάπως περισσότερο χωρίς και αυτές να διαφωνούν πολύ και σίγουρα απείχαν από την απόλυτη διαφωνία. Κατά αυτόν τον τρόπο, οι άνδρες φάνηκε να αποδέχονται σε λίγο μεγαλύτερο βαθμό δηλώσεις όπως «Όταν ένας άνδρας παροτρύνει τη σύντροφό του να κάνουν σεξ, αυτό δεν μπορεί να αποκληθεί βιασμός.», ή «Επειδή η σαγήνη που ασκεί το σεξ είναι δυσανάλογα μεγάλη, η ευαισθησία της κοινωνίας μας σε εγκλήματα αυτού του τύπου είναι επίσης δυσανάλογη.». Τα δεδομένα σχετικά με τον έμφυλη αποδοχή των σύγχρονων μύθων της σεξουαλικής επιθετικότητας έρχονται σε αντιστοιχία με δεδομένα προηγούμενων ερευνών, οι οποίες βρει ότι τις διαφορές στην αποδοχή των σύγχρονων μύθων της σεξουαλικής επιθετικότητας και των μύθων του βιασμού, με τις γυναίκες να αποδέχονται τους μύθους του βιασμού σε μικρότερο βαθμό (Gerger et al., 2007· Megias et al., 2011). Ειδικότερα, στην έρευνα των Megias et al. (2011), οι μέσοι όροι κινήθηκαν σε λίγο υψηλότερα επίπεδα τόσο για τις γυναίκες ($M=2.96$) όσο και για τους άνδρες ($M=3.32$). Και εδώ τα επίπεδα διαφωνίας των μύθων κινήθηκαν σε σχετικά χαμηλά επίπεδα, με τις γυναίκες να διαφωνούν περισσότερο με τους σύγχρονους μύθους της σεξουαλικής επιθετικότητας σε σχέση με τους άνδρες.

ΜΥΘΟΙ ΤΗΣ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ ΕΠΙΘΕΤΙΚΟΤΗΤΑΣ, ΡΟΛΟΙ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ ΚΑΙ ΜΟΝΤΕΡΝΟΣ ΣΕΞΙΣΜΟΣ

Από την ανάλυση φάνηκε επίσης ότι οι φοιτητ(ρι)ες νοσηλευτικής και οι συμμετέχοντες που βρίσκονται σε κάποια σχέση αποδέχονται τους σύγχρονους μύθους της σεξουαλικής επιθετικότητας σε μεγαλύτερο βαθμό. Είναι σημαντικό να αναφερθεί ότι τα επίπεδα αποδοχής των μύθων και εδώ παραμένουν σε χαμηλούς μέσους όρους και για τους φοιτητ(ρι)ές νοσηλευτικής ($M=2.83$), δείχνοντας ουσιαστικά μερική διαφωνία με τους μύθους αυτούς. Κάπως μεγαλύτερη διαφωνία φάνηκε να δηλώνουν οι φοιτητές της Ιατρικής. Σχετικά με τη σύγκριση μεταξύ των φοιτητ(ρι)ών ιατρικής και νοσηλευτικής, οι έρευνες σε φοιτητικό πληθυσμό νοσηλευτικής είναι πολύ περιορισμένες, όπως επίσης και έρευνες που να συγκρίνουν φοιτητικό πληθυσμό ιατρικής και νοσηλευτικής. Σχετικές έρευνες που έχουν γίνει σε φοιτητ(ρι)ές ιατρικής δείχνουν χαμηλά επίπεδα αποδοχής των μύθων του βιασμού (Milone, Burg, Duerson, Hagen, Pauly, 2010). Έρευνες που έχουν γίνει αποκλειστικά σε φοιτητικό πληθυσμό νοσηλευτικής σχετικά με τις στάσεις και τις αντιλήψεις τους απέναντι στη σεξουαλική βία, δείχνουν να υπάρχει μια μικρή υποεκτίμηση του φαινομένου από τους φοιτητ(ρι)ές νοσηλευτικής, με τα επίπεδα αποδοχής των μύθων του βιασμού να παραμένουν σχετικά χαμηλά. Ωστόσο, υπάρχει διαφορά ανάλογα με το έτος, όπου μεγαλύτερα έτη είχαν και μικρότερη αποδοχή των μύθων του βιασμού (Strunk, 2017). Μία ερμηνεία για την αποδοχή των σύγχρονων μύθων της σεξουαλικής επιθετικότητας από φοιτητ(ρι)ες νοσηλευτικής σε μεγαλύτερο βαθμό μπορεί να σχετίζεται ενδεχομένως με την ηλικία και τα έτη σπουδών, καθώς έρευνες έχουν δείξει ότι υπάρχουν διαφορές με βάση τα έτη σπουδών, όπου μεγαλύτερο επίπεδο εκπαίδευσης αποδέχεται τους μύθους σε μικρότερο βαθμό (Suarez & Gardalla, 2010· Hantzi, et al., 2015). Εκ των πραγμάτων, τα έτη σπουδών της νοσηλευτικής (4 χρόνια) είναι λιγότερα σε σχέση τα έτη σπουδών τη ιατρικής (6 χρόνια), το οποίο ενδεχομένως σημαίνει και υψηλότερο επίπεδο σπουδών. Το γεγονός αυτό φαίνεται και από τις διαφορές στους μέσους όρους ηλικίας των συμμετεχόντων, όπου ο μέσος όρος

ΜΥΘΟΙ ΤΗΣ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ ΕΠΙΘΕΤΙΚΟΤΗΤΑΣ, ΡΟΛΟΙ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ ΚΑΙ ΜΟΝΤΕΡΝΟΣ ΣΕΞΙΣΜΟΣ

ηλικίας των φοιτητ(ρι)ών νοσηλευτικής ήταν μικρότερος ($M=21$) σε σχέση με αυτών της ιατρικής ($M=23$).

Όσον αφορά στον τόπο διαμονής και στον τόπο μόνιμης κατοικίας, αναμένονταν ότι συμμετέχοντες που είχαν μεγαλώσει ή έμεναν μόνιμα σε μη αστικές περιοχές, θα αποδέχονταν τους μύθους της σεξουαλικής επιθετικότητας σε μεγαλύτερο βαθμό, δεδομένου ότι οι μη αστικές περιοχές έχουν συνδεθεί με πιο παραδοσιακές αντιλήψεις (Glenn & Hill, 1977) και η συγκεκριμένη κλίμακα εξετάζει πιο συγκαλυμμένες μορφές αποδοχής των μύθων της σεξουαλικής επιθετικότητας. Ωστόσο, ο τόπος διαμονής και ο τόπος μόνιμης κατοικίας δε βρέθηκε να παίζουν σημαντικό ρόλο στην αποδοχή των σύγχρονων μύθων της σεξουαλικής επιθετικότητας. Προηγούμενες έρευνες που έχουν εξετάσει τις διαφορές της αποδοχής των μύθων της σεξουαλικής επιθετικότητας και των μύθων του βιασμού ανάλογα με τον τόπο καταγωγής ή τον τόπο μόνιμης κατοικίας έχουν βρει στατιστικά σημαντικές διαφορές (Hantzi et al., 2015· Little & Panelli 2003· Sachs 1996), με όσους έχουν μεγαλώσει ή μένουν σε αστικές περιοχές να αποδέχονται σε μικρότερο βαθμό τους μύθους της σεξουαλικής επιθετικότητας. Ωστόσο, σε έρευνα των King και Roberts (2011), δε βρέθηκε διαφορά στα επίπεδα αποδοχής των μύθων του βιασμού σε σχέση με τον τόπο καταγωγής, το οποίο έρχεται σε συμφωνία με τα αποτελέσματα της παρούσας έρευνας. Ενδεχομένως, το γεγονός ότι πρόκειται για φοιτητικό πληθυσμό, επομένως για ανώτερο επίπεδο σπουδών, να εξηγεί τη μη εύρεση ύπαρξης διαφορών ανάμεσα στην αποδοχή των μύθων και στον τόπο καταγωγής ή τόπο μόνιμης κατοικίας.

5.1.2 Στάσεις για τους ρόλους των φύλων και δημογραφικά χαρακτηριστικά

Στην παρούσα υποενότητα εξετάζονται οι διαφορές στις στάσεις για το ρόλο των φύλων με βάση τα δημογραφικά χαρακτηριστικά των συμμετεχόντων. Οι στάσεις για το ρόλο των φύλων ορίζονται ως οι αντιλήψεις σχετικά με τις συμπεριφορές, τις ευθύνες και τις δραστηριότητες που ορίζονται με βάση το βιολογικό φύλο (Eagly, 1987· Williams & Best,

ΜΥΘΟΙ ΤΗΣ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ ΕΠΙΘΕΤΙΚΟΤΗΤΑΣ, ΡΟΛΟΙ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ ΚΑΙ ΜΟΝΤΕΡΝΟΣ ΣΕΞΙΣΜΟΣ

1990). Παραδοσιακές αντιλήψεις για το ρόλο των φύλων θεωρούνται αυτές που υποστηρίζουν ότι ο ρόλος της γυναίκας είναι αυτός της νοικοκυράς και του άνδρα ο ρόλος του «κουβαλητή». Από την άλλη πλευρά, εξισωτικές αντιλήψεις υποστηρίζουν ότι οι άνθρωποι μπορούν να εναλλάσσονται σε ρόλους ανεξάρτητα με το βιολογικό τους φύλο και να υιοθετούν παραδοσιακά ανδρικούς ή γυναικείους ρόλους σε διάφορους τομείς της ζωής (Beere et al., 1984). Παραδείγματα παραδοσιακών αντιλήψεων για το φύλο αποτελούν δηλώσεις, όπως «Ο σύζυγος πρέπει να αφήνει τη φροντίδα των μωρών στη σύζυγό του», «Όταν ένα παιδί ξυπνά τη νύχτα, η μητέρα πρέπει να φροντίζει της ανάγκες του», «Είναι χειρότερο για μια γυναίκα να μεθύσει από ότι είναι για ένα άνδρα.», «Δαπανηρή επαγγελματική κατάρτιση πρέπει να παρέχεται κυρίως σε άνδρες.».

Γενικότερα, ο μέσος όρος στις στάσεις για των ρόλων των φύλων φάνηκε να είναι σε υψηλά επίπεδα, που σημαίνει ότι οι συμμετέχοντες υιοθετούν περισσότερο εξισωτικές και λιγότερο παραδοσιακές στάσεις για το ρόλο των φύλων· φαίνεται να απορρίπτουν δηλαδή εν μέρει τις στερεοτυπικές αντιλήψεις για το φύλο, μη βάζοντας τους ανθρώπους σε «κουτάκια» με βάση το βιολογικό τους φύλο και βλέποντας πέρα και έξω από αυτό. Παρότι οι γυναίκες έχουν δεχτεί ιστορικά μεγαλύτερη καταπίεση και έχουν υποστεί περισσότερες διακρίσεις με βάση το φύλο τους (McGhee, 2010), η υιοθέτηση μη παραδοσιακών αντιλήψεων για το φύλο είναι σημαντική και για τους άνδρες, αποδομώντας κυρίαρχα πρότυπα και στερεότυπα περί ανδρισμού και αρρενωπότητας (Connell, 2005). Ενδεχομένως, τα μόνα ψήγματα παραδοσιακών αντιλήψεων για το φύλο που διαφαίνονται στα αποτελέσματα της παρούσας έρευνας να αφορούν στη θέση των γυναικών στις διαπροσωπικές σχέσεις, καθώς δηλώσεις, όπως «Είναι χειρότερο για μια γυναίκα να μεθύσει από ότι είναι για ένα άνδρα» και «Όταν πρόκειται για τη διοργάνωση ενός πάρτι, οι γυναίκες μπορούν να κρίνουν καλύτερα ποιους/ ποιες να προσκαλέσουν», ήταν αυτές που συγκέντρωσαν λίγο χαμηλότερους μέσους όρους σε σχέση με τις υπόλοιπες. Τα ευρήματα αυτά φάνηκαν από συμπληρωματικές αναλύσεις για

ΜΥΘΟΙ ΤΗΣ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ ΕΠΙΘΕΤΙΚΟΤΗΤΑΣ, ΡΟΛΟΙ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ ΚΑΙ ΜΟΝΤΕΡΝΟΣ ΣΕΞΙΣΜΟΣ

τους μέσους όρους ανά δήλωση, τα οποία παρατίθενται στο παράρτημα στους συμπληρωματικούς πίνακες αποτελεσμάτων.

Παρότι οι συμμετέχοντες φάνηκε να υιοθετούν μη παραδοσιακές αντιλήψεις για το φύλο, φάνηκε να υπήρχε διαφορά στις αντιλήψεις με βάση το φύλο. Πιο συγκεκριμένα, οι άνδρες συμμετέχοντες έτειναν να μη διαφωνούν αρκετά παραδοσιακές αντιλήψεις σχετικά με το φύλο, δηλαδή συμπεριφορές όπως αυτές έχουν προσδιοριστεί κοινωνικά από το βιολογικό φύλο. Τα αποτελέσματα σχετικά με τις διαφορές φύλου στην υιοθέτηση των στάσεων για το ρόλο των φύλων έρχονται σε συνάφεια με αποτελέσματα προηγούμενων ερευνών που έχουν επανειλημμένα εντοπίσει τις διαφορές στις στάσεις για τους ρόλους των φύλων ανάμεσα στα φύλα (Katenbrink, 2006· McGhee et al., 2001· Beere et al. 1984· Burt, 1980). Όσον αφορά στα ελληνικά δεδομένα οι Pavlou et al. (2008) βρήκαν επίσης σημαντική διαφορά στις στάσεις για το ρόλο των φύλων ανάλογα με το φύλο. Παρόλο που τόσο οι άνδρες όσο και οι γυναίκες φαίνονταν να υιοθετούν εξισωτικές στάσεις για το ρόλο των φύλων, οι άνδρες φάνηκε να υιοθετούν λιγότερο εξισωτικές στάσεις απέναντι στους ρόλους των φύλων και επομένως να βρίσκονται πιο κοντά σε παραδοσιακές αντιλήψεις για το φύλο. Μία ερμηνεία για αυτό, είναι ότι ιστορικά οι γυναίκες έχουν πληγεί από τις ανισότητες των φύλων, όπως επίσης και από τους κοινωνικούς ρόλους των φύλων που ήθελαν τις γυναίκες αρκετά πιο περιορισμένες, οριοθετώντας τις σε πολύ συγκεκριμένους ρόλους: της μητέρας, της νοικοκυράς, της συζύγου. Αυτό μπορεί να είναι μία ερμηνεία για το γεγονός ότι οι γυναίκες τείνουν να υιοθετούν περισσότερο ισότιμες αντιλήψεις (McGhee et al., 2002).

Όσον αφορά στο τμήμα φοίτησης, από τα αποτελέσματα της παρούσας έρευνας προέκυψε ότι οι φοιτητ(ρι)ές τμημάτων ιατρικής φαίνεται να υιοθετούν περισσότερο εξισωτικές στάσεις για το ρόλο των φύλων σε σχέση με φοιτητ(ρι)ές νοσηλευτικής, δηλαδή και φοιτητ(ρι)ές και από τα δύο τμήματα φοίτησης φάνηκε να αποδέχονται την ισότητα των φύλων, ωστόσο σε αυτό το υψηλό επίπεδο οι φοιτητ(ρι)ές ιατρικής φάνηκε να προηγούνται.

ΜΥΘΟΙ ΤΗΣ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ ΕΠΙΘΕΤΙΚΟΤΗΤΑΣ, ΡΟΛΟΙ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ ΚΑΙ ΜΟΝΤΕΡΝΟΣ ΣΕΞΙΣΜΟΣ

Ερευνητικά δεδομένα από έρευνες σε φοιτητικό πληθυσμό νοσηλευτικής δείχνουν ότι υπάρχει οι φοιτητ(ρι)ές νοσηλευτικής υιοθετούν εξισωτικές στάσεις για το ρόλο των φύλων, ωστόσο αυτό είναι κάτι που μεταβάλλεται όσο αυξάνονται τα έτη σπουδών (Basar & Demirci, 2018)· διαφορές ανάλογα με τα έτη σπουδών, όπου μικρότερα έτη σπουδών υιοθετούν πιο παραδοσιακές αντιλήψεις για το φύλο εντοπίζονται και σε άλλες σχετικές έρευνες σε φοιτητικό πληθυσμό (Salguero, Garcia Martinez & Monteoliva, 2008· Bryant's, 2003· Myer & Booth, 2002). Ενδεχομένως, το γεγονός ότι τα το πρόγραμμα σπουδών της νοσηλευτικής έχει λιγότερα έτη σπουδών σε σχέση με αυτό της ιατρικής να εξηγεί τις μικρές διαφορές μεταξύ των τμημάτων σπουδών για τις στάσεις σχετικά με το ρόλο των φύλων.

Παράλληλα, φάνηκε ότι οι στάσεις για το ρόλο των φύλων δε διαφέρουν ανάλογα με την οικογενειακή κατάσταση, τον τόπο διαμονής και τον τόπο μόνιμης κατοικίας. Όσον αφορά στον τόπο μόνιμης κατοικίας και στον τόπο καταγωγής τα ευρήματα της παρούσας έρευνας δεν έρχονται σε πλήρη συμφωνία με τα αποτελέσματα προηγούμενων ερευνών. Πιο συγκεκριμένα, στην έρευνα των Pavlou et al. (2008) φάνηκε ότι υπάρχουν διαφορές ανάλογα με τον τόπο κατοικίας με κατοίκους μη αστικών περιοχών να έχουν πιο παραδοσιακές στάσεις για το ρόλο των φύλων. Αντίστοιχα ήταν και τα αποτελέσματα των Konrad και Harris (2002), όπου κάτοικοι αστικών περιοχών φάνηκε να υιοθετούν στάσεις που υποστηρίζουν την ισότητα των φύλων σε διαφορετικούς ρόλους. Ενδεχομένως, για το εύρημα της παρούσας έρευνας να παίζει ρόλο το δείγμα, καθώς αποτελούνταν από νέους φοιτητ(ρι)ές όλης της Ελλάδας. Παρότι και στην έρευνα των Pavlou et al. (2008), η πλειονότητα του δείγματος ήταν φοιτητ(ρι)ές, επρόκειτο για κατοίκους φοιτητ(ρι)ές της Ρόδου, ενώ στην έρευνα συμμετείχαν επίσης άτομα από το γενικό πληθυσμό. Επιπλέον, σχετικές έρευνες έχουν δείξει ότι τόσο ηλικία όσο και το επίπεδο εκπαίδευσης τείνουν να αποτελούν σημαντικό παράγοντα για τις στάσεις απέναντι στους ρόλους των φύλων, με

ΜΥΘΟΙ ΤΗΣ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ ΕΠΙΘΕΤΙΚΟΤΗΤΑΣ, ΡΟΛΟΙ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ ΚΑΙ ΜΟΝΤΕΡΝΟΣ ΣΕΞΙΣΜΟΣ

όσους είναι πιο νέοι και έχουν υψηλότερη εκπαίδευση να υιοθετούν πιο εξισωτικές στάσεις (Pavlou et al., 2008).

5.1.3 Μοντέρνος σεξισμός και δημογραφικά χαρακτηριστικά

Στην παρούσα υποένοτητα εξετάζονται οι διαφορές στο μοντέρνο σεξισμό με βάση τα δημογραφικά χαρακτηριστικά των συμμετεχόντων. Ο μοντέρνος σεξισμός, αναπτύχθηκε στη βάση των συγκαλυμμένων, σύγχρονων μορφών διακρίσεων, κατά αναλογία του μοντέρνου ρατσισμού, ως μια μορφή έμφυλου ρατσισμού. Ο μοντέρνος σεξισμός παρότι απορρίπτει δηλώσεις περί κατωτερότητας των γυναικών, δεν υποστηρίζει απόλυτα τις οικονομικές, πολιτικές και κοινωνικές απαιτήσεις των γυναικών. Παραδείγματα μοντέρνου σεξισμού αποτελούν δηλώσεις που δεν αναγνωρίζουν την ύπαρξη διακρίσεων σε βάρος των γυναικών, όπως «Είναι σπάνιο να βλέπουμε γυναίκες να αντιμετωπίζονται με σεξιστικό τρόπο στην τηλεόραση», «Τα τελευταία χρόνια, η κυβέρνηση και τα ενημερωτικά μέσα δείχνουν περισσότερη ανησυχία σχετικά με την αντιμετώπιση των γυναικών από αυτή που δικαιολογούν οι πραγματικές εμπειρίες των γυναικών».

Από τα αποτελέσματα της παρούσας έρευνας φάνηκε ότι οι μέσοι όροι του μοντέρνου σεξισμού δεν ήταν ιδιαίτερα υψηλοί, γεγονός που σημαίνει ότι οι συμμετέχοντες τείνουν να απορρίπτουν μερικώς αλλά όχι απόλυτα σύγχρονες μορφές διακρίσεων με βάση το φύλο. Ωστόσο, φάνηκε ότι ο μοντέρνος σεξισμός διαφέρει ανάλογα με το φύλο. Όσον αφορά στο φύλο, οι άνδρες φάνηκε να διαφωνούν κάπως περισσότερο με τις μοντέρνες σεξιστικά αντιλήψεις, σε σχέση με τις γυναίκες, οι οποίες φάνηκε να διαφωνούν κάπως περισσότερο χωρίς και αυτές να διαφωνούν πολύ και σίγουρα απείχαν από την απόλυτη διαφωνία. Το εύρημα αυτό έρχεται σε συμφωνία με ευρήματα άλλων σχετικών μελετών που έχουν τονίσει ότι οι συγκαλυμμένες μορφές σεξιστικών αντιλήψεων, οι οποίες συνοπτικά αναφέρονται ως μοντέρνες σεξιστικά αντιλήψεις φαίνεται να διαφέρουν με βάση το φύλο. Οι Swim et al. (1995) βρήκαν επίσης διαφορά στις μοντέρνες σεξιστικά αντιλήψεις με βάση το φύλο, με

ΜΥΘΟΙ ΤΗΣ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ ΕΠΙΘΕΤΙΚΟΤΗΤΑΣ, ΡΟΛΟΙ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ ΚΑΙ ΜΟΝΤΕΡΝΟΣ ΣΕΞΙΣΜΟΣ

τους άνδρες να διαφωνούν με σύγχρονες μορφές διακρίσεων με βάση το φύλο αλλά να διαφωνούν λιγότερο σε σχέση με τις γυναίκες. Ανάλογα ευρήματα έχουν επισημανθεί και σε άλλες έρευνες που μελετούσαν επίσης τις συγκαλυμμένες και πιο σύγχρονες μορφές διακρίσεων με βάση το φύλο, όπως για παράδειγμα τον αμφίθυμο σεξισμό, ο οποίος επίσης αποτελεί μορφή συγκαλυμμένου σεξισμού (Glick & Fiske, 1996). Στην παραπάνω έρευνα βρέθηκε ότι σε όλες τις έρευνες που πραγματοποιήθηκαν οι άνδρες διαφωνούσαν λιγότερο με δηλώσεις αμφίθυμου σεξισμού, τόσο εχθρικού όσο και καλοπροαίρετου σεξισμού, από τις γυναίκες.

Στην παρούσα έρευνα δεν υπήρξαν διαφορές με βάση την οικογενειακή κατάσταση, το τμήμα φοίτησης, τον τόπο γέννησης και τον τόπο μόνιμης κατοικίας ως προς τις μοντέρνες σεξιστικά αντιλήψεις.

5.2 Σχέση των δημογραφικών χαρακτηριστικών, της αποδοχής των σύγχρονων μύθων της σεξουαλικής επιθετικότητας, των στάσεων για το ρόλο των φύλων και του μοντέρνου σεξισμού

Στην παρούσα ενότητα θα συζητηθούν τα αποτελέσματα της σχέσης μεταξύ της αποδοχής των σύγχρονων μύθων της σεξουαλικής επιθετικότητας, των στάσεων για το ρόλο των φύλων και το μοντέρνο σεξισμό. Αρχικά γίνεται μία αναφορά στη σχέση των δημογραφικών χαρακτηριστικών με την κάθε μια υπό μελέτη μεταβλητή ξεχωριστά και στη συνέχεια γίνεται συζήτηση πάνω στην σχέση που παρατηρήθηκε ότι υπάρχει μεταξύ αυτών.

Από τα αποτελέσματα της έρευνας φάνηκε ότι υπήρξε συσχέτιση ανάμεσα στην αποδοχή των σύγχρονων μύθων της σεξουαλικής επιθετικότητας, στις στάσεις για το ρόλο των φύλων και στο μοντέρνο σεξισμό, τα έτη σπουδών και το τμήμα φοίτησης. Προέκυψε δηλαδή ότι οι φοιτητ(ρι)ές ιατρικής και φοιτητές με περισσότερα έτη σπουδών είχαν χαμηλότερη αποδοχή των σύγχρονων μύθων της σεξουαλικής επιθετικότητας, λιγότερο

ΜΥΘΟΙ ΤΗΣ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ ΕΠΙΘΕΤΙΚΟΤΗΤΑΣ, ΡΟΛΟΙ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ ΚΑΙ ΜΟΝΤΕΡΝΟΣ ΣΕΞΙΣΜΟΣ

παραδοσιακές αντιλήψεις για τον ρόλο των φύλων και εμφάνιζαν λιγότερο έντονα επίπεδα μοντέρνου σεξισμού. Είναι σημαντικό να αναφερθεί ότι παρότι βρέθηκε να υπάρχει σχέση μεταξύ των ετών σπουδών και του τμήματος και των σύγχρονων μύθων της σεξουαλικής επιθετικότητας, των στάσεων για το ρόλο των φύλων και του μοντέρνου σεξισμό, οι συσχετίσεις αυτές ήταν ασθενείς, που σημαίνει ότι οι μεταβλητές συσχετίζονται-συμμεταβάλλονται σε χαμηλό βαθμό. Το εύρημα αυτό έρχεται σε μερική συμφωνία με αποτελέσματα προηγούμενων ερευνών, αν λάβουμε υπόψιν μας ότι το έτος σπουδών σχετίζεται με την ηλικία, όπου μεγαλύτερα έτη σπουδών υποδηλώνουν και μεγαλύτερη ηλικία. Παράλληλα, οι φοιτητ(ρι)ές ιατρικής, όπως αναφέρθηκε και παραπάνω, είχαν μεγαλύτερο μέσο όρο ηλικίας σε σχέση με τους φοιτητ(ρι)ές νοσηλευτικής, γεγονός που μπορεί να σχετίζεται και με τα έτη σπουδών της ιατρικής και της νοσηλευτικής. Σχετικές μελέτες έχουν αναφέρει ότι η ηλικία σχετίζεται με μικρότερα επίπεδα αποδοχής των σύγχρονων μύθων της σεξουαλικής επιθετικότητας (Suarez & Gardalla, 2010), με πιο εξισωτικές στάσεις για το ρόλο των φύλων (Hantzi et al., 2015· Pavlou et al., Katenbrink, 2006· Athenstaedt, 2000· Spence & Hahn, 1997· Beere et al, 1984) και με χαμηλότερα επίπεδα μοντέρνου σεξισμού (Fernández, Castro & Lorenzo, 2004· Swim & Cohen, 1997· Glick & Fiske, 1996· Swim et al., 1995). Ειδικότερα, όσον αφορά στην αποδοχή των σύγχρονων μύθων της σεξουαλικής επιθετικότητας οι Hantzi et al. (2015), βρήκαν επίσης μέτρια στατιστικώς σημαντική θετική συσχέτιση μεταξύ της ηλικίας και της αποδοχής των σύγχρονων μύθων της σεξουαλικής επιθετικότητας ($r=.33, p <.001$). Ωστόσο η σχέση αυτή ήταν ασθενής αρνητική για τους μικρότερους σε ηλικία συμμετέχοντες και ασθενής θετική για τους μεγαλύτερους σε ηλικία συμμετέχοντες. Είναι σημαντικό να αναφερθεί ότι στην έρευνα των Hantzi et al. (2015) υπήρχε μεγαλύτερο εύρος στην ηλικία του δείγματος, με μέσο όρο ηλικίας $M = 35.26$. Σχετικά με τις στάσεις για το ρόλο των φύλων και την ηλικία, οι Pavlou et al. (2008) βρήκαν επίσης στατιστικώς σημαντική αρνητική συσχέτιση μεταξύ των

ΜΥΘΟΙ ΤΗΣ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ ΕΠΙΘΕΤΙΚΟΤΗΤΑΣ, ΡΟΛΟΙ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ ΚΑΙ ΜΟΝΤΕΡΝΟΣ ΣΕΞΙΣΜΟΣ

στάσεων για το ρόλο των φύλων και της ηλικίας, όπου μεγαλύτερες ηλικίες συσχετίστηκαν με λιγότερο εξισωτικές στάσεις για το ρόλο των φύλων. Θετική συσχέτιση της ηλικίας με το μοντέρνο σεξισμό βρέθηκε και στην έρευνα των Swim et al. (1995).

Προχωρώντας, στις σχέσεις των τριών μεταβλητών μεταξύ τους, δηλαδή στη σχέση ανάμεσα στην αποδοχή των σύγχρονων μύθων της σεξουαλικής επιθετικότητας, στις στάσεις για το ρόλο των φύλων και στο μοντέρνο σεξισμό, φάνηκε να υπάρχει μέτρια προς ισχυρή συσχέτιση μεταξύ τους. Πιο συγκεκριμένα, παρατηρήθηκε θετική συσχέτιση μεταξύ της αποδοχής των σύγχρονων μύθων της σεξουαλικής επιθετικότητας, του φύλου και του μοντέρνου σεξισμού, όπως επίσης και θετική συσχέτιση μεταξύ των στάσεων για το ρόλο των φύλων, των ετών σπουδών και του τμήματος φοίτησης, καθώς και θετική συσχέτιση μεταξύ του μοντέρνου σεξισμού και του φύλου. Από την άλλη πλευρά, βρέθηκε αρνητική συσχέτιση μεταξύ της αποδοχής των σύγχρονων μύθων της σεξουαλικής επιθετικότητας, του τμήματος σπουδών, των ετών σπουδών και των στάσεων για το ρόλο των φύλων, όπως επίσης και αρνητική συσχέτιση μεταξύ των στάσεων για το ρόλο των φύλων και του μοντέρνου σεξισμού, καθώς και αρνητική συσχέτιση μεταξύ του μοντέρνου σεξισμού και των ετών σπουδών. Επομένως, τα αποτελέσματα έδειξαν ότι όσο περισσότερο αποδέχονταν κάποιος τους σύγχρονους μύθους της σεξουαλικής επιθετικότητας, τόσο λιγότερο εξισωτικές στάσεις είχε σχετικά με το ρόλο των φύλων. Αντίστοιχα, μεγαλύτερα επίπεδα αποδοχής των σύγχρονων μύθων της σεξουαλικής επιθετικότητας συσχετίστηκαν με μεγαλύτερη επίπεδα μοντέρνου σεξισμού. Οι στάσεις για το ρόλο των φύλων φάνηκε να σχετίζονται επίσης με το μοντέρνο σεξισμό, δηλαδή η αποδοχή σύγχρονων μορφών διακρίσεων με βάση το φύλο σχετίζεται και με πιο παραδοσιακές αντιλήψεις για το ρόλο των φύλων, το οποίο επίσης αποτελεί μία μορφή διάκρισης, κυρίως σε βάρος των γυναικών. Είναι σημαντικό να αναφερθεί ότι οι τρεις μεταβλητές παρουσίασαν τις υψηλότερες συσχετίσεις, γεγονός που αποδεικνύει και την αλληλοεξάρτηση και αλληλομεταβολή της αποδοχής των σύγχρονων

ΜΥΘΟΙ ΤΗΣ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ ΕΠΙΘΕΤΙΚΟΤΗΤΑΣ, ΡΟΛΟΙ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ ΚΑΙ ΜΟΝΤΕΡΝΟΣ ΣΕΞΙΣΜΟΣ

μύθων της σεξουαλικής επιθετικότητας, των στάσεων για το ρόλο των φύλων και του μοντέρνου σεξισμού.

Η σχέση των παραδοσιακών αντιλήψεων για τους ρόλους των φύλων με μεγαλύτερα επίπεδα αποδοχής των μύθων του βιασμού είχε επισημανθεί ήδη από την πρώτη μελέτη της αποδοχής των μύθων του βιασμού (Burt, 1980). Από την έρευνα της Anderson et al. (1997) φάνηκε επίσης ότι στάσεις που υποστηρίζουν παραδοσιακούς ή τυπικούς έμφυλους ρόλους, σχετίζονται με την αποδοχή των μύθων του βιασμού. Η έρευνα των Lonsway και Fitzgerald (1995), μελέτησε επίσης τη σχέση ανάμεσα στην αποδοχή των μύθων της σεξουαλικής επιθετικότητας και των στάσεων για το ρόλο των φύλων μέσω της διερεύνησης των εχθρικών αντιλήψεων απέναντι στις γυναίκες. Από την έρευνα αυτή μάλιστα προέκυψε επίσης ότι όσοι συμμετέχοντες είχαν πιο εχθρικές στάσεις απέναντι στις γυναίκες αποδέχονταν και σε μεγαλύτερο βαθμό τους μύθους της σεξουαλικής επιθετικότητας.

Σχετικές έρευνες έχουν μελετήσει επίσης τη σχέση ανάμεσα στην παραβίαση των ρόλων του φύλου και της αποδοχής των μύθων του βιασμού, επισημαίνοντας ότι σε περιπτώσεις που το θύμα παραβίαζε τον τυπικό κοινωνικό του ρόλο με βάση το φύλο, η πράξη του βιασμού σχετίζεται με μεγαλύτερο βαθμό αποδοχής των μύθων του βιασμού και απόδοσης ευθυνών στο θύμα (Harrison et al., 2008· McKimmie, 2014).

5.3. Αποδοχή των σύγχρονων μύθων της σεξουαλικής επιθετικότητας, στάσεις για το ρόλο των φύλων και μοντέρνος σεξισμός: προβλεπτικοί παράγοντες

Στην παρούσα ενότητα θα συζητηθούν οι επιδράσεις του φύλου, της ηλικίας, των ετών σπουδών, του τύπου καταγωγής και του τύπου μόνιμης κατοικίας στην αποδοχή των σύγχρονων μύθων της σεξουαλικής επιθετικότητας, στις στάσεις για το ρόλο των φύλων και στο μοντέρνο σεξισμό. Αρχικά θα εξεταστεί η επίδραση στην αποδοχή των μύθων της

ΜΥΘΟΙ ΤΗΣ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ ΕΠΙΘΕΤΙΚΟΤΗΤΑΣ, ΡΟΛΟΙ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ ΚΑΙ ΜΟΝΤΕΡΝΟΣ ΣΕΞΙΣΜΟΣ

σεξουαλικής επιθετικότητας και στη συνέχεια οι στάσεις για το ρόλο των φύλων και ο μοντέρνος σεξισμός, ως μεταβλητές προς πρόβλεψη.

5.2.1 Επίδρασεις στην αποδοχή των σύγχρονων μύθων της σεξουαλικής επιθετικότητας

Από τα δεδομένα της παρούσας μελέτης φάνηκε ότι υπήρχε επίδραση του φύλου, της ηλικίας, του τμήματος σπουδών, των στάσεων για τους ρόλους των φύλων και του μοντέρνου σεξισμού στα επίπεδα αποδοχής των σύγχρονων μύθων της σεξουαλικής επιθετικότητας. Πιο συγκεκριμένα, το φύλο φάνηκε να επιδρά σημαντικά στην αποδοχή των σύγχρονων μύθων της σεξουαλικής επιθετικότητας, με τους άνδρες να αποδέχονται τους σχετικούς μύθους σε μεγαλύτερο βαθμό απ' ό,τι οι γυναίκες. Από τις επιμέρους αναλύσεις δηλαδή των παλινδρομήσεων το φύλο ήταν αυτό που κατά την κατασκευή των μοντέλων έμεινε στο τελικό μοντέλο παλινδρόμησης, δείχνοντας ότι το φύλο επιδρά στην αποδοχή των μύθων. Φαίνεται λοιπόν ότι το φύλο μπορεί να λειτουργήσει ως προβλεπτικός παράγοντας για την αποδοχή των σύγχρονων μύθων της σεξουαλικής επιθετικότητας, προβλέποντας εν μέρει μεγαλύτερη απόδοση των ευθυνών στο θύμα και κάνοντας ευδιάκριτο τον έμφυλο χαρακτήρα της αποδοχής αυτών των μύθων. Το φύλο γενικότερα, έχει αναφερθεί ως σημαντικός παράγοντας που επηρεάζει την αποδοχή των σύγχρονων μύθων της σεξουαλικής επιθετικότητας (Burt, 1980· Lonsway & Fitzgerald, 1997· Gerger, et al., 2007· Hantzi κ.α, 2015). Σύμφωνα με την συστηματική ανασκόπηση των Suarez & Gardalla (2010), το φύλο ήταν ο παράγοντας που είχε τη μεγαλύτερη επίδραση στην αποδοχή των μύθων του βιασμού ανάμεσα σε 37 μελέτες. Ο έμφυλος χαρακτήρας της αποδοχής των μύθων θα μπορούσε να ερμηνευτεί υπό το πρίσμα της θεωρίας της κοινωνικής κυριαρχίας, όπου οι άνδρες ως μέλη μιας ομάδας υψηλότερου κύρους εμφανίζουν μεγαλύτερη δέσμευση προς αυτήν, προκειμένου να διατηρήσουν τη θέση τους (Sidanius, 1993). Σημαντική είναι και η συμβολή των φεμινιστικών θεωριών στην ερμηνεία αυτού του ευρήματος. Σύμφωνα με φεμινιστικές θεωρίες, ο έμφυλος χαρακτήρας της αποδοχής των μύθων εντοπίζεται στην κοινωνική

ΜΥΘΟΙ ΤΗΣ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ ΕΠΙΘΕΤΙΚΟΤΗΤΑΣ, ΡΟΛΟΙ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ ΚΑΙ ΜΟΝΤΕΡΝΟΣ ΣΕΞΙΣΜΟΣ

κυριαρχία των ανδρών που κανονικοποιεί και δικαιολογεί τους μύθους γύρω από τη σεξουαλική βία και κατηγορεί τα θύματα, συνεχίζοντας την αναπαραγωγή των έμφυλων διακρίσεων και των άνισων σχέσεων εξουσίας (Rozee & Koss, 2001).

Όσον αφορά στην επίδραση των στάσεων για τους ρόλους των φύλων και της αποδοχής των σύγχρονων μύθων της σεξουαλικής επιθετικότητας, έρχεται σε συμφωνία με ευρήματα προηγούμενων ερευνών που έχουν τονίσει τη σύνδεση αυτών των δυο παραγόντων. Είναι σημαντικό να αναφερθεί ότι με βάση την ερμηνεία του οικολογικού μοντέλου για τη σεξουαλική βία (Heise, 1998), οι έννοιες αυτές, δηλαδή η αποδοχή των σύγχρονων μύθων της σεξουαλικής επιθετικότητας, ως στάσεις απέναντι στη σεξουαλική βία κατά των γυναικών, οι παραδοσιακές και άκαμπτες αντιλήψεις για τους ρόλους των φύλων και οι διακρίσεις με βάση το φύλο ανήκουν στον εξωτερικό κύκλο, αυτό του μακροσυστήματος, που μαζί με άλλους παράγοντες συντηρούν και προωθούν τη βία. Η αποδοχή των σύγχρονων μύθων της σεξουαλικής επιθετικότητας, οι παραδοσιακές στάσεις για το ρόλο των φύλων και ο μοντέρνος σεξισμός μπορούν να ενταχθούν σε ένα κοινό σύστημα πολιτισμικών αντιλήψεων που αποδέχονται, κανονικοποιούν και δικαιολογούν τη σεξουαλική βία και τις διακρίσεις με βάση το φύλο. Οι Aosved και Long (2006), έχουν υποστηρίξει ότι η αποδοχή των μύθων του βιασμού εντάσσεται σε ένα γενικότερο σύστημα υιοθέτησης καταπιεστικών αντιλήψεων. Σε αυτό ανήκουν οι παραδοσιακοί έμφυλοι ρόλοι και ο σεξισμός, όπως επίσης και άλλες μορφές προκαταλήψεων, π.χ. ρατσισμός, ομοφοβία, ηλικισμός.

5.2.2 *Επιδράσεις στις στάσεις για τους ρόλους των φύλων*

Όπως αναφέρθηκε και παραπάνω, κατασκευάστηκαν δύο τελικά μοντέλα παλινδρομήσεων για τις στάσεις για το ρόλο των φύλων, το ένα λαμβάνοντας υπόψιν μόνο τις μεταβλητές αποδοχή των σύγχρονων μύθων της σεξουαλικής επιθετικότητας και το

ΜΥΘΟΙ ΤΗΣ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ ΕΠΙΘΕΤΙΚΟΤΗΤΑΣ, ΡΟΛΟΙ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ ΚΑΙ ΜΟΝΤΕΡΝΟΣ ΣΕΞΙΣΜΟΣ

μοντέρνο σεξισμό και το δεύτερο λαμβάνοντας υπόψιν μόνο τα δημογραφικά χαρακτηριστικά ως προβλεπτικούς παράγοντες για τις στάσεις για το ρόλο των φύλων.

Από το πρώτο τελικό μοντέλο φάνηκε ότι υπάρχει επίδραση της αποδοχής των σύγχρονων μύθων της σεξουαλικής επιθετικότητας και του μοντέρνου σεξισμού στις στάσεις για το ρόλο των φύλων. Πιο συγκεκριμένα, η αποδοχή των σύγχρονων μύθων της σεξουαλικής επιθετικότητας φάνηκε να επιδρά σημαντικά στις στάσεις για τους ρόλους των φύλων, με την αποδοχή των σύγχρονων μύθων της σεξουαλικής επιθετικότητας σε μεγαλύτερο βαθμό να λειτουργεί ως προβλεπτικός παράγοντας για λιγότερο εξισωτικές στάσεις για τους ρόλους των φύλων. Αντίστοιχα, ο μοντέρνος σεξισμός φάνηκε να επιδρά επίσης σημαντικά στις στάσεις για τους ρόλους των φύλων, με θέσεις πιο ενισχυμένες στο μοντέρνο σεξισμό να προβλέπουν και λιγότερο εξισωτικές στάσεις για τους ρόλους των φύλων. Τα παραπάνω ευρήματα έρχονται σε συμφωνία με τα ευρήματα της διεθνούς βιβλιογραφίας σχετικά με την επίδραση της αποδοχής των σύγχρονων μύθων της σεξουαλικής επιθετικότητας και του μοντέρνου σεξισμού στις στάσεις για το ρόλο των φύλων (Hantzi et al., 2015· Beere et al., 1997· Swim et al., 2015).

Όσον αφορά στην επίδραση των δημογραφικών χαρακτηριστικών, παρότι τα ποσοστά της διακύμανσης που προέκυψαν από το δεύτερο τελικό μοντέλο είναι σχετικά χαμηλά, μπορούν να οδηγήσουν στην εξαγωγή κάποιων συμπερασμάτων για την επίδραση του φύλου, του τμήματος σπουδών και των ετών σπουδών, ως προβλεπτικοί παράγοντες στο μοντέρνο σεξισμό. Ειδικότερα, από τις επιμέρους αναλύσεις φάνηκε ότι το φύλο ως άνδρας επιδρά στις στάσεις για το ρόλο των φύλων, στο να υποστηρίζουν, δηλαδή λιγότερο εξισωτικές στάσεις σχετικά με τους ρόλους των φύλων και με το βιολογικό φύλο να καθορίζει λίγο περισσότερο τους κοινωνικούς ρόλους. Αντίστοιχα, φοιτητ(ρι)ές ιατρικής και με περισσότερα έτη σπουδών φάνηκε να έχουν λιγότερο εξισωτικές αντιλήψεις σχετικά με το φύλο. Παράλληλα,

ΜΥΘΟΙ ΤΗΣ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ ΕΠΙΘΕΤΙΚΟΤΗΤΑΣ, ΡΟΛΟΙ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ ΚΑΙ ΜΟΝΤΕΡΝΟΣ ΣΕΞΙΣΜΟΣ

δεν υπήρξε επίδραση της ηλικίας, του τόπου κατοικίας και του τόπου καταγωγής στις στάσεις για το ρόλο των φύλων.

Η επίδραση του φύλου στις στάσεις για τους ρόλους των φύλων έχει βρεθεί σε σχετικές έρευνες, τόσο για την Ελλάδα όσο και για το εξωτερικό. Οι Pavlou et al. (2008) βρήκαν ότι υπάρχει σημαντική επίδραση του φύλου στις στάσεις για τους ρόλους των φύλων, με τις γυναίκες να έχουν περισσότερο εξισωτικές αντιλήψεις για τους ρόλους των φύλων σε σχέση με τους άνδρες και μάλιστα υποστηρίζουν θέσεις που προάγουν την ισότητα αλλά σε μικρότερο βαθμό από τις γυναίκες. Η επίδραση του φύλου έχει επισημανθεί και στην έρευνα της Bekei (2004), όπου οι γυναίκες φαίνεται επίσης να υιοθετούν αντιλήψεις ανεξάρτητες από το φύλο και να αντιλαμβάνονται τις ικανότητες κάποιου χωρίς τις κοινωνικά παγιωμένες παραδοχές για τις προσδοκίες από το κάθε φύλο (Beere et al., 1984).

Από τα δεδομένα της έρευνας φάνηκε επίσης ότι δεν υπάρχει επίδραση του τόπου κατοικίας και της ηλικίας στις στάσεις για τους ρόλους των φύλων. Όσον αφορά στην ηλικία, δεν φαίνεται να υπάρχουν κοινά σχετικά ερευνητικά δεδομένα, καθώς κάποιες έρευνες έχουν βρει επίδραση της ηλικίας (Beere et al., 1984· Katenbrink, 2006) και άλλες όχι (McGhee et al., 2002). Λαμβάνοντας υπόψη τα σχετικά ερευνητικά δεδομένα από τον ελλαδικό χώρο, οι Pavlou et al. (2008), δεν είχαν βρει επίσης επίδραση της ηλικίας στις στάσεις για το ρόλο των φύλων, γεγονός που έρχεται σε συμφωνία με τα δεδομένα της συγκεκριμένης μελέτης. Ωστόσο, οι Pavlou et al. (2008) βρήκαν επίδραση του τόπου κατοικίας στις στάσεις για το ρόλο των φύλων, με μη αστικές περιοχές να συνδέονται με περισσότερο παραδοσιακές αντιλήψεις περί φύλου, κάτι που δεν επιβεβαιώνεται από τα αποτελέσματα της παρούσας έρευνας. Η μη έρευνα επίδρασης του τόπου κατοικίας στην παρούσα έρευνα ίσως έχει να κάνει με το δείγμα της παρούσας έρευνας, που ήταν αποκλειστικά φοιτητ(ρι)ές, επομένως και άτομα υψηλότερου μορφωτικού επιπέδου, το οποίο έχει βρεθεί να επηρεάζει τις στάσεις για το ρόλο των φύλων όπως αναφέρθηκε και παραπάνω.

5.2.3 *Επιδράσεις στο μοντέρνο σεξισμό*

Ο μοντέρνος σεξισμός αναφέρεται σε μη παραδοσιακές, σύγχρονες μορφές σεξισμού που είναι περισσότερο συγκαλυμμένες και δεν είναι τόσο εύκολο να διακριθούν. Η ιδέα αυτή όπως επίσης και η σχετική θεωρία, αναπτύχθηκε στο πλαίσιο της γενικότερης κοινωνικής ευαισθητοποίησης σχετικά με τις διακρίσεις με βάση το φύλο, οι οποίες στους θεωρείται ότι στους δυτικούς πολιτισμούς δεν είναι αποδεκτές. Ωστόσο, φαίνεται ότι εξακολουθούν να υπάρχουν (Swim et al., 1995· Glick & Fiske, 1996· Hogg & Vaughan, 2010). Υπό το πρίσμα αυτό, η Swim et al. (1995) έκαναν το διαχωρισμό ανάμεσα στον παραδοσιακό σεξισμό και στο μοντέρνο σεξισμό. Φαίνεται ότι ο μοντέρνος σεξισμός, σύγχρονες δηλαδή μορφές διακρίσεων με βάση το φύλο, φαίνεται να υποστηρίζονται ακόμα, ενώ ο παράγοντας του φύλου επιδρά σημαντικά στην υιοθέτηση τέτοιων αντιλήψεων.

Όπως αναφέρθηκε και παραπάνω, κατασκευάστηκαν δύο τελικά μοντέλα παλινδρομήσεων για τις στάσεις για το ρόλο των φύλων, το ένα λαμβάνοντας υπόψιν μόνο τις μεταβλητές αποδοχή των σύγχρονων μύθων της σεξουαλικής επιθετικότητας και τις στάσεις για το ρόλο των φύλων και το δεύτερο λαμβάνοντας υπόψιν μόνο τα δημογραφικά χαρακτηριστικά ως προβλεπτικούς παράγοντες για το μοντέρνο σεξισμό.

Από το πρώτο τελικό μοντέλο φάνηκε ότι υπάρχει επίδραση της αποδοχής των σύγχρονων μύθων της σεξουαλικής επιθετικότητας και των στάσεων για το ρόλο των φύλων στο μοντέρνο σεξισμό. Πιο συγκεκριμένα, η αποδοχή των σύγχρονων μύθων της σεξουαλικής επιθετικότητας φάνηκε να επιδρά σημαντικά στο μοντέρνο σεξισμό, με την αποδοχή των σύγχρονων μύθων της σεξουαλικής επιθετικότητας σε μεγαλύτερο βαθμό να λειτουργεί ως προβλεπτικός παράγοντας για θέσεις πιο ενισχυμένες στο μοντέρνο σεξισμό. Αντίστοιχα, οι στάσεις για το ρόλο των φύλων φάνηκε να επιδρούν επίσης σημαντικά στο μοντέρνο σεξισμό, με λιγότερο εξισωτικές στάσεις να προβλέπουν και θέσεις πιο ενισχυμένες στο μοντέρνο σεξισμό. Τα παραπάνω ευρήματα έρχονται σε συμφωνία με τα ευρήματα της

ΜΥΘΟΙ ΤΗΣ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ ΕΠΙΘΕΤΙΚΟΤΗΤΑΣ, ΡΟΛΟΙ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ ΚΑΙ ΜΟΝΤΕΡΝΟΣ ΣΕΞΙΣΜΟΣ

διεθνούς βιβλιογραφίας σχετικά με την επίδραση της αποδοχής των σύγχρονων μύθων της σεξουαλικής επιθετικότητας και των στάσεων για το ρόλο των φύλων στο μοντέρνο σεξισμό (Hantzi et al., 2015· Beere et al., 1997· Swim et al., 2015).

Όσον αφορά στην επίδραση των δημογραφικών χαρακτηριστικών, παρότι τα ποσοστά της διακύμανσης που προέκυψαν από το μοντέλο είναι σχετικά χαμηλά, μπορούν να οδηγήσουν στην εξαγωγή κάποιων συμπερασμάτων για την επίδραση του φύλου και των ετών σπουδών, ως προβλεπτικοί παράγοντες στο μοντέρνο σεξισμό. Πιο συγκεκριμένα, όσον αφορά στο φύλο, οι άνδρες φαίνεται να υποστηρίζουν σε μεγαλύτερο βαθμό συγκαλυμμένες μορφές διακρίσεων με βάση το φύλο, απορρίπτοντας με τις δηλώσεις τους την ύπαρξη διακρίσεων σε βάρος των γυναικών. Με αυτόν τον τρόπο, παρότι το ποσοστό διακύμανσης είναι μικρό, το φύλο μπορεί να λειτουργήσει ως προβλεπτικός παράγοντας για την υιοθέτηση σύγχρονων και επομένως πιο συγκαλυμμένων μορφών διακρίσεων με βάση το φύλο. Σύμφωνα με την ίδια τη θεωρία του μοντέρνου σεξισμού, οι αιτίες του έμφυλου κοινωνικού αποκλεισμού τοποθετούνται ως εκ τούτου στην αδυναμία των ίδιων των γυναικών, καθιστώντας και αυτό μορφή διάκρισης, με έναν πιο συγκαλυμμένο και όχι τόσο οφθαλμοφανή τρόπο (Swim et al., 1995).

Η επίδραση του φύλου στο μοντέρνο σεξισμό έχει επισημανθεί ήδη από την πρώτη σχετική μελέτη της Swim et al. (1995), όπου είχε βρεθεί ότι το φύλο επιδρά σημαντικά τόσο στον παραδοσιακό όσο και στο μοντέρνο σεξισμό, με τους άνδρες να υποστηρίζουν τέτοιες αντιλήψεις σε μεγαλύτερο βαθμό, λειτουργώντας ως προβλεπτικός παράγοντας για θέσεις πιο ενισχυμένες όσον αφορά στο μοντέρνο σεξισμό. Σχετικές μελέτες έχουν αναφέρει επίσης την επίδραση του φύλου στην αποδοχή συγκαλυμμένων μορφών διακρίσεων με βάση το φύλο (Glick & Fiske, 1996· Swim & Cohen, 1997· García-Sánchez, Aramayona, Martín et al., 2019).

6. Περιορισμοί της μελέτης

Η παρούσα μελέτη παρουσιάζει κάποιους περιορισμούς, οι οποίοι παρατίθενται στην παρούσα ενότητα. Αρχικά, είναι σημαντικό να αναφερθεί το πλαίσιο και το κοινωνικόπολιτικό γίνεσθαι της περιόδου που πραγματοποιήθηκε η έρευνα. Η διάχυση των ερωτηματολογίων πραγματοποιήθηκε ύστερα από μία έντονη περίοδο εκκίνησης του Κινήματος MeToo στην Ελλάδα, που ξεκίνησε περίπου τον Ιανουάριο του 2021. Το κίνημα MeToo ή αλλιώς #MeToo («κι εγώ επίσης») ως απόδοση στα ελληνικά) αποτελεί ένα κίνημα ενάντια στη σεξουαλική κακοποίηση, τη σεξουαλική βία αλλά και κάθε μορφής κακοποίησης (σωματική, λεκτική, ψυχολογική), που δρα κυρίως μέσω της δημοσίευσης και της προτροπής δημοσίευσης τέτοιων περιστατικών στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης. Ενδεχομένως, το διάστημα κατά το οποίο πραγματοποιήθηκε η έρευνα να υπήρχε μία γενικότερη ευαισθητοποίηση σε ζητήματα σεξουαλικής κακοποίησης και βίας που μπορεί να είχε επηρεάσει τις γενικότερες στάσεις των συμμετεχόντων απέναντι στις στάσεις για τη σεξουαλική βία.

Επιπλέον, το δείγμα αποτελείται από φοιτητές και φοιτήτριες, το οποίο μπορεί να μην επιτρέπει τη γενίκευση των αποτελεσμάτων στο γενικό φοιτητικό πληθυσμό, καθώς λαμβάνει υπόψιν του δεδομένα των φοιτητ(ρι)ών ιατρικών και νοσηλευτικών σχολών. Τέλος, ένας ακόμα περιορισμός σχετικά με αποτελεί η υπερεκπροσώπηση των γυναικών στην παρούσα έρευνα. Παρότι έγιναν εντατικές προσπάθειες και συμπληρώθηκε το ελάχιστο απαραίτητο ποσοστό αναλογίας (70-30%), προκειμένου οι στατιστικές αναλύσεις να είναι έγκυρες, το δείγμα της παρούσας μελέτης συνεχίζει να αποτελείται κατά βάση από γυναίκες, οι οποίες σύμφωνα με τη βιβλιογραφία φαίνεται να αποδέχονται τους σύγχρονους μύθους της σεξουαλικής επιθετικότητας σε μικρότερο βαθμό (Gerger et al., 2007· Hantzi et al., 2015).

7. Προτάσεις για περαιτέρω έρευνα

Ολοκληρώνοντας την παρούσα έρευνα, θα γίνει μία σύντομη αναφορά σε προτάσεις για μελλοντικές έρευνες. Αρχικά, η υπάρχουσα βιβλιογραφία γύρω από την αποδοχή των σύγχρονων μύθων της σεξουαλικής επιθετικότητας έχει εστιάσει στην παραδοσιακή μορφή σχέσεων, αυτή των ετερόφυλων σχέσεων και του ετεροσεξισμού, στο πλαίσιο κιάλας της ευρύτερης βίας κατά των γυναικών, με τους άνδρες στο ρόλο του θύτη. Όπως αναφέρθηκε και στην αρχή, πέρα από τις γυναίκες, θύματα έμφυλης βίας αποτελούν επίσης και ΛΟΑΤΚΙ+ άτομα. Στο πλαίσιο αυτό θα είχε ενδιαφέρον να διερευνηθούν ζητήματα αποδοχής των μύθων της σεξουαλικής επιθετικότητας απέναντι σε άτομα της ΛΟΑΤΚΙ+ κοινότητας, όπως επίσης και στο πλαίσιο ομόφυλων σχέσεων, κουιρ ή τρανς ατόμων. Λόγω της ευαισθησίας του ζητήματος, θα ήταν προτιμότερο να χρησιμοποιηθούν ποιοτικές μέθοδοι έρευνας.

Επιπλέον, θα ήταν σημαντικό, η παρούσα μελέτη να πραγματοποιηθεί σε επαγγελματίες υγείας, ιδιαίτερα σε αυτούς που εργάζονται στην πρώτη γραμμή. Όπως έχει αναφερθεί, ο ρόλος των επαγγελματιών υγείας είναι ιδιαίτερα σημαντικός στην πρόληψη και έγκαιρη αντιμετώπιση του φαινομένου της σεξουαλικής επιθετικότητας, επομένως θα είχε ενδιαφέρον η μελέτη των στάσεων των ίδιων των επαγγελματιών απέναντι στη σεξουαλική βία αλλά και στους ρόλους των φύλων και το μοντέρνο σεξισμό.

Ενδιαφέρον θα είχε επίσης να διερευνηθεί η επίδραση και άλλων μορφών διακρίσεων και καταπίεσης στην αποδοχή των σύγχρονων μύθων της σεξουαλικής επιθετικότητας, στους ρόλους των φύλων και στο σεξισμό, όπως του ρατσισμού, της ομοφοβίας, της τρανσφοβίας, του ηλικισμού. Αυτό θα έδινε σημαντικά αποτελέσματα για τη δημιουργία πολυεπίπεδων και διαθεματικών παρεμβάσεων.

ΜΥΘΟΙ ΤΗΣ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ ΕΠΙΘΕΤΙΚΟΤΗΤΑΣ, ΡΟΛΟΙ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ ΚΑΙ ΜΟΝΤΕΡΝΟΣ ΣΕΞΙΣΜΟΣ

Τέλος, από την παρούσα έρευνα έχουν προκύψει σημαντικά ευρήματα σχετικά με την αποδοχή των σύγχρονων μύθων της σεξουαλικής επιθετικότητας, των στάσεων για το ρόλο των φύλων και του μοντέρνου σεξισμού, όπως επίσης και για τη σχέση που έχουν αυτοί οι τρεις παράγοντες μεταξύ τους. Τα δεδομένα της παρούσας έρευνας μπορούν να χρησιμοποιηθούν ως βάση για το σχεδιασμό μελλοντικών παρεμβάσεων εκπαιδευτικού χαρακτήρα που να απευθύνονται σε φοιτητ(ρι)ές ιατρικής και νοσηλευτικής. Ο στόχος θα είναι η πρόληψη της σεξουαλικής βίας κατά των γυναικών και η κατανόηση του ρόλου τους, μέσα από παρεμβάσεις αλλαγής στάσεων απέναντι στη σεξουαλική επιθετικότητα, την απόδοση ευθυνών στο θύμα, τα στερεότυπα φύλου και τις διακρίσεις.

8. Βιβλιογραφία

- Abrams, D., Viki, G. T., Masser, B., & Bohner, G. (2003). Perceptions of Stranger and Acquaintance Rape: The Role of Benevolent and Hostile Sexism in Victim Blame and Rape Proclivity. *Journal of Personality and Social Psychology*, *84*(1), 111–125.
<https://doi.org/10.1037/0022-3514.84.1.111>
- Αθανασίου, Α. (2006). *Φεμινιστική θεωρία και πολιτισμική κριτική*. Αθήνα: Νήσος.
- Aigner, M., Eher, R., Fruehwalk, S., Fortier, P., Gurierrez-Lobos, K., & Dwyer, S.M. (2000). Brain abnormalities and violent behavior. *Journal of Psychology and Human Sexuality*, *11*, 57–64.
- Amir, M. (1971). *Patterns in forcible rape*. Chicago: University of Chicago Press
- Anderson, K. B., Cooper, H., & Okamura, L. (1997). Individual differences and attitudes toward rape: A meta-analytic review. *Personality and Social Psychology Bulletin*, *23*(3), 295–315. <https://doi.org/10.1177/0146167297233008>
- Anderson, L. A., & Whiston, S. C. (2005). Sexual assault education programs: A meta-analytic examination of their effectiveness. *Psychology of Women Quarterly*, *29*(4), 374–388. <https://doi.org/10.1111/j.1471-6402.2005.00237.x>
- Angelone, D. J., Mitchell, D., & Smith, D. (2018). The Influence of Gender Ideology, Victim Resistance, and Spiking a Drink on Acquaintance Rape Attributions. *Journal of interpersonal violence*, *33*(20), 3186–3210.
<https://doi.org/10.1177/0886260516635318>
- Al Ramiah, A., Hewstone, M., Dovidio, J. F., & Penner, L. A. (2010). The social psychology of discrimination: Theory, measurement, and consequences. In H. Russell, L. Bond, &

ΜΥΘΟΙ ΤΗΣ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ ΕΠΙΘΕΤΙΚΟΤΗΤΑΣ, ΡΟΛΟΙ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ ΚΑΙ
ΜΟΝΤΕΡΝΟΣ ΣΕΞΙΣΜΟΣ

F. McGinnity (Eds.), *Making equality count: Irish and international approaches to measuring discrimination*. Dublin, Ireland: Liffey Press.

Allport, G. W. (1935). Attitudes. In *A Handbook of Social Psychology*. Clark University Press.

Alvarez, C., Fedock, G., Grace, K. T., & Campbell, J. (2017). Provider Screening and Counseling for Intimate Partner Violence: A Systematic Review of Practices and Influencing Factors. *Trauma, violence & abuse, 18*(5), 479–495.
<https://doi.org/10.1177/1524838016637080>

Anderson, K., & Umberson, D. (2001). Gendering Violence: Masculinity and Power in Men's Accounts of Domestic Violence. *Gender and Society, 15*(3), 358-380.

Anderson, V. N., Simpson-Taylor, D., & Herrmann, D. J. (2004). Gender, Age, and Rape-Supportive Rules. *Sex Roles, 50*(1–2), 77–90.
<https://doi.org/10.1023/B:SERS.0000011074.76248.3a>

Aosved, A. C., & Long, P. J. (2006). Co-occurrence of rape myth acceptance, sexism, racism, homophobia, ageism, classism, and religious intolerance. *Sex Roles: A Journal of Research, 55*(7-8), 481–492. <https://doi.org/10.1007/s11199-006-9101-4>

Argyrou, V. (1996). *Tradition and modernity in the Mediterranean*. Cambridge: Cambridge University Press

Αρτινοπούλου, Β. (2006). *Ενδοοικογενειακή κακοποίηση γυναικών*. Αθήνα: Νομική Βιβλιοθήκη.

Austrian Women's Shelter Network. (2015). *WOMEN AGAINST VIOLENCE EUROPE. WAVE REPORT 2015. ON THE ROLE OF SPECIALIST WOMEN'S SUPPORT*

ΜΥΘΟΙ ΤΗΣ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ ΕΠΙΘΕΤΙΚΟΤΗΤΑΣ, ΡΟΛΟΙ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ ΚΑΙ
ΜΟΝΤΕΡΝΟΣ ΣΕΞΙΣΜΟΣ

SERVICES IN EUROPE. WAVE Network http://www.fileserver.wave-network.org/researchreports/WAVE_Report_2015.pdf

Baber, K. M., & Tucker, C. J. (2006). The Social Roles Questionnaire: A new approach to measuring attitudes toward gender. *Sex Roles: A Journal of Research*, 54(7-8), 459–467. <https://doi.org/10.1007/s11199-006-9018-y>

Baig, A. A., Ryan, G. W., & Rodriguez, M. A. (2012). Provider barriers and facilitators to screening for intimate partner violence in Bogotá, Colombia. *Health care for women international*, 33(3), 250–261. <https://doi.org/10.1080/07399332.2011.646368>

Bain, J., Langevin, R., Dickey, R., Dickey, R., & Ben-Aron, M. (1987). Sex hormones in murderers and assaulters. *Behavioral Science and the Law*, 5, 95–101.

Bailey, R.C. (1988). The significance of hypergyny for understanding subsistence behavior among contemporary hunters and gatherers. In B.V. Kennedy & G.M. LeMoine (Eds.), *Diet and Subsistence: Current Archaeological Perspectives* (pp. 57–65). Calgary, AB: University of Calgary Press.

Bandura, A. (1969). *Principles of behavior modification*. Holt, Rinehart, & Winston.

Baron-Cohen S. (2002). The extreme male brain theory of autism. *Trends in cognitive sciences*, 6(6), 248–254. [https://doi.org/10.1016/s1364-6613\(02\)01904-6](https://doi.org/10.1016/s1364-6613(02)01904-6)

Başar, F., & Demirci, N. (2018). Attitudes of nursing students toward gender roles: a cross-sectional study. *Contemporary nurse*, 54(3), 333–344. <https://doi.org/10.1080/10376178.2018.1504623>

ΜΥΘΟΙ ΤΗΣ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ ΕΠΙΘΕΤΙΚΟΤΗΤΑΣ, ΡΟΛΟΙ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ ΚΑΙ
ΜΟΝΤΕΡΝΟΣ ΣΕΞΙΣΜΟΣ

Bart, P. B., & O'Brien, P. H. (1984). Stopping Rape: Effective Avoidance Strategies. *Signs: Journal of Women in Culture and Society*, 10(1), 83–101.

<https://doi.org/10.1086/494115>

Bates, E. A., Klement, K. R., Kaye, L. K., & Pennington, C. R. (2019). The Impact of Gendered Stereotypes on Perceptions of Violence: A Commentary. *Sex Roles*.

<https://doi.org/10.1007/s11199-019-01029-9>

Batrinou M. L. (2012). Testosterone and aggressive behavior in man. *International journal of endocrinology and metabolism*, 10(3), 563–568. <https://doi.org/10.5812/ijem.3661>

Beasley, C. (2008). Rethinking hegemonic masculinity in a globalizing world. *Men and Masculinities*, 11(1), 86–103. <https://doi.org/10.1177/1097184X08315102>

Beere, C. A., King, D. W., Beere, D. B., & King, L. A. (1984). The Sex-Role Egalitarianism Scale: A measure of attitudes toward equality between the sexes. *Sex Roles: A Journal of Research*, 10(7-8), 563–576. <https://doi.org/10.1007/BF00287265>

Belsky, J. (1980). Child maltreatment: An ecological integration. *American Psychologist*, 35(4), 320–335. <https://doi.org/10.1037/0003-066X.35.4.320>

Benokraitis, N.V., & Feagin, J.R. (1995). Modern sexism: Blatant, Subtle, and Covert Discrimination. Englewood Cliffs, NJ: Prentice Hall.

Berenbaum, S. A., & Bailey, J. M. (2003). Effects on gender identity of prenatal androgens and genital appearance: Evidence from girls with congenital adrenal hyperplasia. *Journal of Clinical Endocrinology and Metabolism*, 88(3), 1102–1106.

<https://doi.org/10.1210/jc.2002-020782>

Berkel, L. A., Vandiver, B. J., & Bahner, A. D. (2004). Gender Role Attitudes, Religion, and Spirituality as Predictors of Domestic Violence Attitudes in White College

ΜΥΘΟΙ ΤΗΣ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ ΕΠΙΘΕΤΙΚΟΤΗΤΑΣ, ΡΟΛΟΙ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ ΚΑΙ
ΜΟΝΤΕΡΝΟΣ ΣΕΞΙΣΜΟΣ

Students. *Journal of College Student Development*, 45(2), 119–

133. <https://doi.org/10.1353/csd.2004.0019>

Berliner, L., & Elliot, D.M. (2002). Sexual abuse of children. In J.E.B. Meyers, L. Berliner, J. Briere, C.T. Hendriz, C. Jenny, & T.A. Reid (Eds.), *The APSAC Handbook on Child Maltreatment*, 2d ed. (pp. 55–78). Thousand Oaks, CA: Sage.

Benard, S., & Correll, S. J. (2010). Normative Discrimination and the Motherhood Penalty. *Gender & Society*, 24(5), 616–646. <https://doi.org/10.1177/0891243210383142>

Βερτουδάκης, Β. (2006). *Ερωτικά ήθη και σεξουαλικές συμπεριφορές στην αρχαία Ελλάδα*.

Ανακτήθηκε από

https://www.academia.edu/5531287/%CE%95%CF%81%CF%89%CF%84%CE%B9%CE%BA%CE%AC_%CE%AE%CE%B8%CE%B7_%CE%BA%CE%B1%CE%B9_%CF%83%CE%B5%CE%BE%CE%BF%CF%85%CE%B1%CE%BB%CE%B9%CE%BA%CE%AD%CF%82_%CF%83%CF%85%CE%BC%CF%80%CE%B5%CF%81%CE%B9%CF%86%CE%BF%CF%81%CE%AD%CF%82_%CF%83%CF%84%CE%B7%CE%BD_%CE%B1%CF%81%CF%87%CE%B1%CE%AF%CE%B1_%CE%95%CE%BB%CE%BB%CE%AC%CE%B4%CE%B1_Erotic_ethics_and_sexual_behavior_in_ancient_Greece

Bevacqua, M. (2000). *Rape on the public agenda: Feminism and the politics of sexual assault*. Boston, MA: Northeastern University Press.

Black, K. A., & McCloskey, K. A. (2013). Predicting date rape perceptions: the effects of gender, gender role attitudes, and victim resistance. *Violence against women*, 19(8), 949–967. <https://doi.org/10.1177/1077801213499244>

ΜΥΘΟΙ ΤΗΣ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ ΕΠΙΘΕΤΙΚΟΤΗΤΑΣ, ΡΟΛΟΙ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ ΚΑΙ
ΜΟΝΤΕΡΝΟΣ ΣΕΞΙΣΜΟΣ

- Bohner, G., Jarvis, C. I., Eyssel, F., & Siebler, F. (2005). The causal impact of rape myth acceptance on men's rape proclivity: Comparing sexually coercive and noncoercive men. *European Journal of Social Psychology, 35*(6), 819–828. <https://doi.org/10.1002/ejsp.284>
- Bohner, G., & Lampridis, E. (2004). Expecting to meet a rape victim affects women's self-esteem: The moderating role of rape myth acceptance. *Group Processes and Intergroup Relations, 7*(1), 77-87. <https://doi.org/10.1177/1368432024039974>
- Brandt, M. J. (2011). Sexism and Gender Inequality Across 57 Societies. *Psychological Science, 22*(11), 1413–1418. <https://doi.org/10.1177/0956797611420445>
- Bryant, A. N. (2003). Changes in attitudes toward women's roles: Predicting gender-role traditionalism among college students. *Sex Roles, 48*(3), 131–142. <https://doi.org/10.1023/A:1022451205292>
- Brener, N. D., McMahon, P. M., Warren, C. W., & Douglas, K. A. (1999). Forced sexual intercourse and associated health-risk behaviors among female college students in the United States. *Journal of Consulting and Clinical Psychology, 67*(2), 252–259. <https://doi.org/10.1037/0022-006X.67.2.252>
- Briere J, Malamuth N, C. J. (1985). Sexuality and Rape-Supportive Beliefs. *International Journal of Women's Studies*.
- Briere, J., & Malamuth, N. M. (1983). Self-reported likelihood of sexually aggressive behavior: Attitudinal versus sexual explanations. *Journal of Research in Personality, 17*(3), 315–323. [https://doi.org/10.1016/0092-6566\(83\)90023-5](https://doi.org/10.1016/0092-6566(83)90023-5)
- Brislin, R. W. (1970). Back-translation for cross-cultural research. *Journal of Cross-Cultural Psychology, 1*(3), 185–216. <https://doi.org/10.1177/135910457000100301>

ΜΥΘΟΙ ΤΗΣ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ ΕΠΙΘΕΤΙΚΟΤΗΤΑΣ, ΡΟΛΟΙ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ ΚΑΙ
ΜΟΝΤΕΡΝΟΣ ΣΕΞΙΣΜΟΣ

Brody LR. *Gender, emotion, and the family*. Harvard University Press; Cambridge, MA: 1999

Bronfenbrenner, U. (1977). Toward an experimental ecology of human

development. *American Psychologist*, 32(7), 513–531. <https://doi.org/10.1037/0003-066x.32.7.513>

Bronfenbrenner, U. (1979). Contexts of child rearing: Problems and prospects. *American*

Psychologist, 34(10), 844–850. <https://doi.org/10.1037/0003-066X.34.10.844>

Brownmiller, S. (1975). *Against our will: Men, women, and rape*. New York: Simon & Schuster.

Bruce S (2002). The “A Man” campaign: marketing social norms to men to prevent sexual assault. The report on social norms. Little Falls (NJ), PaperClip Communications.

Brutus, S., Montei, M., Jex, S., King, L., & King, D. (1993). Sex role egalitarianism as a moderator of gender congruence bias in evaluation. *Sex Roles: A Journal of Research*, 29(11-12), 755–765. <https://doi.org/10.1007/BF00289216>

Burgess, A. W., & Holmstrom, L. L. (1974). Rape trauma syndrome. *The American Journal of Psychiatry*, 131(9), 981–986.

Burt, M. R. (1980). Cultural myths and supports for rape. *Journal of Personality and Social Psychology*, 38(2), 217–230. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.38.2.217>

Burton, D.L. (2000). Were adolescent sex offenders children with sexual behavior problems? *Sexual Abuse: A Journal of Research and Treatment*, 12, 37–48.

Burton, D.L., Miller, D.L., & Schill, C.T. (2002). A social learning theory comparison of the sexual victimization of adolescent sex offenders and nonsexual male delinquents. *Child Abuse & Neglect*, 26, 893–907.

ΜΥΘΟΙ ΤΗΣ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ ΕΠΙΘΕΤΙΚΟΤΗΤΑΣ, ΡΟΛΟΙ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ ΚΑΙ
ΜΟΝΤΕΡΝΟΣ ΣΕΞΙΣΜΟΣ

Butler, J. (2008). *Σώματα με σημασία: οριοθετήσεις του " φύλου" στο λόγο*. Αθήνα: Εκκρεμές.

Campbell, R., Baker, C. K., & Mazurek, T. L. (1998). Remaining radical? Organizational predictors of rape crisis centers' social change initiatives. *American journal of community psychology*, 26(3), 457–483. <https://doi.org/10.1023/a:1022115322289>

Campbell, J. C. (2002). Health consequences of intimate partner violence. *Lancet*. Elsevier Limited. [https://doi.org/10.1016/S0140-6736\(02\)08336-8](https://doi.org/10.1016/S0140-6736(02)08336-8)

Chapleau, K. M., Oswald, D. L., & Russell, B. L. (2007). How ambivalent sexism toward women and men supports rape myth acceptance. *Sex Roles: A Journal of Research*, 57(1-2), 131–136. <https://doi.org/10.1007/s11199-007-9196-2>

Chapleau, K. M., Oswald, D. L., & Russell, B. L. (2008). Male rape myths: the role of gender, violence, and sexism. *Journal of interpersonal violence*, 23(5), 600–615. <https://doi.org/10.1177/0886260507313529>

Check, J.V.P., & Guloien, T.H. (1989). Reported proclivity for coercive sex following repeated exposure to sexually violent pornography, nonviolent dehumanizing pornography, and erotica. In D. Zillman & J. Bryant (Eds.), *Pornography: Research Advances and Policy Considerations* (pp. 159–184). Hillsdale, NJ: Erlbaum.

Chibber, K. S., Krishnan, S., & Minkler, M. (2011). Physician practices in response to intimate partner violence in southern India: insights from a qualitative study. *Women & health*, 51(2), 168–185. <https://doi.org/10.1080/03630242.2010.550993>

Chung, G. H., Oswald, R. F., & Hardesty, J. L. (2009). Enculturation as a condition impacting Korean American physicians' responses to Korean immigrant women suffering intimate partner violence. *Health care for women international*, 30(1-2), 41–63. <https://doi.org/10.1080/07399330802523568>

ΜΥΘΟΙ ΤΗΣ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ ΕΠΙΘΕΤΙΚΟΤΗΤΑΣ, ΡΟΛΟΙ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ ΚΑΙ
ΜΟΝΤΕΡΝΟΣ ΣΕΞΙΣΜΟΣ

- Γιωτάκος, Ο. (2004). Το προφίλ του ατόμου που κακοποιεί σεξουαλικά τα παιδιά, *Τετράδια Ψυχιατρικής*, 86, 102-107.
- Γκασούκα, Μ. (2004). Η διάσταση του φύλου στη σχέση οικογένειας και σχολείου, Στο Α. Τριλιανός & Ι. Καραμήνας (Επιμ.), *Συμβουλευτική Γονέων*. Αθήνα: ΕΚΠΑ
- Cohen, L., Manion, L., & Morrison, K. (2007). *Research methods in education (6th ed.)*. New York, NY: Routledge. Ανακτήθηκε από <https://gtu.ge/Agro-Lib/RESEARCH%20METHOD%20COHEN%20ok.pdf>
- Cohen, M. L., Garofalo, R., Boucher, R., & Seghorn, T. (1971). The psychology of rapists. *Seminars in Psychiatry*, 3(3), 307–327.
- Color Youth, Κοινότητα LGBTQ Νέων Αθήνας. (2021). *Ορολογίες*. Ανακτήθηκε από <https://www.colouryouth.gr/terms/>
- Comack, E., & Peter, T. (2005). How the Criminal Justice System Responds to Sexual Assault Survivors: The Slippage between “Responsibilization” and “Blaming the Victim.” *Canadian Journal of Women and the Law*, 17(2), 283–309.
- Connell, R. W. (1985). Theorising Gender. *Sociology*, 19(2), 260–272. <https://doi.org/10.1177/0038038585019002008>
- Connell, R. W. (2005). *Masculinities (2nd ed.)*. Berkeley: University of California Press.
- Connell, R. W. (2006). *Το κοινωνικό φύλο*. Θεσσαλονίκη: Επίκεντρο.
- Connell, R. W., & Messerschmidt, J. W. (2005). Hegemonic masculinity rethinking the concept. *Gender and Society*. <https://doi.org/10.1177/0891243205278639>

ΜΥΘΟΙ ΤΗΣ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ ΕΠΙΘΕΤΙΚΟΤΗΤΑΣ, ΡΟΛΟΙ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ ΚΑΙ
ΜΟΝΤΕΡΝΟΣ ΣΕΞΙΣΜΟΣ

- Corley, A., Corley, M.D., Walker, J., & Walker, S. (1994). The possibility of organic left posterior hemisphere dysfunction as a contributing factor in sex offending behavior. *Sexual Addiction and Compulsivity, 1*, 337–346.
- Costin, F., & Schwarz, N. (1987). Beliefs about rape and women's social roles: A four-nation study. *Journal of Interpersonal Violence, 2*(1), 46–56. <https://doi.org/10.1177/088626087002001003>
- Craissati, J., McClurg, G., & Browne, K. (2002). Characteristics of perpetrators of child sexual abuse who have been sexually victimized as children. *Sexual Abuse: A Journal of Research and Treatment, 14*, 225–239.
- Crenshaw, K. (1991). Mapping the Margins: Intersectionality, Identity Politics, and Violence against Women of Color. *Stanford Law Review, 43*(6), 1241. <https://doi.org/10.2307/1229039>
- Crenshaw, K. (2003). Traffic as the crossroads: Multiple oppressions. In R. Morgan (Ed.), *Sisterhood is forever: The women's anthology for a new millennium* (pp. 43–57). New York, NY: Washington Square Press.
- Dalbert, C. (2009). Belief in a just world. In M. R. Leary & R. H. Hoyle (Eds.), *Handbook of individual differences in social behavior* (pp. 288–297). The Guilford Press.
- Davis, S. N., & Greenstein, T. N. (2009). Gender ideology: Components, predictors, and consequences. *Annual Review of Sociology, 35*, 87–105. <https://doi.org/10.1146/annurev-soc-070308-115920>
- Davis, A. (2014). *Γυναίκες Φυλή και Τάξη*. Αθήνα: ΑΡΧΕΙΟ 71
- Day, K. (1994). Male mentally handicapped sex offenders. *British Journal of Psychiatry, 165*, 630–639.

ΜΥΘΟΙ ΤΗΣ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ ΕΠΙΘΕΤΙΚΟΤΗΤΑΣ, ΡΟΛΟΙ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ ΚΑΙ
ΜΟΝΤΕΡΝΟΣ ΣΕΞΙΣΜΟΣ

- Darley, J.M., and Fazio, R.H. (1980). 'Expectancy confirmation processes arising in the social interaction sequence'. *American Psychologist*, 35, 867-881.
- Dearwater, S. R., Coben, J. H., Campbell, J. C., Nah, G., Glass, N., McLoughlin, E., & Bekemeier, B. (1998). Prevalence of intimate partner abuse in women treated at community hospital emergency departments. *Journal of the American Medical Association*, 280(5), 433–438. <https://doi.org/10.1001/jama.280.5.433>
- Dearwater, S. R., Coben, J. H., Campbell, J. C., Nah, G., Glass, N., McLoughlin, E., & Bekemeier, B. (1998). Prevalence of intimate partner abuse in women treated at community hospital emergency departments. *Journal of the American Medical Association*, 280(5), 433–438. <https://doi.org/10.1001/jama.280.5.433>
- Deaux, K. (1985). Sex and gender. *Annual Review of Psychology*, 36, 49–81. <https://doi.org/10.1146/annurev.ps.36.020185.000405>
- Deaux, K., & LaFrance, M. (1998). Gender. In D. T. Gilbert, S. T. Fiske, & G. Lindzey (Eds.), *The handbook of social psychology* (pp. 788–827). McGraw-Hill.
- DeGue, S., Valle, L. A., Holt, M. K., Massetti, G. M., Matjasko, J. L., & Tharp, A. T. (2014). A systematic review of primary prevention strategies for sexual violence perpetration. *Aggression and violent behavior*, 19(4), 346–362. <https://doi.org/10.1016/j.avb.2014.05.004>
- Δεληγιάννη- Κουϊμτζή, Β., Ζιώγου, Σ., & Φρόση, Λ. (2008). Φύλο και Εκπαιδευτική Πραγματικότητα στην Ελλάδα: Προωθώντας Παρεμβάσεις για την Ισότητα των Φύλων στο Ελληνικό Εκπαιδευτικό Σύστημα». Αθήνα: Κέντρο Ερευνών για Θέματα Ισότητας. Ανακτήθηκε από <https://www.kethi.gr/ereunes-meletes/fylo-kai->

ekpaideytiki-pragmatikotita-stin-ellada-proothontas-parembaseis-gia-tin-isotita-ton-fylon-sto-elliniko-ekpaideytiko-systima

Delphy, C. (1993). Rethinking sex and gender. *Women's Studies International Forum*, 16(1), 1–9. [https://doi.org/10.1016/0277-5395\(93\)90076-L](https://doi.org/10.1016/0277-5395(93)90076-L)

DeKeseredy, W. S. (2006). Future Directions. *Violence Against Women*, 12(11), 1078–1085. <https://doi.org/10.1177/1077801206293337>

Deming, M. E., Covan, E. K., Swan, S. C., & Billings, D. L. (2013). Exploring Rape Myths, Gendered Norms, Group Processing, and the Social Context of Rape Among College Women: A Qualitative Analysis. *Violence Against Women*, 19(4), 465–485. <https://doi.org/10.1177/1077801213487044>

Diekmann, A. B., & Eagly, A. H. (2000). Stereotypes as dynamic constructs: Women and men of the past, present, and future. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 26(10), 1171–1188. <https://doi.org/10.1177/0146167200262001>

Djikanovic, B., Celik, H., Simic, S., Matejic, B., & Cucic, V. (2010). Health professionals' perceptions of intimate partner violence against women in Serbia: opportunities and barriers for response improvement. *Patient education and counseling*, 80(1), 88–93. <https://doi.org/10.1016/j.pec.2009.09.028>

Dobash R.P., Dobash R.E. (2003) Violence in Intimate Relationships. In: Heitmeyer W., Hagan J. (eds) *International Handbook of Violence Research*. Springer, Dordrecht. https://doi.org/10.1007/978-0-306-48039-3_36

Donat, P. L., & D'Emilio, J. (1992). A feminist redefinition of rape and sexual assault: Historical foundations and change. *Journal of Social Issues*, 48(1), 9–22. <https://doi.org/10.1111/j.1540-4560.1992.tb01154.x>

ΜΥΘΟΙ ΤΗΣ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ ΕΠΙΘΕΤΙΚΟΤΗΤΑΣ, ΡΟΛΟΙ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ ΚΑΙ
ΜΟΝΤΕΡΝΟΣ ΣΕΞΙΣΜΟΣ

Δραγώνα, Θ. (2007). *Στερεότυπα και προκαταλήψεις*. Ανακτήθηκε από

http://reader.ekt.gr/bookReader/show/index.php?lib=EDULLL&item=933&bitstream=933_01#page/1/mode/2up

Durán, M., Moya, M., Megías, J. L., & Viki, G. T. (2010). Social perception of rape victims in dating and married relationships: The role of perpetrator's benevolent sexism. *Sex Roles: A Journal of Research*, 62(7-8), 505–519. <https://doi.org/10.1007/s11199-009-9676-7>

Eagly, A. H. (1987). *Sex differences in social behavior: A social-role interpretation*. Lawrence Erlbaum Associates, Inc.

Eagly, A. H. (2009). The His and Hers of Prosocial Behavior: An Examination of the Social Psychology of Gender. *American Psychologist*, 64(8), 644–658. <https://doi.org/10.1037/0003-066X.64.8.644>

Eagly, A. H., & Carli, L. L. (1981). Sex of researchers and sex-typed communications as determinants of sex differences in influenceability: A meta-analysis of social influence studies. *Psychological Bulletin*, 90(1), 1–20. <https://doi.org/10.1037/0033-2909.90.1.1>

Eagly, A. H., & Chaiken, S. (1993). *The psychology of attitudes*. Harcourt Brace Jovanovich College Publishers.

Eagly, A. H., Nater, C., Miller, D. I., Kaufmann, M., & Sczesny, S. (2020). Gender stereotypes have changed: A cross-temporal meta-analysis of U.S. public opinion polls from 1946 to 2018. *American Psychologist*, 75(3), 301–315. <https://doi.org/10.1037/amp0000494>

ΜΥΘΟΙ ΤΗΣ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ ΕΠΙΘΕΤΙΚΟΤΗΤΑΣ, ΡΟΛΟΙ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ ΚΑΙ
ΜΟΝΤΕΡΝΟΣ ΣΕΞΙΣΜΟΣ

Eagly, A. H., Wood, W., & Diekmann, A. B. (2000). Social role theory of sex differences and similarities: A current appraisal. In T. Eckes & H. M. Trautner (Eds.), *The developmental social psychology of gender* (pp. 123–174). Lawrence Erlbaum Associates Publishers.

Edwards, K. M., Turchik, J. A., Dardis, C. M., Reynolds, N., & Gidycz, C. A. (2011). Rape Myths: History, Individual and Institutional-Level Presence, and Implications for Change. *Sex Roles*, 65(11–12), 761–773. <https://doi.org/10.1007/s11199-011-9943-2>

Egan, S. K., & Perry, D. G. (2001). Gender identity: A multidimensional analysis with implications for psychosocial adjustment. *Developmental Psychology*, 37(4), 451–463. <https://doi.org/10.1037/0012-1649.37.4.451>

EIGE. (2020). Gender Equality Index. Ανακτήθηκε από <https://eige.europa.eu/gender-equality-index/2020/country>

Ellsberg, M., Arango, D. J., Morton, M., Gennari, F., Kiplesund, S., Contreras, M., & Watts, C. (2015). Prevention of violence against women and girls: what does the evidence say?. *Lancet (London, England)*, 385(9977), 1555–1566. [https://doi.org/10.1016/S0140-6736\(14\)61703-7](https://doi.org/10.1016/S0140-6736(14)61703-7)

Engels, F. (1997). *Η καταγωγή της οικογένειας της ατομικής ιδιοκτησίας και του κράτους*. Αθήνα: Σύγχρονη Εποχή

EU Council (2020). COVID-19 wave of violence against women. Ανακτήθηκε από <https://www.consilium.europa.eu/en/documents-publications/library/library-blog/posts/covid-19-wave-of-violence-against-women/>

European Union Agency for fundamental rights. (2015). *Violence against women, an EU wide survey – Results at a glance, 2014*. Ανακτήθηκε από

ΜΥΘΟΙ ΤΗΣ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ ΕΠΙΘΕΤΙΚΟΤΗΤΑΣ, ΡΟΛΟΙ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ ΚΑΙ
ΜΟΝΤΕΡΝΟΣ ΣΕΞΙΣΜΟΣ

<https://fra.europa.eu/en/publication/2014/violence-against-women-eu-wide-survey-main-results-report>

Eurostat. (2017). *Violent sexual crimes recorded in the EU*. Ανακτήθηκε από

<https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-eurostat-news/-/edn-20171123-1>

Ewoldt, C. A., Monson, C. M., & Langhinrichsen-Rohling, J. (2000). Attributions about rape in a continuum of dissolving marital relationships. *Journal of Interpersonal Violence, 15*(11), 1175–1182. <https://doi.org/10.1177/088626000015011004>

Federici, S. (2011). *Ο Κάλιμπαν και η μάγισσα: γυναίκες, σώμα και πρωταρχική συσσώρευση*. Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις των Ξένων.

Fernández, M. L., Castro, Y. R., & Lorenzo, M. G. (2004). Evolution of hostile sexism and benevolent sexism in a Spanish sample. *Social Indicators Research, 66*(3), 197–211. <https://doi.org/10.1023/B:SOCI.0000003553.30419.f1>

Fiske, S. T. (1998). *Stereotyping, prejudice, and discrimination*. In D. T. Gilbert, S. T. Fiske, & G. Lindzey (Eds.), *The handbook of social psychology* (p. 357–411). McGraw-Hill.

Fisher, V.(2001).Working with Battered Women: A handbook for health care professionals. The Provincial Association of Transition Houses in Saskatchewan

Foshee, V. A., Bauman, K. E., Ennett, S. T., Linder, G. F., Benefield, T., & Suchindran, C. (2004). Assessing the long-term effects of the Safe Dates program and a booster in preventing and reducing adolescent dating violence victimization and perpetration. *American journal of public health, 94*(4), 619–624. <https://doi.org/10.2105/ajph.94.4.619>

ΜΥΘΟΙ ΤΗΣ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ ΕΠΙΘΕΤΙΚΟΤΗΤΑΣ, ΡΟΛΟΙ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ ΚΑΙ
ΜΟΝΤΕΡΝΟΣ ΣΕΞΙΣΜΟΣ

Freund, K. (1990). Courtship disorder. In W.L. Marshall, D.R. Laws, & H.E. Barbaree (Eds.), *Handbook of Sexual Assault: Issues, Theories, and Treatment of the Offender* (pp. 195–207). New York: Plenum Press.

Flood, M., & Pease, B. (2009). Factors Influencing Attitudes to Violence Against Women. *Trauma, Violence, & Abuse, 10*(2), 125–142.

<https://doi.org/10.1177/1524838009334131>

Fortin, N. M. (2005). Gender role attitudes and the labour-market outcomes of women across OECD countries. *Oxford Review of Economic Policy, 21*, 416–438.

doi:10.1093/oxrep/gri024.

Foucault, M. (2011). *Ιστορία της σεξουαλικότητας*. Αθήνα: Πλέθρον.

Frese, B., Moya, M., & Megías, J. L. (2004). Social perception of rape: how rape myth acceptance modulates the influence of situational factors. *Journal of interpersonal violence, 19*(2), 143–161. <https://doi.org/10.1177/0886260503260245>

Gage, A. N., & Lease, S. H. (2018). An Exploration of the Link Between Masculinity and Endorsement of IPV Myths in American Men. *Journal of Interpersonal Violence. <https://doi.org/10.1177/0886260518818430>*

Galski, T., Thornton, K.E., & Shumsky, D. (1990). Brain dysfunction in sex offenders. *Journal of Offender Rehabilitation, 16*, 65–79.

Gates, T. G. (2011). Reaching Men: Strategies for Preventing Sexist Attitudes, Behaviors, and Violence, by Funk, R. E. *Journal of Community Practice, 19*(2), 206–208.

<https://doi.org/10.1080/10705422.2011.569646>

ΜΥΘΟΙ ΤΗΣ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ ΕΠΙΘΕΤΙΚΟΤΗΤΑΣ, ΡΟΛΟΙ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ ΚΑΙ
ΜΟΝΤΕΡΝΟΣ ΣΕΞΙΣΜΟΣ

- Gerger, H., Kley, H., Bonner, G., & Siebler, F. (2007). The acceptance of modern myths about sexual aggression scale: Development and validation in German and English. *Aggressive Behavior*, 33(5), 422–440. <https://doi.org/10.1002/ab.20195>
- Glenn, N. D., & Hill, L. (1977). Rural-Urban Differences in Attitudes and Behavior in the United States. *The Annals of the American Academy of Political and Social Science*, 429, 36–50.
- Glick, P., & Fiske, S. T. (1996). The Ambivalent Sexism Inventory: Differentiating hostile and benevolent sexism. *Journal of Personality and Social Psychology*, 70(3), 491–512. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.70.3.491>
- Goodman, L. A., Koss, M. P., & Felipe Russo, N. (1993). Violence against women: Physical and mental health effects. Part I: Research findings. *Applied and Preventive Psychology*, 2(2), 79–89. [https://doi.org/10.1016/s0962-1849\(05\)80114-3](https://doi.org/10.1016/s0962-1849(05)80114-3)
- Grauerholz, L. (2000). An ecological approach to understanding sexual revictimization: Linking personal, interpersonal, and sociocultural factors and processes. *Child Maltreatment*, 5(1), 5–17. <https://doi.org/10.1177/1077559500005001002>
- Groth, A. N., & Burgess, A. W. (1977). Rape: a sexual deviation. *American Journal of Orthopsychiatry*, 47(3), 400–406. <https://doi.org/10.1111/j.1939-0025.1977.tb01246.x>
- Groth, N.A. (1979). *Men who rape: the psychology of the offender*. New York: Plenum Press.
- Grubb, A., & Turner, E. (2012). Attribution of blame in rape cases: A review of the impact of rape myth acceptance, gender role conformity and substance use on victim blaming. *Aggression and Violent Behavior*, 17, 443–452. <https://doi.org/10.1016/j.avb.2012.06.002>

ΜΥΘΟΙ ΤΗΣ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ ΕΠΙΘΕΤΙΚΟΤΗΤΑΣ, ΡΟΛΟΙ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ ΚΑΙ
ΜΟΝΤΕΡΝΟΣ ΣΕΞΙΣΜΟΣ

- Haines, E. L., Deaux, K., & Lofaro, N. (2016). The Times They Are a-Changing ... or Are They Not? A Comparison of Gender Stereotypes, 1983–2014. *Psychology of Women Quarterly, 40*(3), 353–363. <https://doi.org/10.1177/0361684316634081>
- Harris, R. J., & Firestone, J. M. (1998). Changes in predictors of gender role ideologies among women: A multivariate analysis. *Sex Roles, 38*(3–4), 239–252. <https://doi.org/10.1023/a:1018785100469>
- Hammond, E. M., Berry, M. A., & Rodriguez, D. N. (2011). The influence of rape myth acceptance, sexual attitudes, and belief in a just world on attributions of responsibility in a date rape scenario. *Legal and Criminological Psychology, 16*(2), 242–252. <https://doi.org/10.1348/135532510X499887>
- Hantzi, A., Lampridis, E., Tsantila, K., & Bohner, G. (2015). Validation of the greek acceptance of modern myths about sexual aggression (AMMSA) Scale: Examining Its relationships with sexist and conservative political beliefs. *International Journal of Conflict and Violence, 9*(1), 121–133. <https://doi.org/10.4119/UNIBI/ijcv.498>
- Harrison, L. A., Howerton, D. M., Secarea, A. M., & Nguyen, C. Q. (2008). Effects of ingroup bias and gender role violations on acquaintance rape attributions. *Sex Roles, 59*(9–10), 713–725. <https://doi.org/10.1007/s11199-008-9472-9>
- Harvard Medical School (2020). *When lockdown is not actually safer: Intimate partner violence during COVID-19*. Ανακτήθηκε από <https://www.health.harvard.edu/blog/when-lockdown-is-not-actually-safer-intimate-partner-violence-during-covid-19-2020070720529>

ΜΥΘΟΙ ΤΗΣ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ ΕΠΙΘΕΤΙΚΟΤΗΤΑΣ, ΡΟΛΟΙ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ ΚΑΙ
ΜΟΝΤΕΡΝΟΣ ΣΕΞΙΣΜΟΣ

Hayes, R. M., Lorenz, K., & Bell, K. A. (2013). Victim Blaming Others: Rape Myth Acceptance and the Just World Belief. *Feminist Criminology*, 8(3), 202–220.

<https://doi.org/10.1177/1557085113484788>

Heise, L., Ellsberg, M. and Gottemoeller, M. *Ending Violence Against Women*. Population Reports, Series L, No. 11. Baltimore, John Hopkins University School of Public Health, Population Information Program, December 1999.

Hogg, M. A., Vaughan, G. M., & Χαντζή, Α. (2010). Κοινωνική ψυχολογία. Gutenberg.

Howell, N. (1983). The Prevalence of Rape in the United States Revisited. *Signs: Journal of Women in Culture and Society*, 8(4), 688–695. <https://doi.org/10.1086/494003>

Htun, M., & Weldon, S. (2012). The Civic Origins of Progressive Policy Change: Combating Violence against Women in Global Perspective, 1975–2005. *American Political Science Review*, 106(3), 548-569. doi:10.1017/S0003055412000226

Hucker, S., & Bain, J. (1990). Androgenic hormones and sexual assault. In W.L. Marshall & D.R. Laws (Eds.), *Handbook of Sexual Assault: Issues, Theories and Treatment of the Offender* (pp. 93–102). New York: Plenum Press.

Hughes, M., Kroehler, C. J., Ιωσηφίδης, Θ., & Χρηστίδης, Γ. (2014). Κοινωνιολογία: οι βασικές έννοιες. Αθήνα: Κριτική.

Hunnicut, G. (2009). Varieties of patriarchy and violence against women: Resurrecting “patriarchyg” as a theoretical tool. *Violence Against Women*, 15(5), 553–573.

<https://doi.org/10.1177/1077801208331246>

Jacob, S., Scherpereel, J. A., & Adams, M. (2014). Gender Norms and Women’s Political Representation: A Global Analysis of Cabinets, 1979-2009. *Governance*, 27(2), 321–345. <https://doi.org/10.1111/gove.12044>

ΜΥΘΟΙ ΤΗΣ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ ΕΠΙΘΕΤΙΚΟΤΗΤΑΣ, ΡΟΛΟΙ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ ΚΑΙ
ΜΟΝΤΕΡΝΟΣ ΣΕΞΙΣΜΟΣ

James, S. E., Herman, J. L., Rankin, S., Keisling, M., Mottet, L., & Anafi, M. (2016). *The Report of the 2015 U.S. Transgender Survey*. Washington, DC: National Center for Transgender Equality.

Jansen, H. (2016). Violence Against Women Key Terminology - kNOwVAWdata. Bangkok: UNFPA Asia and the Pacific Regional Office. Ανακτήθηκε από <https://www.svri.org/research-methods/definitions>

Jimenez, J. A., & Abreu, J. M. (2003). Race and sex effects on attitudinal perceptions of acquaintance rape. *Journal of Counseling Psychology*, 50(2), 252–256. <https://doi.org/10.1037/0022-0167.50.2.252>

Johnson, B. T., & Eagly, A. H. (1989). Effects of Involvement on Persuasion: A Meta-Analysis. *Psychological Bulletin*. <https://doi.org/10.1037/0033-2909.106.2.290>

Jonson-Reid, M., & Way, I. (2001). Adolescent sexual offenders: Incidence of childhood maltreatment, serious emotional disturbance, and prior offenses. *American Journal of Orthopsychiatry*, 71(1), 120–130.

Jost, J.T. & Banaji, M.R. (1994). 'The role of stereotyping in system-justification and the production of false consciousness'. *British Journal of Social Psychology* 33, 1-27.

Jost, J.T., Burgess, D. & Mosso, C. (2001). 'Conflicts of legitimation among self, group, and system: The integrative potential of system justification theory'. In J.T. Jost and B. Major (eds.), *The psychology of legitimacy: Emerging perspectives on ideology, justice, and intergroup relations*. New York: Cambridge University Press.

ΜΥΘΟΙ ΤΗΣ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ ΕΠΙΘΕΤΙΚΟΤΗΤΑΣ, ΡΟΛΟΙ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ ΚΑΙ
ΜΟΝΤΕΡΝΟΣ ΣΕΞΙΣΜΟΣ

Jule A. (2014) Gender Theory. In: Michalos A.C. (eds) Encyclopedia of Quality of Life and Well-Being Research. Springer, Dordrecht. https://doi.org/10.1007/978-94-007-0753-5_1137

Institute of Medicine (1994). *Classifications of interventions*. Ανακτήθηκε από https://dpbh.nv.gov/uploadedFiles/mhnavgov/content/Meetings/Bidders_Conference/Institute%20of%20Medicine%20Prevention%20Classifications-rev10.20.14.pdf

Inglehart, R. D., & Norris, P. (2003). *Rising tide: Gender equality and cultural change around the world*. Cambridge: Cambridge University Press.

Ιντζεσίλογλου, Ν. (1983), *Η κοινωνικοποίηση του ατόμου*, Αθήνα, Παρατηρητής.

Kahn, A. S., Jackson, J., Kully, C., Badger, K., & Halvorsen, J. (2003). Calling it rape: Differences in experiences of women who do or do not label their sexual assault as rape. *Psychology of Women Quarterly*, 27(3), 233–242. <https://doi.org/10.1111/1471-6402.00103>

Kane, E. W., & Schippers, M. (1996). Men's and women's beliefs about gender and sexuality. *Gender & Society*, 10(5), 650–665. <https://doi.org/10.1177/089124396010005009>

Kanin, E. J. (1984). Date rape: Unofficial criminals and victims. *Victimology*, 9(1), 95–108.

Kanin, E. J., & Parcell, S. R. (1977). Sexual aggression: A second look at the offended female. *Archives of Sexual Behavior*, 6(1), 67–76. <https://doi.org/10.1007/BF01579249>

Katenbrink, J. (2006). Translation and standardization of the Sex-Role Egalitarianism Scale (SRES-B) on a German sample. *Sex Roles*, 54(7–8), 485–493. <https://doi.org/10.1007/s11199-006-9013-3>

ΜΥΘΟΙ ΤΗΣ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ ΕΠΙΘΕΤΙΚΟΤΗΤΑΣ, ΡΟΛΟΙ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ ΚΑΙ
ΜΟΝΤΕΡΝΟΣ ΣΕΞΙΣΜΟΣ

Katz, J. (2006). *The macho paradox: Why some men hurt women and how all men can help*.

Naperville, IL: Sourcebooks.

Kennedy K. (2014). The case in favour of educating medical students about sexual violence. *Medical teacher*, 36(3), 267–268.

<https://doi.org/10.3109/0142159X.2014.875618>

Kimmel, M. (2000). *Gender and Society*, 14(6), 827-829.

Kimmel, M. (2001). Masculinities and Femininities. In *International Encyclopedia of the*

Social & Behavioral Sciences (pp. 9318–9321). Elsevier. <https://doi.org/10.1016/b0->

[08-043076-7/03977-2](https://doi.org/10.1016/b0-08-043076-7/03977-2)

Kimmel, M., & Aronson, A. (Eds.). (2010). *The gendered society reader* (4th ed.). New

York: Oxford University Press.

King, L. A., & King, D. W. (1997). Sex-Role Egalitarianism Scale: Development, psychometric properties, and recommendations for future research. *Psychology of*

Women Quarterly, 21(1), 71–87. <https://doi.org/10.1111/j.1471->

[6402.1997.tb00101.x](https://doi.org/10.1111/j.1471-6402.1997.tb00101.x)

King, L. L., & Roberts, J. J. (2011). Traditional gender role and rape myth acceptance: From the countryside to the big city. *Women and Criminal Justice*, 21(1), 1–20.

<https://doi.org/10.1080/08974454.2011.536045>

Kingsnorth, R. F., & Macintosh, R. C. (2004). Domestic violence: Predictors of victim support for official action. *Justice Quarterly*.

<https://doi.org/10.1080/07418820400095821>

Klement, K. R., Sagarin, B. J., & Skowronski, J. J. (2019). Accusers Lie and Other Myths:

Rape Myth Acceptance Predicts Judgments Made About Accusers and Accused

ΜΥΘΟΙ ΤΗΣ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ ΕΠΙΘΕΤΙΚΟΤΗΤΑΣ, ΡΟΛΟΙ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ ΚΑΙ
ΜΟΝΤΕΡΝΟΣ ΣΕΞΙΣΜΟΣ

Perpetrators in a Rape Case. *Sex Roles*, 81(1–2), 16–33.

<https://doi.org/10.1007/s11199-018-0950-4>

Koss, M. P. (1985). The hidden rape victim: Personality, attitudinal, and situational characteristics. *Psychology of Women Quarterly*, 9(2), 193–212.

<https://doi.org/10.1111/j.1471-6402.1985.tb00872.x>

Koss, M. P., Gidycz, C. A., & Wisniewski, N. (1987). The Scope of Rape: Incidence and Prevalence of Sexual Aggression and Victimization in a National Sample of Higher Education Students. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 55(2), 162–170.

<https://doi.org/10.1037/0022-006X.55.2.162>

Koss, M. P., Leonard, K. E., Beezley, D. A., & Oros, C. J. (1985). Nonstranger sexual aggression: A discriminant analysis of the psychological characteristics of undetected offenders. *Sex Roles: A Journal of Research*, 12(9–10), 981–

992. <https://doi.org/10.1007/BF00288099>

Kouta, C., Pithara, C., Zobnina, A., Apostolidou, Z., Christodoulou, J., Papadakaki, M., & Chliaoutakis, J. (2015, December 1). A systematic review of training interventions addressing sexual violence against marginalized at-risk groups of women. *Health Education Research*. Oxford University Press. <https://doi.org/10.1093/her/cyv053>

Krug EG et al. (2002). eds. World report on violence and health. Geneva, World Health Organization. Ανακτήθηκε από

https://www.who.int/violence_injury_prevention/violence/world_report/en/full_en.pdf?ua=1

Kruttschnitt, C., Kalsbeek, W. D., & House, C. C. (Eds.). (2014). *Estimating the incidence of rape and sexual assault*. National Academies Press.

ΜΥΘΟΙ ΤΗΣ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ ΕΠΙΘΕΤΙΚΟΤΗΤΑΣ, ΡΟΛΟΙ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ ΚΑΙ
ΜΟΝΤΕΡΝΟΣ ΣΕΞΙΣΜΟΣ

- Lankester T (1992). Setting up community health programmes: a practical manual for use in developing countries. London, Macmillan Press
- Larsen, K. S., & Long, E. (1988). Attitudes toward sex-roles: Traditional or egalitarian? *Sex Roles: A Journal of Research*, 19(1-2), 1–12. <https://doi.org/10.1007/BF00292459>
- Leguizamo, A. (2002). The object relations and victimization histories of juvenile sex offenders. In B.K. Schwartz (Ed.), *The Sex Offender: Current Treatment Modalities and Systems Issues*, vol. 4 (pp. 4-1– 4-39). Kingston, NJ: Civic Research Institute.
- Lerner, M. J., & Simmons, C. H. (1966). Observer's reaction to the "innocent victim": Compassion or rejection? *Journal of Personality and Social Psychology*, 4(2), 203–210. <https://doi.org/10.1037/h0023562>
- Levant, R. F., Rankin, T. J., Williams, C. M., Hasan, N. T., & Smalley, K. B. (2010). Evaluation of the factor structure and construct validity of scores on the Male Role Norms Inventory—Revised (MRNI-R). *Psychology of Men & Masculinity*, 11(1), 25–37. <https://doi.org/10.1037/a0017637>
- Lewis, J. A. (2018). *From modern sexism to gender microaggressions: Understanding contemporary forms of sexism and their influence on diverse women*. In C. B. Travis, J. W. White, A. Rutherford, W. S. Williams, S. L. Cook, & K. F. Wyche (Eds.), *APA handbooks in psychology. APA handbook of the psychology of women: History, theory, and battlegrounds* (p. 381–397). American Psychological Association. <https://doi.org/10.1037/0000059-019>
- Liben, L. S., & Bigler, R. S. (2002). The developmental course of gender differentiation: conceptualizing, measuring, and evaluating constructs and pathways. *Monographs of the Society for Research in Child Development*, 67(2), i–183.

ΜΥΘΟΙ ΤΗΣ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ ΕΠΙΘΕΤΙΚΟΤΗΤΑΣ, ΡΟΛΟΙ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ ΚΑΙ
ΜΟΝΤΕΡΝΟΣ ΣΕΞΙΣΜΟΣ

Lindsey, L., (2015). *Gender Roles: A Sociological Perspective* (6th ed.). New York:

Routledge. <https://doi.org/10.4324/9781315664095>

Lippmann, W. (1988). *Κοινή γνώμη*. Αθήνα: Κάλβος.

Little, J., & Panelli, R. (2003). Gender research in rural geography. *Gender, Place and*

Culture, 10(3), 281–289. <https://doi.org/10.1080/0966369032000114046>

Lonsway, K. A., & Fitzgerald, L. F. (1994). Rape Myths: In Review. *Psychology of Women*

Quarterly, 18(2), 133–164. <https://doi.org/10.1111/j.1471-6402.1994.tb00448.x>

Lonsway, K. A., & Fitzgerald, L. F. (1995). Attitudinal antecedents of rape myth acceptance:

A theoretical and empirical reexamination. *Journal of Personality and Social*

Psychology, 68(4), 704–711. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.68.4.704>

McGregor, M. J., Du Mont, J., White, D., & Coombes, M. E. (2009). Examination for sexual

assault: evaluating the literature for indicators of women-centered care. *Health care*

for women international, 30(1-2), 22–40. <https://doi.org/10.1080/07399330802523519>

MacKay, N.J., & Covell, K. (1997). The Impact of Women in Advertisements on Attitudes

Toward Women. *Sex Roles*, 36, 573-583.

Malamuth, N. M. (1981). Rape Proclivity Among Males. *Journal of Social Issues*, 37(4),

138–157. <https://doi.org/10.1111/j.1540-4560.1981.tb01075.x>

Malamuth, N.M., & Heilmann, M.F. (1998). Evolutionary psychology and sexual aggression.

In C. Crawford & D.L. Krebs (Eds.), *Handbook of Evolutionary Psychology: Ideas,*

Issues, and Applications (pp. 515–542). Mahwah, NJ: Erlbaum.

Malamuth, N. M., Sockloskie, R. J., Koss, M. P., & Tanaka, J. S. (1991). Characteristics of

aggressors against women: testing a model using a national sample of college

ΜΥΘΟΙ ΤΗΣ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ ΕΠΙΘΕΤΙΚΟΤΗΤΑΣ, ΡΟΛΟΙ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ ΚΑΙ
ΜΟΝΤΕΡΝΟΣ ΣΕΞΙΣΜΟΣ

students. *Journal of consulting and clinical psychology*, 59(5), 670–681.

<https://doi.org/10.1037//0022-006x.59.5.670>

Marshall, W.L. (1988). The use of sexually explicit stimuli by rapists, child molesters, and nonoffenders. *Journal of Sex Research*, 25, 267–288.

Martin, C., & Halverson, C. (1981). A Schematic Processing Model of Sex Typing and Stereotyping in Children. *Child Development*, 52(4), 1119-1134.

Martínez-García, E., Montiel-Mesa, V., Esteban-Vilchez, B., Bracero-Aleman, B., Martín-Salvador, A., Gázquez-López, M., Pérez-Morente, M. Á., & Alvarez-Serrano, M. A. (2021). Sexist Myths Emergency Healthcare Professionals and Factors Associated with the Detection of Intimate Partner Violence in Women. *International journal of environmental research and public health*, 18(11), 5568.

<https://doi.org/10.3390/ijerph18115568>

Maruani, M. (2008). *Γυναίκες, φύλο, κοινωνίες: τι γνωρίζουμε σήμερα*. Αθήνα: Μεταίχμιο.

Mason, G. E., Riger, S., & Foley, L. A. (2004). The Impact of Past Sexual Experiences on Attributions of Responsibility for Rape. *Journal of Interpersonal Violence*, 19(10), 1157–1171. <https://doi.org/10.1177/0886260504269094>

Masser, B., Lee, K., & McKimmie, B. M. (2010). Bad woman, bad victim? Disentangling the effects of victim stereotypicality, gender stereotypicality and benevolent sexism on acquaintance rape victim blame. *Sex Roles: A Journal of Research*, 62(7-8), 494–504. <https://doi.org/10.1007/s11199-009-9648-y>

McDonald, T. W., & Kline, L. (2004). Perceptions of appropriate punishment for committing date rape: male college students recommend lenient punishments. *College Student Journal*, 38(1), 44–56.

ΜΥΘΟΙ ΤΗΣ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ ΕΠΙΘΕΤΙΚΟΤΗΤΑΣ, ΡΟΛΟΙ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ ΚΑΙ
ΜΟΝΤΕΡΝΟΣ ΣΕΞΙΣΜΟΣ

- McGhee, M. R., Johnson, N., & Liverpool, J. (2002). Assessing psychometric properties of the Sex-Role Egalitarianism Scale(SRES) with African Americans. *Sex Roles*, 45, 859 – 866
- McKimmie, B. M., Masser, B. M., & Bongiorno, R. (2014). What counts as rape? The effect of offense prototypes, victim stereotypes, and participant gender on how the complainant and defendant are perceived. *Journal of Interpersonal Violence*, 29(12), 2273–2303. <https://doi.org/10.1177/0886260513518843>
- Messman-Moore, T. L., & Long, P. J. (2003). The role of childhood sexual abuse sequelae in the sexual revictimization of women: An empirical review and theoretical reformulation. *Clinical Psychology Review*. Elsevier Inc. [https://doi.org/10.1016/S0272-7358\(02\)00203-9](https://doi.org/10.1016/S0272-7358(02)00203-9)
- Megías, J. L., Romero-Sánchez, M., Durán, M., Moya, M., & Bohner, G. (2011). Spanish validation of the Acceptance of Modern Myths about Sexual Aggression Scale (AMMSA). *Spanish Journal of Psychology*, 14(2), 912-925. https://doi.org/10.5209/rev_SJOP.2011.v14.n2.37
- Millett, K. (2000). *Sexual politics*. Urbana: University of Illinois Press.
- Milone, J. M., Burg, M. A., Duerson, M. C., Hagen, M. G., & Pauly, R. R. (2010). The effect of lecture and a standardized patient encounter on medical student rape myth acceptance and attitudes toward screening patients for a history of sexual assault. *Teaching and learning in medicine*, 22(1), 37–44. <https://doi.org/10.1080/10401330903446321>
- Moor, A. (2007). When Recounting the Traumatic Memories is Not Enough. *Women & Therapy*, 30(1–2), 19–33. https://doi.org/10.1300/j015v30n01_02

ΜΥΘΟΙ ΤΗΣ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ ΕΠΙΘΕΤΙΚΟΤΗΤΑΣ, ΡΟΛΟΙ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ ΚΑΙ
ΜΟΝΤΕΡΝΟΣ ΣΕΞΙΣΜΟΣ

Morris, E. W., & Ratajczak, K. (2019). Critical Masculinity Studies and Research on Violence Against Women: An Assessment of Past Scholarship and Future Directions. *Violence Against Women*, 25(16), 1980–2006.

<https://doi.org/10.1177/1077801219875827>

Μπούνα, Α., & Παπάνης, Ε. Π. (2019). *Η διαμόρφωση της έμφυλης ταυτότητας: ο ρόλος της οικογένειας και του σχολείου*. Αθήνα: Πεδίο.

Munge, B. A., Pomerantz, A. M., Pettibone, J. C., & Falconer, J. W. (2007). The influence of length of marriage and fidelity status on perception of marital rape. *Journal of interpersonal violence*, 22(10), 1332–1339.

<https://doi.org/10.1177/0886260507304553>

Myers, S. M., & Booth, A. (2002). Forerunners of Change in Nontraditional Gender Ideology. *Social Psychology Quarterly*, 65(1), 18–37.

<https://doi.org/10.2307/3090166>

Myers, D. G. (1993). *Social psychology* (4th ed.). McGraw-Hill Book Company.

Nagel, B., Matsuo, H., McIntyre, K. P., & Morrison, N. (2005). Attitudes toward victims of rape: effects of gender, race, religion, and social class. *Journal of interpersonal violence*, 20(6), 725–737. <https://doi.org/10.1177/0886260505276072>

Napier, J. L., Thorisdottir, H., & Jost, J. T. (2010). The joy of sexism? A multinational investigation of hostile and benevolent justifications for gender inequality and their relations to subjective well-being. *Sex Roles: A Journal of Research*, 62(7-8), 405–419. <https://doi.org/10.1007/s11199-009-9712-7>

ΜΥΘΟΙ ΤΗΣ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ ΕΠΙΘΕΤΙΚΟΤΗΤΑΣ, ΡΟΛΟΙ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ ΚΑΙ
ΜΟΝΤΕΡΝΟΣ ΣΕΞΙΣΜΟΣ

Nayak, M., C. Byrne, M. Martin, and A. Abraham (2003) Attitudes towards violence against women: A cross-nation study. *Sex Roles*, 49(8), 333-342.

Neville, H. A., Oh, E., Spanierman, L. B., Heppner, M. J., & Clark, M. (2004). General and Culturally Specific Factors Influencing Black and White Rape Survivors' Self-Esteem. *Psychology of Women Quarterly*, 28(1), 83-94.

<https://doi.org/10.1111/j.1471-6402.2004.00125.x>

Nettleton, S. (2002). *Κοινωνιολογία της υγείας και της ασθένειας*. Αθήνα: Δαρδανός.

Nicholas, D. (1999). *Η εξέλιξη του μεσαιωνικού κόσμου: κοινωνία, διακυβέρνηση και σκέψη στην Ευρώπη, 312-1500*. Αθήνα: Μορφωτικό Ίδρυμα Εθνικής Τραπέζης.

Oakley, A. (1970). *Sex, gender and society*. *Sex, Gender and Society*. Routledge

O'NEIL, J. M., & HARWAY, M. (1997). *A Multivariate Model Explaining Men's Violence Toward Women: Predisposing and Triggering Hypotheses*. *Violence Against Women*, 3(2), 182-203. <https://doi.org/10.1177/1077801297003002005>

OHCHR (2014). *Gender Stereotypes*. Ανακτήθηκε από

<https://www.ohchr.org/en/issues/women/wrgs/pages/genderstereotypes.aspx>

Padavic, I., & Reskin, B. F. (2002). *Women and men at work* (Vol. 2). Thousand Oaks, CA: Pine Forge Press.

Paine, K., Hart, G., Jawo, M., Ceesay, S., Jallow, M., Morison, L., ... Shaw, M. (2002).

'Before we were sleeping, now we are awake': Preliminary evaluation of the Stepping Stones sexual health programme in The Gambia. *African Journal of AIDS Research*, 1(1), 39-50. <https://doi.org/10.2989/16085906.2002.9626543>

ΜΥΘΟΙ ΤΗΣ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ ΕΠΙΘΕΤΙΚΟΤΗΤΑΣ, ΡΟΛΟΙ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ ΚΑΙ
ΜΟΝΤΕΡΝΟΣ ΣΕΞΙΣΜΟΣ

Παντελίδου-Μαλούτα, Μ. (2014). *Φύλο, Κοινωνία και Πολιτική*. Αθήνα: Κέντρο Ερευνών για Θέματα Ισότητας. Ανακτήθηκε από <https://www.kethi.gr/sites/default/files/wp-content/uploads/2016/02/1.fylo-koinonia-politiki.pdf>

Παπαδακάκη, Μ., Τσαλκάνης, Α., Αραβαντινού, Α., Ευτυχίδη, Ρ., Ιωσηφίδης, Ι., & Χλιαουτάκης, Ι. (2020). Σεξουαλική επιθετικότητα νέων ανδρών και παράγοντες που την ενισχύουν. *Psychology: The Journal of the Hellenic Psychological Society*, 19(4), 445. https://doi.org/10.12681/psy_hps.23699

Παπαστάμου, Σ. (2011). *Ψυχολογιοποίηση: επιπτώσεις των ψυχολογικών ερμηνειών στα φαινόμενα κοινωνικής επιρροής*. Αθήνα: Πεδίο.

Παπαταξιάρχης, Ε. & Παραδέλλης, Θ. (επιμ.) 1992. *Ταυτότητες και φύλο στη σύγχρονη Ελλάδα: Ανθρωπολογικές προσεγγίσεις*. Αθήνα: Εκδόσεις Καστανιώτης.

Parker, R., & Aggleton, P. (1999). *Culture, Society and Sexuality. Culture, Society and Sexuality*. Taylor & Francis. <https://doi.org/10.4324/9780203212998>

Parveen, S. (2007). Gender awareness of rural women in Bangladesh. *Journal of International Women's Studies*, 9(1), 253–269.

Pascoe, C. J. (2007). *Dude, you're a fag: Masculinity and sexuality in high school*. University of California Press.

Pavlou, M., & Knowles, A. (2001). Domestic violence: Attributions, recommended punishments and reporting behaviour related to provocation by the victim. *Psychiatry, Psychology and Law*, 8(1), 76–85. <https://doi.org/10.1080/13218710109525006>

Pavlou, V., Tsaousis, I., Vryonides, M., & Vitsilaki, C. (2008). Assessing the dimensionality and other psychometric properties of a greek translation of the sex-role egalitarianism

ΜΥΘΟΙ ΤΗΣ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ ΕΠΙΘΕΤΙΚΟΤΗΤΑΣ, ΡΟΛΟΙ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ ΚΑΙ
ΜΟΝΤΕΡΝΟΣ ΣΕΞΙΣΜΟΣ

scale (Form B). *Sex Roles*, 59(11–12), 787–799. <https://doi.org/10.1007/s11199-008-9483-6>

Pavlou, V., & Vitsilaki, C. (2006). Psychometric evaluation of the sex-Role egalitarianism scale with teacher population in Greece. *International Journal of Interdisciplinary Social Sciences*, 1(3), 1–8. <https://doi.org/10.18848/1833-1882/cgp/v01i03/52553>

Perkins, H. W., & Berkowitz, A. D. (1986). Perceiving the community norms of alcohol use among students: Some research implications for campus alcohol education programming. *International Journal of the Addictions*, 21(9-10), 961–976. <https://doi.org/10.3109/10826088609077249>

Perry, R., & Sibley, C. G. (2010). Dangerous and competitive schemas: A new Frequency Estimation Index of the Dual Process Model's Social Worldviews Component. *Personality and Individual Differences*, 49(8), 983–988. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2010.08.009>

Peterson, Z. D., & Muehlenhard, C. L. (2004). Was It Rape? The Function of Women's Rape Myth Acceptance and Definitions of Sex in Labeling Their Own Experiences. *Sex Roles: A Journal of Research*, 51(3-4), 129 - 144. <https://doi.org/10.1023/B:SERS.0000037758.95376.00>

Pettigrew, T.F. and Tropp, L.R. (2006). 'A meta-analytic test of intergroup contact theory'. *Journal of Personality and Social Psychology*, 90, 751-783

Prina, F., & Schatz-Stevens, J. N. (2020). Sexism and Rape Myth Acceptance: The Impact of Culture, Education, and Religiosity. *Psychological reports*, 123(3), 929–951. <https://doi.org/10.1177/0033294119826896>

ΜΥΘΟΙ ΤΗΣ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ ΕΠΙΘΕΤΙΚΟΤΗΤΑΣ, ΡΟΛΟΙ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ ΚΑΙ
ΜΟΝΤΕΡΝΟΣ ΣΕΞΙΣΜΟΣ

- Ratner, B. (2009). The correlation coefficient: Its values range between 1/1, or do they. *Journal of Targeting, Measurement and Analysis for Marketing*, 17(2), 139–142. <https://doi.org/10.1057/jt.2009.5>
- Renzetti, C. M. (2006). Commentary on Swan and Snow’s “The Development of a Theory of Women’s Use of Violence in Intimate Relationships.” *Violence Against Women*, 12(11), 1046–1049. <https://doi.org/10.1177/1077801206293332>
- Rickert, V. I., Wiemann, C. M., Vaughan, R. D., & White, J. W. (2004). Rates and risk factors for sexual violence among an ethnically diverse sample of adolescents. *Archives of Pediatrics and Adolescent Medicine*, 158(12), 1132–1139. <https://doi.org/10.1001/archpedi.158.12.1132>
- Riger, S., & Gordon, M. T. (1981). The Fear of Rape: A Study in Social Control. *Journal of Social Issues*, 37(4), 71–92. <https://doi.org/10.1111/j.1540-4560.1981.tb01071.x>
- Rose, A. J., & Rudolph, K. D. (2006). A review of sex differences in peer relationship processes: potential trade-offs for the emotional and behavioral development of girls and boys. *Psychological bulletin*, 132(1), 98–131. <https://doi.org/10.1037/0033-2909.132.1.98>
- Rozee, P. D., & Koss, M. P. (2001). Rape: A century of resistance. *Psychology of Women Quarterly*. Blackwell Publishing Inc. <https://doi.org/10.1111/1471-6402.00030>
- Ruble, D.N., Martin, C.L. and Berenbaum, S.A. (2007). Gender Development. *In Handbook of Child Psychology* (eds W. Damon, R.M. Lerner and N. Eisenberg). <https://doi.org/10.1002/9780470147658.chpsy0314>

ΜΥΘΟΙ ΤΗΣ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ ΕΠΙΘΕΤΙΚΟΤΗΤΑΣ, ΡΟΛΟΙ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ ΚΑΙ
ΜΟΝΤΕΡΝΟΣ ΣΕΞΙΣΜΟΣ

- Rudman, L. A., & Glick, P. (2001). Prescriptive gender stereotypes and backlash toward agentic women. *Journal of Social Issues*, 57(4), 743–762. <https://doi.org/10.1111/0022-4537.00239>
- Rudman, L. A., Greenwald, A. G., & McGhee, D. E. (2001). Implicit self-concept and evaluative implicit gender stereotypes: Self and ingroup share desirable traits. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 27(9), 1164–1178. <https://doi.org/10.1177/0146167201279009>
- Russell, D. E., & Howell, N. (1983). The prevalence of rape in the United States revisited. *Signs*, 8(4), 688–695. <https://doi.org/10.1086/494003>
- Russell, Y. (2010). Louise Du Toit: A Philosophical Investigation of Rape: The Making and Unmaking of the Feminine Self. *Feminist Legal Studies*, 18(1), 101–104. <https://doi.org/10.1007/s10691-010-9149-y>
- Sachs, C.E. (1996). *Gendered Fields: Rural Women, Agriculture, and Environment*. Boulder, CO: Westview Press.
- Salguero, A. C., Garcia Martinez, J. M. A., & Monteoliva, A. (2008). Differences between and within genders in gender role orientation according to age and level of education. *Sex Roles*, 58, 535–548. <https://doi.org/10.1007/s11199-007-9354-6>
- Salih, S. (2018). *Εισαγωγή στην Τζούντιθ Μπάτλερ*. Αθήνα: Oposito
- Scott, J., & Clery, E. (2013). Gender roles: An incomplete revolution? In A. Park, C. Bryson, E. Clery, J. Curtice, & M. Philips (Eds.), *British social attitudes: The 30th report*. London: NatCen Social Research.

ΜΥΘΟΙ ΤΗΣ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ ΕΠΙΘΕΤΙΚΟΤΗΤΑΣ, ΡΟΛΟΙ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ ΚΑΙ
ΜΟΝΤΕΡΝΟΣ ΣΕΞΙΣΜΟΣ

Scully, D., & Marolla, J. (1985). "Riding the Bull at Gilley's": Convicted Rapists Describe the Rewards of Rape. *Social Problems*, 32(3), 251–263.

<https://doi.org/10.1525/sp.1985.32.3.03a00070>

Shaw, J., & Campbell, R. (2011). Rape crisis centers: Serving survivors and their communities. *Surviving Sexual Violence: A Guide to Recovery and Empowerment.*, 112–128. Retrieved from

<http://ovidsp.ovid.com/ovidweb.cgi?T=JS&PAGE=reference&D=psyc8&NEWS=N&AN=2011-24476-009>

Shechory, M., & Idisis, Y. (2006). Rape myths and social distance toward sex offenders and victims among therapists and students. *Sex Roles*, 54(9–10), 651–658.

<https://doi.org/10.1007/s11199-006-9031-1>

Shiraev, E., Levy, D. A., & Παυλόπουλος, Β. Γ. (2018). *Διαπολιτισμική ψυχολογία: κριτική σκέψη και εφαρμογές*. Αθήνα: Πεδίο.

Sidanius, J. (1993). *The psychology of group conflict and the dynamics of oppression: A social dominance perspective*. In S. Iyengar & W. J. McGuire (Eds.), *Duke studies in political psychology. Explorations in political psychology* (p. 183–219). Duke University Press.

Sidanius, J. and Pratto, F. (1999). *Social dominance: An intergroup theory of social hierarchy and oppression*. NY: Cambridge University Press

Sidanius, J., Pratto, F., van Laar, C., & Levin, S. (2004). Social Dominance Theory: Its Agenda and Method. *Political Psychology*, 25(6), 845–

880. <https://doi.org/10.1111/j.1467-9221.2004.00401.x>

ΜΥΘΟΙ ΤΗΣ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ ΕΠΙΘΕΤΙΚΟΤΗΤΑΣ, ΡΟΛΟΙ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ ΚΑΙ
ΜΟΝΤΕΡΝΟΣ ΣΕΞΙΣΜΟΣ

Sierra, J. C., Santos-Iglesias, P., Gutiérrez-Quintanilla, R., Bermúdez, M. P., & Buela-Casal,

G. (2010). Factors associated with rape-supportive attitudes: Sociodemographic variables, aggressive personality, and sexist attitudes. *The Spanish Journal of Psychology*, 13(1), 202–209. <https://doi.org/10.1017/S1138741600003784>

Simonson, K., & Subich, L. M. (1999). Rape perceptions as a function of gender-role traditionality and victim–perpetrator association. *Sex Roles: A Journal of Research*, 40(7-8), 617–634. <https://doi.org/10.1023/A:1018844231555>

Σκοτ, Ο. (1997). Μια χρήσιμη κατηγορία της ιστορικής ανάλυσης, στο Αβδελά, Ε., Α. Ψαρρά (επιμ.). *Σιωπηρές ιστορίες: γυναίκες και φύλο στην ιστορική αφήγηση*, Αλεξάνδρεια: Αθήνα

Spence, J. T., & Hahn, E. D. (1997). The Attitudes Toward Women Scale and Attitude Change in College Students. *Psychology of Women Quarterly*, 21(1), 17–34. <https://doi.org/10.1111/j.1471-6402.1997.tb00098.x>

Spence, J. T., Helmreich, R., & Stapp, J. (1975). Ratings of self and peers on sex role attributes and their relation to self-esteem and conceptions of masculinity and femininity. *Journal of Personality and Social Psychology*, 32(1), 29–39. <https://doi.org/10.1037/h0076857>

Steffens, M. C., & Jelenec, P. (2011). Separating Implicit Gender Stereotypes regarding Math and Language: Implicit Ability Stereotypes are Self-serving for Boys and Men, but not for Girls and Women. *Sex Roles*, 64(5–6), 324–335. <https://doi.org/10.1007/s11199-010-9924-x>

ΜΥΘΟΙ ΤΗΣ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ ΕΠΙΘΕΤΙΚΟΤΗΤΑΣ, ΡΟΛΟΙ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ ΚΑΙ
ΜΟΝΤΕΡΝΟΣ ΣΕΞΙΣΜΟΣ

Stinson, J.D., Sales, B.D., & Becker, J.V. (2008). *Sex Offending: Causal Theories to Inform Research, Prevention and Treatment*. Washington, DC: American Psychological Association.

Stöckl, H., Devries, K., Rotstein, A., Abrahams, N., Campbell, J., Watts, C., & Moreno, C. G. (2013). The global prevalence of intimate partner homicide: A systematic review. *The Lancet*, 382(9895), 859–865. [https://doi.org/10.1016/S0140-6736\(13\)61030-2](https://doi.org/10.1016/S0140-6736(13)61030-2)

Strunk J. L. (2017). Knowledge, Attitudes, and Beliefs of Prenursing and Nursing Students About Sexual Assault. *Journal of forensic nursing*, 13(2), 69–76. <https://doi.org/10.1097/JFN.0000000000000152>

Suarez, E., & Gadalla, T. M. (2010). Stop blaming the victim: A meta-analysis on rape myths. *Journal of Interpersonal Violence*, 25(11), 2010–2035. <https://doi.org/10.1177/0886260509354503>

Σύμβαση του συμβουλίου της Ευρώπης για την πρόληψη και την καταπολέμηση της βίας κατά των γυναικών και της ενδοοικογενειακής βίας. (2011). Ανακτήθηκε από https://www.isotita.gr/wp-content/uploads/2017/04/Convention_violence-against-women_2011_el_edited.pdf

Swatos, W. H., & McCauley, C. (1984). Working-class sex-role orientation. *International Journal of Women's Studies*, 7(2), 136–143.

Swim, J. K., Aikin, K. J., Hall, W. S., & Hunter, B. A. (1995). Sexism and Racism: Old-Fashioned and Modern Prejudices. *Journal of Personality and Social Psychology*, 68(2), 199–214. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.68.2.199>

ΜΥΘΟΙ ΤΗΣ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ ΕΠΙΘΕΤΙΚΟΤΗΤΑΣ, ΡΟΛΟΙ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ ΚΑΙ
ΜΟΝΤΕΡΝΟΣ ΣΕΞΙΣΜΟΣ

Swim, J. K., & Cohen, L. L. (1997). Overt, covert, and subtle sexism: A comparison between the Attitudes Toward Women and Modern Sexism Scales. *Psychology of Women Quarterly*, 21(1), 103–118. <https://doi.org/10.1111/j.1471-6402.1997.tb00103.x>

Swim, J. K., Hyers, L. L., Cohen, L. L., & Ferguson, M. J. (2001). Everyday sexism: Evidence for its incidence, nature, and psychological impact from three daily diary studies. *Journal of Social Issues*, 57(1), 31–53. <https://doi.org/10.1111/0022-4537.00200>

Taber, K. S. (2018). The Use of Cronbach’s Alpha When Developing and Reporting Research Instruments in Science Education. *Research in Science Education*, 48(6), 1273–1296. <https://doi.org/10.1007/s11165-016-9602-2>

Tajfel, H. & Turner, J.C. (1979). 'An integrative theory of intergroup conflict'. In S. Worchel and W.G. Austin (eds.), *The social psychology of intergroup relations* (pp. 33-47). Monterey, CA: Brooks Cole.

Tajfel, H., and Turner, J. C. (1986). 'The social identity theory of intergroup behavior'. In S. Worchel and W.G. Austin (eds.), *Psychology of intergroup relations*. Chicago: Nelson-Hall.

Tappis, H., Freeman, J., Glass, N., & Doocy, S. (2016). Effectiveness of interventions, programs and strategies for gender-based violence prevention in refugee populations: An integrative review. *PLoS Currents*, 8(Disasters). <https://doi.org/10.1371/currents.dis.3a465b66f9327676d61eb8120eaa5499>

Taylor, B. G., Stein, N. D., Mumford, E. A., & Woods, D. (2013). Shifting Boundaries: an experimental evaluation of a dating violence prevention program in middle

ΜΥΘΟΙ ΤΗΣ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ ΕΠΙΘΕΤΙΚΟΤΗΤΑΣ, ΡΟΛΟΙ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ ΚΑΙ
ΜΟΝΤΕΡΝΟΣ ΣΕΞΙΣΜΟΣ

- schools. *Prevention science: the official journal of the Society for Prevention Research*, 14(1), 64–76. <https://doi.org/10.1007/s11121-012-0293-2>
- Thornhill, R., & Palmer, C.T. (2000). *A Natural History of Rape: Biological Bases of Sexual Coercion*. Cambridge, MA: MIT Press.
- Thornton, A., Alwin, D. F., & Camburn, D. (1983). Causes and consequences of sex-role attitudes and attitude change. *American sociological review*, 48(2), 211–227.
- Tougas, F., Brown, R., Beaton, A. M., & St-Pierre, L. (1999). Neosexism among women: The role of personally experienced social mobility attempts. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 25(12), 1487–1497. <https://doi.org/10.1177/01461672992510005>
- Τσιλιπάκου, Μαριάνθη, “Η ‘γυναικεία γλώσσα’ και η γλώσσα των γυναικών”, στο Βενετία Καντσά, Βασιλική Μουτάφη, Ευθύμιος Παπαταξιάρχης (επιμ.), *Φύλο και κοινωνικές επιστήμες στη σύγχρονη Ελλάδα*, Εκδ. Αλεξάνδρεια, Αθήνα 2010, σσ. 119-146.
- Ullman, S. E. (1996). Social reactions, coping strategies, and self-blame attributions in adjustment to sexual assault. *Psychology of Women Quarterly*, 20(4), 505–526. <https://doi.org/10.1111/j.1471-6402.1996.tb00319.x>
- Ullman, S. E., & Townsend, S. M. (2007). Barriers to working with sexual assault survivors: A qualitative study of rape crisis center workers. *Violence Against Women*, 13(4), 412–443. <https://doi.org/10.1177/1077801207299191>
- UNFPA & WAVE (2014). *Strengthening Health System Responses to Gender-based Violence in Eastern Europe and Central Asia A Resource Package*. Ανακτήθηκε από <https://eeca.unfpa.org/sites/default/files/pub-pdf/WAVE-UNFPA-Report-EN.pdf>

ΜΥΘΟΙ ΤΗΣ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ ΕΠΙΘΕΤΙΚΟΤΗΤΑΣ, ΡΟΛΟΙ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ ΚΑΙ
ΜΟΝΤΕΡΝΟΣ ΣΕΞΙΣΜΟΣ

UNHCR. (2001). *PREVENTION AND RESPONSE TO SEXUAL AND GENDER-BASED VIOLENCE IN REFUGEE SITUATIONS*. <https://www.unhcr.org/3bb44cd811.pdf>

UNHCR. (2003). *Sexual and Gender-Based Violence against Refugees, Returnees and Internally Displaced Persons. Guidelines for Prevention and Response, UNHCR (SGVB Guidelines)*. Ανακτήθηκε από <https://www.unhcr.org/protection/women/3f696bcc4/sexual-gender-based-violence-against-refugees-returnees-internally-displaced.html>

UNIFEM (2001). Unifem annual report. New York : UN Development Fund for Women

United Nations (1993). Declaration on the elimination of violence against women. New York: UN

van der Horst M. (2014). Gender Role Attitudes. In: *Michalos A.C. (eds) Encyclopedia of Quality of Life and Well-Being Research*. Springer, Dordrecht. https://doi.org/10.1007/978-94-007-0753-5_1135

Veneziano, C., Veneziano, L., & LeGrand, S. (2000). The relationship between adolescent sex offender behaviors and victim characteristics with prior victimization. *Journal of Interpersonal Violence, 15*, 363–371.

Venis, S., & Horton, R. (2002). Violence against women: a global burden. *Lancet (London, England)*, 359(9313), 1172. [https://doi.org/10.1016/S0140-6736\(02\)08251-X](https://doi.org/10.1016/S0140-6736(02)08251-X)

Ward, T. (2000). Sex offenders' cognitive distortions as implicit theories. *Aggression and Violent Behavior, 5*, 491–507.

Ward, T., & Hudson, S.M. (1998). A model of the relapse process in sex offenders. *Journal of Interpersonal Violence, 13*, 700–725.

ΜΥΘΟΙ ΤΗΣ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ ΕΠΙΘΕΤΙΚΟΤΗΤΑΣ, ΡΟΛΟΙ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ ΚΑΙ
ΜΟΝΤΕΡΝΟΣ ΣΕΞΙΣΜΟΣ

Webb Farley, K., Rauhaus, B., & Eskridge, R. (2021). Gender Representation, Professional Experiences, and Socialization: The Case of City Managers. *Public Personnel Management, 50*(1), 56–83. <https://doi.org/10.1177/0091026020903073>

West, A., & Wandrei, M. L. (2002). Intimate partner violence: A model for predicting interventions by informal helpers. *Journal of Interpersonal Violence, 17*(9), 972–986. <https://doi.org/10.1177/0886260502017009004>

West, C., & Zimmerman, D. H. (1987). Doing Gender Candace West; Don H. Zimmerman. *Gender and Society, 1*(2), 125–151.

White, J. W., & Koss, M. P. (1993). Adolescent sexual aggression within heterosexual relationships: Prevalence, characteristics and causes. In H. E. Barbaree, W. L. Marshall, & S. M. Hudson (Eds.), *The Juvenile Sex Offender* (pp. 182–202). Guilford Press.

WHO. (2003). *Guidelines for medico-legal care for victims of sexual violence*. Ανακτήθηκε από https://www.who.int/violence_injury_prevention/resources/publications/en/guidelines_intro.pdf

WHO (2008). *Primary Health Care, now more than ever*. Ανακτήθηκε από https://www.who.int/whr/2008/whr08_en.pdf

WHO (2010α). *Violence prevention the evidence*. Ανακτήθηκε από http://apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/77936/9789241500845_eng.pdf;jsessionid=530C6867BC3078B16EDD49D16C51E1DF?sequence=1

WHO (2010β). *Preventing intimate partner and sexual violence against women*. Ανακτήθηκε από

ΜΥΘΟΙ ΤΗΣ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ ΕΠΙΘΕΤΙΚΟΤΗΤΑΣ, ΡΟΛΟΙ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ ΚΑΙ
ΜΟΝΤΕΡΝΟΣ ΣΕΞΙΣΜΟΣ

http://apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/44350/9789241564007_eng.pdf?sequence=1

WHO. (2012). Understanding and addressing violence against women. Intimate partner violence. Ανακτήθηκε από

https://apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/77432/WHO_RHR_12.36_eng.pdf?sequence=1

WHO. (2013α). *Global and regional estimates of violence against women: prevalence and health effects of intimate partner violence and non-partner sexual violence.*

Ανακτήθηκε από

https://apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/85239/9789241564625_eng.pdf?sequence=1&isAllowed=y

WHO, (2013β). *Responding to intimate partner violence and sexual violence against women*

WHO clinical and policy guidelines. Ανακτήθηκε από

https://apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/85240/9789241548595_eng.pdf?sequence=1

WHO (2014). *Health care for women subjected to intimate partner violence or sexual*

violence: A clinical handbook. Ανακτήθηκε από

https://apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/136101/WHO_RH?sequence=1

WHO (2015). *What do we mean by “sex” and “gender”.* Ανακτήθηκε από

<https://web.archive.org/web/20150818074425/http://apps.who.int/gender/whatisgender/en/index.html>

WHO. (2017). *Violence against women.* Ανακτήθηκε από <https://www.who.int/en/news-room/fact-sheets/detail/violence-against-women>

ΜΥΘΟΙ ΤΗΣ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ ΕΠΙΘΕΤΙΚΟΤΗΤΑΣ, ΡΟΛΟΙ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ ΚΑΙ
ΜΟΝΤΕΡΝΟΣ ΣΕΞΙΣΜΟΣ

- Williams, J. E., & Best, D. L. (1990). *Cross-cultural research and methodology series, Vol. 13. Sex and psyche: Gender and self viewed cross-culturally*. Sage Publications, Inc.
- Williams, J. E., Satterwhite, R. C., & Best, D. L. (1999). Pancultural gender stereotypes revisited: The five factor model. *Sex Roles: A Journal of Research*, 40(7-8), 513–525. <https://doi.org/10.1023/A:1018831928829>
- Williamson, K. J., Coonrod, D. V., Bay, R. C., Brady, M. J., Partap, A., & Wolf, W. L. (2004). Screening for domestic violence: practice patterns, knowledge, and attitudes of physicians in Arizona. *Southern medical journal*, 97(11), 1049–1054. <https://doi.org/10.1097/01.SMJ.0000136266.92364.B6>
- Wood, W., & Eagly, A. H. (2002). A cross-cultural analysis of the behavior of women and men: Implications for the origins of sex differences. *Psychological Bulletin*, 128(5), 699–727. <https://doi.org/10.1037/0033-2909.128.5.699>
- Wood, W., & Eagly, A. H. (2009). Gender Identity. In S. T. Fiske, D. T. Gilbert, & G. Lindzey (Eds.) *Handbook of social psychology* (5th ed.). New York: Wiley
- Wyer, R. S., Jr., & Albarracín, D. (2005). Belief Formation, Organization, and Change: Cognitive and Motivational Influences. In D. Albarracín, B. T. Johnson, & M. P. Zanna (Eds.), *The handbook of attitudes* (pp. 273–322). Lawrence Erlbaum Associates Publishers.
- Φρειδερίκου, Α., & Φολέρου-Τσερούλη, Φ. (2004). *Τα κορίτσια παίζουν: αναπαραστάσεις του φύλλου στην αυλή του Δημοτικού Σχολείου*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.
- Χατζηφωτίου, Σ. (2005). *Ενδοοικογενειακή Βία Κατά των Γυναικών και Παιδιών Διαπιστώσεις και Προκλήσεις στην Κοινωνική Εργασία*. Αθήνα, εκδόσεις Τζιόλα

ΜΥΘΟΙ ΤΗΣ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ ΕΠΙΘΕΤΙΚΟΤΗΤΑΣ, ΡΟΛΟΙ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ ΚΑΙ
ΜΟΝΤΕΡΝΟΣ ΣΕΞΙΣΜΟΣ

- Yamawaki, N. (2009). The role of rape myth acceptance and belief in a just world on victim blame attribution: A study in Japan. *Psychologia: An International Journal of Psychological Sciences*, 52(3), 163–174. <https://doi.org/10.2117/psysoc.2009.163>
- Yamawaki, N., Darby, R., & Queiroz, A. (2007). The moderating role of ambivalent sexism: the influence of power status on perception of rape victim and rapist. *The Journal of social psychology*, 147(1), 41–56. <https://doi.org/10.3200/SOCP.147.1.41-56>
- Zanna, M. P., & Rempel, J. K. (1988). Attitudes: A new look at an old concept. In D. Bar-Tal & A. W. Kruglanski (Eds.), *The social psychology of knowledge* (pp. 315–334). Cambridge University Press; Editions de la Maison des Sciences de l'Homme.
- Zgourides, G., Monto, M., & Harris, R. (1997). Correlates of adolescent male sexual offense: Prior adult sexual contact, sexual attitudes, and use of sexually explicit materials. *International Journal of Offender Therapy and Comparative Criminology*, 41, 272–283.

9. Παράρτημα

9.1. Παράρτημα 1. Ερωτηματολόγιο

9.1.1 Ερωτηματολόγιο δημογραφικών χαρακτηριστικών

Φύλο *

- Άνδρας
- Γυναίκα
- Άλλο/δεν προσδιορίζω

Ηλικία (σε έτη) *

Οικογενειακή κατάσταση *

- Άγαμος/η
- Έγγαμος/η (συμπεριλαμβανομένου Συμφώνου Συμβίωσης)
- Χήρος/α
- Διαζευγμένος/η
- Συζώ με κάποιον/α

Τόπος γέννησης *

- Χωριό (έως 2000 κατοίκους)
- Κομόπολη (έως 10.000 κατοίκους)
- Πόλη (έως 50.000 κατοίκους)
- Μεγάλη πόλη (πάνω από 50.000 κατοίκους)
- Αθήνα - Θεσσαλονίκη

Τόπος μόνιμης κατοικίας *

ΜΥΘΟΙ ΤΗΣ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ ΕΠΙΘΕΤΙΚΟΤΗΤΑΣ, ΡΟΛΟΙ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ ΚΑΙ ΜΟΝΤΕΡΝΟΣ ΣΕΞΙΣΜΟΣ

- Χωριό (έως 2000 κατοίκους)
- Κομόπολη (έως 10.000 κατοίκους)
- Πόλη (έως 50.000 κατοίκους)
- Μεγάλη πόλη (πάνω από 50.000 κατοίκους)
- Αθήνα - Θεσσαλονίκη

Τμήμα φοίτησης *

- Ιατρική
- Νοσηλευτική

Έτος σπουδών (σε αριθμό, π.χ. αν είστε πρώτο έτος σημειώνετε 1, αν είστε δεύτερο σημειώνετε 2 κ.τ.λ.) *

9.1.2 Ελληνική κλίμακα AMMSA

Παρακαλούμε δηλώστε το βαθμό στον οποίο συμφωνείτε ή διαφωνείτε με κάθε μία από τις παρακάτω προτάσεις, κυκλώνοντας τον αριθμό που αντιπροσωπεύει καλύτερα την απάντησή σας, σύμφωνα με την παρακάτω κλίμακα.

Διαφωνώ απόλυτα	Διαφωνώ	Μάλλον διαφωνώ	Ούτε διαφωνώ ούτε συμφωνώ	Μάλλον συμφωνώ	Συμφωνώ	Συμφωνώ απόλυτα
1	2	3	4	5	6	7

1. Στην ερωτική επαφή οι γυναίκες περιμένουν οι άνδρες να παίρνουν την πρωτοβουλία.	1	2	3	4	5	6	7
2. Από τη στιγμή που ένας άνδρας και μια γυναίκα έχουν αρχίσει τα χάρδια και τα φιλά, οι δισταγμοί της γυναίκας για το σεξ αυτόματα θα εξαφανιστούν.	1	2	3	4	5	6	7
3. Πολλές γυναίκες παραπονούνται έντονα για σεξουαλικές «παραβιάσεις» χωρίς κανένα πραγματικό λόγο, μόνο και μόνο για να φανούν χειραφετημένες.	1	2	3	4	5	6	7

ΜΥΘΟΙ ΤΗΣ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ ΕΠΙΘΕΤΙΚΟΤΗΤΑΣ, ΡΟΛΟΙ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ ΚΑΙ
ΜΟΝΤΕΡΝΟΣ ΣΕΞΙΣΜΟΣ

4. Για να πάρουν την επιμέλεια των παιδιών τους, οι γυναίκες συχνά κατηγορούν ψευδώς τον πρώην σύζυγό τους για τάσεις σεξουαλικής βίας.	1	2	3	4	5	6	7
5. Η ερμηνεία άκακων χειρονομιών ως «σεξουαλική παρενόχληση» είναι ένα δημοφιλές όπλο στην μάχη μεταξύ των φύλων.	1	2	3	4	5	6	7
6. Είναι ισχυρή βιολογική ανάγκη για τους άνδρες να εκτονώνουν τη σεξουαλική ένταση πότε – πότε.	1	2	3	4	5	6	7
7. Μετά από ένα βιασμό, οι γυναίκες λαμβάνουν πολλή υποστήριξη στη σημερινή εποχή.	1	2	3	4	5	6	7
8. Στη σημερινή εποχή, ένα μεγάλο ποσοστό των βιασμών προκαλείται εν μέρει από την προβολή της σεξουαλικότητας στα μέσα μαζικής ενημέρωσης επειδή αυτό το γεγονός ανεβάζει τη σεξουαλική ορμή των δυνητικών δραστών.	1	2	3	4	5	6	7
9. Αν μια γυναίκα καλέσει έναν άνδρα στο σπίτι της για καφέ μετά από μια βραδινή έξοδο αυτό σημαίνει ότι θέλει να κάνει σεξ.	1	2	3	4	5	6	7
10. Με την προϋπόθεση ότι δεν ξεφεύγουν, τα υπαινικτικά σχόλια και υπονοούμενα απλά λένε σε μια γυναίκα ότι είναι ελκυστική.	1	2	3	4	5	6	7
11. Όποια γυναίκα είναι τόσο απρόσεκτη ώστε να περπατάει σε «σκοτεινά σοκάκια» τη νύχτα φταίει εν μέρει αν βιαστεί.	1	2	3	4	5	6	7
12. Όταν μια γυναίκα αρχίζει μια σχέση με έναν άνδρα, πρέπει να έχει επίγνωση ότι ο άνδρας θα διεκδικήσει το δικαίωμά του να κάνει σεξ.	1	2	3	4	5	6	7
13. Οι περισσότερες γυναίκες προτιμούν να τις επαινούν για την εμφάνισή τους παρά για την εξυπνάδα τους.	1	2	3	4	5	6	7
14. Επειδή η σαγήνη που ασκεί το σεξ είναι δυσανάλογα μεγάλη, η ευαισθησία της κοινωνίας μας σε εγκλήματα αυτού του τύπου είναι επίσης δυσανάλογη.	1	2	3	4	5	6	7
15. Στις γυναίκες αρέσει να το παίζουν σεμνές. Αυτό δε σημαίνει ότι δεν θέλουν σεξ.	1	2	3	4	5	6	7
16. Πολλές γυναίκες τείνουν να μεγαλοποιούν το πρόβλημα της ανδρικής βίας.	1	2	3	4	5	6	7
17. Όταν ένας άνδρας παροτρύνει τη σύντροφό του να κάνουν σεξ, αυτό δεν μπορεί να αποκληθεί βιασμός.	1	2	3	4	5	6	7
18. Όταν μια αδέσμευτη γυναίκα προσκαλεί έναν αδέσμευτο άνδρα στο διαμέρισμά της, στέλνει σήματα ότι δεν είναι αντίθετη στο να κάνει σεξ.	1	2	3	4	5	6	7
19. Όταν οι πολιτικοί ασχολούνται με το θέμα του βιασμού, το κάνουν κυρίως επειδή αυτό το θέμα είναι πιθανό να προκαλέσει την προσοχή των μέσων ενημέρωσης.	1	2	3	4	5	6	7
20. Όταν ορίζεται ο «συζυγικός βιασμός», δεν υπάρχει ξεκάθαρη διάκριση μεταξύ φυσιολογικής συζυγικής συνουσίας και βιασμού.	1	2	3	4	5	6	7
21. Η σεξουαλικότητα του άνδρα λειτουργεί σαν καζάνι που βράζει – όταν η πίεση γίνεται υπερβολικά υψηλή, πρέπει να «ξεθυμάνει».	1	2	3	4	5	6	7

ΜΥΘΟΙ ΤΗΣ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ ΕΠΙΘΕΤΙΚΟΤΗΤΑΣ, ΡΟΛΟΙ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ ΚΑΙ
ΜΟΝΤΕΡΝΟΣ ΣΕΞΙΣΜΟΣ

22. Οι γυναίκες συχνά κατηγορούν τους συζύγους τους για συζυγικό βιασμό, μόνο και μόνο ως αντίποινα για μια αποτυχημένη σχέση.	1	2	3	4	5	6	7
23. Η συζήτηση για τη σεξουαλική παρενόχληση στο χώρο δουλειάς έχει φέρει κυρίως ως αποτέλεσμα πολλές άκακες συμπεριφορές να παρερμηνεύονται ως παρενόχληση.	1	2	3	4	5	6	7
24. Σε περιπτώσεις «ρομαντικών ραντεβού» η γενική προσδοκία είναι ότι η γυναίκα «βάζει φρένο» και ο άνδρας «προχωράει αποφασιστικά».	1	2	3	4	5	6	7
25. Αν και τα θύματα ένοπλης ληστείας έχουν το φόβο για τη ζωή τους, εισπράττουν πολύ λιγότερη ψυχολογική υποστήριξη απ' ότι τα θύματα βιασμού.	1	2	3	4	5	6	7
26. Το αλκοόλ είναι συνήθως ο ένοχος όταν ένας άνδρας βιάζει μια γυναίκα.	1	2	3	4	5	6	7
27. Πολλές γυναίκες τείνουν να παρερμηνεύουν μια καλοπροαίρετη χειρονομία ως «σεξουαλική επίθεση».	1	2	3	4	5	6	7
28. Στη σημερινή εποχή, τα θύματα σεξουαλικής βίας λαμβάνουν αρκετή βοήθεια με τη μορφή καταφυγίων γυναικών, προσφορών θεραπείας και ομάδων υποστήριξης.	1	2	3	4	5	6	7
29. Αντί να ανησυχεί για τα υποτιθέμενα θύματα σεξουαλικής βίας, η κοινωνία θα έπρεπε να φροντίζει πιο επείγοντα προβλήματα, όπως η περιβαλλοντική καταστροφή.	1	2	3	4	5	6	7
30. Στη σημερινή εποχή, οι άνδρες που πραγματικά επιτίθενται σεξουαλικά σε γυναίκες τιμωρούνται δίκαια.	1	2	3	4	5	6	7

ΜΥΘΟΙ ΤΗΣ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ ΕΠΙΘΕΤΙΚΟΤΗΤΑΣ, ΡΟΛΟΙ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ ΚΑΙ
ΜΟΝΤΕΡΝΟΣ ΣΕΞΙΣΜΟΣ

9.1.3 Κλίμακα Στάσεων για το Ρόλο των Φύλων

ΣΑ=
Συμφωνώ
απόλυτα

Σ= Συμφωνώ

Ο= Ουδέτερο ή
αναποφάσιτος/η ή
χωρίς άποψη

Λ=
Διαφωνώ

ΛΑ=
Διαφωνώ
απόλυτα

1. Μαθήματα Οικιακής Οικονομίας θα πρέπει να επιλέγονται τόσο από μαθητές όσο και από μαθήτριες.	A	Σ	Ο	Λ	ΛΑ
2. Οι γυναίκες είναι εξίσου ικανές όσο και οι άντρες στο να λαμβάνουν σημαντικές επιχειρηματικές αποφάσεις.	A	Σ	Ο	Λ	ΛΑ
3. Οι σχολικοί σύμβουλοι επαγγελματικού προσανατολισμού πρέπει να ενθαρρύνουν μαθήτριες που έχουν τα προσόντα να ασχολούνται με τεχνολογικά πεδία όπως είναι η Μηχανολογία.	A	Σ	Ο	Λ	ΛΑ
4. Το μάζεμα και πλύσιμο των πιάτων πρέπει να είναι μια κοινή υποχρέωση και των δύο συζύγων.	A	Σ	Ο	Λ	ΛΑ
5. Ο σύζυγος πρέπει να αφήνει τη φροντίδα των μωρών στη σύζυγό του.	A	Σ	Ο	Λ	ΛΑ
6. Μια οικογένεια θα λειτουργεί καλύτερα εάν ο πατέρας, παρά η μητέρα, θέτει τους κανόνες για τα παιδιά.	A	Σ	Ο	Λ	ΛΑ
7. Η διοργάνωση ενός παιδικού πάρτι γενεθλίων πρέπει να είναι ευθύνη της μητέρας κι όχι του πατέρα.	A	Σ	Ο	Λ	ΛΑ
8. Όταν ένα παιδί ξυπνά τη νύχτα, η μητέρα πρέπει να φροντίζει της ανάγκες του	A	Σ	Ο	Λ	ΛΑ
9. Πρέπει να δίνονται ίσες ευκαιρίες για επαγγελματική εκπαίδευση σε άνδρες και γυναίκες.	A	Σ	Ο	Λ	ΛΑ
10. Είναι χειρότερο για μια γυναίκα να μεθύσει από ότι είναι για ένα άνδρα.	A	Σ	Ο	Λ	ΛΑ
11. Όταν πρόκειται για τη διοργάνωση ενός πάρτι, οι γυναίκες μπορούν να κρίνουν καλύτερα ποιους/ ποιες να προσκαλέσουν.	A	Σ	Ο	Λ	ΛΑ
12. Η είσοδος των γυναικών σε παραδοσιακά ανδρικά επαγγέλματα πρέπει να αποθαρρύνεται.	A	Σ	Ο	Λ	ΛΑ
13. Δαπανηρή επαγγελματική κατάρτιση πρέπει να παρέχεται κυρίως σε άνδρες.	A	Σ	Ο	Λ	ΛΑ
14. Ο σύζυγος πρέπει να είναι η κεφαλή της οικογένειας.	A	Σ	Ο	Λ	ΛΑ
15. Είναι λάθος για έναν άνδρα να ακολουθήσει ένα παραδοσιακά γυναικείο επάγγελμα.	A	Σ	Ο	Λ	ΛΑ
16. Οι σημαντικές αποφάσεις καριέρας πρέπει να λαμβάνονται από τον σύζυγο.	A	Σ	Ο	Λ	ΛΑ

ΜΥΘΟΙ ΤΗΣ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ ΕΠΙΘΕΤΙΚΟΤΗΤΑΣ, ΡΟΛΟΙ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ ΚΑΙ
ΜΟΝΤΕΡΝΟΣ ΣΕΞΙΣΜΟΣ

17. Η γυναίκα πρέπει να είναι προσεχτική να μην παρουσιάζεται εξυπνότερη από τον άνδρα με τον οποίο έχει μια σχέση.	A	Σ	O	Δ	ΔA
18. Είναι πιο πιθανόν οι γυναίκες παρά οι άνδρες να κουτσομπολεύουν άτομα που γνωρίζουν.	A	Σ	O	Δ	ΔA
19. Ο σύζυγος δεν πρέπει να ανακατεύεται με τις οικιακές δουλειές ενός νοικοκυριού.	A	Σ	O	Δ	ΔA
20. Είναι πιο σωστό για μια μητέρα, παρά για έναν πατέρα, να αλλάζει τις πάνες του μωρού	A	Σ	O	Δ	ΔA
21. Είναι καλύτερο για ένα ζευγάρι να βασίζεται την κοινωνική του ζωή γύρω από τους φίλους του άνδρα.	A	Σ	O	Δ	ΔA
22. Οι γυναίκες είναι εξίσου ικανές με τους άνδρες να διοικούν μια επιχείρηση.	A	Σ	O	Δ	ΔA
23. Όταν ένα ζευγάρι προσκαλείται σε ένα πάρτι, η σύζυγος, κι όχι ο σύζυγος, θα πρέπει να αποδεχτεί ή να αρνηθεί την πρόσκληση.	A	Σ	O	Δ	ΔA
24. Άνδρες και γυναίκες πρέπει να έχουν την ίδια μεταχείριση όταν κάνουνε αίτηση για φοιτητικό δάνειο.	A	Σ	O	Δ	ΔA
25. Ίσες ευκαιρίες για όλα τα επαγγέλματα ανεξαρτήτως φύλου είναι ένα ιδανικό που όλοι πρέπει να υποστηρίζουμε.	A	Σ	O	Δ	ΔA

ΜΥΘΟΙ ΤΗΣ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ ΕΠΙΘΕΤΙΚΟΤΗΤΑΣ, ΡΟΛΟΙ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ ΚΑΙ
ΜΟΝΤΕΡΝΟΣ ΣΕΞΙΣΜΟΣ

9.1.4 Κλίμακα Μοντέρνου Σεξισμού

Παρακαλούμε δηλώστε το βαθμό στον οποίο συμφωνείτε ή διαφωνείτε με κάθε μία από τις παρακάτω προτάσεις, κυκλώνοντας τον αριθμό που αντιπροσωπεύει καλύτερα την απάντησή σας, σύμφωνα με την παρακάτω κλίμακα:

1=Συμφωνώ απόλυτα

2=Συμφωνώ

3=Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ

4=Διαφωνώ

5=Διαφωνώ απόλυτα

Οι διακρίσεις εναντίον των γυναικών δεν αποτελούν πλέον πρόβλημα στην Ελλάδα	1	2	3	4	5
Οι γυναίκες συχνά χάνουν καλές θέσεις εργασίας λόγω σεξιστικών διακρίσεων	1	2	3	4	5
Είναι σπάνιο να βλέπουμε γυναίκες να αντιμετωπίζονται με σεξιστικό τρόπο στην τηλεόραση	1	2	3	4	5
Κατά μέσο όρο, η κοινωνία μας αντιμετωπίζει ισότιμα και τις/τους συζύγους	1	2	3	4	5
Η κοινωνία έχει φτάσει στο σημείο, όπου άνδρες και γυναίκες έχουν ίσες ευκαιρίες επιτυχίας	1	2	3	4	5
Είναι εύκολο να καταλάβει κανείς το θυμό των γυναικείων οργανώσεων στην Ελλάδα	1	2	3	4	5
Είναι εύκολο να καταλάβει κανείς γιατί οι γυναικείες οργανώσεις ανησυχούν ακόμα για τους κοινωνικούς περιορισμούς στις ευκαιρίες των γυναικών	1	2	3	4	5
Τα τελευταία χρόνια, η κυβέρνηση και τα ενημερωτικά μέσα δείχνουν περισσότερη ανησυχία σχετικά με την αντιμετώπιση των γυναικών από αυτή που δικαιολογούν οι πραγματικές εμπειρίες των γυναικών	1	2	3	4	5

9.2 Παράρτημα 2. Ανασκόπηση παρεμβάσεων πρόληψης της έμφυλης βίας στην

Ελλάδα

Πίνακας 12 Παρεμβάσεις πρόληψης της σεξουαλικής βίας κατά των γυναικών στην Ελλάδα

Τίτλος	Είδος	Ομάδα στόχου	Φορέας Υλοποίησης	Δράσεις	Πηγή
Πρόγραμμα ενάντια στην έμφυλη βία	Πρόγραμμα πρόληψης και καταπολέμησης	Γυναίκες επιζώσες, παιδιά, τοπική κοινωνία, δημόσιοι φορείς	Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου	Το συγκεκριμένο πρόγραμμα παρέμβασης στοχεύει τόσο στην πρόληψη όσο και στη διαχείριση περιστατικών έμφυλης βίας. Στο πλαίσιο αυτό λειτουργεί συμβουλευτικά κέντρα, ξενώνες φιλοξενίας, πραγματοποιεί δράσεις ψυχοκοινωνικής και νομικής στήριξης, όπως επίσης και δράσεις δικτύωσης, δράσεις ευαισθητοποίησης για την πρόληψη της έμφυλης βίας	https://pna.gr/el/news/best-practices/programma-enantia-emfyli
GRIPP: Ενισχύοντας την ευαισθητοποίηση για τα έμφυλα ζητήματα	Πρόγραμμα πρωτογενούς πρόληψης	Επαγγελματίες πρώτης γραμμής	Κέντρο ΔΙΟΤΙΜΑ	Το συγκεκριμένο πρόγραμμα αποτελεί ένα πρόγραμμα πρωτογενούς πρόληψης στοχεύοντας στην ενίσχυση των γνώσεων σχετικά με την έμφυλη βία, τους ρόλους των φύλων, της ταυτότητας φύλου και γενικότερων εννοιών σχετικά με την έμφυλη βία	https://diotima.org.gr/cases/gripp-enischyontas-tin-eyaiasthitopoiisi-gia-ta-emfyly-zitimata/
Net-Care - Κοινωνική Δικτύωση και Μέριμνα για Γυναίκες Πρόσφυγες /Μετανάστες	Ευρωπαϊκό πρόγραμμα με τη συγχρηματοδότηση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής	Επαγγελματίες που εργάζονται στο πεδίο	Σύμπραξη οργανισμών	Το συγκεκριμένο πρόγραμμα απευθύνεται σε επαγγελματίες υγείας που εργάζονται με μετανάστες και πρόσφυγες. Στο πλαίσιο αυτό παρέχεται εκπαίδευση σχετικά με την σωματική, κοινωνική, ψυχολογική	https://www.kmop.gr/el/projects-vf/net-care/

ΜΥΘΟΙ ΤΗΣ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ ΕΠΙΘΕΤΙΚΟΤΗΤΑΣ, ΡΟΛΟΙ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ ΚΑΙ
ΜΟΝΤΕΡΝΟΣ ΣΕΞΙΣΜΟΣ

All about Eve	Ευρωπαϊκό πρόγραμμα Erasmus +	N/A	Ευρωπαϊκό δίκτυο κατά της βίας	και νομική φροντίδα των θυμάτων έμφυλης βίας. Ο στόχος του συγκεκριμένου προγράμματος είναι η βελτίωση και η ανάπτυξη δεξιοτήτων των γυναικείων οργανώσεων που ασχολούνται με ζητήματα βίας κατά των γυναικών μέσω της ανταλλαγής καλών πρακτικών.	https://www.antiviolence-net.eu/current_projects_gr.htm
Womensos	N/A	Γυναίκες επιζώσες, γενικός πληθυσμός, επαγγελματίες	Γενική Γραμματεία Ισότητας των Φύλων	Η ΓΓΙΦ αποτελεί το βασικό φορέα για θέματα ισότητας, γυναικείας κακοποίησης και έμφυλης βίας. Στο πλαίσιο αυτό πραγματοποιεί καμπάνιες, εκδηλώσεις ευαισθητοποίησης, ενώ παράλληλα λειτουργεί τη γραμμή βοήθειας και συμβουλευτικά κέντρα σε διάφορες περιοχές της Ελλάδας	https://www.womensos.gr/
Κέντρο Ερευνών για Θέματα Ισότητας		Γυναίκες, κοινότητα, επαγγελματίες, παιδιά, έφηβοι	ΚΕΘΙ	Στο πλαίσιο του συγκεκριμένου φορέα πραγματοποιούνται προγράμματα πρόληψης μέσω της ενημέρωσης και της ευαισθητοποίησης των επαγγελματιών υγείας αλλά και του κοινού και ιδιαίτερα των γυναικών. Παράλληλα, λειτουργεί συμβουλευτικά κέντρα	https://www.kethi.gr/programmata

ΜΥΘΟΙ ΤΗΣ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ ΕΠΙΘΕΤΙΚΟΤΗΤΑΣ, ΡΟΛΟΙ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ ΚΑΙ ΜΟΝΤΕΡΝΟΣ ΣΕΞΙΣΜΟΣ

9.3 Παράρτημα 3 Συμπληρωματικοί πίνακες αποτελεσμάτων

Πίνακας 13 Δημογραφικά χαρακτηριστικά μεταξύ φοιτητών νοσηλευτικής και ιατρικής.

Χαρακτηριστικά	Φοιτητές Ιατρικής (N=223)		Φοιτητές Νοσηλευτικής (N=157)		p
	n	%	n	%	
Φύλο					
Γυναίκες	147	66,2	118	75,2	.061
Άνδρες	75	33,8	39	24,8	
Οικογενειακή κατάσταση					
Μόνος/η	206	92,4	139	88,5	.202
Με σύντροφο	17	7,6	18	11,5	
Τόπος γέννησης					
Αθήνα - Θεσσαλονίκη	124	55,6	69	44	.002
Μεγάλη πόλη άνω των 50.000	51	22,9	27	17,2	
Πόλη έως 50.000	32	14,4	34	21,6	
Χωριό- Κωμόπολη έως 10.000	16	7,2	27	17,2	
Τόπος μόνιμης κατοικίας					
Αθήνα - Θεσσαλονίκη	109	48,9	59	37,6	<.001
Μεγάλη πόλη άνω των 50.000	57	25,6	26	16,6	
Πόλη έως 50.000	40	17,9	38	24,2	
Χωριό- Κωμόπολη έως 10.000	17	7,6	34	21,7	
	Mdn	IR	Mdn	IR	
Ηλικία (έτη)	23	21-24	21	19-23	<.001

ΜΥΘΟΙ ΤΗΣ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ ΕΠΙΘΕΤΙΚΟΤΗΤΑΣ, ΡΟΛΟΙ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ ΚΑΙ
ΜΟΝΤΕΡΝΟΣ ΣΕΞΙΣΜΟΣ

Πίνακας 14 Μέσοι όροι συνολικά και κατά δήλωση της αποδοχής των σύγχρονων μύθων της σεξουαλικής επιθετικότητας

Δήλωση	M.O.	TA
AMMSA (1: Διαφωνώ απόλυτα ... 7: Συμφωνώ απόλυτα)	2.62	.9
1. Στην ερωτική επαφή οι γυναίκες περιμένουν οι άνδρες να παίρνουν την πρωτοβουλία.	3.86	1.6
2. Από τη στιγμή που ένας άνδρας και μια γυναίκα έχουν αρχίσει τα χάρδια και τα φιλιά, οι δισταγμοί της γυναίκας για το σεξ αυτόματα θα εξαφανιστούν.	1.8	1.16
3. Πολλές γυναίκες παραπονούνται έντονα για σεξουαλικές «παραβιάσεις» χωρίς κανένα πραγματικό λόγο, μόνο και μόνο για να φανούν χειραφετημένες.	2.06	1.39
4. Για να πάρουν την επιμέλεια των παιδιών τους, οι γυναίκες συχνά κατηγορούν ψευδώς τον πρώην σύζυγό τους για τάσεις σεξουαλικής βίας.	2.69	1.46
5. Η ερμηνεία άκακων χειρονομιών ως «σεξουαλική παρενόχληση» είναι ένα δημοφιλές όπλο στην μάχη μεταξύ των δύο φύλων.	2.76	1.77
6. Είναι ισχυρή βιολογική ανάγκη για τους άνδρες να εκτονώνουν τη σεξουαλική ένταση πότε – πότε.	2.19	1.69
7. Μετά από ένα βιασμό, οι γυναίκες λαμβάνουν πολλή υποστήριξη στη σημερινή εποχή.	2.78	1.45
8. Στη σημερινή εποχή, ένα μεγάλο ποσοστό των βιασμών προκαλείται εν μέρει από την προβολή της σεξουαλικότητας στα μέσα μαζικής ενημέρωσης επειδή αυτό το γεγονός ανεβάζει τη σεξουαλική ορμή των δυνητικών δραστών.	2.59	1.76
9. Αν μια γυναίκα καλέσει έναν άνδρα στο σπίτι της για καφέ μετά από μια βραδινή έξοδο αυτό σημαίνει ότι θέλει να κάνει σεξ.	1.98	1.39
10. Με την προϋπόθεση ότι δεν ξεφεύγουν, τα υπαινικτικά σχόλια και υπονοούμενα απλά λένε σε μια γυναίκα ότι είναι ελκυστική.	3.2	1.68
11. Όποια γυναίκα είναι τόσο απρόσεκτη ώστε να περπατάει σε «σκοτεινά σοκάκια» τη νύχτα φταίει εν μέρει αν βιαστεί.	1.28	.94
12. Όταν μια γυναίκα αρχίζει μια σχέση με έναν άνδρα, πρέπει να έχει επίγνωση ότι ο άνδρας θα διεκδικήσει το δικαίωμά του να κάνει σεξ.	2.38	1.73

ΜΥΘΟΙ ΤΗΣ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ ΕΠΙΘΕΤΙΚΟΤΗΤΑΣ, ΡΟΛΟΙ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ ΚΑΙ
ΜΟΝΤΕΡΝΟΣ ΣΕΞΙΣΜΟΣ

13. Οι περισσότερες γυναίκες προτιμούν να τις επαινούν για την εμφάνισή τους παρά για την εξυπνάδα τους.	2.74	1.79
14. Επειδή η σαγήνη που ασκεί το σεξ είναι δυσανάλογα μεγάλη, η ευαισθησία της κοινωνίας μας σε εγκλήματα αυτού του τύπου είναι επίσης δυσανάλογη.	3.62	1.71
15. Στις γυναίκες αρέσει να το παίζουν σεμνές. Αυτό δε σημαίνει ότι δεν θέλουν σεξ.	2.84	1.81
16. Πολλές γυναίκες τείνουν να μεγαλοποιούν το πρόβλημα της ανδρικής βίας.	2.16	1.53
17. Όταν ένας άνδρας παροτρύνει τη σύντροφό του να κάνουν σεξ, αυτό δεν μπορεί να αποκληθεί βιασμός.	3.81	1.95
18. Όταν μια αδέσμευτη γυναίκα προσκαλεί έναν αδέσμευτο άνδρα στο διαμέρισμά της, στέλνει σήματα ότι δεν είναι αντίθετη στο να κάνει σεξ.	2.69	1.67
19. Όταν οι πολιτικοί ασχολούνται με το θέμα του βιασμού, το κάνουν κυρίως επειδή αυτό το θέμα είναι πιθανό να προκαλέσει την προσοχή των μέσων ενημέρωσης.	5.13	1.4
20. Όταν ορίζεται ο «συζυγικός βιασμός», δεν υπάρχει ξεκάθαρη διάκριση μεταξύ φυσιολογικής συζυγικής συνουσίας και βιασμού.	2.44	1.69
21. Η σεξουαλικότητα του άνδρα λειτουργεί σαν καζάνι που βράζει – όταν η πίεση γίνεται υπερβολικά υψηλή, πρέπει να «ξεθυμάνει».	1.5	1.19
22. Οι γυναίκες συχνά κατηγορούν τους συζύγους τους για συζυγικό βιασμό, μόνο και μόνο ως αντίποινα για μια αποτυχημένη σχέση.	2.21	1.42
23. Η συζήτηση για τη σεξουαλική παρενόχληση στο χώρο δουλειάς έχει φέρει κυρίως ως αποτέλεσμα πολλές άκακες συμπεριφορές να παρερμηνεύονται ως παρενόχληση.	2.54	1.69
24. Σε περιπτώσεις «ρομαντικών ραντεβού» η γενική προσδοκία είναι ότι η γυναίκα «βάζει φρένο» και ο άνδρας «προχωράει αποφασιστικά».	2.52	1.59
25. Αν και τα θύματα ένοπλης ληστείας έχουν το φόβο για τη ζωή τους, εισπράττουν πολύ λιγότερη ψυχολογική υποστήριξη απ' ότι τα θύματα βιασμού.	3.46	1.76
26. Το αλκοόλ είναι συνήθως ο ένοχος όταν ένας άνδρας βιάζει μια γυναίκα.	1.69	1.27

ΜΥΘΟΙ ΤΗΣ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ ΕΠΙΘΕΤΙΚΟΤΗΤΑΣ, ΡΟΛΟΙ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ ΚΑΙ
ΜΟΝΤΕΡΝΟΣ ΣΕΞΙΣΜΟΣ

27. Πολλές γυναίκες τείνουν να παρερμηνεύουν μια καλοπροαίρετη χειρονομία ως «σεξουαλική επίθεση».	2.36	1.53
28. Στη σημερινή εποχή, τα θύματα σεξουαλικής βίας λαμβάνουν αρκετή βοήθεια με τη μορφή καταφυγίων γυναικών, προσφορών θεραπείας και ομάδων υποστήριξης.	3.59	1.6
29. Αντί να ανησυχεί για τα υποτιθέμενα θύματα σεξουαλικής βίας, η κοινωνία θα έπρεπε να φροντίζει πιο επείγοντα προβλήματα, όπως η περιβαλλοντική καταστροφή.	1.73	1.12
30. Στη σημερινή εποχή, οι άνδρες που πραγματικά επιτίθενται σεξουαλικά σε γυναίκες τιμωρούνται δίκαια.	2.07	1.4

ΜΥΘΟΙ ΤΗΣ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ ΕΠΙΘΕΤΙΚΟΤΗΤΑΣ, ΡΟΛΟΙ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ ΚΑΙ
ΜΟΝΤΕΡΝΟΣ ΣΕΞΙΣΜΟΣ

Πίνακας 15 Μέσοι όροι συνολικά και κατά δήλωση των στάσεων για τους ρόλους των φύλων

Δήλωση	M.O.	TA
SRES-B (1: Διαφωνώ απόλυτα ... 5: Συμφωνώ απόλυτα)	116	9.6
1. Μαθήματα Οικιακής Οικονομίας θα πρέπει να επιλέγονται τόσο από μαθητές όσο και από μαθήτριες.	4.5	.75
2. Οι γυναίκες είναι εξίσου ικανές όσο και οι άντρες στο να λαμβάνουν σημαντικές επιχειρηματικές αποφάσεις.	4.86	.44
3. Οι σχολικοί σύμβουλοι επαγγελματικού προσανατολισμού πρέπει να ενθαρρύνουν μαθήτριες που έχουν τα προσόντα να ασχολούνται με τεχνολογικά πεδία όπως είναι η Μηχανολογία.	4.77	.57
4. Το μάζεμα και πλύσιμο των πιάτων πρέπει να είναι μια κοινή υποχρέωση και των δύο συζύγων.	4.85	.46
5. Ο σύζυγος πρέπει να αφήνει τη φροντίδα των μωρών στη σύζυγό του.*	4.58	.73
6. Μια οικογένεια θα λειτουργεί καλύτερα εάν ο πατέρας, παρά η μητέρα, θέτει τους κανόνες για τα παιδιά.*	4.62	.66
7. Η διοργάνωση ενός παιδικού πάρτι γενεθλίων πρέπει να είναι ευθύνη της μητέρας κι όχι του πατέρα.*	4.57	.71
8. Όταν ένα παιδί ξυπνά τη νύχτα, η μητέρα πρέπει να φροντίζει της ανάγκες του.*	4.53	.73
9. Πρέπει να δίνονται ίσες ευκαιρίες για επαγγελματική εκπαίδευση σε άνδρες και γυναίκες.	4.91	.36
10. Είναι χειρότερο για μια γυναίκα να μεθύσει από ότι είναι για ένα άνδρα.*	3.99	1.16
11. Όταν πρόκειται για τη διοργάνωση ενός πάρτι, οι γυναίκες μπορούν να κρίνουν καλύτερα ποιους/ ποιες να προσκαλέσουν.*	3.97	1.07
12. Η είσοδος των γυναικών σε παραδοσιακά ανδρικά επαγγέλματα πρέπει να αποθαρρύνεται.*	4.72	.64
13. Δαπανηρή επαγγελματική κατάρτιση πρέπει να παρέχεται κυρίως σε άνδρες.*	4.79	.55
14. Ο σύζυγος πρέπει να είναι η κεφαλή της οικογένειας.*	4.53	.85

ΜΥΘΟΙ ΤΗΣ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ ΕΠΙΘΕΤΙΚΟΤΗΤΑΣ, ΡΟΛΟΙ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ ΚΑΙ
ΜΟΝΤΕΡΝΟΣ ΣΕΞΙΣΜΟΣ

15. Είναι λάθος για έναν άνδρα να ακολουθήσει ένα παραδοσιακά γυναικείο επάγγελμα.*	4.71	.61
16. Οι σημαντικές αποφάσεις καριέρας πρέπει να λαμβάνονται από τον σύζυγο.*	4.8	.51
17. Η γυναίκα πρέπει να είναι προσεχτική να μην παρουσιάζεται εξυπνότερη από τον άνδρα με τον οποίο έχει μια σχέση.*	4.79	.53
18. Είναι πιο πιθανόν οι γυναίκες παρά οι άνδρες να κουτσομπολεύουν άτομα που γνωρίζουν.*	4.24	1.07
19. Ο σύζυγος δεν πρέπει να ανακατεύεται με τις οικιακές δουλειές ενός νοικοκυριού.*	4.82	.52
20. Είναι πιο σωστό για μια μητέρα, παρά για έναν πατέρα, να αλλάζει τις πάνες του μωρού.*	4.76	.62
21. Είναι καλύτερο για ένα ζευγάρι να βασίζεται στην κοινωνική του ζωή γύρω από τους φίλους του άνδρα.*	4.81	.5
22. Οι γυναίκες είναι εξίσου ικανές με τους άνδρες να διοικούν μια επιχείρηση.	4.83	.49
23. Όταν ένα ζευγάρι προσκαλείται σε ένα πάρτι, η σύζυγος, κι όχι ο σύζυγος, θα πρέπει να αποδεχτεί ή να αρνηθεί την πρόσκληση.*	4.53	.75
24. Άνδρες και γυναίκες πρέπει να έχουν την ίδια μεταχείριση όταν κάνουν αίτηση για φοιτητικό δάνειο.	4.87	.45
25. Ίσες ευκαιρίες για όλα τα επαγγέλματα ανεξαρτήτως φύλου είναι ένα ιδανικό που όλοι πρέπει να υποστηρίζουμε.	4.93	.32

Σημείωση. Οι δηλώσεις που έχουν αστερίσκο έχουν αντιστραφεί κατά τον υπολογισμό του σκορ τους.

ΜΥΘΟΙ ΤΗΣ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ ΕΠΙΘΕΤΙΚΟΤΗΤΑΣ, ΡΟΛΟΙ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ ΚΑΙ
ΜΟΝΤΕΡΝΟΣ ΣΕΞΙΣΜΟΣ

Πίνακας 16 Μέσοι όροι συνολικά και κατά δήλωση της αποδοχής του μοντέρνου σεξισμού

Δήλωση	Μ.Ο	ΤΑ
	.	
MSS (1: Συμφωνώ απόλυτα ... 5: Διαφωνώ απόλυτα)	15.9	5.6
1. Οι διακρίσεις εναντίον των γυναικών δεν αποτελούν πλέον πρόβλημα στην Ελλάδα*	1.59	0.89
2. Οι γυναίκες συχνά χάνουν καλές θέσεις εργασίας λόγω σεξιστικών διακρίσεων	2.01	1.11
3. Είναι σπάνιο να βλέπουμε γυναίκες να αντιμετωπίζονται με σεξιστικό τρόπο στην τηλεόραση*	1.62	1.08
4. Κατά μέσο όρο, η κοινωνία μας αντιμετωπίζει ισότιμα και τις/τους συζύγους*	1.96	0.92
5. Η κοινωνία έχει φτάσει στο σημείο, όπου άνδρες και γυναίκες έχουν ίσες ευκαιρίες επιτυχίας*	2.04	1.01
6. Είναι εύκολο να καταλάβει κανείς το θυμό των γυναικείων οργανώσεων στην Ελλάδα	2.37	1.15
7. Είναι εύκολο να καταλάβει κανείς γιατί οι γυναικείες οργανώσεις ανησυχούν ακόμα για τους κοινωνικούς περιορισμούς στις ευκαιρίες των γυναικών	2.06	1.11
8. Τα τελευταία χρόνια, η κυβέρνηση και τα ενημερωτικά μέσα δείχνουν περισσότερη ανησυχία σχετικά με την αντιμετώπιση των γυναικών από αυτή που δικαιολογούν οι πραγματικές εμπειρίες των γυναικών*	2.22	1.09

Σημείωση. Οι δηλώσεις που έχουν αστερίσκο έχουν αντιστραφεί κατά τον υπολογισμό του σκορ τους

ΜΥΘΟΙ ΤΗΣ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ ΕΠΙΘΕΤΙΚΟΤΗΤΑΣ, ΡΟΛΟΙ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ ΚΑΙ ΜΟΝΤΕΡΝΟΣ ΣΕΞΙΣΜΟΣ

Πίνακας 17 Αναλυτική παρουσίαση των μοντέλων για την επίδραση των δημογραφικών χαρακτηριστικών, των στάσεων για τους ρόλους των φύλων και του μοντέρνου σεξισμού (ανεξάρτητες μεταβλητές) στην αποδοχή των σύγχρονων μύθων της σεξουαλικής επιθετικότητας (εξαρτημένη μεταβλητή).

	B	SE	T	p
Μοντέλο 1		F=47.2***	R ² _(adjusted) =0.5249	N=377
Φύλο (άνδρες)	.182	.07	2.58	.01
Ηλικία (έτη)	.024	.01	2.43	.016
Τόπος γέννησης	-.001	.027	-.04	.969
Τόπος διαμονής	-.011	.026	-.43	.666
Τμήμα (Ιατρική)	-.184	.072	-2.55	.011
Ο.Κ. (με σύντροφο)	.263	.12	2.19	.029
Έτη σπουδών	-.021	.023	-.93	.354
ΣΡΦ (μονάδες)	-.04	.004	-9.98	<.001
ΜΣ (μονάδες)	.049	.007	7.2	<.001
Μοντέλο 2		F=53.2***	R ² _(adjusted) =0.5262	N=377
Φύλο (άνδρες)	.182	.07	2.58	.01
Ηλικία (έτη)	.024	.01	2.45	.015
Τόπος διαμονής	-.012	.024	-.49	.622
Τμήμα (Ιατρική)	-.184	.072	-2.56	.011
Ο.Κ. (με σύντροφο)	.263	.12	2.19	.029
Έτη σπουδών στη σχολή	-.021	.023	-.93	.353
ΣΡΦ (μονάδες)	-.04	.004	-10	<.001
ΜΣ (μονάδες)	.049	.007	7.23	<.001

ΜΥΘΟΙ ΤΗΣ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ ΕΠΙΘΕΤΙΚΟΤΗΤΑΣ, ΡΟΛΟΙ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ ΚΑΙ ΜΟΝΤΕΡΝΟΣ ΣΕΞΙΣΜΟΣ

Μοντέλο 3		F=60.89***	R ² _(adjusted) =.5272	N=377
Φύλο (άνδρες)	.179	.07	2.56	.011
Ηλικία (έτη)	.024	.01	2.43	.016
Τμήμα (Ιατρική)	-.192	.07	-2.73	.007
Ο.Κ. (με σύντροφο)	.261	.12	2.18	.03
Έτη σπουδών στη σχολή	-.021	.023	-0.9	.371
ΣΡΦ (μονάδες)	-.04	.004	-10.05	<.001
ΜΣ (μονάδες)	.049	.007	7.23	<.001
Μοντέλο 4		F=70.95***	R ² _(adjusted) =.5275	N=377
Φύλο (άνδρες)	.179	.07	2.55	.011
Ηλικία (έτη)	.021	.009	2.26	.025
Τμήμα (Ιατρική)	-.215	.065	-3.3	.001
Ο.Κ. (με σύντροφο)	.274	.119	2.31	.022
ΣΡΦ (μονάδες)	-.04	.004	10.13	<.001
ΜΣ (μονάδες)	.049	.007	7.32	<.001

Σημείωση. Ο.Κ.= Οικογενειακή κατάσταση. ΣΡΦ=Στάσεις για το ρόλο των φύλων.
ΜΣ=Μοντέρνος σεξισμός

*** $p < 0.001$

ΜΥΘΟΙ ΤΗΣ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ ΕΠΙΘΕΤΙΚΟΤΗΤΑΣ, ΡΟΛΟΙ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ ΚΑΙ ΜΟΝΤΕΡΝΟΣ ΣΕΞΙΣΜΟΣ

Πίνακας 18 Αναλυτική παρουσίαση του αρχικού και του τελικού μοντέλου για την επίδραση των σύγχρονων μύθων της σεξουαλικής επιθετικότητας και του μοντέρνου σεξισμού (ανεξάρτητες μεταβλητές) στις στάσεις για τους ρόλους των φύλων (εξαρτημένη μεταβλητή).

Εξαρτημένη ΣΡΦ	B	SE	T	p
Αρχικό μοντέλο		F=37.73	R ² _(adjusted) =0.4679	N=377
Φύλο (άνδρες)	-1.206	0.819	-1.47	0.142
Ηλικία (έτη)	0.062	0.115	0.54	0.592
Τόπος γέννησης	-0.283	0.312	-0.91	0.366
Τόπος διαμονής	0.295	0.302	0.98	0.329
Τμήμα (ιατρική)	0.352	0.842	0.42	0.676
Ο.Κ. (με σύντροφο)	3.228	1.387	2.33	0.021
Έτη σπουδών	0.185	0.268	0.69	0.489
ΑΣΜΣΕ (μονάδες)	-5.34	0.535	-9.98	<0.001
ΜΣ (μονάδες)	-0.436	0.080	-5.43	<0.001
Τελικό μοντέλο		F=111.6	R ² _(adjusted) =0.4688	N=377
ΑΣΜΣΕ (μονάδες)	-5.550	0.512	-10.83	<0.001
ΜΣ (μονάδες)	-0.443	0.080	-5.57	<0.001

ΜΥΘΟΙ ΤΗΣ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ ΕΠΙΘΕΤΙΚΟΤΗΤΑΣ, ΡΟΛΟΙ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ ΚΑΙ ΜΟΝΤΕΡΝΟΣ ΣΕΞΙΣΜΟΣ

Πίνακας 19 Αναλυτική παρουσίαση των μοντέλων για την επίδραση των δημογραφικών χαρακτηριστικών (ανεξάρτητες μεταβλητές) στις στάσεις για τους ρόλους των φύλων (εξαρτημένη μεταβλητή).

	B	SE	T	p
Μοντέλο 1		F=5.29***	R ² _(adjusted) =.0735	N=379
Φύλο (άνδρες)	-4.804	1.039	-4.63	<.001
Ηλικία (έτη)	-.12	.15	-.8	.424
Τόπος γέννησης	-.097	.406	-.24	.812
Τόπος διαμονής	.38	.395	.96	.337
Τμήμα (Ιατρική)	2.125	1.093	1.94	.053
Ο.Κ. (με σύντροφο)	1.59	1.793	.89	.376
Έτη σπουδών	.823	.348	2.37	.018
Μοντέλο 2		F=6.17***	R ² _(adjusted) =.0759	N=379
Φύλο (άνδρες)	-4.811	1.037	-4.64	<.001
Ηλικία (έτη)	-.116	.149	-.78	.435
Τόπος διαμονής	.341	.36	.95	.344
Τμήμα (Ιατρική)	2.102	1.087	1.93	.054
Ο.Κ. (με σύντροφο)	1.617	1.787	.9	.366
Έτη σπουδών	.821	.347	2.36	.019
Μοντέλο 3		F=7.29***	R ² _(adjusted) =.0769	N=379
Φύλο (άνδρες)	-4.812	1.036	-4.64	<.001
Τόπος διαμονής	.323	.359	.9	.369
Τμήμα (Ιατρική)	2.119	1.087	1.95	.052
Ο.Κ. (με σύντροφο)	1.061	1.639	.65	.518

ΜΥΘΟΙ ΤΗΣ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ ΕΠΙΘΕΤΙΚΟΤΗΤΑΣ, ΡΟΛΟΙ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ ΚΑΙ ΜΟΝΤΕΡΝΟΣ ΣΕΞΙΣΜΟΣ

Έτη σπουδών	.72	.322	2.23	.026
Μοντέλο 4		F=9.03***	R ² _(adjusted) =0.0783	N=379
Φύλο (άνδρες)	-4.791	1.035	-4.63	<.001
Τόπος διαμονής	.341	.358	.95	.342
Τμήμα (Ιατρική)	2.055	1.081	1.9	.058
Έτη σπουδών	.728	.322	2.26	.024
Μοντέλο 5		F=11.74***	R ² _(adjusted) =0.0785	N=379
Φύλο (άνδρες)	-4.726	1.033	-4.58	<.001
Τμήμα (Ιατρική)	2.271	1.057	2.15	.032
Έτη σπουδών	.714	.322	2.22	.027

Σημείωση. Ο.Κ.=Οικογενειακή κατάσταση

*** $p < 0.001$

ΜΥΘΟΙ ΤΗΣ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ ΕΠΙΘΕΤΙΚΟΤΗΤΑΣ, ΡΟΛΟΙ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ ΚΑΙ ΜΟΝΤΕΡΝΟΣ ΣΕΞΙΣΜΟΣ

Πίνακας 20 Αναλυτική παρουσίαση του αρχικού και του τελικού μοντέλου για την επίδραση των σύγχρονων μύθων της σεξουαλικής επιθετικότητας και των στάσεων για τους ρόλους των φύλων (ανεξάρτητες μεταβλητές) στο μοντέρνο σεξισμό (εξαρτημένη μεταβλητή).

Εξαρτημένη ΜΣ	B	SE	T	p
Αρχικό μοντέλο		F=27.81	R ² _(adjusted) =0.3909	N=377
Φύλο (άνδρες)	0.243	0.514	0.47	0.636
Ηλικία (έτη)	-0.056	0.07	-0.78	0.436
Τόπος γέννησης	-0.262	0.195	-1.34	0.180
Τόπος διαμονής	0.195	0.189	1.03	0.305
Τμήμα (ιατρική)	0.635	0.526	1.21	0.228
Ο.Κ. (με σύντροφο)	0.424	0.874	0.49	0.628
Έτη σπουδών	-0.156	0.167	-0.93	0.352
ΑΣΜΣΕ (μονάδες)	2.545	0.354	7.20	<0.001
ΣΡΦ (μονάδες)	-0.1706	0.031	-5.43	<0.001
Τελικό μοντέλο		F=123.07	R ² _(adjusted) =0.3969	N=377
ΣΡΦ (μονάδες)	-0.172	0.031	-5.60	<0.001
ΑΣΜΣΕ (μονάδες)	2.548	0.336	7.59	<0.001

ΜΥΘΟΙ ΤΗΣ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ ΕΠΙΘΕΤΙΚΟΤΗΤΑΣ, ΡΟΛΟΙ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ ΚΑΙ ΜΟΝΤΕΡΝΟΣ ΣΕΞΙΣΜΟΣ

Πίνακας 21 Αναλυτική παρουσίαση των μοντέλων για την επίδραση των δημογραφικών χαρακτηριστικών (ανεξάρτητες μεταβλητές) στο μοντέρνο σεξισμό (εξαρτημένη μεταβλητή).

	B	SE	T	p
Μοντέλο 1		F=3.77***	R ² _(adjusted) =0.0448	N=379
Φύλο (άνδρες)	2.332	.617	3.78	<.001
Ηλικία (έτη)	.051	.089	.58	.563
Τόπος γέννησης	-.254	.241	-1.05	.293
Τόπος διαμονής	.054	.235	.23	.817
Τμήμα (Ιατρική)	-.457	.649	-.7	.482
Ο.Κ. (με σύντροφο)	.62	1.065	.58	.561
Έτη σπουδών	-.512	.207	-2.48	.014
Μοντέλο 2		F=4.40***	R ² _(adjusted) =0.0512	N=379
Φύλο (άνδρες)	2.339	.615	3.8	<.001
Ηλικία (έτη)	.053	.088	.61	.545
Τόπος γέννησης	-.231	.22	1.05	.294
Τμήμα (Ιατρική)	-.433	.64	-.68	.499
Ο.Κ. (με σύντροφο)	.636	1.061	.6	.549
Έτη σπουδών	-.516	.206	2.51	.013
Μοντέλο 3		F=5.22***	R ² _(adjusted) =0.0528	N=379
Φύλο (άνδρες)	2.351	.615	3.83	<0.001
Ηλικία (έτη)	.075	.081	.92	0.358
Τόπος γέννησης	-.237	.22	-1.08	0.282
Τμήμα (Ιατρική)	-.456	.638	-.71	0.476
Έτη σπουδών	-.53	.204	-2.6	0.01

ΜΥΘΟΙ ΤΗΣ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ ΕΠΙΘΕΤΙΚΟΤΗΤΑΣ, ΡΟΛΟΙ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ ΚΑΙ
ΜΟΝΤΕΡΝΟΣ ΣΕΞΙΣΜΟΣ

Μοντέλο 4		F=6.40***	R ² _(adjusted) =0.0541	N=379
Φύλο (άνδρες)	2.311	.612	3.78	<0.001
Ηλικία (έτη)	.076	.081	.94	0.350
Τόπος γέννησης	-.264	.216	-1.22	0.223
Έτη σπουδών	-.588	.187	3.14	0.002
Μοντέλο 5		F=8.25***	R ² _(adjusted) =0.0544	N=379
Φύλο (άνδρες)	2.324	.611	3.8	<0.001
Τόπος γέννησης	-.282	.215	-1.31	0.190
Έτη σπουδών	-.523	.174	-3.01	0.003

Σημείωση. Ο.Κ.= Οικογενειακή κατάσταση